

**T.C.
BOZOK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL
BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

MİSÂLÎ-İ HURÛFÎ DÎVÂNI (İnceleme-Metin)

**Hazırlayan
Obam Cemal BAYAR**

**Danışman
Doç. Dr. Ziya AVŞAR**

Yozgat, 2012

T.C.
BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 80110510030 numaralı öğrencisi Obam Cemal BAYAR'ın hazırladığı "Misâlî-i Hurûfî Dîvânı (İnceleme-Metin)" başlıklı ~~DOKTORA~~/YÜKSEKLİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 16/07/2012 Pazartesi günü saat 14:00'de yapılmış, tezin onayına ~~OY ÇOKLUĞU~~ / OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Seyfullah TÜRKMEN

Üye : Doç. Dr. Ziya AVŞAR (Danışman)

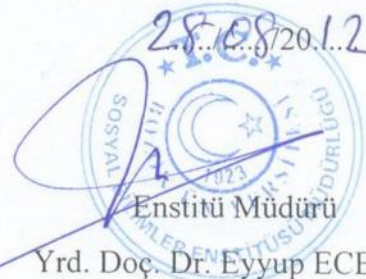

Üye : Yrd. Doç. Dr. Murat KACIROĞLU

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun 28.08/2012 tarih ve 21. sayılı kararı ile onaylanmıştır.

28.08/2012

Enstitü Müdürü

Yrd. Doç. Dr. Eyyup ECEVİT

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	III
ÖZET.....	V
SUMMARY.....	VI
KISALTMALAR LİSTESİ.....	VII
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ.....	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SINIRLI SAYIDA MALZEMEYLE SAP İLE SAMANI BİRBİRİNDEN AYIRMAK: MİSÂLÎ BİYOGRAFİSİ.....	12
---	----

İKİNCİ BÖLÜM

DİVÂN'IN İNCELENMESİ.....	19
1. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	19
1.1. Tertip Şekli	20
1.2. Nazım Biçimleri	20
1.3. Vezin	22
1.4. Kafiye	29
1.5. Redif	31
1.6. Mazmunlar.....	32
2. DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ	36
2.1. Tamlamalar	37
2.2. İkilemeler	38
2.3. İktibaslar (âyet-hadis).....	40
2.4. Atasözleri ve Deyimler	91
2.5. Mahallî Unsurlar	92
3. GRAMER ÖZELLİKLERİ	94
3.1. Arapça ve Farsça Unsurlar.....	94

4.	DÎVÂN'IN MUHTEVA YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ	94
-----------	--	-----------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DÎVÂN METNİ.....	98
SONUÇ.....	766
KAYNAKÇA.....	768
ÖZGEÇMİŞ.....	771

ÖNSÖZ

Eski Türk Edebiyatı ve Dîvân Edebiyatı da denilen, doğru tabirle Klâsik Türk Edebiyatı alanında birçok eser bulunup ilim âlemine tanıtılmıştır. Yıllardır aralıksız olarak tanıtılmaya da devam etmektedir. Buna karşılık Osmanlı kültürü o kadar geniş ki hâlâ birçok eser gün yüzüne çıkarılmayı beklemektedir. Bu görev de şüphesiz, sayısı gittikçe azalan araştırmacılara düşüyor. Arap harfleriyle yazılmış her beyit hatta her mısra, edebiyat, kültür ve medeniyetimizin bir ürünü olduğundan gün yüzüne çıkarılmalıdır. Tez konusu olarak bir dîvânın transkripsiyonuyla incelenmesini seçmemizin sebebi, bıraktığı eser(ler)le Türk edebiyatımıza, kültürümüze ve medeniyetimize katkıda bulunmuş hiçbir şahsiyetin ve eserin göz ardı edilmemesi gerektiği düşüncesidir.

Çalışmamıza kütüphane kataloglarını taramakla başladık. Tespit ettiğimiz dîvânlarla ilgili çalışma yapılıp yapılmadığını Yüksek Öğretim Ulusal Tez Merkezi'nden, Türkiye'deki ve dünyadaki kütüphaneleri kapsayan toplu kataloglardan kontrol ettik. İnternet üzerinden katalog bilgilerine ulaşamadığımız kütüphanelerin olduğunu ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veya kütüphane kataloglarına geçmeyen bazı çalışmaların olduğunu da bilerek yaptığımız taramalar sonunda üzerinde çalışma yapılmamış olduğuna kanâat ettiğimiz sekiz dîvân içinden daha hacimli ve daha eski olması bakımından Millî Kütüphane'de 03 Gedik 18187 arşiv numarasıyla kayıtlı 1153 numaralı DVD'de bulunan Hisâlî Dîvânı'nı seçtik. Eserin bir kopyasını almak için Millî Kütüphane'ye gittiğimizde bu dîvânın Misâlî'ye ait olduğunu ve Misâlî Dîvânı'nın Türkiye El Yazmaları Kataloğu'na "Hisâlî Dîvânı" olarak kaydedilmiş olduğunu hayretler içinde gördük. Böylece daha önce bilinmeyen bir nüsha üzerinde çalışma fırsatı bulduk. Bu yanlışlığın F klavyede h harfi ile m harfinin çapraz şekilde bulunmasından kaynaklandığına inanmaya çalışsak da yanlışlığın hı (ح) ile yazılan Hisâlî'nin güzel he (ه) ile yazıldığı sanılıp mim (م) harfinin de güzel he (ه) olarak okunmasından kaynaklandığı daha muhtemeldir.

Türk kültür ve medeniyetinin ve buna paralel olarak Türk sanatı ve edebiyatının hızla gelişerek mükemmeli yakaladığı bir dönemde yaşayan Misâlî,

birinci sınıf bir şair olmadığından kendinden sonraki çağlarda adından pek söz ettirememiştir. Bu sebeple biyografisindeki bilgiler doyurucu olmayabilir. Ne yazık ki bugüne kadar hakkında neredeyse hiçbir çalışma yapılmamış olan şâir, günümüze kadar unutulma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Kaynak eserlerde hakkında çok az bilgi bulunan Misâli'nin dîvânının günümüze ulaşması sevindiricidir.

“Misâli-i Hurûfi Dîvânı (İnceleme-Metin)” adlı çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Misâli'nin yetiştiği XVI. yüzyılın tarihî, siyasî, sosyal ve kültürel açıdan ele alındığı “Giriş” kısmını “Birinci Bölüm” takip etmektedir. Bu bölümde Misâli'nin hayatı ve edebî kişiliği üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümü Misâli Dîvânı'nın incelenmesine ayrılmıştır. Bu bölümde dîvânın tertip şekli, dîvânda kullanılan nazım şekilleri, vezinler, kafiyeler, redifler ve mazmunlar değerlendirilmiş, dil ve üslup özellikleri açısından tamlamalar, ikilemeler, iktibaslar, atasözleri, deyimler, yerel söyleyişler, mahallî unsurlar ile Arapça ve Farsça unsurlar belirtilmiştir. Dîvânın muhteva özellikleri ayrıntılarıyla incelenmiştir.

Üçüncü bölümde de metne yer verilmiş ve çalışma “Kaynakça” ile tamamlanmıştır. Metinde okunamayan yerler “---“ ile gösterilmiştir. Sonuçta bu çalışma, edebiyat, kültür ve medeniyet tarihimizin bir parçası olan Misâli'nin edebiyat dünyamızda hak ettiği yeri alması için bir katkıdır.

Çalışmaya başlamadan önce, dîvânların neşrinde süregelen bazı sorunları anlattığından, aynı yanlışlara düşmemek için Doç. Dr. Ziya Avşar'ın “XVII.-XIX. Yüzyıllara Ait Yayınlanmış Türkçe Divan ve Divançeler” başlıklı makalesini edininip okuduk. Karşılaştığımız sorunları çözmede ve eksikliklerimizi gidermede faydalandık.

Son olarak bu çalışma için bizi teşvik eden, cesaretlendiren, tecrübeleriyle yol gösteren, yardım eden ve her konuda destek olan çok kıymetli hocam Doç. Dr. Ziya Avşar'a teşekkürü bir borç bilirim.

Obam Cemal Bayar

Bursa, 2012

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Misâlî-i Hurûfî Dîvânı (İnceleme-Metin)

Obam Cemal BAYAR

Bozok Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

2012: 771 Sayfa

Kuşkusuz her sanatkâr bilinmek, tanınmak ister. Bu isteğinin en somut göstergesi, ortaya koyduğu eseridir. Bıraktığı eser(ler)le Türk edebiyatımıza, kültürümüze ve medeniyetimize katkıda bulunmuş hiçbir şahsiyetin ve eserin göz ardı edilmemesi gerektiğini düşündüğümüzden XVI. yüzyıl Klâsik Türk Edebiyatı şâiri Misâlî'nin dîvânının bilinmeyen bir nüshası gün yüzüne çıkarılmıştır.

“Misâlî-i Hurûfî Dîvânı (İnceleme-Metin)” başlıklı bu yüksek lisans tezi, üç bölümden meydana gelmiştir. Misâlî'nin yettiği XVI. yüzyılın tarihî, siyasî, sosyal ve kültürel açıdan ele alındığı “Giriş” kısmını “Birinci Bölüm” takip etmektedir. Bu bölümde Misâlî'nin hayatı ve edebî kişiliği üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde de metne yer verilmiş ve çalışma “Kaynakça” ile tamamlanmıştır.

Sonuçta bu çalışma, edebiyat, kültür ve medeniyet tarihimizin bir parçası olan Misâlî'nin edebiyat dünyamızda hak ettiği yeri alması için bir katkıdır.

Anahtar Kelimeler: Hurûfilik, Misâlî, dîvânlar.

ABSTRACT

MSc. Thesis

Divan of Mithali-i Hurufi (Analysis and Text)

Obam Cemal BAYAR

Bozok University
Institute of Social Sciences
Department of Turkish Language and Literature

2012: 771 Pages

Undoubtedly, every artist desires to be known. The most concrete sign of this desire is the work he has produced. We think no figure, who has contributed to our Turkish literature, culture and civilization with the work he has left behind, and no work should be ignored. Therefore, the Divan of Mithali, XVI century Classic Turkish Literature poet, about which there have been no studies so far and that faces the risk of being forgotten, has been raked up.

This master's thesis titled "Divan of Mithali-i Hurufi (Analysis and Text)" consists of three chapters. "First chapter" follows the "Introduction" chapter that deals with XVI century, in which Mithali grew , politically, socially and culturally. In this chapter, life of Mithali and his literary personality has been emphasized. The text has been presented in the third chapter and the study has been completed with "Bibliography".

Eventually, this study is a contribution so that Mithali, being a part of our literary, cultural and civil history, should take the place he deserves in our literary world.

Key Words: Horufisme, Mithali, Divans.

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Gazellerin Beyit Sayısına Göre Dağılımı.....	22
Tablo 2: Gazellerin Harflere Göre Dağılımı.....	23
Tablo 3: Vezinlerin Şiirlere Göre Dağılım Tablosu.....	24
Tablo 4: Vezinlerin Gazellerdeki Dağılım Tablosu.....	25
Tablo 5: Vezinlerin Gazel Dışındaki Nazım Şekillerindeki Dağılım Tablosu.....	26

KISALTMALAR LİSTESİ

a.s.	:	Aleyhisselâm
c.	:	Cilt
c.c.	:	Celle celâluhû
Doç.	:	Doçent
Dr.	:	Doktor
Hz.	:	Hazreti
MEB	:	Millî Eğitim Bakanlığı
Prof.	:	Profesör
r.a.	:	Radiyallahu anh
r. anh.	:	Radiyallahu anhuma
s.	:	Sayfa
s.a.v.	:	Sallâllâhu aleyhi ve sellem
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TTK	:	Türk Tarih Kurumu
vd.	:	Ve diğerleri

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا (ٲ)	a, ā	ص	ş
ا (ٲ)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	h	ك	k, g, (ñ)
خ	h	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ĩ
		ء	’

GİRİŞ¹

XVI. Yüzyıla Genel Bakış

XVI. yüzyıl bütün yönleriyle Osmanlı Devleti için tam anlamıyla altın bir çağdır. Zaman zaman biraz da hiddetlendiğimizde “üç kıtada toprağı bulunan şanlı Osmanlı” diye söze başlarız. İşte Osmanlı Devleti’nin sınırlarının üç kıtaya yayılarak Türk tarihindeki en geniş sınırlara ulaştığı, sosyal, iktisadî, siyâsî ve askerî alanda fevkalâde duruma geldiği dönem bu dönemdir. Padişahattan valilere kadar bütün devlet adamları son derece zeki, çalışkan, yetenekli, adaletli, helali haramı gözeten kişilerdir. Bu yüzyılın siyâsî tarihine genel olarak baktığımızda Osmanlı Devleti’nin bütün müesseselerinde gelişme görülür. Osmanlı ordusu ve donanması tam anlamıyla müthiş bir disiplin içindedir. Bunlara paralel olarak ekonomik durum da gayet iyi, geldiği ve geleceği en iyi noktadadır.

Osmanlı Devleti sosyal konular ve yapılan işlerle ilgili bütün konuların şeriata ve töreye uygun olmasına bilhassa özen göstermiştir. Bunları yaparken de devletin birliği ve bölünmezliği ile dinî üstünlüğü esas alınmıştır. Osmanlı padişahları, adaleti mülkün temeli ve halkı da Allah (c.c.)’ın emaneti saymışlar; kurulan düzende din, dil, ırk ayrımı gözetmeden insanların huzur içinde yaşamalarına gayret etmişlerdir.

Edebiyat tarihlerinde XVI. yüzyıl anlatılırken, yüzyılın başında tahtta olmasına rağmen kendisinden pek bahsedilmeyen II. Bâyezîd devri sakın geçmiştir. II. Bâyezîd’den sonra Osmanlı Devleti’nin başına geçen Yavuz Sultan Selim, ilk seferini Türk asıllı olduğu hâlde siyâsî emelleri uğruna Doğu Anadolu halkını bölüp ayırmaya uğraşan, durmadan karışıklık çıkararak Safevî Devleti’nin başında bulunan Şah İsmâil üzerine düzenler ve Osmanlı Devleti’ni uzun süre uğraştıran Şah İsmâil’i Çaldıran’da yener. Böylece imparatorluk için manevî bir tehlike olan Şîî-Safevî

¹ Bu bölüm hazırlanırken şu eserlerden yararlanılmıştır: Banarlı, Nihat Sami, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c. I, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1998, Büyük Türk Klâsikleri, c. III-IV, Ötüken-Söğüt Yayınları, İstanbul, 1986, Gönensay, Hıfzı Tevfik-Banarlı, Nihat Sami, Başlangıçtan Tanzimat’a Kadar Türk Edebiyatı Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1943, Köksal, Mehmet Fatih, Sana Benzer Güzel Olmaz/Divan Şiirinde Nazire, Akçağ Yayınları, Ankara, 2006, Soysal, M. Orhan, Eski Türk Edebiyatı Metinleri, MEB Yayınları, İstanbul, 2002, Sungurhan, Aysun, Beyânî Tezkiresi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 1994, Şentürk, Ahmet Atillâ-Kartal Ahmet, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2007, Türk Dünyası El Kitabı, c. III, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1992.

propagandasının önüne geçmiştir. Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran'da kazandığı bu zafer, zaferler serisinin başlangıcı olmuştur. Çaldıran'ın ardından 1516'da Mercidâbık ve 1517'de Ridâniye zaferleriyle Hicaz, Mısır, Filistin ve Suriye Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Osmanlı'nın Yavuz Sultan Selim'le Doğu'da kazandığı bu başarılar sayesinde son Abbâsi halifesi III. Mütevekkil'in ölümünden sonra Abbâsi hanedanından yeni bir halife çıkması engellenmiş ve İslâm dünyasında egemenliğin sembolü olan halifeliğin Osmanoğulları ailesine geçmesi sağlanmıştır. Böylece 88. İslâm halifesi Yavuz Sultan Selim olmuştur. 6 Temmuz 1517'de de Mekke ve Medine'nin anahtarlarıyla kutsal emanetler ve sancak-ı şerîf teslim edilir.

İbn-i Kemâl diye de tanınan, Yavuz Sultan Selim ile uzun süreli ilişkisi olan ve Mısır Seferi'nde üç yıl kadar padişahın en yakınında yer alan Kemâl Paşa-zâde, kısa saltanat döneminde bu kadar büyük işler yapan Yavuz Sultan Selim'in bu özelliğini mersiyesinde şu iki beyitiyle özetlemiştir:

*Az müddetde çog iş itmiş idi
Devleti olmuş idi âlem-gîr*

*Şems-i asr idi asrda şemsün
Zıllı memdûd olur zamânı kasir*

Yavuz Sultan Selim'in 1520'de henüz 50 yaşında vefat etmesi üzerine tahta tek oğlu olan Süleyman Han çıkar. Sultan Süleyman kanunlara bağlılığı ile ünlüdür. Son derece âdil, kanuna, hukuka çok düşkün olduğundan, Kaptan-ı Derya Cafer Bey ve birkaç silahdarı halka zulmettiği gerekçesiyle idam ettirdiğinden kendisine “Kanûnî” unvanı verilmiştir. Avrupalılar arasında ise “Suleiman the Magnificent (Muhteşem Süleyman)” veya “The Grand Turc (Büyük Türk)” diye anılmıştır.

Kanûnî Sultan Süleyman zamanında ihtiyaçlara ve siyâsî hayatın gereklerine göre kanunlar yeniden düzenlenmiştir. Bununla birlikte eksik olduğu hissedilen ilim kurumları geliştirilmeye çalışılmıştır. Bilhassa imâr faaliyetleri yoğunlaştırılmıştır. Bütün ülke Mimar Sinan gibi bir ustanın ve onun yetiştirdiği ustaların yaptığı câmi, medrese, han, hamam, köprü gibi ölümsüz eserlerle donatılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu Yavuz Sultan Selim'den sonra Kanûnî Sultan Süleyman zamanında da her türlü yükselişini sürdürmüştür. Kanûnî Sultan Süleyman 46 yıllık saltanat döneminde hem doğuda hem de batıda önemli başarılar kazandı. 1521'de Belgrat, 1522'de Rodos Kalesi, 1526'da Budin, 1532'de Kanije ve Temeşvar alındı. 1529'da Viyana kuşatıldı.

Osmanlı Devleti üç kıtada hüküm sürdüğü gibi denizler üzerinde de hâkimiyetini sağlamıştır. Yavuz Sultan Selim zamanında Cezâyir ve Tunus'un Osmanlı Devleti'ne katılmasıyla denizlerdeki hâkimiyet başlamıştı. Kanûnî zamanında da Kemâl Reis, İlyas Reis, İshak Reis, Oruç Reis, Hızır Hayrettin Reis, Pîrî Reis, Uluç Ali Reis, Turgut Reis gibi kumandanlar Cebre, Sakız, Korsika Adası ve Trablusgarb'ı Osmanlı topraklarına katmış, Akdeniz'i bir iç deniz hâline getirmiştir.

Kanûnî'nin ölümünden sonra onun ve Hürrem Sultan'ın istediği gibi II. Selim tahta geçmiştir. Kanûnî, Şehzâde Mustafa'dan sonra şahsiyet, kültür ve askerî bakımdan II. Selim'den daha üstün olan Şehzâde Bâyezîd'i de öldürttüğü ve tahta kız düşkünü, içki müptelası II. Selim'i geçirttiği için eleştirilir. II. Selim devlet işleriyle uğraşmaktan çok kadın, kız ve içki sohbetlerine düşkündü. II. Selim devrinde Sokullu Mehmed Paşa'nın tedbirli yönetimiyle devletin bütünlüğü ve ihtişamı sürmüştür.

II. Selim zamanında daha çok deniz savaşları yapılmıştır. Kıbrıs'ın fethi, İnebahtı yenilgisi, Batı Avrupa topluluklarının Osmanlı Devleti'ne bağlanması dönemin önemli olaylarıdır. II. Selim zamanında Süveyş kanalının açılması, Karadeniz'i Hazar Denizi ile birleştirecek kanalın açılması ve Marmara ile Karadeniz arasında İznik ve Sapanca gölleri ile Sakarya'yı birbirine bağlayacak kanalların açılması gibi devletin kaderini değiştirebilecek üç projeye başlanmıştır; fakat hiçbiri gerçekleştirilemez.

II. Selim'in 1571 yılında vefat etmesi üzerine Osmanlı tahtına III. Murad çıkmıştır. Bu dönemde de yine Sokullu Mehmed Paşa sadrazamdır; fakat eskisi gibi etkili değildir. Örnek olarak 1577'de Lala Mustafa Paşa komutasındaki ordu Sokullu Mehmed Paşa'nın itiraz etmesine karşılık İran seferine çıkmıştır. Askerî ve idarî

Osmanlı kurumları özellikle Sokullu Mehmed Paşa'nın ölümünden sonra süratle bozulmaya başlamıştır. Bir şeylerin ters gittiğinin farkına varılıp birtakım önlemler alınmaya çalışılsa da yüzyılın sonunda ve özellikle XVII. yüzyılda bazı aksaklıklar ve hatalar ortaya çıkmaya başlamıştır.

1595'de vefat eden III. Murad'ın yerine III. Mehmed tahta geçer. Bu dönemde Eğri Kalesi fethedilmiştir. Haçova zaferi de bu asırda Osmanlı Devleti'nin kazandığı son zafer olmuştur.

XVI. yüzyılda Anadolu'da Osmanlı Devleti'ndeki gelişmeler bu şekildeyken Orta Asya'da da önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Timur'un vârisleri Özbeklerle yaptığı mücadeleyi kaybetmiş, Türkistan'daki birçok şehir Özbekler tarafından işgal edilmiştir. Ayrıca mahallî beylerin isyanlarıyla da karşılaşmıştır. Bu sebeplerle Timur'un çocukları Türkistan'ı terk etmek zorunda kalmıştır. Bunlarla beraber Timur'un sülalesinden olan Bâbü Şah bir Türk-Moğol devleti kurmayı başarmıştır. Fakat bu devlet Özbeklerin baskısı sebebiyle Türkistan'da değil Hindistan'da kurulmuştur. Böylelikle Timurlular sülalesini koruyan Bâbü Şah 20 yıl tahtta kalmıştır. Bu devlet Celâleddin Ekber Şah'ın yarım asırlık saltanatı boyunca en parlak devrini yaşamıştır. Celâleddin Ekber Şah'tan sonra birkaç asır daha yaşatılsa da Hindistan'daki hâkimiyeti daha sonra Avrupalılar ele geçirmiştir.

XVI. yüzyılda Orta Asya'da kurulan bir diğer devlet Safevî Devleti'dir. Uzun Hasan ölünce İran ve Azerbaycan'da karışıklıklar çıkmıştı. Uzun Hasan'ın torunu İsmâil bu karışıklık ve ayaklanmalardan yararlanarak Şîi-Alevî Türkmen aşiretlerini çevresinde toplamıştı. 1502'de Azerbaycan ve Irak'ı ele geçirip kendini şah ilan etti. Böylece sonraki 250 yıl boyunca Orta Doğu'ya oldukça etki edecek bir Şîi devletini kurmuş oldu.

XVI. yüzyılda Bâbü İmparatorluğu ve Safevî Devleti gibi iki büyük Türk-İslâm devletinin varlığı, Osmanlı İmparatorluğu'nun Asya ve Avrupa'da büyük bir Türk hâkimiyeti kurmasının yanında doğuda da Türk hâkimiyetinin sağlandığını gösteriyor. Osmanlı İmparatorluğu, Bâbü İmparatorluğu ve Safevî Devleti tarafından meydana getirilen her türlü eser, geçmişten bugüne Türklerin varlığını ve izini hissettirmiştir ve hissettirmeye de devam etmektedir.

XVI. Yüzyıl Osmanlı Sahası Edebiyatı

XVI. yüzyılda edebiyat, devletin siyâsî, askerî ve ekonomik yükselişine uygun bir şekilde gelişmiş, kendini kabul ettirebilecek klâsik bir edebiyat hâline gelmiştir. Bu dönemde ilim alanında birbirinden büyük âlimler yetişmiş, minyatür, süsleme, kabartma, çini ve hat sanatı gibi alanlarda şaheserler meydana getirilmiştir.

Bu dönemde dil, kültür ve edebiyatın zirveye çıkmasında Osmanlı padişahlarının rolü büyüktür. Osmanlı padişahları, sanata son derece önem verdikleri ve sanatçı oldukları için ilim ve sanatın korunmasında ve ilerlemesinde büyük çabalar sarf etmiştir. Bu yüzyılın kültürü, geniş Osmanlı coğrafyasındaki farklı kültürlerin bir araya getirilmesiyle daha yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. Ayrıca padişahların ilim ve sanat adamlarını koruyup kollamalarının yanında onlara çeşitli hediyeler vermeleri, meclislerine dâhil edip ödüllendirmeleri, yazdıkları şiirler karşılığında câize vermeleri ve birçoğunu maaşa bağlamaları sanatın değerini zirveye çıkarmıştır.

Osmanlı padişahlarının Sultan II. Murad'dan başlayarak şiir ve edebiyatla ilgilendikleri, kendilerinin de şiir söyledikleri görülür. Fatih Sultan Mehmed (Avnî), Sultan II. Bâyezîd (Adlî), Yavuz Sultan Selim (Selimî), Kanûnî Sultan Süleyman (Muhibbî), Sultan II. Selim (Selimî), Sultan III. Murad (Muradî); şehzâdelerden Sultan Cem, Sultan Korkut (Harîmî), Sultan Mustafa (Muhlisî), Sultan Mehmed, Sultan Bâyezîd oldukça tanınmış şâirlerdir. İçlerinden en çok şiir yazan Muhibbî mahlaslı Kanûnî Sultan Süleyman'dır. Dîvân'ında 2801 gazel bulunmaktadır.

Yüzyılın başında Adlî mahlasıyla şiir söyleyen Sultan II. Bâyezîd dîvân tertip etmiş şâirlere dendir. Sultan Bâyezîd yakınında olanlara, şâirlere, sanatkârlara ve fakirlere karşı cömert bir padişah olarak tanınmış, çevresinde pek çok şâir barındırmıştır. Kendine sunulan her kasideyi okumuş, değerlendirmiş ve bol câizeyle ödüllendirmiştir. Devrinde otuzdan fazla şâire "salyâne" denilen yıllık maaş verilmiştir.

Yavuz Sultan Selim ise şiiirlerini Farsça yazmıştır. Bir dîvân tertipleyecek kadar çok şiiiri vardır. Yavuz Sultan Selim çıktığı seferlerde şâirlerin çoğunu yanında götürür ve sefer tarihini nazmetmelerini isterdi. Bundan dolayı onun adına birçok Selimnâme yazılmıştır. Selimnâmeler, Yavuz Sultan Selim'in saltanatını konu edinip onun dönemindeki belli başlı olayları anlatan manzum veya mensur eserlerin adıdır. Bu eserler daha sonra ortaya çıkan Süleymannâmeler'le birlikte devletin en güçlü dönemlerini dile getirdikleri için baştan sona zafer ve başarıların anlatımıyla doludur. Bundan dolayı halkın millî şuûrunu okşayıp askeri savaşa teşvik etmiştir.

Anadolu'da yazılan Farsça şiiirlerden dolayı Türk şâirlerin, Fars kültürünü benimsedikleri ve Fars kültürüne esir oldukları iddia edilmiştir. Bu iddiaya divânını Farsça tertip eden Yavuz Sultan Selim de maruz kalmıştır. Oysa Yavuz Sultan Selim Türkçeye oldukça fazla önem veren biridir. Bunu pek çok eseri Türkçeye tercüme ettirmesinden anlayabiliriz. Yavuz Sultan Selim'in şiiirlerini Farsça yazmasının ve Farsça bir divân tertip etmesinin çeşitli sebepleri vardır. Türklerin İslâm dinini Araplardan çok Farslardan, dolayısıyla Arapçadan çok Farsçadan öğrendiği unutulmamalıdır. Arapça vudû, salât, savm gibi dinî terimlerin yerine Farsça abdest, namaz, oruç kelimelerini kullanmamız bunun örneklerindedir.

Yavuz Sultan Selim'in kısa saltanatından sonra Osmanlı tahtına çıkan Kanûnî Sultan Süleyman'ın saltanat süresinde Osmanlı İmparatorluğu ilim, kültür ve edebiyatta yüksek noktalara çıkmıştır. Şiiirle uğraşan Osmanlı sultanları içinde en çok şiiir söyleyen Kanûnî Sultan Süleyman yüzlerce şâiri koruması altına almıştır. Padişahın çevresindeki bu şâirler ona Süleymannâmeler yazmışlardır. Yukarıda belirttiğimiz gibi bunun aslı Selimnâmelere dayanmaktadır.

II. Selim, sessiz sakin, savaşa ordunun başında gitmeyen, şiiir sohbetlerine ve eğlenceye daha düşkün olan bir padişahdır. Devletin idaresini Sokullu Mehmed Paşa'ya bırakmış; okumakla, avcılıkla ve eğlenceyle vaktini geçirmiştir. Dîvân tertip edecek kadar şiiir yazmamıştır; ama yine de şiiir yazarları ödüllendirmeyi ihmal etmez. Şemsî Ahmed Paşa ve Bâkî gibi şâirler onun da takdirini kazanmıştır.

Sultan II. Selim'den sonra tahta geçen III. Murad ise şâir padişahlardandır. Üç dilde dîvân tertip edecek kadar çok şiiiri vardır. Buna karşılık ilginçtir ki saltanatı

boyunca şâir ve sanatkârlarla fazla ilgilenmemiştir. Devrinin ünlü şairleri dedesi Kanûnî Sultan Süleyman ve babası II. Selim dönemindeki şairlerdir.

Bu yüzyılda Osmanlı'nın ilim, sanat, şiir ve edebiyat merkezi İstanbul'du. Diğer ilim ve sanat merkezleri ise Anadolu'da Bursa, Kütahya, Manisa, Konya, Trabzon, Denizli, Amasya; Rumeli'de Edirne, Filibe, Piriştine ve Üsküp'tür. Bu dönemde padişah meclislerinde, saraylarda, konaklarda, evlerde hatta köy kıraathânelerinde bile bu ilim sohbetleri bir gelenek hâlini almıştır. Başta ilme ve sanata önem veren bir sadrazam olan Maktul ya da Makbul İbrahim Paşa diye de bilinen Pargalı Damat İbrahim Paşa olmak üzere devrin ileri gelenleri de âlimleri, şâirleri ve sanatkârları koruyup kollamak, onların geleceklerini garanti altına almak için çalışmışlardır.

İlmin, sanatın, şiir ve edebiyatın gelişmesini hazırlayan böyle bir ortamda büyük ilim adamları, tarihçiler, şâirler ve nesir ustalarının yetişmesi zor olmamış, bir Osmanlı kültür ve edebiyatı meydana getirilmiştir.

XVI. yüzyılda yetişen ilim adamlarının başında Sultan II. Bâyezîd zamanında şeyhülislâm olan, Yavuz Sultan Selim ve Kanûnî Sultan Süleyman'ın saltanatlarında da uzun süre bu makamda kalan Zembilli Alî Cemalî Efendi gelir. Fetvalarını evinin penceresinden indirdiği zembil içinde verdiği için "zembilli" denilmektedir. Tefsir, hadis ve fıkıh alanında yazdığı eserleri vardır. Yaşadığı dönemde devlet büyüklerinden ve halktan çok saygı görmüş bir ilim adamıdır.

Yine yüzyılın başında, sadece Osmanlı'da değil, tüm İslâm âleminde tanınan, günde bin fetva verdiği ve insanlardan başka cinlerin de sorularını cevaplandığına inanıldığı için "Müfti's-seka-leyn" denilen ve İbn-i Kemal diye anılan Kemâl Paşa-zâde Şemseddîn Ahmed önemli bir din âlimidir. İlk büyük Osmanlı tarihi kabul edilen Tevârih-i Âl-i Osmân ile XVI. yüzyılda en çok okunan ve en uzun olan Yusûf u Züleyhâ mesnevîsini kaleme almıştır. Toplamda iki yüzden fazla eseri vardır. Mısır seferi dönüşü Yavuz Sultan Selim'in kaftanına bir âlimin atının ayağından çamur sıçradığı, Yavuz'un da "Böyle bir âlimin atının ayağından sıçrayan çamur bizim için şereftir. Bu kaftanı öldüğümde sandukamın üzerine serin" dediği hep anlatılır. Anlatıla gelen bu âlim Kemâl Paşa-zâde'dir.

Yüzyılın büyük âlimlerinden biri de Taşköprülü-zâde İsmâeddîn Ahmed'dir. Eş-Şakâiku'n-nu'mâniyye fî Ulemâi'd-devleti'l-Osmaniyye adlı biyografik eserinde devletin kuruluşundan eserin yazıldığı tarihe kadar yetişen 520 şeyh ve ilim adamının hayatları hakkında bilgi vermiştir. Eser birçok defa Türkçeye çevrilmiş ve eserin zeyilleri yapılmıştır.

Ünlü Kınalı-zâde ailesinden gelen Kınalı-zâde Alî Efendi, bu yüzyılın tanınmış bir ilim adamıdır. Meclislerde Arapça, Farsça ve Türkçe birçok şiiri ezberden okuduğundan güçlü hafızası ile tanınmıştır. En tanınmış eseri Şam'da kadı iken Şam beylerbeyi Alî Paşa adına Ahlâk-ı Nâsırî'den yararlanarak yazdığı Ahlâk-ı Alâyî adlı kitabıdır. Bu kitap, yüzyıllar boyu okullarda ahlâk kitabı olarak okutulmuştur.

Yüzyılın tanınmış bilginlerinden biri de Kanûnî devrinde şeyhülislâm olan ve çok uzun bir süre bu görevi yürüten Ebussuûd Efendi'dir. Tıpkı hocası Kemâl Paşa-zâde gibi sadece Osmanlı Devleti'nde değil tüm İslâm dünyasında tanınmış ve saygı görmüştür. Öldüğünde İslâm âlimleri gıyabında cenaze namazı kılmışlardır. İrşâdü'l-Akli's-Selîm ilâ Mezâyî'l Kur'âni'l-Azîm adındaki tefsiri en tanınmış eseridir.

Bu yüzyılda her alanda olduğu gibi tarih eserleri alanında da birçok gelişmeler olmuştur. XV. yüzyılda başlayan çalışmalar bu yüzyılda padişahların desteğiyle gelişmiştir. Selimnâmeler, Süleymannâmeler, gazâvâtnâmeler ve özel tarihler yazılmıştır. Kuşkusuz bu devrin en büyük tarihçisi Kühü'l-Ahbar'ın yazarı Gelibolulu Âlî'dir. Kemâl Paşa-zâde de Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan eserin yazıldığı 1533 yılına kadar olan 234 yıllık Osmanlı tarihini ilk büyük Osmanlı tarihi kabul edilen Tevârih-i Âl-i Osmân adlı eserinde anlatmıştır. Bu yüzyılın diğer önemli tarihçileri Celâlîzâde Mustafa Çelebi, Lütî Paşa, Hoca Sâdeddîn Efendi, Selânikî Mustafa Efendi ve Rûhî Çelebi'dir.

XVI. yüzyıl, biyografi alanında da çok kıymetli eserlerin yazıldığı bir devirdir. Şuarâ tezkireciliği Anadolu'da ilk defa bu yüzyılda görülmektedir. Bu yüzyılın şuarâ tezkirecileri Garîbî, Sehi Bey, Latîfî, Âşık Çelebi, Ahdî, Kınalı-zâde Hasan Çelebi ve Beyânî'dir.

Asıl adının Gülşen-i Garîb olduğu tahmin edilen Garîbî Tezkiresi Osmanlı şâirleri için yazılan ilk tezkiredir. 2003 yılında ilim âlemine tanıtılan bu tezkirenin,

Tezkire-i Sehi'den de önce kaleme alındığı tahmin edilmektedir. Eserin sebep-i telif bölümünde müellif Garîbî'nin Osmanlı sahasındaki şâirlerin unutulmasından ve onlar hakkında bir kayıt olmamasından duyduğu rahatsızlığı dile getirmesi bu tahmini güçlendirmektedir. 27 varaktan oluşan bu tezkirede 54 şâir hakkında bilgi verilmiştir.

Anadolu'da yazılan ilk tezkire ise dîvân sahibi bir şâir olmasına rağmen edebiyat tarihinde şiiirleriyle değil de tezkiresiyle tanınan Sehi Bey'in 1538'de Edirne'de tamamlayıp Kanûnî Sultan Süleyman'a takdim ettiği Heşt Behişt'tir. Tezkire-i Sehi olarak da bilinen eser bir önsöz, adından da anlaşılacağı gibi sekiz tabaka ve bir hâtimeden oluşmaktadır. Sade ve açık bir dille kaleme alınan eserde 241 şâir hakkında bilgi verilmiştir.

Anadolu'da yazılan ikinci tezkire, başarılı bir şâir olan Latîfî'nin Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratu'n-nuzemâ adlı eseridir. Tezkire-i Sehi'den 8 yıl sonra yazılıp Kanûnî Sultan Süleyman'a sunulan bu eser, bir mukaddime, üç fasıl ve bir hâtimeden oluşmaktadır. Bu tezkirede kronolojik sıra yerine alfabetik sıra tercih edilmiştir. Sade bir dil ve akıcı bir üslupla yazılan bu tezkirede 314 şâire yer verilmiştir.

Bu yüzyılda yazılan bir diğer tezkire, hem şâir hem de münşî olan Âşık Çelebi'nin kaleme aldığı Meşâirü'ş-Şu'arâ'dır. Kendi eserinden önce yazılmış son tezkireden 22 yıl sonra yazılan ve II. Selim'e sunulan eser, giriş ve şâir biyografileri olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Tezkirenin asıl kısmında 427 şâirin hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Âşık Çelebi, tezkiresinde yer alan şâirleri ebced hesabına göre dizmiştir. Bu sebeple eserin kullanımı zordur. Müellifin en doğru ve en geniş bilgiyi vermesi, hem şâirleri hem de hadiseleri yorumlaması eserin en önemli tarafıdır.

Yüzyılın bir diğer tezkiresi Anadolu şâirlerinden başka Azerî şâirler ve Bağdat şâirleri hakkında da bilgi vermesi bakımından önemli ve değerli olan, Ahdî Tezkiresi de denilen Gülşen-i Şu'arâ'dır. Şehzâde Selim'e sunulan bu eser bir mukaddime dört bölüm ve bir hâtime olarak düzenlenmiştir. Ahdî, eserine dâhil ettiği 381 şâirin çoğunu haddinden fazla övmüş ve objektif bir değerlendirme yapamamıştır.

Bu yüzyılın önemli tezkirelerinden biri Kınalı-zâde Hasan Çelebi'nin kaleme aldığı, genellikle Hasan Çelebi Tezkiresi veya Kınalı-zâde Tezkiresi diye anılan Tezkiretü's-Şu'arâ adlı eserdir. 1586'da tamamlanıp III. Murad'a takdim edilen eser bir mukaddime ve üç bölümden oluşur. Oldukça ağır ve süslü bir üslupla yazılan eser, 638 şâir hakkında bilgi vermektedir.

Bu dönemin son önemli tezkiresi ise Beyânî'nin hazırladığı Beyânî Tezkiresi diye de adlandırılan Tezkiretü's-Şu'arâ'dır. Bu tezkire Kınalı-zâde Tezkiresi'nin özeti olmakla birlikte onun bir ekidir. Sade, açık ve anlaşılır bir dille yazılan eserde 377 şâir yer almaktadır.

XVI. yüzyılda, edebiyat tarihimiz açısından şuarâ tezkireleri kadar önemli olan ve çok az örneği bulunan nazire mecmuaları da derlenmiştir. Bunlardan ilki Eğridirli Hacı Kemal'in hazırladığı Câmiü'n-nezâir adlı eserdir. Bu eserde 266 şâirin 3140 şiiri bulunmaktadır.

Bu yüzyılda yazılan ikinci nazire mecmuası ise Edirneli Nazmî'nin yazdığı Mecmâu'n-nezâir'dir. Bu eserin nazire mecmuaları içinde en çok bilinen ve beğenilen olduğu 10 nüshasının bulunmasından anlaşılmaktadır. Nazire mecmuaları içinde en çok yaygınlaşan bu mecmuada 5527 şiir vardır.

Bu dönemde derlenen diğer bir nazire mecmuası Pervâne Bey'in hazırladığı Pervâne Bey Mecmuası'dır. Bu eser, Doç. Dr. Ziya Avşar danışmanlığında hazırlanan doktora teziyle kısa süre içerisinde yeni harflere kazandırılacaktır.

XVI. yüzyılda mesnevî türünde de birçok eser yazılmıştır. Bu mesnevîlerin çoğunu dinî-tasavvufî-ahlâkî mesnevîler oluşturmaktadır. Bu dönemde birçok esmâü'l-hüsna şerhi, kırk hadis, mevlid, hilye, gazâvâtnâme yazılmış, Fars edebiyatının en çok okunan eserleri olan Mevlâna'nın Mesnevî'si, Sadî'nin Gülistân'ı, Attar'ın Pendnâme'si ve Mantıku't-tayr'ı tercüme edilmiştir. Ayrıca dinî, tasavvufî ve ahlâkî konulu birçok eser şerh edilmiştir.

Bu yüzyılda, her dönem olduğu gibi birçok aşk konulu mesnevî de yazılmıştır. Aşk mesnevîleri, Leylâ vü Mecnûn, Yûsuf u Züleyhâ, Hüsrev ü Şîrîn, Şem u Pervâne, Vâmık u Azrâ ve Gül ü Bülbül gibi ortak konularda yoğunlaşsa da ilk defa bu dönemde yapılan tercüme ve yazılan orijinal mesnevîler de vardır.

Bu dönemde yazılan mesnevîlerin bir bölümünü de tarihî, destanî ve menkabevî mesnevîler oluşturur. Bu tür mesnevîlerin içerisinde sayabileceğimiz, Türklere özgü olan şehrengiz türünün ilk örneklerini, bu dönemde Piriştineli Mesihî ve Zâtî vermiştir. Şehrengizden başka sergüzeştname, sâkînâme ve kıyafetnâme türlerinde de eserler yazılmıştır.

Sonuç olarak XVI. yüzyıl hem gazel, kaside ve mesnevî gibi nazım hem de tarihî eserler ve tezkireler gibi nesir alanında ortaya koyulan binlerce edebî eserle dil, kültür ve edebiyat alanında en üst düzeye çıkılan bir dönemdir. Sanat açısından da Türk şâir ve münşîler, Fars edebiyatı ve Fars şâirlerini taklit etmekten ve kendilerini onlarla karşılaştırmaktan kurtulmuş, Türk edebiyatına müthiş bir üstünlük kazandırmışlardır. Bir daha hiç geriye düşmeyecek olan Türk şâirler, Arap ve Fars şâirlerini geçmiştir.

SINIRLI SAYIDA MALZEMEYLE SAP İLE SAMANI BİRBİRİNDEN AYIRMAK:

MİSÂLÎ BİYOGRAFİSİ

Üzerinde çalıştığımız Misâlî Divânı nüshasından Hurûfîlerin en azılılarından olduğu anlaşılan şairin hayatı hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Misâlî mahlasını kullanan birden fazla şair olduğu gibi Gül Baba isimli bir şairin de Misâlî mahlasını kullanmış olması, XVI. yüzyıla kadar Gül Baba isimli üç farklı kişinin bilinmesi, bu üç farklı Gül Baba'nın birbirine karıştırılması ve Hurûfî şair Misâlî ile Gül Baba'nın aynı kişiler olup olmadığının bilinmemesi, kaynaklarda geçen bilgilerin karışmasına ve farklı görüşlere yol açmıştır.

Gül Baba isimli kişilerden birincisi, II. Bâyezid devrinde yaşamış olan, Galata Sarayı'nın ve bu sarayda bulunan Enderun Mektebi'nin kurulmasına öncülük eden Gül Baba'dır. Tayyazâde Atâ'nın aktardığı üzere; Tahta çıkışının ilk yılı 1481 yılının soğuk bir kış günü maiyeti ile birlikte Tophane sırtlarında avlanmaya çıkan 30 yaşındaki II. Bâyezid, av sırasında şiddetli rüzgâr ve soğuktan rahatsız olarak dinlenmek ve ısınmak için bir barınak ararken, Tophane'den Beyoğlu'na çıkan Boğazkesen noktasında bulunan bir kulübe gözüne ilişir. Gül fidanları ile dolu bir bahçede saygın yüzlü ve Allah'a yakaran bir ihtiyar görerek bahçeye girer. Padişah, gûnahtan sakınan, geçici dünya nimetlerine değer vermeyen bir yaradılıştaki olan ve küçücük kulübesinde gülleriyle baş başa yaşayan ve bu yüzden kendisine Gül Baba adı verilen bu kişinin sohbetinden, yakınlığından zevk duyarak; “Bir isteğiniz var mıdır?” diye sorar. Gül Baba, parmağıyla tepelik araziye işaret ederek şu dilekte bulunur: “Padişahım, şu zirveciğe bir mekteb-i irfan tesis et ve orada okuyup yazanları hizmet-i hümayununda istihdam eyle. Her zaman devletine lazım olur.” II. Bâyezid, Gül Baba'nın eliyle gösterdiği 30 bin zirayı aşan arazinin çevresine duvar çektirerek, bir cami, 200 kişiyi barındırabilecek bir koğuş, bir hamam, zabıt dairesi ve mutfak yaptırır. Yönetimine de bir Ak Ağa'yı Galata Sarayı Ağası olarak atar. Bu olayı, Evliya Çelebi de Seyahâtnâme'de benzer şekilde anlatmaktadır.

Figen Nalân Özkan ise şöyle bir hikâyeye nakletmektedir: “1975 yılında müze olarak hizmete açılmış olan Galata Mevlevîhânesi, İstanbul'un en eski

Mevlevîhânesidir. Tekkenin kuruluşuyla ilgili çeşitli hikâyeler var. Bunlardan birine göre, o dönemde bu bölgede Yavuz Sultan Selim'in vezirlerinden İskender Paşa'nın bir av köşkü varmış. İskender Paşa, bir gün avdan dönerken ağaç kovuğunda yaşayan bir Mevlvî dervişine rastlamış Gül Baba isimli bu derviş, İskender Paşa'yı öylesine etkilemiş ki, Paşa oraya onun için bir Mevlvî tekkesi yapılmasını emretmiş. Gül Baba da İskender Paşa'ya biri sarı biri kırmızı iki gül vermiş. Bir rivayete göre, Galatasaray'ı simgeleyen bu iki renk de oradan kaynaklanıyor. İşte, Sultan II. Bâyezid devrinin beylerbeyi olan İskender Paşa'nın av çiftliği üzerine, 1491 yılında bu tekke inşa edilmiş.²

Türbesi Tophane ile Galatasaray arasında Tomtom Mahallesi, Gül Baba sokağı Nu: 6'da; 317 ada, 48-49 parselde ve yumak yumak açan güller arasındadır.³ Bunun yanında bir de tekkenin bulunduğu tahmin edilmektedir. 953/1546 tarihli İstanbul Vakıfları Tahrir Defterinde, Vefa'daki Hoca Teberrük Mescidi'nin 881/1476 tarihli vakfiye özetinde bu tekkenin "Zâviye der hâric-i Galata eş-şehîre bi-zâviye-i Gül Baba" olarak adı geçmektedir.⁴ Sultan II. Mehmet (Fatih) döneminde, 1453-1476 arasında tesis edildiği anlaşılan tekkenin adına 18. yüzyılın ortalarıyla 1925 arasındaki tarihte listelerin hiçbirisinde rastlanmamakta, ne zaman ortadan kalktığı da bilinmemektedir. Bundan başka Galatasaray Lisesi'nin arka bahçesinde de bir mezar vardır ki Gül baba mezarı diye bilinir.

Bazı kaynaklarda bu Gül Baba'nın Fatih Sultan Mehmet, II. Bâyezid, Yavuz Sultan Selim ve Kanunî Sultan Süleyman zamanında yaşadığı, Kanunî Sultan Süleyman'ın Budin'in fethinde bulunup, fetihten sonra 1541'de Budin'de vefat ettiği, iç organlarının Budin'de toprağa verilerek türbesinin yaptırıldığı, vücudunun İstanbul'a getirilerek Galatasaray'da zâviyesi yanında kabrine tevdi edildiği ve böylece ikinci türbesinin de yaptırıldığı geçmektedir. Mantığa uzak gelmekle beraber II. Bâyezid devrinde yaşamış olan bu Gül Baba ile Budin'de şehit olan Gül Baba'nın aynı kişiler olduğu düşünülmektedir. Bizce Budin'de şehit olan Gül Baba farklı bir kişi olduğundan onu ayrı bir kişi olarak alacağız.

² Özkan, Figen Nalân, "Galata Mevlvîhânesi Tarihi",
<http://www.netbul.com/asp/kentrehberi/NewsContent.asp?NewsID=33160&id=2133>

³ Özdamar, Mustafa (1989/6), "Mahsun Dergâhlar", Altınoluk Dergisi, s.40.

⁴ İstanbul Ansiklopedisi, C. 8, s.169.

Gül Baba'ların ikincisi Edirneli Abdurrahman Hibrî Çelebi'nin "Enîsü'l-müsâmirîn" adlı eserinde bahsettiği Gül Mehmed Dede diye bilinen Şirvan'dan İstanbul'a gelerek Fatih Camii'nde 8 yıl tefsir ve hadis dersleri okutan, öğrencileri arasında padişahın da olduğu bir zâttır. Fatih Sultan Mehmed, bu hizmetlerinin karşılığı olarak Edirne'de bulunan bir köyü kendisine vermiştir. Cevrî Edirneli şair Tiğî'nin Gül Baba'yı öven 5 beytini nakletmiştir. Mevlevî şair Şeyhülislâm Çelebizâde Âsım Efendi de kendisini öven bir kıta yazmıştır. Bu kıt'a, Gül Baba'nın Edirne'de gömülü olduğunu, en yüksek dinî mevkîde bulunan şeyhü'l-islâmlar tarafından ziyaret edildiğini, onun feyz deryasından manevî kuvvet almaya çalışıldığını ve şöhretinin XVIII. asır ortalarında da, ölümünden üç yüz yıl geçmesine rağmen hâlâ nasıl devam ettiğini açıkça anlatır. Hibrî Efendi, Gül Baba'nın göl kenarında medfûn olduğu için halk arasında sonradan Göl Baba diye tanındığını da ekler. Osmanlı tarihi yazarı Joseph von Hammer Gül Baba'nın Ofen'in başlık tepelerinde değil, Büyükderbent yolu üzerinde bir yerde gömülü olduğunu yazmıştır. Budin'de şehit olan Gül Baba ile Gül Mehmed Dede de karıştırılmıştır. Bunun sebebi Evliya Çelebi'nin, Gül Baba'yı Fatih döneminden Kanuni dönemine, 1541 yılına kadar, 120 yılı aşkın bir süre yaşatarak, büyük bir hata yapması ve Fatih döneminde yaşamış Gül Mehmet Dede'yle karıştırmasıdır.

XVI. yüzyıla kadar yaşamış son Gül Baba ise 1935 yılında Isparta'nın Uluborlu ilçesine bağlı İlegüp köyündeki Veli Baba dergâhına ait kayıtlar içinde bulunan bir şecerede anlatılan Gül Baba-yı İlgübî'dir. Bu şecereye göre, Gül Dede olarak da anılan Gül Baba'nın asıl adı Cafer'dir. Babası, Kutb'ül Ârifin Veli'üddin İbn Yalınkılıç olup İlegüp köyündendir. Gül Baba, Kanunî Sultan Süleyman'ın daveti üzerine Budin seferine katılmış, bu savaşta şehit düşmüştür. Evliya Çelebi'nin babasından naklen yazdığına göre Merzifonludur. Şeyhülislâm Ebussuûd Efendi'nin 2 Eylül 1541 tarihinde, Fethiye Camisi'ne çevrilen Mátyás (Meryem Ana) Kilisesi'nde kıldırıldığı cenaze namazında Kanunî Sultan Süleyman'ın bulunduğu, tabutu bizzat taşıdığı ve namaza 200 bin kişinin katıldığı bilgileri de Evliya Çelebi'den alınmadır. Cenazesi, bugün Gültepe-Rózsadomp adı verilen tepede toprağa verilmiştir. Evliya Çelebi, elinde büyük bir kılıçla savaşlara katılan Gül

Baba'ya bu lâkabın verilmesine, külahında daima bir gül taşımasının sebep olduğunu da belirtmiştir.

1663'te Budin'i ziyaret eden Evliya Çelebi, Seyahatnâme'sinde şunları da yazmaktadır: "Gül Baba, bir çiçekli bahçe içinde, kurşun örtülü bir kubbede gömülüdür. Sandukası yeşil çuha ile örtülü olup mübarek başlarında Bektaşî tacı bulunur. Etrafi çeşitli Arap harfli çur'ân âyetleriyle süslüdür." Buradan Gül Baba-yı İlgubî'nin Bektaşî bir derviş olduğu da anlaşılmaktadır. Sadettin Nüzhet Ergun'un "Kızılbaş-Bektâşî-Alevî Şairleri ve Nefesleri" adlı eserine aldığı muhammesin yazarı bu Gül Baba olmalıdır.

Gül Baba hakkında Macar araştırmacıların da makaleleri bulunmaktadır. Macar Türkolog Gyula Nemeth gül sözcüğünün gülmek eyleminin emir şekli olduğunu belirterek Gül Baba lâkabını gülmekle açıklamaya çalışmıştır. Alman Theodor Menzel'e göre ise Bektaşî Tekkesi şeyhi işareti olarak tâcında gül taşıdığı için Gül Baba lâkabı verilmiştir. Macar ressam Ferenc Eisenhut, 1886 yılında yaptığı ve bugün Ankara'da Macar Büyükelçiliği'nde asılı "Gül Baba'nın Şehâdeti" adlı tablosunda Gül Baba'nın tâcından yere düşmüş gülünü de unutmamıştır. Macaristan'daki Türkler kadar Macarlar tarafından da sevilen Gül Baba'nın efsanevî hayatı Danimarkalı Andersen tarafından 1841 yılında kaleme alınmıştır. Macar besteci J.Huszka da Gül Baba adlı bir senfonik eser bestelemiştir. Gül Baba, Macar edebiyatı, sinema ve operet sanatında da yerini almıştır.⁵

Isparta ili belgelerine göre Gül Baba'nın kardeşi Seyyid Hüseyin'in lâkabı da Sümbül Dede'dir.

Gül Baba'nın sekizgen türbesi 1543 – 1548 seneleri arasında Budin Beylerbeyi Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. 1690 yılında kiliseye çevrilen yapı Sultan Abdülaziz Han'ın 1867 senesindeki ziyaretlerinden sonra 1885'te yeniden türbeye dönüştürülerek mimar Lajos Grill tarafından onarılmıştır. 1916'da Macar Prof. I. Müller tarafından restore edilmiştir. Fuat Bozkurt, 1997 yılında Gül Baba'nın sandukası üzerinde bulunan örtüyü 1937 yılında Türk hükümetinin yani Atatürk'ün yolladığını belirtmektedir. II. Dünya Savaşı'nda ağır hasara uğrayan türbe 1963'te

⁵ <http://www.kulturturizm.gov.tr/TR,23808/gulbaba-turbesi-gul-baba-shrine.html>

Macar Hükümeti tarafından eski durumuna getirilmiştir. 1997 yılında Türk-Macar Hükümetlerinin işbirliğiyle Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nce aslına bağlı kalınarak restorasyonu tamamlanmıştır. 4 Eylül 1997 günü Gül Baba Türbesi dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından resmen açılmıştır.

Gül Baba hakkında birçok araştırması bulunan ünlü Macar tarihçi Dr. Gábor Ágoston'un izlenimleri şöyledir: 1915 yılıki tamiri ile ilgili olarak yapılan çalışmalar sırasında antropolog Ord. Prof. Dr. Lajos Bartucz'un yönetiminde mezar araştırma kazıları yapıldı. Kazılar esnasında bulunan yedi çukurdan ancak ikisi mezar çukuru iken, diğerleri herhâlde define arayanlar tarafından, XIX. yüzyılda kazılmış. Mezarlarda üç kişinin iskelet kalıntıları bulundu: Bunlardan biri Orta Çağdan, ikisi de XVI. yüzyıldan kalma idi. I nolu iskeletin dıştaçlarının aşınmışlığı, kemiklerinin hafifliği ve yoğun kemik dokusunun erimişliğinden, iskelet sahibinin yaşlı birine, büyük bir ihtimalle Gül Baba'ya ait olduğu ileri sürülmüştür. Kasların bağlandığı yerler ile uzantılar, boyu 164 santimetre olan, güçlü bir erkek olduğunu göstermektedir. Diğer iskeletin Gül Baba'ya ait olmasını veriler dışlamaktadır. II nolu iskeletin sahibi doğal bir ölümle ölmemiş; çünkü göğüs kemiğinde, yedi kaburga kemiği ile kürek kemiğinde keskin bir şeyin saplanmasıyla doğan ağır yaralanma izleri görülmektedir. Dolayısıyla, daha çok, 16. yüzyıl sonunda ölen bir Türk savaşçısı ya da savaşta veya başka bir şekilde bir zorba ölümle hayatını kaybeden soylu biri olmalıydı. Bu ikinci şahsa ait tahminler şimdilik kabul edilebilir değil. Fakat 40-50 yaşında ölen, 153 santimetre civarındaki erkeğin Gül Baba'nın ölümünden 40-50 yıl sonra öldüğü varsayılır.

Macar tarihçi Dr. Gábor Ágoston'un naklettikleri, yukarıda belirttiğimiz Budin'de ayrı İstanbul'da ayrı türbelerinin olduğu, Gül Baba'nın vücudunun İstanbul'a getirilerek Galatasaray'da zâviyesi yanında kabrine tevdi edildiği tezini zayıflatmaktadır. Dolayısıyla II. Bâyezid devrinde yaşayan Gül Baba ile Budin'de şehit olan Gül Baba farklı kişilerdir.

Bahsettiğimiz üç Gül Baba'dan başka Misâlî mahlasıyla yazan bir şair daha vardır. Ahdî, Hasan Çelebî, Âşık Çelebî, Beyânî, Riyâzî tezkireleri ve diğer tezkirelerde bu şairin Edirne'de doğduğu, asıl adının Hasan Çelebi olduğu, geçimini esnaflıkla sağladığı, daha sonradan şair olduğu, 1607 yılında İstanbul'da öldüğü ve

Yenikapı Mevlevîhânesi'nde gömüldüğü belirtilmektedir. Hiçbir kaynakta Edirneli olan bu Misâlî'nin Hurûfî olduğu geçmemekte, verilen örnek beyitlerde hurûfliğe ait izler veya üzerinde çalıştığımız divânla üslûp benzerliği bulunmamaktadır. Dolayısıyla üzerinde çalıştığımız divân nüshasının yazarı olan Misâlî bu Misâlî değildir. Dolayısıyla Feyznâme ve Miftahu'l Gayb gibi Hurûfî eserleri de bu Misâlî'ye ait değildir.

Gelibolulu Âlî'nin Divân'ında “*Ser-meşk-i fakra gûşişi muhkem Misâlinün/Zîrâ sevâd-ı hattı nihân mehlîkası bol*”⁶ diyerek çok çalışmasına rağmen fakirlik içinde olduğunu söylediği Misâlî, çağdaşı olması hasebiyle bu Misâlî olsa gerektir.

Fatih devrinden Kanunî devrine kadar yaşamış olan Gül Baba'lar birbirine karıştırıldığından dolayı Misâlî mahlasını kimin ya da kimlerin kullandığı da tespit edilememektedir. Bazı kitaplarda, makalelerde ve yüksek lisans tezlerinde Hurûfî şair Misâlî'nin Budin'de şehit olan Gül Baba ile aynı kişi olduğu veya olabileceği belirtilmiştir. Fatih Usluer'in yazdığı gibi Kanunî ve Ebussûd Efendi'nin bir Hurûfî düşünürünün cenazesine katılmalarının altı çizilmelidir.⁷ Bizce, hurûfîlerin en azılılarından biri olan, ehl-i sünnet itikadına uygun olmayan şiirler yazan birine padişahın, şeyhülislâmın ve binlerce kişinin iltifat etmesi pek gerçekçi değildir. Kaldı ki Nişancı Tarihi'nde Kanunî döneminde Hurûfîlerin cezalandırıldıkları, Osmanlı topraklarından sürüldükleri belirtilmektedir.⁸ Ayrıca Çeltik, bilginin kaynağını belirtmemekle birlikte Budin'de şehit düşen Gül Baba'nın hâliyle 948/1541'de vefat ettiğini, oysa Misâlî-i Hurûfî'nin Budin'de bulunmasının Gül Baba'nın vefatından yirmi sene sonra olduğunu, hatta Budin'e ait bir mecmuada Misâlî-i Hurûfî'nin kendi el yazısıyla yazdığı bir gazelinde 970/1563 tarihinin olduğunu belirtmektedir.

⁶ Altun, Kudret (1999); Gelibolulu Mustafa Âlî ve Divânı=Vâridâtü'l-enîka, Kıt'a 1/48.

⁷ Usluer, Fatih (2009); Hurufilik, s. 91.

⁸ Nişancı M. Paşa (1279); Nişancı Tarihi, s. 234-238; aktaran Gölpınarlı (1991); 100 Soruda Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatlar, s. 157; Usluer, Fatih (2009); Hurufilik, s. 26.

Bursa’da matbaa sahibi Tırnovalı Emrî Çelebi bastığı divânında Hurûfî Misâli’nin bir gazelinin tahmis ederek bâlâsına Budin’de medfûn olan Gül Babadır demiş ise de yanlıştır.⁹

Üzerinde çalıştığımız nüshanın sonunda hicrî Zilhicce 1036 yani Ağustos 1627 tarihi bulunmaktadır. Misâlî, Feyz-nâme adlı mesnevîsinin bitişine “Fazl-ı bî-zevâl” terkibiyle 966/1558 tarihini düşürmüştür.¹⁰ Bizce de Hurûfî şair Misâlî bahsi geçen Gül Baba’lardan ve Misâlî mahlaslı şairlerden farklı biridir. Abdülbâkî Gölpınarlı’nın 985/1577 veya 991/1583 yıllarında ölmüştür¹¹ dediği kişi olsa gerektir.

Divân’dan başka Misâlî mahlasıyla yazılan başlıca eserler Feyz-nâme, Miftahu’l-Gayb ve Risâle’dir.

⁹ Çeltik Erdoğan, Seher (2009); Ali Emîrî’nin Vesâikü’l Âsâr’ı, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı 51, sayfa 271.

¹⁰ Oğraş, Rıza (2007), “Türk Edebiyatında Kitap Yazımına ve Basımına Tarih Düşürme Geleneği”, Turkish Studies, Fall 2007, s. 649.

¹¹ Gölpınarlı, Abdülbâkî (1989); Hurûfîlik Metinleri Kataloğu, TTK, Ankara, s. 77-78.

MİSÂLÎ-İ HURÛFÎ DÎVÂNÎ'NİN İNCELENMESİ

1. Şekil Özellikleri
 - 1.1. Tertip Şekli
 - 1.2. Nazım Biçimleri
 - 1.3. Vezin
 - 1.4. Kafîye
 - 1.5. Redif
 - 1.6. Mazmunlar
2. Dil ve Üslûp Özellikleri
 - 2.1. Tamlamalar
 - 2.2. İkilemeler
 - 2.3. İktibaslar (âyet-hadis)
 - 2.4. Atasözleri ve Deyimler
 - 2.5. Mahallî Unsurlar
3. Gramer Özellikleri
 - 3.1. Arapça ve Farsça Unsurlar
4. Divân'ın Muhteva Yönünden Değerlendirilmesi

Misâlî'nin edebî kişiliği ile sanat gücünün daha iyi anlaşılabilmesi için eseri incelemeye çalıştık. Misâlî Dîvânı'nı şekil, dil ve üslup, gramer özellikleri ve muhteva olmak üzere dört başlık altında inceledik.

1. Şekil Özellikleri

Millî Kütüphane'de 03 Gedik 18187 arşiv numarasıyla kayıtlı 1153 numaralı DVD'de bulunan Misâlî Dîvânı, son harfi ra (ﺭ) olan bir gazelin son iki beytiyle başlamaktadır. 112 varaktan oluşan bu dîvânın baş tarafı eksiktir. Daha çok ta'lik yazı özelliklerini göstermektedir. Dîvân'daki şiirler son harflere göre dizilmiştir; fakat gazellerin sonuna çeşitli harflerle biten gazeller eklenmiştir. Ayrıca nazım şekilleri düzenli değildir. Dolayısıyla bu dîvân gayr-i müretteb bir dîvândır. Dîvânların neredeyse tamamında olduğu gibi bu dîvândaki şiirlerin çoğunu da gazeller oluşturmaktadır. Gazellerin sayısı üç yüz seksen üçtür. Gazellerden başka yüz yirmi üç kıt'a, on müfred, dokuz murabba, dört muhammes, dört tuyuğ, üç rubâî,

iki terci-i bend, bir müseddes, bir müsebba bulunmaktadır. Elimizdeki nüshada, sayfa kenarlarında bulunan şiirlerin bir bölümünün dîvânla ilgisi yoktur. Sayfa kenarlarındaki şiirlerde kullanılan hat çeşidi bu metinlerin daha sonraki bir zamanda yazıldığını gösteriyor. Ayrıca bu şiirlerde Misâli mahlasına da rastlanmıyor.

1.1. Tertip Şekli

Dîvân'daki şiirler son harflere göre dizilmiştir; fakat gazellerin sonuna çeşitli harflerle biten gazeller eklenmiştir. Ayrıca nazım şekilleri düzenli değildir. Dolayısıyla bu dîvân gayr-i müretteb bir dîvândır.

1.2. Nazım Şekilleri:

Misâli, eserinde dîvân edebiyatının çeşitli nazım şekillerini kullanmıştır. Dîvânında gazellerin yanında kıt'a, rubâî, terci-i bend, tuyuğ, murabba, muhammes, müseddes, müsebba ve müfred olmak üzere 10 nazım şekli kullanmıştır. Gazellerin sayısı üç yüz seksen üçtür. Gazellerden başka yüz yirmi üç kıt'a, on müfred, dokuz murabba, dört muhammes, dört tuyuğ, üç rubâî, iki terci-i bend, bir müseddes, bir müsebba bulunmaktadır. Eksik olan bu dîvânın başında kasidelerin hatta kısa mesnevîlerin olması kuvvetle muhtemeldir.

Neredeyse bütün dîvân şâirleri gibi Misâli de en çok gazel nazım şeklini kullanmıştır. Divanda 383 gazel vardır. Gazel sayısının çokluğu Misâli Dîvânı'na yine şâirin gelenekçi anlayışından hareketle klâsik dîvân özelliği kazandırmaktadır. Son harfi elif (ا), be (ب), te (ت), se (ث), cim (ج), ha (ح), hı (خ), dal (د), zel (ذ) olan gazellerin tamamı, ra (ر) olanların bir kısmı da eksiktir.

Gazellerin beyit sayısına göre dağılımı şu şekildedir:

Beyit Sayısı	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Diğer
Gazel Sayısı	46	6	150	4	99	7	38	2	8	2	4	17

(Tablo 1: Gazellerin Beyit Sayısına Göre Dağılımı)

Gazeller beyit sayısı bakımından da geleneği takip eder niteliktedir. Genellikle 7 ve 9 beyitten oluşan gazellerin arasında 5 ve 11 beyitten oluşan gazeller de fazladır. 6, 8, 10, 12, 13, 14 ve 15 beyitten oluşan gazeller de nadiren görülmektedir.

Gazellerin harflere göre dağılımı ise şu şekildedir:

Harfler	Gazel
ر	51
ز	31
س	3
ش	23
ص	2
ض	3
ط	4
ظ	2
ع	5
غ	3
ف	11
ق	18
ك	24
ل	17
م	55
ن	18
و	6
ه	47
ى	60

(Tablo 2: Gazellerin Harflere Göre Dağılımı)

Yukarıda görüldüğü gibi şairin tercih ettiği harflerin başında ى (ye) harfi gelmektedir. Bu harfi sırasıyla, م (mim), ر (re) ve ه (he) takip etmektedir. Başta akuzatif, görülen geçmiş zaman, soru ve iyelik eklerinin kullanımı ve ‘Ali redifli şiirlerin olması ى (ye) harfinin; bildirme, çoğul ve geniş zaman eklerinin kullanımı ر (re) harfinin; yönelme, bulunma, istek ve olumsuzluk ekinin kullanımı, ile edatının

ve yine zarfının kullanılması, muzâfun ileyhi Allah kelimesi olan tamlamaların redif olarak sıkça seçilmesi de • (he) harfinin çok kullanılmasına sebep olmuştur.

Misâli'nin gazellerinin bir başka özelliği de büyük çoğunluğunun redifli olarak yazılmış olmasıdır. Dîvândaki gazellerin hepsinde mahlas beyti vardır.

1.3 Vezin:

Bilindiği üzere aruz vezni dîvân şiirinin âhengini oluşturan temel unsurdur. Elimizdeki Misâli Dîvânı'nda aruz vezninin yirmi üç kalıbı kullanılmıştır. Misâli Dîvânı'nda müelliften mi yoksa müstensihinden mi kaynaklandığını bilmediğimiz birçok vezin hatası görülmektedir. Misâli'nin genel olarak vezne hâkim bir şâir olduğunu söyleyemeyiz. Misâli'nin bu dîvânda kullandığı vezinler şu şekildedir:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	7
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	276
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	115
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	13
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	2
Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün	1
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	5
Mefâ'ilün Fe'ülün Mefâ'ilün Fe'ülün	1
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	46
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün	24
Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	5
Mef'ülü Fâ'ilâtün Mef'ülü Fâ'ilâtün	12
Mef'ülü Mefâ'ilün Mef'ülü Mefâ'ilün	3
Mef'ülü Mefâ'ilü Fe'ülün	1
Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün	13
Mef'ülü Mefâ'ilün Fe'ülün	1
Müfteilâtün Müfteilâtün	2

Müfteilün Fâjilün Müfteilün Fâjilün	2
Müfteilün Mefâ'ilün Müfteilün Mefâ'ilün	1
Müfteilün Müfteilün Fâjilün	5
Müfteilün Müfteilün Müfteilün Müfteilün	1
Müstefilâtün Müstefilâtün Müstefilâtün Müstefilâtün	2
Müstefilün Müstefilün Müstefilün Müstefilün	1

(Tablo 3: Vezinlerin Şiirlere Göre Dağılım Tablosu)

Tablodan da anlaşılacağı gibi Dîvânda en çok tercih edilen vezin Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün veznidir. Tüm Dîvân içinde %51 gibi yüksek bir kullanıma sahip olan bu vezin, gazeller içinde %68 kullanım oranına sahiptir. Tüm Dîvân genelinde yirmi üç farklı veznin kullanıldığı hâlde en çok Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün vezninin tercih edilmiş olması dikkat çekmektedir. Aruzun Anadolu'daki gelişim çizgisini değerlendiren Prof. Dr. Mustafa İsen Türkçede en çok kullanılan kalıbın Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün olduğunu tespit etmiştir.¹² Bu kalıbın Türk diline uyumu ve şiirlerdeki âhengi sağlamadaki kolaylığı Türk şiirinde en çok tercih edilen vezin olmasını sağlamıştır. Bütün bu hususlar göz önüne alındığında Misâlî'nin en çok Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün veznini tercih etmesi anlaşılmaktadır.

Misâlî Dîvânı'nın bölümlerine göre vezin kullanımına baktığımızda yine belirli vezinlerin ön plâna çıktığı görülmektedir. Misâlî'nin gazellerde kullandığı vezinler şu şekildedir:

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün	7
Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün	259
Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün	4
Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün	13

¹² İsen, Mustafa (1997). "Aruzun Anadolu'daki Gelişimi Çizgisi", Ötelerden Bir Ses, Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler, Akçağ Yayınları, Ankara.

Mefâîlün Fejilâtün Mefâîlün Fejilün	5
Mefâîlün Fe'ülün Mefâîlün Fe'ülün	1
Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün	44
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün	17
Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	3
Mef'ülü Fâ'ilâtün Mef'ülü Fâ'ilâtün	11
Mef'ülü Mefâîlün Mef'ülü Mefâîlün	3
Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün	12
Müfteilün Fâjilün Müfteilün Fâjilün	1
Müfteilün Mefâ'ilün Müfteilün Mefâ'ilün	1
Müfteilün Müfteilün Müfteilün Müfteilün	1
Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün	2

(Tablo 4: Vezinlerin Gazellerdeki Dağılım Tablosu)

Misâli'nin gazelerde 16 farklı kalıp kullanmış, dîvânın genelinde olduğu gibi gazelerde de en çok Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün kalıbını tercih etmiştir. 383 gazelin 260'ında tercih edilen bu veznin kullanım oranı %68'dir.

Gazel dışındaki nazım şekillerinde vezin kullanımını şu şekildedir:

Kalıplar	Kıt'a	Muhammes	Murabba	Müfred	Müsebba	Müseddes	Rubâi	Tercî-i Bend	Tuyuğ
Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün	1	3	5	1	1	1		1	4
Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün	106		1	4					
Fejilâtün Fejilâtün Fejilün	1			1					
Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün	1								
Mefâîlün x 4			2						
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün	6			1					
Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün							2		

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün	1								
Mef'ûlü Mefâ'ilü Fe'ûlün	1								
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün							1		
Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün								1	
Müfteilâtün Müfteilâtün	2								
Müfteilün Fâjilün Müfteilün Fâjilün				1					
Müfteilün Müfteilün Fâjilün				2					
Müfteilün Müfteilün Failün	3								
Müstef'ilün x 4		1							

(Tablo 5: Vezinlerin Gazel Dışındaki Nazım Şekillerindeki Dağılım Tablosu)

Her dîvân şâirinde olduğu gibi Misâli'de de aruz hatası bulunmayan beyitlerle imâle, zihaf ve med bulunan beyitlere rastlamak mümkündür.

Aruz hatası bulunmayan beyitlere örnek olarak şu beyitleri verebiliriz:

Senüñ iş...uñ serîr-i Mîşr-ı dilde
Çü Yûsuf şâhımız sul'ânımızdur

15/9

Serv-i dil-cûyuñ görelden gözlerüm ey gül-î#âr
Eyledüm seyl-i sirişküm her tarafdan âña nehr

31/6

Her ne Âyet kim Kitâb-ı Lâ-yezâlî'den gelür
Kendü sırruñdur ki #ât-ı bî-zevâlî'den gelür

35/1

Cemî-i «al...a nu#...-ı #a... √ayât olmuşdurur tünde
Disem ger söyleyen #a... 'dur çü dîvâr ger olur kâfir

37/4

İmale olan beyitler

Misâli'nin şiirlerinde tespit ettiğimiz imale örneklerinden bazıları şunlardır:

Şöyle jaceb mi terk idüb dervîş-sîret olmadı
Hem-çün İblîs-i lajîn «ôd-bîn degüldür pes nedür
2/6

Yürüt sâ...î bu demde gül ...adevler
Ferâmûş it tamı gelsün feravlar
3/1

[[amu mi√netde ey servüm be-πâyet teşne olmuşdur
Şerâb-ı laj-i şâfuñdan göñül yek-...a†re âb ister
6/2

Elif Allâh ma@harıdurhem ism ü hem müsemmâdur
Ser-â-ser nükte-i çurñân anuñ ≥ımnında i«fâdur
8/1

Devr-i ru«-sâruñda jaks-i «âl-i müşgînüñ senüñ
Çeşm-i jâşı...ân-ı ser-mestân bu dem çeng ü rebâb ister
9/3

Zihaf olan beyitler

Tespit edilen zihaf örneklerinden bazıları şunlardır:

Diñüz eglenmesün gelsün bu bezm-i şâhîye mu†rib
Ki juşşâ...ân-ı ser-mestân bu dem çeng ü rebâb ister
6/3

Gözi didârdan πayrî na@ar...ıladı der-i kevneyn
Şunuñ kim jeng-i ta...lîdin velî câm-ı muşaffâdur

8/9

Leyletü'l-İsrâ kim ol zülf-i perîşânundadır
Ma@har-ı Allâhu Ra√mân ol perî şânundadır

9/1

Nev-jarûs-i şû«-veş gül-gûn ...abâ pûşundadır
Yâ«ûd bezm içinde gül-berg-i terî nispetlüdür

18/3

Med olan beyitler

Misâlî de şâirlerin çoğu gibi vezinde zorlandığı zaman Türkçe kelimelerde med yapmıştır:

Vâşıl olan vaşluña πuşşa ...apusın baıladı
Câvidân ol şâdmân ü şen degüldür pes nedür

2/5

İld-i ru«-sârına ...urbân ol Mi&âl-i merd iseñ
Cân virmek jâşı... âyîn degüldür pes nedür

2/7

Şu belinde şanasın cânlar baπışlar pestesi
Bir güler gül yüzlü πılmân-ı bihişt-uşlûpdur

4/3

◊ayâta irdi lajlûñden Mesî√ u »ı≥r mest oldı
Henüz ol içmeden anlar memâta irmez a√yâdur
8/6

Sünbülñ Çîn kâfiridür ey ...amer-ru«-sâr kim
[[âret-i îmân için √üsññ gül-istânundadır
9/4

Beyti Aruza Uydurmak İçin Yapılan Tasarruflar

Misâlî, yukarıda ayrıntılı olarak incelenen vezinleri kullanırken bir takım tasarruflara gitmiştir. Dîvân'da tespit edilen tasarruflardan bazıları aşağıda gösterilmiştir:

Üç yüz altmış şâ«dan şol müntehâdur ...âmetüñ
K'oldı peydâ her budâπundan otuz iki &emer
11/2

“İAlleme'l-Esmâ” ıi idrâk it peşerden vâ...ıf ol
“El-veled sirru ebî” buyurdı çün »ayru'l-Beşer
11/7

±ât-ı Bârî'nüñ cemâlinden seni ma√rûm iden
Ey gönül terk eyle k'â«ır sîm ü zerdür semm ü zer
11/11

Nûr-ı şems-i dîn ◊asen k'oldı şehîd-i remz-i ıış...
Hem ◊üseyn Ol şeh-süvâr-ı Kerbelâ'yı sende gör
27/1

“İAlleme’l-Esmâ” sını idrâk eyledüñse Âdem’üñ
Añlayasın kim sebep n’oldı niçün mescüddür
34/3

K’oldı Yüz yigirmi dört biñ Enbiyâ’ya tâc-dâr
“Lâ feten illâ İAlî lâ seyfen illâ ±ü’l-fe..âr.”
36/1

Çü münkirsin bu otuz iki nuñ...a k’aşlı vâ√iddür
Beyân it sen zemîn ü âsmândan kimdürür âmîr
37/5

Her gedâñi pâye-i ebrâra igrürsem n’ola
Kim seÿâdet bulmuşum devlet külâhı bendedür
38/5

Kendüme dutdum yüzüm ≥iddiyyet-i şeyñân için
K’on sekiz biñ kâyinâtuñ çıble-gâhı bendedür
38/6

Mâh-ru«-sâruñda se√erle ñılısm-ı sünbülüñ
Gence beñzer k’üstine yatmış zehr-i sû iki mâr
39/9

1.4 Kâfiye

Şâirin dîvân edebiyatının genel kafiye anlayışına bağı olduğunu söyleyebiliriz. Genellikle kafiyeli kelimeler Türkçe değildir. Misâlî Divânı’nda çoğunlukla zengin olmakla beraber bunun yanında tam ve yarım kafiyelerin de kullanıldığını görüyoruz.

Kullanılan kafiyeleere, kafiye çeşitlerinin kullanım sıklığına fikir vermesi açısından ilk yüz şiirin kafiyelerini inceledik:

Yarım kafiyeler

-l	-ş
-r	-z (2)

Tam kafiyeler

-â (7)	-et
-ah	-ık
-At	-ıl
-em	-ır
-er (3)	-im
-es (3)	

Zengin Kafiyeler

-âb (3)	-âş
-âd	-ât (2)
-âf (2)	-erd
-âg (2)	-erh
-âh (3)	-erî
-âhî	-îm
-âk (2)	-în
-âl (2)	-ûb
-âlî	-ûd (2)
-âm (2)	-ûde
-ân (24)	-ullâh (2)
-âne (3)	-ûn
-ânı	-ûr (2)

-ânî	-ûr
-âr (7)	-ûş

1.5 Redif:

Misâlî'nin şiirlerinin büyük çoğunluğu rediflidir. Kullanılan kafiyelerin redifle zenginleştirildiği görülmektedir. Rediflerin büyük bir bölümü Türkçedir. Şâir, redifi konu birliği sağlamak veya mânâyı kuvvetlendirmek için de kullanmıştır. İlk yüz şiirin redifli olan seksen altısında şâirin kullandığı redifler şu şekilde sınıflandırılmıştır:

Kafiye + ek redif

-ndadur	-ileriz
-dadur	-imdür
-dedur	-imiş
-dur (6)	-lar
-dür (3)	-miş (5)
-ıdur	-muş
-ımız (3)	-suz
-ımızdur	-süz
-ındadur	-umdur
-ıyuz	-üñdür

Kafiye + kelime redif

bekleriz	imrûz
bendedür	ister
bizdedür	nispetlüdür
bizüz (2)	olamaz (3)
budur	olmuşdurur
bulunmaz	olmuş (2)

demidür	olmuşuz (2)
dökülür	olur (3)
gizlüdür	yaraşur
gösterür	

Kafiye + ek redif + kelime redif

-a değer	-dır eğlencemiz
-a düş	-e düşer
-a düşmüşdür	-ı bilmizler
-a irişmez	-ı gör
-a irmez (4)	-ı görmez
-den düşer	-ın nedür
-den gelür (2)	-i gör
-den midür	-ler gözler

Kafiye + kelime grubu redif

bilmez kandadır (2) degüldür pes nedür

Kafiye + ek redif + kelime grubu redif

-dan haberim var -(y)ı sende gör
-e gelmişler denür (2)

1.6 Mazmunlar

Kısaca mazmun, bir şeyin özellikleri çağrıştırılarak, kelime veya kelime gruplarının içine gizlemektir. Misâlî Dîvânı'nda da mazmunlar dünyasının pek çok örneğine rastlamak mümkündür. Örnek olarak aşağıdaki beyitleri verebiliriz:

Allah Mazmunu

“Küntü kenzen” didi “ma«fiyyen” zât-ı ezel

Sen seni fehm eyle yañî kibriyâyı sende gör

27/3

Münkir olma Âdeme İblîs-veş ...ıl secde kim

Kendü şeklinde yaratmışdur anı çahhâr-ı ...ahr

31/4

Oldılar zühr ile hem ma‘nâ-yı “Sebja’l-Me&ân”

Bir ...ulda on ikidür ...udret-i ...ahhara ba...

145/10

Aşk Mazmunu

Bâ... gör Mi&âlî ◊a.....ı ‘ayn şın u ...âf içre

Görmez ◊a.....ı olmayan deryâ-yı ‘aş...a parîk

149/4

Fazlullah Mazmunu

“Küntü kenz”iñ ma‘nâsın gel iste kim âdemdedür

Ya‘ni sırr-ı #ât-ı mu†la... ‘Îsâ-yı Meryemîdedür

41/1

Lev√-i ru«sârînda «a††-ı âyet-i çur™ânı gör

Ya‘ni fi u ≥âd u lâm ol çehre-i Yezdânı gör

50/1

İ...tidâ ...ıl mehdî-yi şâhib zamâna cânla

Secde ...ıl dergâhına yüz sür şeh-i ebrâra ba...

145/9

Bulam dirseñ Mi&âlî ism-i a‘@âm

Ru«-i zîbâda gör fi ≥âd vü lâmı

286/7

Hız. Muhammed Mazmunu

“İAlleme’l-Esmâ”i idrâk it pe≠erden vâ...ıf ol

“El-veled sirru ebî” buyurdu çün »ayru’l-Beşer

11/7

O...udu çün çârdeh âyât-ı «a††ıñ şâh-ı din

‘Ârif Rabb oldu ânıñçûn didi “el-fa...ru fa«r”

46/2

[[ayr-ı ...o gel mu‘cizât-ı A√med-i Mu«târa ba...

Men‘-i sırr u vilâyet-i √aydâr-ı kirâre ba...

145/1

Cemâliñden o...umazdı rumuz-i 'ilmü'l-esmâ

Şehâdet barmañ mâh-i semâda ...ılmasaydı şa...

146/14

Hız. Âdem Mazmunu:

Dest-i ...udret sırr-ı kenz-i Lem-yezel keşf olmağa

Yedi yerden «âk alub ta√mîr-i insân eyledi

339/2

Hız. Ali Mazmunu:

ıAyn ü Lâm ü Yidedür gör sırr-ı çurñân-ı Kerîm

Bedr ü Çâr-deh hem bile olmışdur mu...îm

36/4

Min kelâm-ı nâñı...am didi emîrû'l-mü'minûn

Çün sır âyâ kendüyi bildi kelânullâh imiş

96/5

İskender Mazmunu

Çeşme-i √ayvân için @ulmâtavarma... isteyen

Lebberinde çün Mi&âlî âb-ı √ayvân gizlödür

15/3

Leb Mazmunu:

Kim ki nûş itmedi lâmla bâdan «amr-ı ‘aş...

Sâ...î-yi bezm-i »üdâ câm-ı muşaffâ olamaz

68/5

Ger merîze-ı ‘aş...-ı cân iseñ ey erbâb-ı ‘aş...

Lâm u bâdan özge şerbet olmaz ol Lo...mâna gel

197/8

2. DİL ve ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ

Misâlî'nin dil ve üslûbundan bahsetmek için onun yaşadığı devir olan XVI. yüzyılın dil ve üslûbuna bakmak gerekir. Bu dönemde bir önceki döneme göre dilimize Arapça ve Farsça kelimeler daha fazla girmiştir. Dîvân şiiri kendisine özgü bir dil oluşturmaya başlamıştır. Şiirler geniş bir kelime hazinesi ile yazılmış, Türk şiiri olgunlaşarak ses ve anlam uyumu açısından en üst noktaya ulaşmıştır.

Misâlî, bu yüzyılın genel dil özelliklerine bağlı kalarak kullandığı kelimelerin anlaşılır olmasına dikkat etmiş, sade bir Osmanlı Türkçesiyle şiirlerini yazmıştır.

Dîvânda arkaik kelimelere rastlamaktayız. Dîvânda “πuşşa 2/5, ...an...ı 5/2, ednâ 8/10, ...anı 11/8, yun_ 37/7, verüben 55/7” gibi bazı arkaik kelimeler geçmektedir. Misâlî'nin dil ve üslûbu, dönemin dil ve üslûp özelliklerine göre daha sadedir. Misâlî'nin üslûbundaki sadelik sadece kullandığı kelimelerde değil hayâl ve tasvir dünyasında da görülür. Şâirin dilinin sade olduğuna bir kanıt da tamlamaları kullanışıdır. Daha çok ikili ve üçlü tamlamaları kullanan şâirin kullandığı tamlamalar girift yapıda değildir. Dîvânda neredeyse hiç dördü veya beşli tamlamalara rastlanmaz. Sade ifadenin yanında akıcılık, açıklık, doğallık ve âhenk de görülür

Misâli şiiirini inşa ederken birçok unsurdan yararlanmışır. Bu unsurlar şâirin üslûbu hakkında bilgi vermektedir. Şâirin kullandığı unsurların başında âyet ve hadis iktibasları ve telmihleri gelmektedir. Tam veya kısmî âyet ve hadis iktibaslarının yanında atasözleri, deyimler ve halk sözlerinden de yararlanmışır.

Şâirin gazellerinde Hurufiliğe dair söyleyişler, en önemli üslup özelliğidir. Misâli'nin yaşadığı dönem olan XV. yüzyılın sonu XVI. yüzyılın başı Hurufiliğin zirvede olduğu dönemdir. Misâli Dîvânı'nda sık sık sayılardan, harflerden ve Hurufiliğin kurucusu olan Fazlullah'dan bahsedilir. Kısacası Misâli'nin dîvânına bakıldığında onun, hurûfî felsefesine tam anlamıyla bağlı olduğu ve bu felsefeyi tebliğ ettiği rahatlıkla görülecektir.

2.1. Tamlamalar

Misâli şiiirlerinde daha çok Farsça tamlamaları kullanmışır. Arapça tamlamalar ise terim anlamlı olanlarla ve iktibaslarla sınırlıdır. Daha çok ikili ve üçlü tamlamaları kullanan şâirin kullandığı tamlamalar girift yapıda değildir. Dîvânda neredeyse hiç beşli tamlamalara rastlanmaz. Arapça kelimelerle kurulmuş Farsça yapılı tamlamalara rastlanmaktadır. Metindeki bazı tamlamalar şunlardır:

Üçlü tamlamalar:

verâ-yı leclac-ı şafrancı 13/5,

naṭme-i 'aş...-ı ezel 45/1,

«aḥḥ-ı âyet-i çurân 50/1,

câm-ı çeşme-i vâyvân 50/2,

çeşme-i âb-ı vâvât 55/5,

gedâ-yı mülk-i 'aş... 63/1,

sâ...-ı-yi bezm-i »üdâ 68/5,

ma@har-ı≠ât-ı ezel 78/1,
suret-i ≠ât-ı »üdâ 86/4,
«âkpâ-yı √a≥ret-i Yezdân 99/7,
dürr-i ‘ummân-ı √a...î...at 119/7,
lev√-i ma√fû@-i ilâhî 151/4,
ni‘met-i ‘aş...-ı ezel 173/2,
kenz-i çur’ân-ı ‘a@im 210/1,
kâşif-i sırr-ı ezel 276/2,
sırr-ı ‘ilm-i min ledün 314/6,

Dörtlü tamlamalar:

âftâb-ı ma†|aj-ı şub√-ı ezeldür 27/8
bâb-ı genc-i sırr-ı πayb 27/12
zü’l-fi...âr-ı √aydar-ı şâh-ı Necef 133/6

2.2. İkilemeler

Misâlî Dîvânı’nda da anlatım gücünü artırmak, anlamı zenginleştirip çeşitlemek, açıklayıp genişletmek, vurgulayıp pekiştirmek gibi genel işlevlerinin yanında aliterasyonlar açısından beyitlerde güçlü ve etkili bir ses uyumu ve dengesi oluşturan, çoğu zaman iki tane olan nesnelere ya da ikili kavramlar arasında paralellik kuran, anlam açısından beytin dizeleri arasında paralel bir söyleyiş oluşturan ikilemelere rastlamak mümkündür. Metindeki bazı ikilemeler şunlardır:

biñ biñ 3/4, 26/2, 182/4, 198/7, 206/2, 381/3, 389/4,

dürlü dürlü 5/10,7/9,

Allâh Allâh 16/1, 104/3, 112/6, 113/7, 120/1, 143/1, 156/6, 177/7, 189/5,
202/4, 271/3, 274/1, 319/2, 369/9, 374/5, 400/3, 55, 95, 118,

≠erre ≠erre 19/4,

levn levn 27/6,

yer yer 35/6, 282/1,

dâne dâne 45 I/3,

yedi yedi 52/6,

beş on 56/6,

iki iki 68/6,

...at ...at 91/5,

bâb bâb 123/4,

şaf şaf 129/2, 395/5,

saña saña 129/6, 135/3,

bir bir 130/5,

fêvc fêvc 131/4,

reng reng 183/2,

âyıp âyıp 186/7,

gel gel 197/1,

şer√a şer√a 203/16,

dem dem 211/2,

√arf √arf 242/3,

kim kim 257/10,

beri beri 272/2,

gül gül 286/1,

yer yer 302/2,

hey hey 296/3, 398/26,

birer birer 401/XXV/3,

yedi yedi 51,

2.3. İktibaslar

8/4

çamer ru«-sâruñuñ sırrı beyân-ı “Küntü kenzen”¹ dür

Na@ar...ıl ehl-i jirfâ teg ki sırr-ı “çul Huve’llâ[h]”² dur

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

2: İhlâs Sûresi, 1. âyetin başı.

8/5

Muñanber kâkülün çeşm ü müjeñ Sebja'l-Me&âni'dür

Lebüñdür “iAlleme'l-Esmâ”¹ «añuñ hem “Sîn” ü “Tâ-hâ”² dur

1: Bakara Sûresi, 31. âyetin başı.

2: Tâ-hâ Sûresi, 1. âyet.

8/7

»aber-dâr olmayan ey meh ebed “Bel-hüm e≥all”¹ dendür

Cemâlûñ «a†† u «âlinden kim ol çur¹ân-ı zîbâdur

1: A’râf Sûresi, 179. âyetin sonları.

8/12:

Gözûñ esrârı “Yâ-Sîn”¹ dür √a...î...at vâ...if olmayan

Sağâdet bulmadı ∆a...’dan cüdâ ez-Fa≥l-ı julyâ’dur

1: Yâ-sîn Sûresi, 1. âyet.

9/2:

Cîm-i zülfi serv-i ...addi gözleri “Nûn ve’l-çalem”¹

Kev&er-i cennet lebân-ı rû√-efşânundadır

1: Kalem Sûresi, 1. âyet.

11/7:

“İAlleme’l-Esmâ”¹ †i idrâk it pe≠erden vâ...if ol

“El-veled sirru ebî”² buyurdı çün »ayru’l-Beşer

1: Bakara Sûresi, 31. âyetin başı.

2: Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, 452.

12/6:

O...umaz “Nûn”¹-ı nağîmi her ki jayn-i yârde

Fa≥l-ı ∆a...’uñ «uld-i dîdârında niçmetden düşer

1: Kalem Sûresi, 1. âyet.

14/3:

Sûre-i Sebja'l-Meân'dur «a††laruñ kim kâkülüñ

Bâ-l-i “Bis'mi'llâhi'r-Ra√mâni'r-Ra√îm”¹ olmışdurur

1: Fâtiha Sûresi 1, Neml Sûresi 30. Âyet

17/2:

O...udu... çurân'ı “â Mîm¹ jAyn Sîn²” ve “çâf”³ dan

Kâşif-i müşkil --- te√vîl-i çurân bizdedür

1: Şûrâ Sûresi 1. âyet.

2: Şûrâ Sûresi 2. âyetin başı.

3: Şûrâ Sûresi, 2. âyetin sonu.

25/3

“Beyne mâTM ü çîn”¹ iken “Küntü Nebiyyen Âdeme”²

Fehm ...il niçün didi ol «âce-l-i “Lev lâk”³i gör

1: Suyûtî, Camiü's-Sağir, c. II, 296; Buhârî, Tarihu'l-Kebir, c. VII, s. 374. Hadîs-i Şerîf'in son kısmı.

2: Suyûtî, Camiü's-Sağir, c. II, 296; Buhârî, Tarihu'l-Kebir, c. VII, s. 374. Hadîs-i Şerîf'in son kısmı. Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

3: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 164; Hâkim el-Müstedrek, c. II, s. 615. Kudsî Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

25/6

Yüz büker didârdan zâhid çün “şeytâni'r-racîm”¹

Secde yo...dur âdeme dirmiş o bî-idrâki gör

1: Âl-i İmrân Sûresi 36, Hicr 17, Nahl 98. âyetlerin sonu.

27/3

“Küntü kenzen”¹ didi “ma«fiyyen”² ±ât-ı ezel

Sen seni fehm eyle yaınî kibriyâyı sende gör

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

2: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Aynı Kudsî Hadîs-i Şerîf'in devâmı.

27/10

Maıni-i “çavseyni ev ednâ”¹ ...

Sırr-ı Miırâc ... müntehâyı sende gör

1: Necm Sûresi, 9. âyetin sonu.

27/12

Bâb-ı genc-i sırr-ı payb u keşf-i Vechu'llâh için

İste miftâ√-ı fılsım-ı “%â”¹ vü “Hâ”² yı sende gör

1: Tâhâ Sûresi, 1. âyetin başı.

2: Tâhâ Sûresi, 1. âyetin sonu.

27/13

Kim ki πile ...aradan geçdi oldı “Lâ şerîk”¹

“Lâ şerîk”¹ olma... dilerseñ istivâyı sende gör

1: En'âm Sûresi, 163. âyetin başı.

30/3

»a††-ı rey√ânında buldum Câvidânı cenneti

Ehl-i  a.....um kim †arî...um ;Urvetü'l-Vü&...â¹'dadur

1: Bakara Sûresi, 256, Lokmân Sûresi 22. âyetin son tarafları.

30/4

Maışifet dürrini şeh-vâr eyledüm cân semıine

Tâ ki cânum par...-ı ba√r-i “;Alleme'l-Esmâ”¹ dadur

1: Bakara Sûresi, 31. âyetin başı.

30/6

“Ra.....-ı menşûr” undan i@hâroldı sırr-ı “Küntü kenzen”¹

%oolü-hû sittün şirâjan ol ...ad-i bâlâdadur

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

30/7

Görmek isterseñ Mi&âlî nükte™-i “Nûn ve'l- alem”¹

Cân göziyle ...ıl na@arol nergis-i şehlâdadur

1: Kalem Sûresi, 1. âyetin başı.

32/3

Çün na@ar...ıldum ‹a††-ı ru«-sâruñ idrâk eyledüm

K'âyetu'llâh Nûr-ı “ af ve'l- urñân”¹ budur

1: Kâf Sûresi, 1. âyetin başı.

32/9

Ey Mişâlî ◇a... dimişdür kim gelem bir ...avmile

Geldi gel gör “Sevfe ye”ti’ llâh”¹ kim burhân budur

1: Mâ’ide Sûresi, 54. âyetin baş tarafları.

33/3

“İAlleme’l-Esmâ”i küll”¹ i nu†...-ı Âdem’den bugün

Fehm iden ser-med-i “İAle’l-İArşî’stevâ”² Ra√mân olur

1: Bakara Sûresi, 31. âyetin başı.

2: Tâ-Hâ Sûresi, 5. Âyetin sonu.

34/3

“İAlleme’l-Esmâ”¹ sîn idrâk eyledüñse Âdem’üñ

Añlayasın kim sebep n’oldı niçün mescûddur

1: Bakara Sûresi, 31. âyetin başı.

36/1

K’oldı Yüz yigirmi dört biñ Enbiyâ’ya tâc-dâr

“Lâ feten illâ İAlî lâ seyfen illâ ±ü’l-fe...âr.”¹

36/2

Biñ bir İsmi’yle @uhûr itdi vü İizzet baıladı

“Lâ feten illâ İAlî lâ seyfen illâ ±ü’l-fe...âr.”¹

36/3

çible-gâh it yüziñi döndür yüziñi Lât'dan

“Lâ feten illâ ¡Alî lâ seyfen illâ ±ü'l-fe...âr.”¹

36/4

Bedr ü Çâr-deh hem bile olmışdur mu...îm

Añla kim andan tecellî itdi “cennâtü'n-naîm”²

Ma@har-ı ±ât-ı Ezel'dür ◇a... ¡Allâmün ¡Alîm

“Lâ feten illâ ¡Alî lâ seyfen illâ ±ü'l-fe...âr.”¹

2: Lokmân Sûresi, 8. âyetin sonu.

36/5

Biz ¡Alî iş...ma baş açı... delî olduk delî

“Lâ feten illâ ¡Alî lâ seyfen illâ ±ü'l-fe...âr.”¹

36/6

“Men ¡Araf”² sırrını añla No...†a-i Bâ râzını

“Lâ feten illâ ¡Alî lâ seyfen illâ ±ü'l-fe...âr.”¹

2: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 262. Hadîs-i Kudsî'nin baş tarafı.

36/7

Dönderürsek başımız yolunda la¡netdür bize

“Lâ feten illâ ¡Alî lâ seyfen illâ ±ü'l-fe...âr.”¹

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 363. Hadîs-i Şerîf.

40/1

Rumuz-i “Küntü kenziñ”¹ kâşırı çün fa≥l-ı ‘âdildür

Du«ûl iden bu ‘aş...ullâh anı şanma câhildür

1: Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

41/1

“Küntü kenz”¹ iñ ma‘nâsın gel iste kim âdemdedür

Ya‘ni sırr-ı #ât-ı mu†la... ‘Îsâ-yı Meryemîdedür

1: Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

44/5

“Men ‘arefe”¹ sırrına irdi her kim oldı ◇a...-şinâs

Bimde buldı rehâ u dürrr dökken âsûdedür

1: Aclûnî, Keşfu’l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı

46/2

O...udu çün çârdeh âyât-ı «a†ıñ şâh-ı din

‘Ârif Rabb oldı âniñçün didi “el-fa...ru fa«r”¹

1: Aclûnî, Keşfu'l-Hafa, II, 87.

46/7

Buyurur çurânda “seb‘a semâvâtin †ibâ...â”¹

Ya‘ni «a†ıñ yedi yerde çün kevkeb mâh mihr

1: Mülk Sûresi, 3. âyetin baş tarafı.

47/5

O...udum muş√afi √a...î...ât mu√kemâtıñdan

Ki her «a†ıñ rumûzıbın u hem “Ümmü’l-kitâb”¹ımdur

1: Âl-i İmrân Sûresi 7. âyetin baş, Rad Sûresi 39. âyetin son tarafı

48/4

“Külle şey’in hâliku illâ ki vech”¹ıñ bâ...îdür

Ya‘ni geyrin saña esmâ u küll ...ân gösterür

1: Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

49/5

Melek gibi favâf eylerdün gün “Beyt-i Ma‘mûr”¹ı

Mi&âlî √âciyâ şanma ...ılandur «âneler gözler

1: Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

52/1

Ey yüzüñ lev√inde «a†ıñ âyetullâh nûr

“Vey se...âhum Rabbehüm”¹ la‘liñ mey mâen †ahûr

1: İnsan Sûresi, 21. âyetten bir bölüm.

53/3

“Urvetü’l-vu&...â”¹ meşkiniñ şırâ†ın geçmeyen

Cennet-i ‘adna sebîlullâh bilmez kandadur

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

53/4

Bilmeyen ru«sârîñ “er-ra«man ‘ale’l-‘arş istivâ”¹

Ma‘nâ-yı #ât u şifâtullâh bilmez ...andadır

1: Tâhâ Sûresi 5. Âyet

53/8

“Men ‘arefe”¹ sırrını ◇a...dan kimki tefe√üm itmedi

Yad ...ılır kendüvi vallahi bilmez ...andadır

1: Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

57/6

Rûy u âdem “a√sen-i ta...vîm”¹ u vechullâhdur

Kaňg ◇a...dan beyyine “Ve’t-tîn ve’z-zeytûn”²

1: Tîn Sûresi 4. âyet.

2: Tîn Sûresi 1. âyet.

58/4

Âteş-i “innâ lillah”¹ iñ rumûzın bize şor

Kim bugün bir şûr-i ‘aş...iñ Mûsâ-yı ‘İmrâniyüz

1: Bakara Sûresi 156. âyetten bir bölüm.

60/7

Çün elest devrinde didüñ ‘aş...ña “...âlû belâ”¹

çavlimizden dönmezüz merdâne gelmişler denür

1: A’râf Sûresi 172. âyetten bir bölüm.

63/2

“Ve’s-semâi #âti’l-buruc”¹uñ üçyüz şemsin «âne u mahın

Seyr ider yirmi sekiz menzil ile mâhımız

1: Burûc Sûresi 1. âyet.

63/6

“Küntü kenz”¹iñ ma‘nâsın gel √a≥ret-i Âdemde gör

Kândadur otuziki «a††la vechullâhımız

1: Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

64/1

Lev√-i yüzünde her kim fi ≥âd u lâmı görmez

“◊a.....ü’l-ya...în”¹ ol a‘mâ “dârü’s-selâm”²ı görmez

1: Vâkıa Sûresi 95. âyetin sonu.

2: En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

65/5

“İemme vechullâh”¹ dan her şeyde vechullâh gör

Ya‘ni dil olmuşdurur ◊a.....a görüle yaşımız

1: Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

66/2

İAlleme‘l-Esmâ bulduk nergis şehlânda

“‘Urvetü‘l-vu&kâ”¹ gördük merd-i a‘râf olmuşuz

1: Bakara Sûresi 256, Lokmân Sûresi 22. âyetin son tarafları.

66/5

Sûre-i “Sebja‘l-Me&âni”¹ u ĩlsim-i ĩâ u hâ

Fet√ olanı fa≥l-i ◊a... ‘ilminde keşşâf olmuşuz

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

72/8

“Küntü kenz”¹ iñ sırrıdır şerh ider dört şemsi

çuş dilidür kim ne bilsün bu --- lisânımız

1: Aclunî, Keşfu‘l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf in baş tarafı.

74/5

Sûre-i “Seb‘a‘l-Me&âni”¹ “ümmü‘l-kitâb”² indur seniñ

‘Alleme‘l-Esmâ-yı küll ol la‘l-i nâbiñdür seniñ

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

2: Âl-i İmrân Sûresi 7. âyetin baş, Rad Sûresi 39. âyetin son tarafı.

75/1

“Küntü kenz”¹iñ ma«zen yüz gevher ‘ummân bizüz

Cevher-i #ât-i ezel √em genc-i her vîrân bizüz

1: Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

75/8

“A√sen-i ta...vîm”¹i «al... itdim didi insân #ât

Secde ...l fermânber ol kim şûret-i Ra√mân bizüz

1: Tîn Sûresi 4. âyetin sonu.

77/1

Ey kitâb-ı «a††-ı √üsünüñ oldı otuz iki remz

Vey leb-i la‘liñde ma«fidür künûz-i “Küntü kenz”¹

1: Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

81/5

İsterseñ Sûre-i “Seb’a’l-Me&âni”¹nden nişân

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

82/4

◊â u fâ küll-i muvkem-i çur'ân-ı Yezdân o...1 kim

“çâf ve'l-çur'ân”¹ u “Yâ-sîn”² Sûre-i %âhâ biziz

1: Kaf Sûresi 1. âyetin başı.

2: Yâsîn Sûresi 1. âyet.

82/8

Secde ...l âdemden a'râz itme çün iblîsem

“Beyt-i ma'mûr”¹ la ...udüs vü ka'be-i 'aleyyâ biziz

1: Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

83/7

O...udu... levh-i cemâlinde rumûz-ı muhkemât

“Urvetü'l-vu&...â”¹ zülfünde farî...at bekleriz

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

86/2

Ma'nâ-yı #ât-ı ezelden çün vu...ûfuñ yo... seniñ

Yâ “ulü'l-ebşâr”¹ la da'vâñ nedür πανπâyı kes

1: Âl-i İmrân Sûresi 13 ve Nûr Sûresi 44. âyetin sonu.

86/3

Çünkü idersin ki vallahu “be-külli şey’in mu√it”¹

Yâ niçün fark idesin mey-«âne-i gülistânı kes

1: Fussilet Sûresi 54. âyetin sonu.

86/9

El çekmez ahdindendür ferresinde dilberin

Pes olurmu kalbe hergiz “‘urvetü’l-vu&...â”¹ meres

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm

96/1

Aç gözüñ kim her tarafdan nu†... iden Allah imiş

“Semme vechullâh”¹ o...ı gör cümle vechullâh imiş

1: Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

96/6

Menzil-i ða.....a ...adem ...oyma... dilerseñ ‘âkibet

“‘Urvetü’l-vu&...â”¹yı †ût gör ne sebîlullâh imiş

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm

97/2

Ey olan çıkılda firdevse şîrâ†-ı müstakîm

“‘Urvetü’l-vu&kâ”¹ †utkim bâb hem saña ‘aş...mı

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm

99/3

Sen seni bilmek dilersen şûretinde âdemiñ

Âyet-i “Sebja’l-Me&âni”¹ --- çurâna düş

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

104/7

Enbiyâ-veş ey sekiz cennâte minhâ isteyen

“Urvetü’l-vu&...â”¹ yı tüt mu√kem kim âña bırakmış

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

109/3

Cebhesinden irmişim “şa.....ü’l-...amer”¹ esrarına

◇aşm-ı mestânında buldum ‘ayn-i fa≥lullâh uş

1: Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

109/4

Bedr-i ru«sârında gel gör ma‘nâ-yı “Sebja’l-Me&ân”¹

»a†ı-ı rey«ânından o...u be-ismullâh uş

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

111/1

Ey mu††ar aña geliñ “Ve’l-leylü i#â yarşâ”¹ymiş

Ey münevver ‘âriziñ “Ve’ş-şemsü ve’d-duhâ”²ymiş

1: Leyl Sûresi 1. âyet.

2: Duhâ Sûresi 1. âyet

111/3

◊av≥-1 Kev&erdür lebb-i la’liñ gözüñ câm-ı elest

Bâπ-ı √üsünüñ ey büt-i çîn-i “cennetü’l-me‘vâ”¹ymiş

1: Secde Sûresi 19. âyetin sonu vü Necm Sûresi 15. âyetten bir bölüm

112/1

Levh-i ru«sârında ◊a...dan sırr-ı çur#ân buldum uş

“Küntü kenziñ”¹ ma√zende nûr-i pinhân buldum uş

1: Aclunî, Keşfü’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

112/3

Sûre-i “Sebja’l-Me&âni”¹ muşhaf-ı √üsüñdedür

Cebhe u kisveleriñde fa≥l-ı Ra√mân buldum uş

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

112/4

‘İlmü’l-esma’ gel ne kesleriñ şânındadır

“‘Urvetü’l-vu&...â”¹ dü zülfüñ râh-ı süb√ân buldum uş

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

116/6

“‘Urvetü’l-vu&...â”¹ †ût kâvildür &ırâ†-ı müsta...îm

Cennet isterseñ dile minhâc-ı ◇a...dan ...alma √a≥

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

117/2

Bilmediñ el-...amer sırr-ı “Elem neşra√lek”¹

Levh-i vechiñ hemçû Mûsâ ...almasuñ ta intiyâ≥

1: İnşirâh Sûresi 1. âyetin başı

120/6

Mu&√af √üsñüñde zülfüñ bâ u “Bismillah”¹ dur

Kim πaddâr üstünde her su añâ «akdur ne... e†

1: Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

121/2

Göster “Sebja’l-Me&ânî”¹ cemâliñ muşannefi

Nûr-i ◇a...dur lev√-i ru«sârında ki rey√ân-ı «a††

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

127/7

Çün fi u ≥âd u lâmi “◊a.....e'l-ya...în”¹ Mi&âlî

Bulduñ çü ‘Îsâ olduñ deccâl nefse ...â†i‘

1: Vâkıa Sûresi 95. âyetin sonu.

129/2

“Beyt-i ma‘mûr”¹ oldurur şaf şaf melekdür «a††larıñ

Tavafa gelmiş her †araf --- rubâ‘

1: Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

135/5

Devr-i ru«sârında ◊a...dan dersin ...ıl “Sebja'l-Me&ânî”¹

Görmek isterseñ cemâliñ √a≥ret-i fa≥l-i ra’uf

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

137/6

Derk eylemezse zâhid ‘ayb itme «a†† u «âlik

Ki esrâr-ı “Küntü kenz”¹e her diyv olur mı vâ...ıf

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Kudî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

139/4

Dem bu demdür πaflet itme “sevfe ye’tillah”¹ o...1

Aç göñül gözin ki irişdi √a≥ret-i fa≥l-ı ra’ûf

1: Mâide Sûresi 54. âyetten bir bölüm.

140/5

Destiñ oldu çün ki “Bismillahirra√manirra√îm”¹

Ey Mi&âlî zîr-i bâd no...†adur añâ bu kef

1: Fâtiha Sûresi 1. âyet.

142/3

İstivâ «a††ından añla nükte-i “şa.....ü’l-...amer”¹

Gör ne ma‘niler beyân itdi √arf-i nûn u kâf

1: Kamer Sûresi 1. âyetin sonu

144/2

Görmek isterseñ tecellî nûrını mi&l-i kelîm

%ûrda “innâ enallah”¹dan dem uran nâra [bak]

1: Kasas Sûresi 30. âyetten bir bölüm.

144/8

Cennet-i √üsne şîrât-ı müsta...îm olmuşdur

“‘Urvetü’l-vu&...â”¹ ca‘d-i sünbül-i dildâra ba...

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm

145/10

Oldılar zühr ile hem ma'nâ-yı "Sebja'l-Meân"¹

Bir ...ulda on ikidür ...udret-i ...ahhara ba...

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

146/2

İki elif iki lâm u bir yâ hâ-yı vahdetdür

Yed ki "Sebja'l-Meân"¹ oldı »üdâ beyn-i çeşme gel ba...

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

146/12

Yemîniñdür çü "Bismillah-i Ra'mân"¹ vü leffîñ no...†a

Şimâliñ Sûre-i el-√amd ânı fehm eylemez a√ma...

1: Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı

147/1

Ey yüzüñ ba†√a u müşgin ...aşlarıñ mi√râb u †â...

Vey leb-i cân perveriñ kevser-i "ke'sen dehâ..."¹

1: Nebe Sûresi 34. âyetin sonu.

149/2

“Şa.....ü'l-...amer”¹ sırrını cebheñde añla ki

Vechiñde ◇a.....ı gördüñ nefsiñe bulduñ tarf...

1: Kamer Sûresi 1. âyetin sonu

151/6

Bulmaz idi “len terâñf”¹ den «allâş âkir kelîm

%ûr-i √üsñünden tecelli ...ılmasaydı nâr-ı ‘aş...

1: A'râf 143. âyetten bir bölüm.

155/3

“A√sen-i ta...vîm”¹ e gel ...ıl secde in...âr eyleme

Ey fa...îh azπûn degilseñ olma şeyfâna refi...

1: Tîn Sûresi 4. âyetten bir bölüm. 155/4

159/3

Yüzüñ âyune-i ◇a...dur zihî “%â-hâ”¹ zihî “Yâ-sîn”²

Bu sırrı kim bulurdu hem beyân ...ılmasa pîr-i ‘aş...

1: Tâhâ Sûresi 1. âyet.

2: Yâsîn Sûresi 1. âyet.

164/1

Ey cemâliñ âfitâb-ı bî-zevâldur seniñ

Vey şifâtüñ vaşf-ı ≥ât-ı “≥ü’l-celâlî”¹ dür seniñ

1: Rahmân Sûresi 78. âyetten bir bölüm

165/1

Cemâliñ sırr-ı “Bismillah”¹ aña her nü...e† «âliñ

Ta‘âlullâh ne mu&√afdur ...aşña †urre u ---

1: Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

167/1

Gözüñ aç ders ...ı ◇a...dan kitabullâhdur vechiñ

»u†û†uñ Sûre-i “el-hamd”¹ u “Bismillah”² durur vechiñ

1: Fâtiha Sûresi 2. âyetin baş tarafı.

2: Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

167/8

Cemâliñ “Küntü kenz”¹ inden irişdi ha.....a her †aşñ

Ki «armân ehline cânâ ta √a...îkata ---- vechiñ

1: Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

169/1

Şükr dergâhına fi ÷âd u lâmiñ

Kim açdı ...apusun “darü’s-selâm”¹ iñ

1: En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm

171/4

“‘Urvetü’l-vu&...â”¹ dur zülfüñ çâf-ı ♢a...dur şûretiñ

Saña nu†...uñ sîmurπ-i lâ-mekânîdür seniñ

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm

171/5

“Külle şey’in √âlikun illâ vecheh”¹ şâniñdadur

Ey cemâliñ ‘ayn-ı fa≥l-ı πayb dâniñdür seniñ

1: Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

171/6

Sünbülüñ her târesi te’vîl-i çur^{ll}ân gösterür

‘Ârızıñ her bir «a††ı “Sebjâ’l-Me&ânî”¹ dür seniñ

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

171/7

“Cennetü'l-me'vâ”¹ cemâliñ bel lebiñ ey âfitâb

Râ√-ı rû√ efzâ şarâb-ı erpuvânîdür seniñ

1: Necm Sûresi 15. âyetin sonu

174/6

Gel o...ı “men kâne yercu”¹ âyetin çur^lândan

çıl bu gün şâli√ ‘amel dîdâr içün yârın gerek

1: Kehf Sûresi 110, Ankebût 5, Ahzâb 21. âyetten bir bölüm.

183/2

Reng reng ra'nâ çiçekler açdı √aşmin zeyn olub

“Cennetü'l-firdevs”¹e döndi her mekânı man@arıñ

1: Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm.

187/6

“El-veled sırr-ı ebî”¹dir sen seni

‘Ârif ol fehm eyle gör budur o asl

1: Aclûnî, Keşfü'l-Hafa, c. II, 452. Burada vezin gereği “ebî-hi” olan Hadîs-i Şerîf'deki kelime “ebî” olarak yazılmıştır.

187/7

“Urvetü'l-vu&...â”¹ yı tüt biñ cânla

◊a.....a isterseñ √a...î...at t̄oπru yol

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

189/1

Sûre-i %âhâ u Yâsînde yüzünde «a†† u «âl

Kim yedd-i kudretle yazmış anda fa≥l-ı “#ü'l-celâl”¹

1: Rahmân Sûresi 78. âyetten bir bölüm.

189/4

Devr-i ru«sârînda ey #ât u şîfât u kibriyâ

“çâf ve'l-çur'ân”¹ buldum va...dim bî cîm u dâl

1: Kaf Sûresi 1. âyetin başı.

190/5

İster iseñ nükte-i “Sebja'l-Me&ânî”¹ den nişân

Muş√af-ı hüsnünde râz-ı t̄â u hâyı güzel ...il

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm

191/2

İstivâ-yı zülfidür firdevse ya'ni kim sebîl

%âlib-i dîdâr-ı #ât ol ““Urvetü'l-vu&...â”¹ya gel

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

197/3

Ka'be-i ““a.....e'l-ya...în”¹ ise murâdîñ √âciyâ

Mihnet-i «âr-ı mupeylân çekme gel insâna gel

1: Vâkıa Sûresi 95. âyetin sonu.

199/1

Evvelâ “şa.....ü'l-...amer”¹ et sÛy-i ‘ayne râhı bul

Ba'de ez ân eşyâda her sÛ ma'nâ-yı Allah bul

1: Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

205/5

Fârîπ oldum Ka'beden tâ kim vücûd-u fa≥l-ı a...

Secdegâhım Lem-yezel “beytü'l-√arâm”¹ımdır benim

1: Mâide Sûresi 2 vü 97. âyetten bir bölüm.

205/7

Çünkü geçdim istivâsından cemî‘-i ‘âlemiñ

Cennet ehliyem sa...ar “dârü’s-selâm”¹ımdır benim

1: En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

206/1

Fa≥l-ı ◊a... yâr oldu çünkim avaz ki yâri neylerim

İttişâlin sûzânıñ “dârü’l-...arâr”¹ı neylerem

1: Mu’mîn Sûresi 39. âyetin sonu.

210/2

Çehreñi √â mim u ‘ayn u sîn u çâf u †â’ u ha

O...udum men bâ-yı “Bismillahirra√manirra√îm”¹

1: Fâtiha Sûresi 1. Âyet

210/4

Fet√edildin fa≥l-ı ◊a...dan mu√kemât-ı √üsñüñi

Bulmuşam her «a†ıñı biñ hûr u “cennâtü’n-na‘îm”¹

1: Şuarâ Sûresi 85, Vâkıa Sûresi 89. Meâric Sûresi 38. âyetin sonu.

210/5

“Beyt-i ma‘mûr”¹ ile beytullâh u “sidrü’l-müntehâ”²

çadd u vechiñden ‘ibâretdürür ayâ #ât-ı ...adîm

1: Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

2: Necm Sûresi 14. âyetin sonu.

210/6

»a††-ı rey√ân cebiniñ kürsî-yi nûr-i »üdâ

Ey cemâliñ câvidân-ı ‘arş-ı “ra√manü’ r-ra√îm”¹

1: Fâtiha Sûresi 3, Bakara Sûresi 163, Fussilet Sûresi 2. âyetin sonu.

210/9

“çâf ve’l-çur’ân”¹ yüzüñ meşkin «a††iñ “Sebja’l-Me&âni”²

Ey dehâniñ ‘Alleme’l-esmâ’-i ‘allamün ‘alîm

1: Kaf Sûresi 1. âyetin başı.

2: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

210/10

çiblegâhımdır ...aşıñ mi√râb u fâ...î tâ ebed

Kim ki aña sâcid olmaz oldı “şey†ânü’ r-racîm”¹

1: Âl-i İmrân Sûresi 36, Hicr 17. âyetin sonu

212/2

Ey yüzüñ “ümmü’l-kitâb”¹ u Sûre-i “Seb’â’l-Me’ânî”²

Bunda buldum bî “Bismillahirrahmanirrahim”³

1: Âl-i İmrân Sûresi 7. âyetten bir bölüm, Rad Sûresi 39. âyetin sonu.

2: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

3: Fâtiha Sûresi 1. âyet.

212/6

~ûret-i ◇a...dır yüzüñ her kimki i...râr eylemez

Câvidân-ı ma’rûd olur mânend-i “şey’ânü’r-racîm”¹

1: Âl-i İmrân Sûresi 36, Hicr 17. âyetin sonu

213/8

Çer√-i atlas-ı seb‘ encüm u “Ve’s-semâ[i] ≥âtü’l- burûc”¹

Bendedür hem üçyüzaltmış rûzla seyrânem

1: Burûc Sûresi 1. âyet.

214/5

Men kelâmullâh-ı nâfî... olmuşam ““ilme’l-ya...în”¹

Kendümi ser tâ ...adem te’vîl-i çur’ân bulmuşam

1: Tekâsur Sûresi 5. âyetin sonu.

214/7

Bâ-yı “Bismillah”¹ ile “Sebja’l-Me’âni”²dürür yüzün

»âlikdir zîr bâ men no...†a-i cân bulmuşam

1: Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

2: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm

214/9

“Men ‘arefe”¹ sırrına ◇a...dan çün Mi&âlî vâ...ifem

◇üccetü’l-...âyim menem nefsim burhân bulmuşam

1: Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

215/2

‘İlmü’l-esmâ-yı küllîniñ beyânın itmeğe

Ma’nâ-yı “şa.....ü’l-...amer”¹den cebhemi çâk eyledim

1: Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

215/4

Vâ...if oldum sırr-ı “mâ ev√â”¹ u “Yâ-sîn”² remzine

Rû√-i ...adîm kim bugün mi‘râc-i eflâk eyledim

1: Necm Sûresi 10. âyetin sonu.

2: Yâsîn Sûresi 1. âyet.

216/7

“Ve a‘büdü”¹ vü iyyâhu “ve’s-cüdû”² “va...terebe”³ emriyle

Sâcidem ru«sâr-ı √üsni-âdeme hem âdemem

1: Hacc Sûresi 77. âyetten bir bölüm. (secde âyeti)

2: Hacc Sûresi 77. âyetten bir bölüm. (secde âyeti)

3: Alak Sûresi 19. âyetin sonu. (secde âyeti)

222/8

“A√sen-i takvim”¹e yüz dutdum ‘ibâdet eylerem

--- lât u πamrât eyledüm

1: Tîn Sûresi 4. âyet.

224/7

%âş olsun ...âmetüm ki secde için ---- melek

çible-i ◇a...da özge “beyt-i ma‘mûr”¹ isterem

1: Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

225/7

Fa≥l-ı ◇a...dan ders idüb cân-ı muş√afin cim eyledüm

Men kitâb-ı hüsnüni “Sebja’l-Me&âni”¹ bulmuşam

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

225/9

“Külle şey’in hâlikun illa vecheh”¹ vechiñdedür

Ey Mi&âlî pâk vechin câvidânı bulmuşam

1: Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm

226/2

Yedi «a††ıñdur “seb‘a semâvâtin †ibâ...â”¹

Kânda vechiñ mâh u «addiñ âfitâbımdur benüm

1: Mülk Sûresi 3. âyetten bir bölüm

230/5

Ey «a††ıñ “Seb‘a’l-Me&ânî”¹ u gözüñ câm-ı elest

Vey lebiñ mey-«âne-i va√det yüzüñ bâπ-ı irem

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

230/6

Çün yüzüñde ehl-i cennet √a††ların ders eyledüm

“Cennetü’l-firdevs”¹le kevn u mekândan fâriπam

1: Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm.

234/9

Ey Mi&âli≠ât-ı ◇a.....a şûretüñdür âyine

Yol budur πayr-i †aî...-i “≠ü’l-celâl”¹i neylerem

1: Rahmân Sûresi 78. âyetten bir bölüm.

235/2

Çün melek leyl u nehâr oldur sücûdem sañâ kim

◇a... cemâliñ kıblegâh-ı “≠ü’l-celâl”¹ümdür benüm

1: Rahmân Sûresi 78. âyetten bir bölüm.

244/3

“Cennetü’l-firdevs”¹-i ‘ulvîye du«ûl olmaπçün

Heft «a††ından heşt «a†† râst dâhı içelim

1: Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm

254/8

Buyurdı “külle şey’in hâlikun”¹ ◇a... vechine bâ...î

Be...â ya‘ni kelâmıdır ki πayrin cümle fân gördüm

1: Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

257/4

çalışıla ger pâk âyet ru« üzre zülf-i “Bismillah”¹

O...udum fa≥l-ı ◇a...dan Sûre-i Nûr u Du«ân buldum

1: Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

257/11

“Ve yeb...â vechu Rabbike”¹ buyurur Yezdân çur^mânda

◇a...î...at √üsñ ü didârîñdan özge ki cümle fân

1: Rahmân Sûresi 27. âyetin başı.

263/4

“Men ‘arefe”¹ sırrına vâ...if olmasuñ Yezdândan

Cehl-i nîrânından ...aldıñ mest ◇a... nârsun

1: Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

267/5

“A√sen-i takvim”¹e yüz †ût esced u emir oldı çün

Serkeş olma ger değılseñ zümre-i şey†ândan

1: Tîn Sûresi 4. âyet.

269/7

%oallâ‘i ◇a... dilersiñ “&emme vechullâh”¹ işit

“Fâli...ü’l-√abb”² âyetin gör dâne u evrâ...dan

1: Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

2: En’âm Sûresi 95. âyetten bir bölüm.

269/10

”El-veled sırrı ebî”¹dür oku ‘ilm ve’d-dîn

Nâfı...ı ferzend olub tâ olmayasın ‘â...ddan

1: Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, 452. Burada vezin gereği “ebî-hi” olan Hadîs-i Şerîf’deki kelime “ebî” olarak yazılmıştır.

271/6

“Cennetü’l-firdevs”¹dür √üsünüñ lebiñ âb-ı √ayât

Nuḡ... kıl ey ‘Îsâ-yı sâñî ki cân bulsun √ayât

1: Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm.

272/7

Mûsâ Kâ≥ımdan irişen »orasân şâhına

Merd-i râh olub “ulü’l-ebşâr”¹a döndürmüş yüzün

1: Âl-i İmrân Sûresi 13, Nûr Sûresi 44. âyetin sonu.

274/2

Mu√kemat-ı ◇a...durur mes†ûr ru√unîñ nüs«ası

Sende der “Sebja’l-Me&ânî”¹ bâ “Bismillah”²sın

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

2: Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

274/3

“Külle şey’in hâlikun illâ vecheh”¹ ◇a...dur câvidân

Kendü vechiñden ‘ibâretdür ki vechullâhsın

1: Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

274/8

Vâ...ıf olduñsa bugün esmâ’-i külliñ râzına

“El-veledu sırru ebî”¹ sin ‘ayn-i fa≥lullâhsın

1: Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, 452. Burada vezin gereği “ebî-hi” olan Hadîs-i Şerîf’deki kelime “ebî” olarak yazılmıştır.

278/2

Gözüñ aç ey göñül derk itmek isterseñ ◇a.....îñ

“Hüve’l-evvel hüve’l-â<îr hüve’z-@âhirhüve’l-bâ†ın”¹

278/4

Didi erbâb-ı ‘ayn olan √a...î...at-i fa≥l-ı Yezdâni

“Hüve’l-evvel hüve’l-âkir hüve’z-@âhirhüve’l-bâtin”¹

278/6

Melek-veş yüzine yüz †ût --- mi√râb u minberden

“Hüve’l-evvel hüve’l-âkir hüve’z-@âhirhüve’l-bâtin”¹

278/8

Fasih âvâzla söylenür be√a...-ı fa≥l-ı ma«lû...ât

“Hüve’l-evvel hüve’l-âkir hüve’z-@âhirhüve’l-bâtin”¹

278/10

Görenler fa≥l-ı ∆a.....a didi √ayât u ‘a...âribden

“Hüve’l-evvel hüve’l-âkir hüve’z-@âhirhüve’l-bâtin”¹

278/12

Añâ şâhid Zebûr u İncîl u Tevrât u kelamullâh

“Hüve’l-evvel hüve’l-âkir hüve’z-@âhirhüve’l-bâtin”¹

278/14

İkilik gitdi †ar√ oldı bir oldı kalkmadı sensen

“Hüve’l-evvel hüve’l-âkir hüve’z-@âhirhüve’l-bâtin”¹

278/16

Çü bilinmezsın eyâ câhil †aleb ...ıl ehline gel şor

“Hüve’l-evvel hüve’l-âkir hüve’z-@âhirhüve’l-bâ†ın”¹

278/18

Nefs gibi nihân gerçi velî kendün ‘ayân oldur

“Hüve’l-evvel hüve’l-âkir hüve’z-@âhirhüve’l-bâ†ın”¹

1: Hadîd Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

280/7

Limenü’l-meleke âteyni oku kim oldurur bugün

“Sevfe ye’tîllahı”¹ fehm it geldi âverer bugün

1: Mâide Sûresi 54. âyetten bir bölüm.

285/4

Ey sevâd-ı a’@amiñ“men ‘indehu ‘ilmü’l-kitâb”¹

Kâ oldı her müşkil rumûzuñ keşfine fettâh u

1: Ra’d Sûresi 43. âyetin sonu.

289/3

~ırâ†-ı ‘aş...ı ger kılmasa i@hâr

çaçan varidi yol “darü’s-selâm”la

1: En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

290/3

Keşf itdi √üsnüñ o ≥erre âb-ı câr-i lev√-i ‘aş...

Esrâr-ı kenz-i salâtle bâ-yi “Bismillah”¹

1: Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı

291/3

“Küllî şey’in hâlikun lâ raybe illâ vecheh”¹i

Bu rumûzı añla rûşen ...ıldı √arf-i bâ bize

1: Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

291/7

“Eynemâ” dedi “tüvellü”¹ ehem-i “fevelli vechek”²

Ya‘ni vechullâh u beytullâhdur her câ bize

1: Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

2: Bakara Sûresi 144, 149 vü 150. âyetlerden bir bölüm.

291/12

“Küntü kenzen”¹ didi “ma«fiyen”² ≥ât-ı Lem-yezel

Ya‘ni âdemden tecellî eyledi mevlâ bize

1: Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

2: Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Aynı Kudsî Hadîs-i Şerîf’in devamı.

293/4

Ehl-i îmân oldu ol kim çün ...ıldı sücûd

Şol yüzi “beytü’l-√arâm”¹ iñ ...aşları ↑uπrâsına

1: Maide Sûresi 2. âyetten bir bölüm.

293/7

Cennet-i “dârü’s-selâm”¹ a neylerim ba...ma... çü men

Gönlimi virdim nigârıñ nergis-i şehlâsına

1: En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

295/1

Fa≥l-ı ◇a...dan vâ...ıf ol «a††-ı sevâd u âπñña

Ma‘nâ-yı “şa.....ü’l-...amer”¹ den dâ«il ol uçmâğıña

1: Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

301/8

Lâm u bî la‘allemde dir dimiş rumûz-i “küntü kenz”¹

»ı≥r olur hem kim irer ol nükteniñ şurâğına

1: Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı

302/2

Rûz-i ‘ıyd u leyletü’l ...adr¹ iñ nişânın gösterir

Dökülicek hüşnüñ zülf-i perîşân üstüne

1: Kadr Sûresi 1 ve 2. âyetin sonu, 3. âyetin başı.

303/3

“Cennetü'l-firdevs”¹e döndi ‘âlemiñ her cânı

◇ayf ola dûr itmeye zerrîn kadeh şol şâpda

1: Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm.

306/1

Tâ lebiñ keşf itdi sırr-ı ‘ilm illâ semâ bize

Rûşen oldı nûr sacan “elle≥î esrâ”¹ bize

1: İsrâ Sûresi 1. âyetten bir bölüm.

306/5

Biz bugün dîdâra irdik “a√sen-i ta...vîm”¹de

Zâhidâ añma ne «âcet-i cennet-i ferdâ bize

1: Tîn Sûresi 4. âyetin sonu.

309/3

“Küntü kenz”¹iñ râzını gör ...ıl na@ar

◇üsni üzere «a††-ı âsûd âpna

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı

315/3

“Cennetü'l-firdevs”¹ neyler ehl-i dil çün sen ---

La‘li Kev&er zülfi ‘anber yüzi gülzârî ola

1: Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm.

328/7

Rav≥â-yı rı≥vâna girdiñ “a√sen-i ta...vîm”¹ de

Çün &râ†ullâh zülf-i meşkbâr oldu bize

1: Tîn Sûresi 4. âyetin sonu.

328/9

Rûz-i ma«şerdir ki irdi va‘de-i “dârü'l-«ulûd”¹

Sâ...î-yi Kev&er şe dildil sevâr oldu bize

1: Fussilet Sûresi 28. âyetten bir bölüm.

334/4

“Men ‘arefe nefsehu ...ad ‘arefe Rabbehu”¹

Sen seni fehm it şehâ kaleme πurûr içinde

1: Aclûnî, Keşfü'l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

334/5

İsrâfil irdi ya‘ni fa≥l-ı »üdâ ki mehdini

Esrâr-ı “Küntü kenz”¹i keşf itdi sûr içinde

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

340/3

Hem "Men 'arefe nefse"¹ buyurdu fa...ad şâh

Bu ma'nâ kim añladı Yezdâna irişdi

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

350/5

Ey vücûd-ı fâhiriñ «um-«âne-i «amr-ı ezel

"Vey se...âhum Rabbehum"¹ la'liñ yüzüñ peymânesi

1: İnsan Sûresi, 21. âyetten bir bölüm.

351/2

"Urvetü'l-vu&...â"¹-yı dîndir 'anber-efşân sünbülün

Ehl-i ♢a.....a bundan avaz ki cennete râh olmadı

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

351/3

"Men 'ârefe"¹ sırrını ♢a...dan kimki tefhîm itmedi

Mışr-ı dilde Yûsuf-ı Ken'ân gibi şâh olmadı

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 262. Hadîs-i Kudsî'nin baş tarafı.

351/5

Ey Mi&âli “&emme vechullâh”¹ dan olan «abîr

◇a.....a irdi ehl-i îmân oldu kemrâh olmadı

1: Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

353/1

Ey yüzüñden o...udum sırr-ı sevâd-ı a‘zamı

Bulmuşum “Sebja’l-Me&âni”¹ vü hu†û†-i meryemi

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

353/5

»a††-ı reyhânı kelâmullâh u kenzullâhdur

““Urvetü’l-vu&...â”¹-yı müselsel †urre-i «atm-ı yer«amı

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

364/2

Senden oldu âşikârâ “Küntü kenz”¹ iñ cevheri

Ey kelâmullâh-ı nâ†ı... fa≥l-ı Ra√mânım ‘Ali

1: Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı

365/2

İster iseñ cennet-i ‘adne şîrâ†-ı müsta...îm

çıl nazar minhâc-ı dîn ol ““urvetü’l-vu&...â”¹ mızı

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

365/7

Vâkıf-ı evvelden rumûz-i “&emme vechullâh”¹dan

Cümle-i eşyâda rûşen görmüşüz mevlâmızı

1: Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm

369/3

“A√sen-i ta...vîm”¹e ol sâcid ki aña secde itmiyân

La‘nîtdür la‘netidür la‘netidür la‘neti

1: Tîn Sûresi 4. âyet.

371/5

Ey murâd iden meşânî “&emme vechullâh”¹-i dil

çânî bir şey ≥âhir it kim şey iknâf olmadı

1: Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

371/8

Görmeyen “şa.....ü'l-...amer”¹den sırr-ı râh-ı müsta...îm

Bulmadı ◇a...dan hidâyet merd a‘râf olmadı

1: Kamer Sûresi 1. âyetin sonu

376/1

Âdemiñ idrâk idenler ‘allemü’l-âsumâmı

“El-veledü sırrı ebîh”¹ olur bilür âbâ seni

1: Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, 452

381/1

Kim içerdî @ulmet-i«a††ıñdan âb-ı Kev&eri

“‘Urvetü’l-vu&...â”¹ dan açılması firdevsiñ deri

1: Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

386/4

Dañi salar ba«ş-ı âb-ı √ayâtı

Kimiñ ki ola yüzüñ “dârü’s-selâm”¹ı

1: En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm

387/5

‘Alleme’l-esmâ tamâmı senden oldı âşikâr

Ma@har-ı “Sebja’l-Me&ân”¹ sını yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

387/24

“La√müke la√mî”¹ni buyurduñ ya‘ni kim bir nûrsun

Bir vücûd içinde cânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

1: “Lahmüke lahmî cismuke cismî demuke demî rûhuke rûhî” (Etim etim, kanın kanım, cismin cismim, ruhun ruhumdur) hadis-i şerifinin baş tarafı.

392/4

Biri şavt-ı “≠ü’l-celâl”¹ vü biri nuḫ...kullâhdır

Evvel u âkir Muḫammed @âhirü bâḫın ‘Ali

1: Rahmân Sûresi 78. âyetten bir bölüm.

392/11

Mûsâ Kâim ha...at-ı «âzin “dârü’s-selâm”¹

Evvel Muḫammed ‘Ali

1: En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm

392/16

‘Uzlet ile o...u “Bismillahirrahman”¹ cândan

Evvel ü âkir Muḫammed @âhiru bâḫın ‘Ali

1: Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

394/5

“Beyt-i ma‘mûr”¹ u melâ’ik «ayme-i mî‘âd u ...uds

Sâcid u mescûd u beytullâh sensin yâ ‘Ali

1: Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

394/6

Ânın vechinde mes†ûr âyet-i “Sebja'l-Me&ân”¹

İsm-i a‘amfâ-yı faẓlullâh sensin yâ ‘Ali

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm

397/3

--dil-i ‘âlem revâm u ...anberle ẓü'l-fi...âr

“Lâ feten illâ jAlî lâ Seyfe”¹ hem ey nâmdâr

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 363. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı

399/1

»a††ın “şa.....ü'l-...amer”¹ den kimle fe††âh olmadı

Çı...madı sermed yed-i dûza«dan iflâ√ olmadı

1: Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

399/7

Vâ...ıf oldu ki Mi&âlî “&emme vechullâh”¹ dan

çânî her şey kânda nûr-i ≠ât î≠âh olmadı

1: Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

401/8/6

çıl secde çün âteş olma serkeş

Vechidir ânın çü “beyt-i ma‘mûr”¹

1: Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

401/17/7

“Levlâk le-mâ √ala...tü'l-eflâk”¹

Keşf itdi bu remz ez √ayy u kâf

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 164; Hâkim el-Müstedrek, c. II, s. 615. Hadis-i Şerîf'in son tarafı.

401/19/5

“Şa.....ü'l-...amer”¹iñ rumûzın añlar

çıldı ş u ki veche vü sînesin çâk

1: Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

14/1

Ey ha††Σ sen 'inde 'ilmü'l-kitâb

Kim ha...î...at oldurur “ümmü'l-kitâb”¹

1: Âl-i İmrân Sûresi 7. âyetin bir bölümü, Ra'd Sûresi 39. âyetin sonu.

29/2

“El-veled sirru ebî”¹i fehm iden

Ânesi sevdâ âña oldı misbâ√

1: Aclûnî, Keşfü'l-Hafa, c. II, 452. Burada vezin gereği “ebî-hi” olan Hadîs-i Şerîf'deki kelime “ebî” olarak yazılmıştır.

46/2

◊a††-1 sırrdan idicek “şa.....ü'l-...amer”¹

Saña virir nu†...-1 âdemden «aber

1: Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

52/1

“Küntü kenz”¹in sırrı nu†...uñdan zuhûr

Buldı ey mâh-ı cemâl ü ...urş-ı nûr

1: Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı

79/1

Kime kim keşf oldı sırr-ı “Men 'aref”¹

‘Ârif-i Rabb oldı vü buldı şeref

1: Aclûnî, Keşfü'l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

85/2

O...u çur”ân başla “Bismillah”¹ ile

çalmaz ise gözüne πamm şeytân «a††

1: Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

91/2

Bilmeyenler ha.....ma buyurdı ha.....

“Fâ≥ribu külle benân fevka'l-‘ana...”¹

1: Enfâl Sûresi 12. âyetin sonu.

98/2

Ma«zen-i kenz-i nihânîdir yüzüñ

Sûre-i “Sebja'l-Me&ânî”¹ dir yüzüñ

1: Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm

108/2

Ânda ben “dârü's-selâm”¹ i görmüşüm

‘Alleme'l-esmâ temâmî görmüşüm

1: En'âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

114/2

◇âlet-i ni'a irişdim ben cünûn

Gel o...u “innâ ileyhi râci'ûn”¹

1: Bakara Sûresi 156. âyetin sonu.

2.4 Atasözü ve Deyim Kullanımı

Klâsik şiirde atasözü ve deyim kullanımı oldukça yaygın görülen bir unsurdur. Misâlî de şiirlerinde atasözü ve deyimleri kullanmıştır. Bu atasözü ve deyimlerden bazıları şunlardır:

cân bağışla_ 2/2,

cân vir_ 2/7,

†uş ol 7/5

«âk ol_ 7/7,
ayâta düş 7/7,
el çek_ 7/9, 13/7,
alnuñ açl... 10/2,
yele vir_ 29/5
ja...l-ı evvel ol_ 37/6,
gözin aç_ 104/1, 134/4,
baş eğmek 104/8
yol bul_ 118/3
el ver_ 118/3
göñül al_ 221/4,
«âk ila yeksân ol_ 231/6,
elden çı...ar_ 271/2,
su sız_ 281/6,
başını vir_ 302/9,
göñlüñü vir_ 314/4

2.5 Mahallî unsurlar

‘Aş... meydânında bânâ ‘anberîn çevgân çün

Bâşımız †ob eyleyüb meydâna gelmişler denür

60/14

Şol mu ‘anber †urra-i ‘anber-feşânıñ çün bugün

Bâşımız †ob eyleyüb çevgâne gelmişler denür

62/2

Çün güneş ruvsârıñı gördüm meni ...urbân ...ıl

◇acc-ı ‘ıyd ‘âdetdür olmaz dilberâ kurbânsuz

69/3

Esp u pâyâ pîl u ru«-i ferz «a†ıñ oynayın

Şa†ranc ma‘rifetinde şâh oldı mâta [irmez]

76/8

Serriñ †ob eyle çevgân «amına

Değil sırr ol ki meydâna irişmez

80/7

Cân u dil meydân-ı ‘aş...ında nice †ob olmasun

Çün πaddâr üstünde çevgân itdi müşgin târ

151/8

Bulmayırsen cihân reçine â«ir ‘ilâc

Lâm u bâ’dan saña şerbet ...ılmasa lo...mân-ı ‘aş...

157/7

3. DÎVÂN'IN GRAMER ÖZELLİKLERİ

Üçüncü tekil şahıs ve işaret zamiri, “-e, -i, - in” hâl eklerinden birini alınca “a” olmaktadır: ana (ona), anı (onu), anun (onun)... gibi.

3.1. Arapça ve Farsça Unsurlar:

Misâlî'nin Arapça ve Farsça'ya kısmen hâkim oluşu, hâliyle şiir dilini de etkilemiştir. Bu sayede onun Arapça ve Farsça sözcükleri, isim ve sıfatları rahatlıkla kullandığı görülmektedir. Tamamen Arapça ve Farsça yapılardan oluşan mısralar olabildiği gibi bu yapılar bazen de isim, sıfat veya terkip olarak karşımıza çıkabilmektedir. Çoğu divân şairi gibi Misâlî de özellikle gazellerinde Arapça ve Farsça kelimelere çok yer vermiştir. Fakat Misâlî'nin kullandığı kelimeler, o dönemin şartları düşünüldüğünde dilimize yerleşmiş, çoğu zaman ilk okuyuşta kolaylıkla anlaşılabilir kelimelerdir.

Misâlî'nin yazdığı şiirlerde zaman zaman Arapça ve Farsça terkip ve tamlamalar da kullanmıştır. Arapça tamlamalar ise terim anlamlı olanlarla ve iktibaslarla sınırlıdır. Arapça kelimelerle kurulmuş Farsça yapı tamlamalara rastlanmaktadır. Genellikle ikili tamlamaları tercih ettiği Dîvân'ında üçlü az da olsa dördü tamlamalara yer vermiştir. Onun kullandığı tamlamalarda karmaşık ve külfetli bir yapı görülmemektedir. Şâirin klişe sayılabilecek türden kalıplaşmış tamlamaları tercih etmiş olması, üslûbunun daha sade ve anlaşılabilir olmasına yardımcı olmuştur. Dîvân'da tamlamaların gazeller kısmında daha yoğun kullanıldığı dikkat çekmektedir. Bu, aynı zamanda kullanılan nazım biçiminin özelliğinden de kaynaklanan bir durumdur.

Misâlî Dîvânı'nda Arapça kelimeler yanında, bazı Arapça tâbirlerin, âyet ve hadîs iktibaslarının yapıldığı da görülmektedir.

4. Divân'ın Muhteva Yönünden Değerlendirilmesi

Hurûfîlik, Fazlullah Esterabâdî tarafından XIV. yüzyılda İran'da kurulmuştur. İlk hurûfî düşünürler İran topraklarında yaşamış, eserlerini de Farsça kaleme

almışlardır. Hurûfî eserlerin başında Fazlullâh Esterabâdî'nin Câvidân-nâme adlı eseri gelmektedir. Bu, Hurûfîlik'in kaynak kitabıdır. Bundan başka Arş-nâme-i İlâhî, Muhabbet-nâme-i İlâhî, Nev-nâme adlı eserleri ile Dîvân'ı bulunmaktadır. Hurûfîlik'e ait eserlerin büyük çoğunluğu yok edilmiş olmasına rağmen bir kısmı hâlâ yazma eser olarak bulunmaktadır. XV. yüzyılın başlarında Nesimî ve Refî'î gibi şairler Hurûfîlik'i Anadolu'ya getirmiş ve burada yaymışlardır.

XV. yüzyılda, bir ara Hurûfîler saraya girip Fatih Sultan Mehmed'e görüşlerini anlatacak kadar güç kazanmışlardır. Ulemâyı telâşa düşüren bu olay sonrasında, Vezir Mahmud Paşa'nın gayreti ve Fahreddin Acemî'nin yardımıyla Hurûfîler idam edilmiştir.¹³ Bundan başka 1444 yılında Edirne'de çıkan bir Hurûfî ayaklanması Hurûfîlerin katledilmesiyle bastırılabilmiştir.¹⁴ Latifi tezkiresinde Sultan II. Bâyezid ve II. Mahmut dönemlerinde; Nişancı Tarihi'nde de Kanunî döneminde Hurûfîlerin cezalandırıldıkları, Osmanlı topraklarından sürüldükleri belirtilmektedir.¹⁵

Hurûf sözcüğü, Arapçada "harfler" anlamına gelir, hurûfî de "hurûf bilgisi ile ilgili olan" demektir. Hurûfîler, felsefelerinin temeline *çur'ân-ı Kerîm*'deki 28 harfi, evrendeki 32 sese karşılık gelen 32 harfi ve bunların tamamını telaffuz edebilen tek varlık olan insanı almışlardır. Hurûfîlerin hedefi tüm amellerde 28 ve 32 harfin alametlerini göstermektir. Çünkü ibadetler bu sayede bir anlam kazanacaktır. Hurûfîler bütün dinî hükümleri kendi düşünceleri doğrultusunda izah ederler. Bütün dinî hükümler, hep 28 ve 32 harfe tatbik edilerek açıklanır.

Bütün varlıkların asıl unsuru olan 28 harfi insan yüzünde görmek mümkündür. İnsan yüzünde doğuştan yedi hat vardır: iki kaş, dört kirpik ve bir saç. İnsan bu yedi hat ile doğduğu için bunlara "hutût-ı ümmiye" denir. Bunlar hâl ve mahâl toplamı ondört eder. Yedi de "hutût-ı ebiye" vardır ki, bunlar erkekte ergenlik çağında çıkar: Yüzün sağ ve sol yanlarında iki sakal kılları, iki yanağın iki tarafındaki burun kılları,

¹³ Meedî Efendi, Şakaiku'n-Nu'maniyye Tercümesi, s. 81-82; aktaran Gölpınarlı (1991); 100 Soruda Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatlar, s. 157; Akgündüz ve Öztürk (1999); bilinmeyen Osmanlı, s. 108; Usluer, Fatih (2009); Hurufilik, s. 25.

¹⁴ İnalçık, Halil (1954); Fatih Devri Üzerine Tetkikler ve Vesikalar, s. 37, 70-71; aktaran Ünver, Mustafa (2003); Hurûfîlik ve Kuran Nesimî Örneği, s. 62; Bausani, Alessandro (1975); Hurûfiyya, EI², s. 620-621; Usluer, Fatih (2009); Hurufilik, s. 25.

¹⁵ Nişancı M. Paşa (1279); Nişancı Tarihi, s. 234-238; aktaran Gölpınarlı (1991); 100 Soruda Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatlar, s. 157; Usluer, Fatih (2009); Hurufilik, s. 26.

iki bıyık ve bir de alt dudaktaki enfaka kılları. Bunlar da hâl ve mahâl itibariyle on dört eder. Ana ve baba hatlarının toplamı yirmisekiz olur ki, bu çur'ân'ın yazıldığı yirmisekiz harfe tekabül eder.

Bu hatlar hava, su, ateş ve toprak gibi dört unsurdan meydana geldiği için her biri dört telakki edilerek yedi ile çarpılırsa yine yirmisekiz elde edilir. Eğer saçı ortadan ikiye bölersek, bu yedi hat sekiz olur. Dört unsur ile çarpımı otuziki eder. Bir başka şekliyle söylersek, ana ve baba hatları yedişerden ondört eder. Hâl ve mahâl itibariyle ise yirmi sekiz; buna Farsça'daki p, ç, j ve g harflerini eklersek otuziki elde edilir. Âlemde her ne varsa otuzikiye tatbik olunur. Bütün kâinât dokuz felek, on iki hurç ve yedi seyyâreden ibaret olup, bunlara dört unsuru ilave edersek otuziki çıkar. Otuzikinin dışında başka bir şey mevcut olamaz.

7 sayısı, Fâtiha sûresine de işaret etmektedir; çünkü Fâtiha sûresi, 7 âyetten oluşmaktadır. Fâtiha sûresinde çur'ân harflerinin 21'i kullanılmış, 7'si kullanılmamıştır. Fâtiha için kullanılan Ümmü'l-kitâb, Seb'a'l-mesânî gibi isimler Misâlî Dîvânı'nda sık sık karşımıza çıkmaktadır. Ümmü'l-kitâb terkibi Âl-i İmrân Sûresi 7, Rad Sûresi 39. âyette; seb'a'l-mesânî terkibi Hicr sûresi 87. âyette geçmektedir.

Hurûfî inanişına göre kâinâtın üç dönemi vardır. Bunlar: Nübüvvet, İmâmet ve Ulûhiyettir. Peygamberlik devri, Hz. Âdem (a.s.)'le başlamış ve Hz. Muhammed (s.a.v.)'le kemâl mertebeye ulaşmıştır. Ondan sonra Hz. Ali (r.a.)'yle birlikte İmâmet devri başlamış ve onbirinci imâm Hasan Askerî ile bu devir bitmiştir. Son imâm olan Mehdî ile Ulûhiyet devri başlar. Mehdî ise Fazlullah'tır. Bütün peygamberler, onun tanığı ve müjdecisidir. Son zuhûr Fazlullah'tır ve ondan başka zuhûr olmayacaktır. Bu nedenle kemâle ermek isteyen her kişi, onun yolundan gitmeli ve buyruklarına uymalıdır.¹⁶

Misâlî'nin şiirlerinde Hurufliğe dair söyleyişler, en önemli üslup özelliğidir. Misâlî'nin yaşadığı dönem olan XV. yüzyılın sonu XVI. yüzyılın başı, Hurufliğin zirvede olduğu bir dönemdir. Misâlî'nin dîvânına bakıldığında onun, hurûfî

¹⁶ Abdülbâki Gölpinarlı, Hurûflik Metinleri Kataloğu, TTK, Ankara, 1989, s. 19.

felsefesine tam anlamıyla bağılı olduğu ve bu felsefeyi tebliğ ettiği rahatlıkla görülecektir.

Hurûflik felsefesinin temelinde harflerin olduğunu belirtmiştik. Dolayısıyla Dîvân'ın muhtevasının en önemli bölümünü harfler oluşturmaktadır. Eserde her şeyin harflerle vücut bulduğu anlatılmış, var olan her şeyin başının ve sonunun harf olduğu gerçeği üzerinde durulmuştur. Elif, lamelif ve ye başta olmak üzere 28 ve 32 harf, nokta ve mukatta'at harfleri çokça anlatılmıştır.

Dîvân'da Fazlullah sürekli övülmektedir. Allah kelimesiyle ilgili yorumlarda bulunan şâir, Allah (c.c.)'in uzuvlarından, ism-i azamdan bahseder. Fazlullah ve Allah (c.c.) arasında bir ilgi kurar. Allah (c.c.)'in isim ve sıfatlarını Fazlullah'a atfeder. Hurûfî metinlerin çoğunda Âdem olarak da belirtilen Fazlullah, Mehdî ve Mesîh olarak da geçer.

Hurûflikle ilgili kaynak eserlerde insana büyük önem verildiği görülmektedir. Dîvân'da da insanın yüz, hat, kulak, yanak, ağız, göz, burun, kaş, kirpik, dudak, dil, diş, ben, saç, el, ayak ve eklemlerinden bahsedilmiş, sürekli bunlarla ilgili hesaplamalar yapılmıştır.

Dîvân'da peygamberlerden Hz. Âdem (a.s.), Hz. Yûsuf (a.s.), Hz. Mûsâ (a.s.), Hz. Süleymân (a.s.), Hz. Hızır (a.s.), Hz. İsâ (a.s.) ve Hz. Muhammed (s.a.v.)'den; din büyüklerinden Hz. Ali, İmam Hasan, İmam Hüseyin, Zeynel Abidin, İmam Cafer, İmam Musa Kazım, İmam Naki (r.anh.)'den Hurûfî inançları çerçevesinde söz edilir.

Misâlî, eserinde; kelime-i şehâdet, kelime-i tevhid, namaz, oruç, hac, ihrâm, Kâbe, Hacerü'l esved, tavaf, kurban gibi ibâdetlerle ilgili kavramlara ve namazın 50 vakitten 5 vakte düşürülmesine de yer vermektedir.

METİN

[1-b] Dür ü dendânına şarrâf iseñ uş eyle na@ar¹

Kim anuñ ...ıymeti biñ lajl-i Beda«şâne deger

Ey Mi&âlî ...oma nergis gibi elden ...adevî

Kim iki jâleme bir cürja-i peymâne deger

2

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) »a†† u «âlũñ sûre-i Yâ-Sîn degüldür pes nedür

Sünbülũñ küfründe vechũñ dîn degüldür pes nedür

---- lajlũñ cân baπıřlar »ı≥ra çün jîsâ ile

Çeşme-i Kev&erden ol şîrîn degüldür pes nedür

[Se]cde ...ılmaz kim melek gibi ...aşuñ mi√râbına

◇a...dan ijrâ≥ eyledi ol çîn degüldür pes nedür

Müjenũñ her turreşi ...ıymetde ey sul†ân-ı √üsñ

Ol «arâc-ı Çîn ile Mâçîn degüldür pes nedür

¹ Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün
Dîvânın baş tarafı eksiktir.

(5) Vâşıl olan vaşluña πuşşa ...apusın batladı

Câvidân ol şâdmân ü şen degüldür pes nedür

Şol ki iucbı terk idüb dervîş-sîret olmadı

Hem-çün İblis-i lajîn «ôd-bîn degüldür pes nedür

İd-i ru«sârına ...urbân ol Mi&âlî merd iseñ

Cân virmek jâşı... âyîn degüldür pes nedür

3

Mefâîlün Mefâîlün Fejûlün

(1) Yürüt sâ...î bu demde gül ...adevler

Ferâmûş it πamı gelsün fera√lar

Gözün peymâne şunarken lebünden

Nice reh bulıser câna tera√lar

çauñla sidre ...addün √asretinden

O... olub serv ...avs oldı ...adevler

Gözünde «ançer-i «ûn-rîzûñ ey meh

Çeküpdür baırırma biñ biñ şera√lar

(5) Mi&âlîye seba... jaş...-1 ru«ıdur

Saña var keşf-i Keşşâfa mera√lar

4

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bir perî âşüftesiyem kim be-πâyet «ûbdur

Nâzenîn-i πonce-leb bir dilber-i merπûbdur²

Yüzi «ûrşîd-i münevver ...aşı ...avs πamze tîπ

Tâze irmiş on iki yaşında bir ma√bûbdur

Şu belinde şanasın cânlar baırışlar bestesi

Bir güler gül yüzlü πılmân-ı bihişt-uşlûpdur

%âlibüm lajlin şorub andan seba... alsam derin

◇üsñ içinde âh kim ra√m eylemez ma√lûbdur

² (Solda)

Şer√lar çekübdür baırırma biñ şer√lar

Nâzenîn-i πonce-leb bir bir dil-ber-i merπûbdur

[2-a] (5)Nâr-ı jaş...uñla yanar jar≥ idebilmez √âlîni

Bu Mi&âlî derd-mendüñ şöyle kim ma√cûbdur

5

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Düşelü vaşluñdan ayru baña hem-dem zârdur

Yâr-i mûnisden cüdâ düşmek ne müşkil kârdur

◊asret-i lajlüñle cânâ cân parî...-ı nârdur

çan...ı birin söyleyim âh nice derdüm vârdur

%a;ın-ı düşmen bir yaña vü nâr-ı hicrân bir yaña

çâmetüm tamdan büküldi lâm olub ey pür-cefâ

Vuşlatuñ âkir müyesser ola mı ey bî-vefâ

çan...ı birin söyleyim âh nice derdüm vârdur

(5) Yüregüm ...anıla †oldı tonce-i gül-gûn gibi

Tâ olaldan Leyl-i zülfünden anuñ Mecnûn gibi

Gözlerüm seyl-i sirişk a...ıtdı ba√r-i «ûn gibi

çan...ı birin söyleyim âh nice derdüm vârdur

◊asretüñden şâ...atüm şâ... oldu ey gül-çehre yâr

Dem-be-dem derdile inletme beni bülbül-vâr

Bâπ-1 √üsñüñ verdine el şundumca batdı «âr

çan...1 birin söyleyim âh nice derdüm vârdur

Tâ ayırdı vaşl-1 dilberden Mi&âlî rûzgâr

Her gice gerekse gözüm küng-i bûr oldu şümâr

(10)Cânuma çaldı nigârum dürlü dürlü sûz-i nâr

çansı birin söyleyim âh nice derdüm vârdur

6

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) çanı...mış çeşm-i «ammâruñ benüm cânım şerâb ister

¶amuñ nâr[1] ile pişmiş bu baπrumdan kebâb ister

¶am u mi√netde ey servüm be-πâyet teşne olmuşdur

şerâb-1 lajl-i řâfuñdan göñül yek ...ařre âb ister

Diñüz eglenmesün gelsün bu bezm-i şâhîye muşrib

Ki şuşşâ...ân-1 ser-mestân bu dem çeng ü rebâb ister

Cemâlûñ küncini her kim temennâ itmek isterse

Ma...âm-ı bûm-teg göñlin yı...ub dâim «arâb [ister]

(5) Cefâ vü cevr ü ...ahruñdan Mi&âlî hergiz uşanmaz

Ki jaş...uñ isteyen jaş... ebed derd ü ja#âb ister

7

Mefâîlün Fejîlâtün Mefjâilün Fajlün³

(1) Müşgin şaçuñ ki nigârâ yañaπα düşmüşdür

%âvus-veş ...anat büküb uçmαα düşmüşdür

Göñül kebûteri nice bulur «alâş cânâ

Çü «âl-i dâne vü zülfuñ-teg ααα düşmüşdür

[2-b] Yüzüñ şev...na nâr-ı jaş...a yanma...da

Tenüm fitîldürür şanki yααα düşmüşdür

Çü »≥r-ı zinde jaceb mi ki bulsam rû√

Çü fıb-i «al...a-i zülfuñ dimâααα düşmüşdür

³ Vezin bozuktur.

(5) Hevâ-yı zülf-i Leylûñ †ûş olalı senüñ

Mecnûn-şıfat dil kim güşte †apa düşmüşdür

ıAn...â-yı şaçuñ ki çâf-ı cemâlûñde açmış bâl

Hümâ-yı devlet ü sîmdür ki baπa düşmüşdür

»âk olmasun bıra...ma yire cân u göñlümi

çaldur şaçuñı ki ömrüm ayapa düşmüşdür

ıAynüm «addüñde göreliden «âl-i merdümek

Baπrum derûn-ı lâleleyin dâpa düşmüşdür

Cihân u esb-i ...abâdan Mi&âlî çekdi el

çanâjat eyledi ıaş...ı ferâpa düşmüşdür

8

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Elif Allâh ma@harıdur hem ism ü hem müsemmâdur

Ser-â-ser nükte-i çur"ân anuñ ≥ımnında a«fâdur

Bilindi bâ vü t vü &ilâ â«ir ki bir nûrdur

Çü «âtem yâde olmuşdur nedir k'ol lâm-elif lâdur

»ad-i gül-gûnuñ ey dilber kim ol gül-berg-i cennetdür

◊a...î...atde budur gül kim ◊a.....uñ #âtıyla ib...âdur

çamer ru«sâruñuñ sırrı beyân-ı Küntü kenzen⁴dür

Na@ar...ıl ehl-i jirfân-teg ki sırr-ı çul Huve'llâdur⁵

(5) Muşanber kâkülüñ çeşm ü müjeñ Sebju'l-Me&ânî⁶dür

Lebüñdür jalleme'l-esmâ «a'uñ hem sîn ü Tâ-hâ⁷dur

◊ayâta irdi lajlüñden Mesî√u »ı≥r mest oldı

Henüz ol içmeden anlar memâta irmez a√yâdur

»aber-dâr olmayan ey meh ebed Bel-hüm e≥all⁸dendür

Cemâlüñ «a†† u «âlinden kim ol çur^ân-ı zîbâdur

⁴ Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

⁵ İhlâs Sûresi, 1. âyetin başı.

⁶ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

⁷ Tâ-hâ Sûresi, 1. âyet.

⁸ A'râf Sûresi, 179. âyetin sonları.

Delîl oldı dü çeşmüñ çün beyân itdi ...amû râzı

Bu ≥âduñ remzini her kim ki bilmez dîv-i aırmâdur

Gözi dîdârdan πayrî na@ar...ıladı der-kevneyn

Şunuñ kim jeng-i ta...lıden dili câm-ı muşaffâdur

(10)Cemâlûñ jaş... bir ≠erre kimüñ göñlünde yo... cânâ

Degül insân ü √ayvândur jademden belki ednâdur

»u†û†uñ oldı Bi'smi'llâh⁹ bânüñ no...†ası «âlüñdür

Yüz on dört sûrenüñ sırrı bânüñ ta√tında peydâdur

Gözüñ esrârı Yâ-Sîn¹⁰dür √a...î...at vâ...ıf olmayan

Saıâdet bulmadı ◇a...dan cüdâ ez-fa≥l-ı julyâdur

çaşuñ †uπrâsı ey dilber ki mi√râb-ı ulûhetdür

Özüni bilmeyen câhil ne bilsün bu ne †uπrâdur

⁹ Fatihâ Sûresi 1. âyetin başı.

¹⁰ Yâ-sîn Sûresi, 1. âyet.

[3-a] Sevâd-ı aḡ@am-ı√üsñüñ ki envâr-ı hidâyetdür

Ne gökçek seyr olur yâ Rabb kim ol Esmâ¹¹-i ◇üsnâdur

(15)◇a.....uñ #ât u şifâtıyla cihân ---

Mi&âlî faḡl-ı Allâha temennâ eyle göñlüñde

Ki dil beyt-i »udâdur hem @uhûr-ı ◇a...dur incâdur

9

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Leyletü'l-İsrâ kim ol zülf-i perîşânundadır

Ma@har-ı Allâh u Ra√mân ol perî şânundadır

Cîm-i zülf-i serv-i ...addi gözleri Nûn ve'l-çalem¹¹

Kev&er-i cennet lebân-ı rû√efşânundadır

¹¹ Kalem Süresi, 1. âyet.

Devr-i ru«sâruñda jaks-i «âl-i müşgînüñ senüñ
Çeşm-i jâşî... merdümi ya dâπ-ı πam cânundadır

Sünbülüñ Çîn kâfiridür ey ...amer-ru«sâr kim
[[âret-i îmân içün √üsnüñ gül-istânundadır

(5) Ey Mi&âlî görmek isterseñ tecellî nârını

çıl na@ar kim Muş†afânuñ nûr-ı îmânundadır

10

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) [[amuñdan «ân-ı baπrumla gözüm yaşı boyanı...dur

Dü çeşmi dâπ-ı pür-«ündür yüzi zerd özge jâşî...dur

Şehâ jarş üzre «ûrşîdüñ ≥iyâsı gör ki ma√v oldı

Senüñ çünkü ...amer gibi bugün tâ alnuñ açî...dur

»adeng-i πamzeñüñ vaşlın √abîbüm hîcre fes« itme

Kerem ...ıl ...ıyma juşşâ...a tera√√um eyle yazı...dur

Vişâl-i âstânuñdan beni dîr ideli ta...dır

İşüm tâ şub^{va} dek nâle gözüm çün necm uyanı...dur

(5) Çü mestân gözlerüñ sâpar lebüñ püt-«âne-i va^{det}

Yüzüñ Kâbe ...aşuñ mi^{râb} bu rû-yi «ôş bir ışı...dur

Çü Kâbe mey-kede mescid kilîsâde »udâ mevcûd

Bu dördi far... iden ta^î...î... dinî yo...dur münâfi...dur

Mi&âlî cânını eyler fedâ görseñ eger lâyı...

Ebed dönmez eyâ dilber senüñ jaş...uñda şâdı...dur

11

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey «a^{uñ} »IZIR lebüñ Kev&er dişüñ na@m-ıdürer

Sensin ol παννâş-ı deryâyî ki nu^ğ...uñdur güher

Üç yüz altmış şâ«dan şol muntehâdur ...âmetüñ

K'oldı peydâ her budâπından otuz iki &emer

[3-b] Mısr-ı câmi'dür cemâlũñ k'andan oldu âşikâr

--- hem »ızır sırr-ı sefer

(5) Âftâb-ı √üsniñũñ âşiftesidür zâl-çihet

--- «ânesi ider «ûrşîd düşmüşdür bedr

Başdan ayapa kelâm-ı Lem-yezelsin ac gözũñ

ıAyb ola çün --- senden ola sen bî-«aber

ıAlleme'l-Esmâi idrâk it peşerden vâ...ıf ol

“El-veled sirru ebî”¹² buyurdı çün »ayru'l-Beşer

~ûret-i Ða...dur yüzũñ her şeye beñzetme anı

ııayrden göster ...anı bu nu†... u idrâk ü fikr

¹² Aclũñî, Keşfü'l-Hafâ, c. II, 452. Burada vezin gereği “ebî-hi” olan Hadîs-i Şerîf’deki kelime “ebî” olarak yazılmıştır.

İlm ü √ilm ü √üsn ü «ul... u hem kemâl-i luḡfile

◊a... seni Âdem yaratdı Âdemî ol olma «ar

(10) Her cihetden ey beşer maḡmûr idüpdür ◊a... seni

Lîk yo...dur ≠erre deñlü sende ḡibretten e&er

±ât-1 Bârînüñ cemâlinden seni ma√rûm iden

Ey göñül terk eyle k'â<ir sîm ü zerrdür semm ü zerr

Yorta şatdı varını meyl itmedi dünyâya kim

ḡArşâ-i devrâna er geldi vü â<ir gitdi er

~ûret-i Ra√mândan ḡrâ≥ itse zâhid ...ılma ḡayb

Göremez «uffâş şems ki anda yo... nûr-1 başar

»ayr u şerr ◊a...dandurur ◊a...uñ rı≥âsın gözle kim

^aâhir ü bâḡında bir ≠ât-1 ezeldür kâr-ger

(15) %ourra-i «am-ber-«amî çevgânına müştâ... iseñ

Ey Mi&âlî ḡaşkı meydânında gel ḡôb eyle ser

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) --- âdeme şanma ki devletden düşer

Ser çekenler dîv-veş andan saîdetden düşer

çible-ta√...î... yaîni fa≥l-ı mu†la...dur añâ

Sâcid olanlar melâik gibi laînetden düşer

çul degildür †âjati olmaz ...abûl iblîs-vâr

Her ki şavm ü √acc ü far≥ u sünnetden düşer

Enbiyâ-veş vâ...ıf olmaz kim ki esmâ jilmine

İbn-i Merrâ& olamaz âbâya ...ismetden düşer

(5) Geçmeyen yârüñ şırâ†-ı kâkülinden tâ ezel

◇ûr u πlmâna irişmez √amr-i cennetden düşer

O...umaz “Nûn”¹³-ı naîmi her ki jayn-i yârde

Fa≥l-ı ◇a...uñ «uld-i dîdârında nijmetden düşer

¹³ Kalem Sûresi, 1. âyet.

Sûre-i Nûr üzre kûfî-saʿr “Bi’smi’llâh”¹⁴dur

Her ʿaraf pür-zânû ol gîsû ki ʿalâatden düşer

[4-a] Nûra irür olmaz aîmâ yâriçün şol dîde kim

çâʿre --- eşki meʿabbetden düşer

Ey Mi&âlî --- idrâk itmeyen

İArşa çı...maz pest olur çün şems-i rifâatden düşer

13

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Benim ol gözleri âfet --- gibi ---

◊ayâtım râʿatım oldur dü çeşmim içre merdümdür

Ferâpuñ dâṁṁ baṁrumda benüm laṁl-i rûʿ-efzâ

Fîrân u nâle eylersem jaceb mi ey perî ---

Ki men bir bülbül-i jaş...um cemâlün tâze derdümdür

¹⁴ Fatihâ Sûresi 1. âyetin başı.

Didüm ...an aτlamakdan ---

Didi andan ne πam yirsin ki enver-ba«ş-i gerdümdür

(5) Verâ-yı leclac-ı şaτrancı saña ---

Ki «âl ü «aτtı ol --- benüm şaτran-ı nerdümdür

Yüri ey «âce-i şehri saña sîm ü zer ü lajlüñ

Yeter baña πamından ---

Gel ey rindân-ı dürd-âşâm mey-i «ammârdan el çek

Ki zîr-i lajli na...limdür leb-i bâlâsı derdümdür

Saña zâhid mey-i Kev&er da«î cennetde key vûrî

Ki lajli selsebîlümdür cemâli --- ü merdümdür

Mi&âlî seni i...lîm-i πama ser-med ...lan ser-ver

[[am-ı jaş...yle baπrumda benim ol dâπ-ı derdimdür

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sünbül-i janber-feşânuñ ki dü nîm olmışdurur

Bâπ-ı firdevse &ırâ†-ı müste...îm olmışdurur

Geçmeyenler istivâsından bu mûyuñ tâ ezel

Dâ«il olmaz cennete ehl-i ca√îm olmışdurur

Sûre-i “Sebja'l-Me&ân”¹⁵ dur «a††laruñ kim kâkülüñ

Bâñ-i “Bis'mi'llâhi'r-Ra√mâni'r-Ra√îm”¹⁶ olmışdurur

»ı≥ır-veş la:lüñ şerâbın içmeyen şûretde ol

Zinde ammâ ma:nide ja@îm ramîm olmışdurur

(5) Ehl-i îmândur sücûd iden ...aşuñ mi√râbına

Yüz büken bu secdeden dîv-i racîm olmışdurur

◊üsn-i per-gârında «âlüñ hey ne mevzûn no...†adur

Kim aña zülfüñ --- √arf-ı cîm olmışdurur

¹⁵ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

¹⁶ Fâtiha Sûresi 1. âyet, Neml Sûresi 30. âyetin sonu.

Esdi tâ kim zülf-i cân-ba«şuñ diyârından şabâ

Bû-yı jaş...ile cihân janber nesîm olmışdurur

Ey şabîb-i dil nice jaş...uñda bîmâr olmayam

Ba...arum çün her şaraf jaynuñ sa...îm olmışdurur

[4-b] ---

15

Mefâîlün Mefâîlün Fejûlün

(1) Cemâlûñ şûret-i Ra√mânımızdur

--- gözûñ burhânımızdur

Yüzüñde «a†† ---

Ne gökçek --- çur^ânımızdur

Seni ◇a... görmüşüz dirüz ene'l-◇a...

Anuñçün kâkülüñ ---nımızdur

Yüzüñ nûr şaçüñ ---

Ne zîbâ küfrümüz îmânımızdur

(5) Cemâlüñ bâπ-1 va√detdür ki anda

Lebüñ câm-1 mey-i √ayvânımızdur

çaçüñ mi√râb imâm olalı çeşmüñ

---deb mescidi vîrânımızdur

Bizüz çâf üzre bir simurπ-1 şad-per

Ki ser-med nüh-felek seyrânımızdur

Yüzüñ ıydine ey ≠ât-1 ma@har

Sezâ olursa cân ...urbânımızdur

Senüñ jaş...üñ serîr-i mışr-1 dilde

Çü Yûsuf şâhımız sul†ânımızdur

(10) Seni zâhid √a...î...at bilmedi ◇a...

Anıñçün tâ ebed şey†ânımızdur

Lebiñden şor Mi&âlî râz-ı  a.....ı

Kim ol gencîne-i pinhânımızdur

16

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Nergis-i mestânesinde fa≥l-ı Yezdân gizlüdür¹⁷

Allâh Allâh anda gör te^lvîl-i çur^lân gizlüdür

--- dutdı şimdi nâ-dân devridür

Ol sebebden çeşm-i şey†ândan Müselmân gizlüdür

±ât-ı pâki gün gibi jâlemde i@hâr eyledi

 amdülillâh kim velî ez-çeşm-i şey†ân gizlüdür

Zâhid i;râ≥ eyleyüb √üsnüñe ...lmazsa na@ar

%añ degül «uffâşdan çün şems-i tâbân gizlüdür

(5) Sâpar-ı lajlüñ †ılsım-ı genc-i #âtullâhdur

jAnberîn gîsûlaruñda râh-ı Süb√ân gizlüdür

¹⁷ (Sağda) Der-Beyân-ı  ikmet-i  a...î...at

◇asret ile ey ...amer bîmâr olma...dan ne tam
Çün lebûñden jaşı...a biñ gûne dermân gizlüdür
Çeşme-i √ayvân için @ulmâtavarma... isteyen
Leblerinde çün Mi&âlî âb-1 √ayvân gizlüdür

[5-a]

17

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ba√r-i jaş...uñ gevheri --- bizdedür

Gel berü ---

O...udu... çur^lânı “∠â Mîm¹⁸ jAyn Sîn¹⁹” vü “çâf²⁰” dan

Kâşif-i müşkil --- te^mvîl-i çur^lân bizdedür

Çün Sikender isteme @ulmâtaâb-1 √ayât

Maçrifet >>≥rına gel kim âb-1 √ayvân bizdedür

Küfriñi terk eyle ey zâhid --- ...ıl

◇a.....a i...râr it gel ara dîn ü îmân bizdedür

¹⁸ Şûrâ Sûresi 1. âyet.

¹⁹ Şûrâ Sûresi 2. âyetin başı.

²⁰ Şûrâ Sûresi, 2. âyetin sonu.

(5) Kendü şeklinde yaratdı ≠ât-ı ---

Kör degilseñ aç gözün kim vech-i Yezdân bizdedür

Bulma... isterseñ şifâ emrâ≥-ı cehle îâfiyet

◊ikmet-i Lo...mâna gel kim rence dermân²¹ bizdedür

İste ◊a...dan çün Mi&âlî şûret-i Ra√mânı kim

--- «a††-ı şifâ† ≠ât-ı Süb√ân bizdedür

18

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bir şurâ√î gül-şen içre bir perî nispetlödür

çâmeti †ûbâ vü serv ü jarjarî nispetlödür

Bûse virdükde dehânından o serv-i sîm-ten

~anasın âb-ı √ayât ü Kev&erî nispetlödür

Nev-jarûs-i şû«-veş gül-gûn ...abâ pûşundadur

Yâ«ûd bezm içinde gül-berg-i terî nispetlödür

²¹ Bu kelimededen sonra asıl metinde “göster” kelimesi de yazılmıştır ki bu durumda vezin bozulur.

Serv teg tırmış ...ıyâma şem-i nûr-efşândur

Ya münevver âftâb-ı «âverî nispetlüdür

(5) Derd-i jaş...ile derûnı ponce-i pür-«ândur

Ya ...aranfil lâle-i ter-a√merî nispetlüdür

On sekiz biñ jâlemi andan temâşâ eyledüm

Câm-ı Cemdür gözgi-i İskenderî nispetlüdür

çah...ahâ eyleme güller gelse sücûda nâz ile

Dil-güşâ bir şû«-ı řengûñ peykerî nispetlüdür

Allar giymiş Mi&âlî bezm içinde çün küsûf

Şâhlar başında şanki efserî nispetlüdür

19

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey güneş çün yüzüne tırra-i şeper dökülür

Her tıraf şan gül-i sür√üstine janber dökülür

Çün tekellüm ...ılma †û†î gibi la;lüñ şanemâ

Bir yaña sükker ü hem bir yaña Kev&er dökülür

Zülfiñi şâne dolama mecma;-i dildir zinhâr

~a...m ey şâh-ı √üsñ kim niçe biñ er dökülür

[5-b] »âk-i pâyiñe ni&âr olmaτa «ûrşid senüñ

±erre ≠erre zerr ü sîm olur pür≠er dökülür

(5) ---

Vaşf-ı √üsñüñ çü beyân idem ---

Dehenümden çü şadef lü™lü™ ü cevher dökülür

Leblerüñ sırrını şer√ ide Mi&âlî ta kim

çand ile sükker erür şehr-i ma@hardökülür

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) ¶ara≥ --- ey fa≥l-ı bî-hemtâ cemâlüñdür²²

Anıñçün --- “±ü’l-Celâl”²³üñdür

Bugün vaşlña kim irmez bulur hicrân olur «âsir

Ki gelmekden bu dünyâya hemîn sûd ittişâlüñdür

Yarışdum jurve-i jaş...uñ ebed didâra irişdüm

Ki güm-râh olmişa râh-ı ilâhî cîm ü dâlüñdür

Şerâb-ı bezm-i jaş...uñla jaceb mi »ı≥r-ı mest olam

Ki her dem câm u peymânem lebb ü jayn-i tazâlüñdür

(5) --- mevc-i ba√suñdur urur jirfândan kim dem

Kemâl ehline hem ...uvvet viren na@m-ıkemâlüñdür

Getüren cûşa jummânı viren gerdûna gird-âbı

Senüñ jaş...-ı şifât-ı ≠ât-ı pâk-i bî-zevâlüñdür

²² (Solda) Der-Beyân-ı jUrvetü’l-Vü&...â

²³ Rahmân Sûresi 78. âyetten bir bölüm.

Anıñçün πayrini görmem be-her câ çün olam nâ@ır

Ki ser-med-«âne-i jaynüm pür ez-nûr-ı cemâlüñdür

Kimi »»ı u kimi çün Cem ...ılan ser-geşte @ulmetde

Senüñ ol câm-ı Kev&erde revân-efzâ bir lâlüñdür

Degüldür ...âl ü ...il ol kim getürdük derc idüb na@ma

Mi&âlî sırr-ı jaş...ıle senüñ bu vaşf-ı √âlüñdür

21

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Yine jâlem zeyn oldı πonce gül hengâmıdır

Gül-sitânuñ revna...ı ol nergis-i bådâmıdır

Serv yeşil √ulle giydi «ûb sîm-endâmıdır

Seyr-i bât it kim çemen va...ti bahâr eyyâmıdır

(2) Lâle vü gül devridür geldi behârıñ mevsimi

Câm-ı mey nûş it ki geldi sebze-zâruñ mevsimi

Fırşatı fevt itme kim irdi kenârıñ mevsimi

Seyr-i bât it kim çemen va...ti bahâr eyyâmıdır

(3) Câme-i gül-gûn giydi bâṭda gül çün şehr-yâr

Lâleler zerrîn ...ade√ †utdı çü şâh-ı kâm-kâr

Ehl-i jirfânla jıyş it geçmeden devr-i bahâr

Seyr-i bâṭ it kim çemen va...ti bahâr eyyâmıdır

[6-a](4) Her †araf elvân şükûfeyle ---

Sâ...™-i gül-i ru ---

çul...ul eyler uş şurâ√î ---

Seyr-i bâṭ it kim çemen va...ti bahâr eyyâmıdır

(5) Ey Mi&âlî gül-sitân içinde tenhâ yârile Laḫlini

«ûd jıyş ü nûş it ol ...amu √u>>ârile Bundan özge

cennet olmaz ≠ev... it dil-dârile Seyr-i bâṭ it

kim çemen va...ti bahâr eyyâmıdır

22

Mefâjilün Fejilâtün Mefâjilün Fejilün

(1) Kimiñ ki göñli yüzüñde «a††-ı siyehe düşer

Yüzi ...arasın o...ur hem gözi ilâhe düşer

Güneş cemâlini ne'yer şujâim ecrâmıñ

Sipîhr-i cebhede kim ki sen bedr-i mâhe düşer

◊a...î...aten şerîaten ol kesdürür müslim

Ki lev√-i yüzünde sırr-ı lâ ilâhe düşer

Cemâl-i emredile cennete girür câvîd

~ırâ†-ı şaçuñda her ki √a...î...ati râhe düşer

(5) İrür &evâb-ı ja@îmesücûd iden çü melek

Yüzüñ gibi gelür ol kim ki ...ible-gâhe düşer

Gören ru«uñ gelen ey mâh bâπ-ı √üsñünde

Se√er gelür çü janâdil hüner-erâhe düşer

çapuñda bende oldı Mi&âlî sipâs bir ≠ât

Devlet anuñ ki seniñ gibi pâd-şehe düşer

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cennetü'l-Ajlâ ki dirler jârîzûñ bâπındadur

Ehl-i jîrfânuñ ma...âmı √üsñüñ uçmâπındadur

--- nûr-ı »udâyı görmek isteriseñ jayân

Gel na@ar ...l âdemiñ şolunda vü şaπındadur

Dest-i ...udretle yazılmış muş√af-ı ◇a... vechiñe

Gel o...ursañ †âlibâ uşteh çurñân aπındadur

Yetmiş iki √arf-i √a.....dur perr ü bâli A√medüñ

Hem bu √urufuñ no...†ası gel gör ki †ırnaπındadur

(5) Ey Mi&âlî nev-bahâr oldı bu demde bezm idüb

İçelüm câm-ı muşaffâyı yine câπındadur

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Şol tütün kim âteş-i dâπ-ı nihânîden gelür

ıAş... u sevdâ ey dü mû-yi yâr cânîden gelür

Gül gibi zeyn itdi za«mı şa√n-ı bâπ-ı sînemüñ

Her ne o...lar kim ol ebrû-yı kemânîden gelür

[6-b] ıAynüñ aç kim --- sırrıñı eyler beyân

Her bir âyet kim kelâm-ı ---den gelür

Nuđ...-ı Yezdândur kelâmuñ ki añâ --- ıilm

--- ki ≠ât --- gelür

(5) Yüzüñe na...ş eyledi Allâh na.....âş-ı ezel

Fehm ...ıl --- pür-şekl --- gelür

Bâ...îdür ıunşur ki ≠âtullâh olmuşdur libâs

~ûretâ --- gerçi rû-yi fânîden gelür

Sâye şalmış kişver-i vüsne zehr-i sû kâkülûñ

Gör ne jan...âdur ki çâf-1 lâ-mekânîden gelür

Gel o...1 Keşşâf-1 üseyn bul cehâletden «alâş

Ey müderris gör bu mañnâ ne meñânîden gelür

Çâcet ise mâl ü rız... iste Miâlîden kim ol

Ket-«udâsıdur diyâr-1 »usrevânîden gelür

25

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey göñül âyine ol dîdâr-1 ñât-1 pâki gör

İstivâdan ol mehûñ alnına «a††-1 çâki gör

Üçyüzaltmış üstü«ân-1 âdemi tibyân ider

Gel berü İdrîs-veş seyr it sekiz eflâki gör

“Beyne mâ™ ü ĩn”²⁴ iken “Küntü nebiyyen Âdeme”²⁵

Fehm ...ı niçün didi ol «âce-i “Levlâk”²⁶ i gör

Otuziki nuġ... ◊a...dandur ...ıyâm-ı kâinât

âahir u bâġin odur gel mâlikü’l-emplâki gör

(5) Şems maṭribden ġulûġ itdi zemîn ü âsmân

[ar...a oldı nûra gel ba... ÷erre-i «âşâki [gör]

Yüz büker dîdârdan zâhid çün “şeytâni’r-racîm”²⁷

Secde yo...dur Âdeme dirmiş o bî-idrâki gör

Bâd-veş şa√râyî olma baş çekme hem çü nâr

~ûret-i Ra√mâna terkîb olan âb ü «âki gör

Var olaldan ey nice Manşûruñ aşdı başını

◊üsni Bâpdâdında zülf-i ĵanberîn fitrâki gör

²⁴ Suyûtî, Camiü’s-Saġir, c. II, 296; Buhârî, Tarihu’l-Kebir, c. VII, s. 374. Hadîs-i Şerîf’in son kısmı.

²⁵ Suyûtî, Camiü’s-Saġir, c. II, 296; Buhârî, Tarihu’l-Kebir, c. VII, s. 374. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

²⁶ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 164; Hâkim el-Müstedrek, c. II, s. 615. Kudsi Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

²⁷ Âl-i İmrân Sûresi 36, Hicr 17, Nahl 98. âyetlerin sonu.

~ûret-i Ra√mân degül mi şûretüñ didüm didi

Ey Mi&âlî âferîn idrâkine derrâki gör

26

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Olduπum dîvâne ol zülf-i mujanberden midür

Ya benüm mestânlıπum ol lajl-i Kev&erden midür

Nâr-ı jaş...a yandıπum ol √üsne ser-verden midür

Bülbül-veş âhum artma... ol gül-i terden midür

Her gün olma... baña bu cevır güzellerden midür

[7-a](2) Nüh-gök mest olduπı şehlâ gözüñdendür senüñ

Âftâbuñ şujlesi nûr yüzüñdendür senüñ

Kev&erüñ tel√ olduπı şîrîn sözüñdendür senüñ

Ey gönül biñ biñ belâ saña özüñdendür senüñ

Bilmezem benden mi ya ol mâh-ı enverden midür

Hasretiñden eşk-i çeşmim genc-i πammda çağlama...

Nâr-ı ba√riñ lâle-veş baπrumı her dem atlama...

‘Aş...ña --- çabasıyla bel baπlama...

Añlamıñ ney gibi baña zârî zârî amlama...

Sen güzeller şehr-yârı şems-i «âverden midür

(3) Leylî zülfünde bugün Mecnûn-ı vâyrân olmuşam

Vâleh ü âşifte ser-gerdân perîşân olmuşam

Âstânun vaşlıçün gözden direfşân olmuşam

Fir...atüñden şem-i-veş dil-sûz-i giryân olmuşam

Sûz-ı âh-ı site me hem-dem olma... yaş...-ı dilberden midür

(4) ¶once güldür za√m-ı hicrânunla yüzün yâresi

Dâπ-ı pür-«ün lâle-şeklin tıtdı baπrum ...âresi

Erπavân u yâ şererdür şanki her pâresi

Cândan oldum ey Mi&âlî ol mehün âvâresi

İşbu ülfet baña ol müjgân-ı «ançerden midür

27

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey gönül gel nûr-ı vech-i Muş†afâîi sende gör

Sırr-ı yüz yigirmi dört biñ enbiyâ™i sende gör

Görmeyen dîdârı bunda anda görmez bilmiş ol

Bî-«aber düşme saña gel dil-rübâyı sende gör

“Küntü kenzen”²⁸ didi “ma«fıyyen”²⁹ #ât-ı ezel

Sen seni fehm eyle yañî kibriyâyı sende gör

Varlıπı çün on sekiz biñ jâlemiñ bir nûrdur

Pes şîfât ü #ât-ı Bî-Çün ü Çirâyı sende gör

(5) ^aâhir ü bâ†ın çü ◊a...dan πayrı ...anı bir vücûd

Evvel oldur â«ir oldur gel »udâyı sende gör

Nevj u nevj levn levn eşkâlle eyler @uhûr

Ke&reti ...o birdür ol nûr-ı ≥iyâyı sende gör

Esfel olma çün mekes gel jârşa çı... Cibrîl-vâr

çâf-ı jâş...uñ şeh-peri sensin hümâyı sende gör

²⁸ Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

²⁹ Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Aynı Kudsî Hadîs-i Şerîf'in devâmı.

Âftâb-ı maflaj-i şub√-ı ezeldür şûretüñ

Üç yüz altmış menzile bâb-ı sîmâyı sende gör

Ser-nigûn ser-geşte olma çün şeh-per-i Nîl-gûn

Ey güneş gel otuz iki bedr âyı sende gör

[7-b](10) Mañni-i “çavseyni ev ednâ”³⁰ ---

Sırr-ı mijrâc --- müntehâyı sende gör

İârif-i Âdem ü »âtem olma... isterseñ dilâ

Sen saña gel kâf ü hâ vü lâm ü yâyı sende gör

Bâb-ı genc-i sırr-ı payb u keşf-i vechullâh için

İste miftâ√-ı ĩlsım-ı “%â”³¹ vü “Hâ”³²yı sende gör

Kim ki aπile ...aradan geçdi oldı “Lâ şerîk”³³

“Lâ şerîk”³⁴ olma... dilerseñ istivâyı sende gör

³⁰ Necm Sûresi, 9. âyetin sonu.

³¹ Tâhâ Sûresi, 1. âyetin başı.

³² Tâhâ Sûresi, 1. âyetin sonu.

³³ En’âm Sûresi, 163. âyetin başı.

³⁴ En’âm Sûresi, 163. âyetin başı.

Sendedür ◇ükm-i Süleymân »âtem ü Dîv'le sende

Sırr-ı ◇a... olma... --- eşyâyı sende gör

(15) Çanber ü Düldül vücûduñdur nuñ...uñ ÷ü'l-fe...âr

»ayder-i Kevneyn yañî Murte≥âyı sende gör

Nûr-ı şems-i dîn ◇asen k'oldı şehîd-i remz-i jaş...

Hem ◇üseyn ol şeh-süvâr-ı Kerbelâyı sende gör

Çıl †aleb Zeynü'l-ıjbâd ü hem Mu√ammed Bâ...m

Caifer ü Kâ@ım †Alî Mûsâ Rı≥âyı sende gör

Sendedür sırr-ı Ta...î †Alî Na...î jaş...-ı ◇asen

Hem Mu√ammed Mehdî «atm-i evliyâyı sende gör

Cümle bunlar mañnide bir nûr-ı ◇a...dur Lem-yezel

İki şanma çün elif-ferd ol bu reñyi sende gör

(20) Ey Mi&âlî yañni cümle aşl u ferı-i kâinât

Nuñ...-ı ◇a...dur iste lâm u ≥âd ü fâyı sende gör

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Çılurlar daıvi-i insân velî insânı bilmezler

İderler ...râat-i çurân nedür çurânı bilmezler

Didi bir şûret-i Ra√mân Mu√ammed Âdem oldu ◇a...

Bu şeklullâha ba...ub pes niçün Ra√mânı bilmezler

Cemâl ü √üsni insânun√ a...î...î muş√af-ı ◇a...dur

Velî ...ımadılar razbet ez-ân-ı Yezdânı bilmezler

Yüzi sırrından İslâm-ı İlâhî ...ımadılar derk

Anuñçün ...ıldılar küfre bedel îmânı bilmezler

(5) Zemîn ü âsmân ba√ru şadef dercinde heb gevher

ıAcebdür kim nedür dürr ü nedür ıummânı bilmezler

Sipihri ü dehri ...ılmışdur ebed dîdârına bur...aj

Ki nâfı... perde ardından velî Süb√ânı bilmezler

O...ıyub «a† yazan oldur ...alem ...r†âs hem dürdür

Ser-â-pâ Tenzîl ü Te"vîl odur edânî bilmezler

İlim ..âldür di şâhâ nüh-cihân hep @ıll-iseyfinde

Ezel ta√tına geçmişdür ...ulı sul†ânı bilmezler

[8-a] çılurlar ---

Ne √ikmetdür ki jayn açub cân içre cânı bilmezler

29

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Devr-i gül irdi yine gül-şen-i zîbâ demidür

La|l-i lebb sâ...îye --- mey-i şahbâ demidür

Rind iseñ †urma yürü Kev&ere √abs olma kim uş

Serv-i ...add-i dilber ile seyr ü temâşâ demidür

Seyre çı...dı gül serîrle zeyn olma†a dôt

Evvelîi gör anı velî bülbül şehâ demidür

Lebb-i yâdına nigâruñ içelüm câm-ı şerâb

Ki ...ade√ dutdı yine nergis ü lâle demidür

(5) İyş u nûş it demi «ôş gör bugün i√yâ eyle

Nev-cevân jömri yile virme ki cânâ demidür

Virdi yapmaya göñül şehrini cünd-i tam-ı hier

~un lebüñden şunma câm-ı muşaffâ demidür

Muπreçe πonce-dehânıyla yürü hem-...ade√ ol

Ki bahâr irdi bugün seyr-i gül-istân demidür

Devr-i gülde mey içüb vaşl olayın dimişdüñ

İAhde gel eyle vefâ kim gül-i rañnâ demidür

Söger arzına Mi&âlnüñ süker ü âpidur

~an anuñ †atlu jitâbını Mesî√â demidür

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) çıblem ol √âcîdurur kim jârş-i jılvıyyâdadur

±ikrüm vü şavmum şalâtum ru«-ı zîbâdadur

Muş√af-ı √üsünde ders itdüm sevâd-ı aı@amî

Selsebîl ü cennetüm ol laı-l-i lâm ü bâdadur

»a†ı-ı rey√ânında buldum câvidânı cenneti

Ehl-i ða.....um kim †arı...um “ıUrvetü’l-Vü&...â”³⁵ dadur

Maırifet dürrini şeh-vâr eyledüm cân semıine

Tâ ki cânım παr...-ı ba√r-i jıAlleme’l-Esmâdadur

(5) Men kelâm-ı nâ†ı...um jayn-i kelâm-ı şâmitüm

Ma@harumdur her ne kim esfelde vü aııâdadur

Ra.....-ı menşûrundan i@hâr oldı sırr-ı “Küntü kenzen”³⁶

%ülü-hû sittün #ırâjan ol ...ad-i bâlâdadur

³⁵ Bakara Sûresi 256, Lokmân Sûresi 22. âyetin son tarafları.

³⁶ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadis-i Şerîf’in baş tarafı.

Görmek isterseñ Mi&âlî nükte™-i “Nûn ve’l-çalem”³⁷

Cân göziyle ...ıl na@arol nergis-i şehlâdadur

31

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ger idersem fa≥l-ı ∆a...dan gencimi ijlân u çehr

Âteş eyler defter-i †ômârını her şey√ u şehr

[8-b] Tel« u şîrîn cümle bir maıdenden olur âşkâr

Bülbül-i fa≥la cümle şekerdür velî nâ-dâna zehr

--- ehl-i başîret ∆a.....ı idrâk itmege

%ob†oludur gerçi çün «ûrşîd-i mevcûdât-ı dehr

Münkir olma Âdeme İblîs-veş ...ıl secde kim

Kendü şeklinde yaratmışdur ânı çahhâr-ı ...ahr

(5) Cevre şabr it ey gönül ...ılma temennâ-yı vefâ

Pâd-şâh-ı √üsñ olan dilberde olmaz nîm-mehr

³⁷ Kalem Sûresi, 1. âyetin başı.

Serv-i dil-cûyuñ görelden gözlerüm ey gül-ji#âr

Eyledüm seyl-i sirişküm her #arafdan âña nehr

Çün Mi&âlî jayniñi ac kim saña âynadür

%00...uz eflâk üç yüz altmış rûzla on iki #ehir

32

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Gel 0...1 «a#-1 cemâliñ ki âyet-i çur#ân budur

Çehre-i #ât ü #ıfât »âli...u'l-insân budur

çıl #aleb »#rı Sikender-vâr düşme @ulmete

Ya#ni lâm ü bâya var kim çeşme-i √ayvân budur

Çün na@ar...ıldum «a#-1 ru«sâruñ idrâk eyledüm

K'âyetullâh nûr-ı “çâf ve'l-çur#ân”³⁸ budur

Vech-i âdem vech-i ◇a...dur secde ...ıl Dîv olma kim

◇a#ret-i jİzzet ...atında ...ible-i îmân budur

³⁸ çâf Sûresi, 1. âyetin başı.

(5) Yedi dûza«dan «alâş olma... dilerseñ ÷ut yûri

Zülf-i yâri kim şîrâf rav≥a^l-i rı≥vân budur

Cevher isterseñ me√abbet-nâme jârşullâh var

»âşş-ı gevher Câvidândur iste kim jummân budur

MehdîTM-i jîsâ geliser didi şâh-ı enbiyâ

Geldi Fa≥lullâh ya;nî MehdîTM-i devrân budur

Didiler kim bed-ter olsun √âli Dîvüñ Mârdan

Saňa yâ fa≥l-ı »udâ kim dimez Yezdân budur

Ey Mi&âlî ◇a... dimişdür kim gelem bir ...avmile

Geldi gel gör “Sevfe ye^{ti}’llâh”³⁹ kim burhân budur

33

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Râh-ı jâş...a jâşı...-ı dîdâr olan ...urbân olur

jıyd-ı vaşlullâh irür »ı≥ır gibi cân olur

³⁹ Mâ’ide Sûresi, 54. âyetin baş tarafları.

◇a... cemâli muş√afuñ küncine ...ullâb olan

ıAş... içinde fânî eyler cismine vîrân olur

ıAlleme'l-Esmâ'î külli nuḡ...-ı Âdemden bugün

Fehm iden ser-med-i “ıAle'l-ıArşî'stevâ”⁴⁰ Ra√mân olur

Ey ki ru«sârûñ √a...î...at-i «ul ü laılüñ selsebîl

İçmeyen bu çeşme-i √ayvândan √ayvân olur

[9-a](5) Sırr-ı tenzîli hüveydâ eyledi çeşmüñ baña

Zîre kim ◇a... ehline hâdî yine çurân olur

Hey ne ◇a...-şûret güneş †aljat-...amerdür kim anuñ

Ay u gün eflâk ü âdem vechine √ayrân olur

Pâd-şâh-ı √üsñ olan ey âftâb-ı lâ-yezâl

Bende-i der-gâhına dâim işi i√sân olur

⁴⁰ Tâ-Hâ Süresi, 5. Âyetin sonu.

Kim ki ser-tâ-pâ kelânullâh ta...sîm olmadı

Ma@har-ı ◇a... bilmedi kendin neden insân olur

ıAnber-efşân kâkülüñden dâ«il oldum cennete

Cenneti ıaş... ehlinüñ bu rav≥a^l-i rı≥vân olur

(10) ıÂrif-i √a...-bîne ◇a... günden ıayân oldu velî

Gözlüye gizlü degül şey†ândan pinhân olur

Âb-ı Kev&er ma√v olub ...and ile hem sükker-i irem

%û†ı-yi «a††uñ her ...açan kim lu†file «andân olur

Ey şîfât u ≠ât-ı ◇a...dan πâfil ü ma√rûm olan

ıİlm-i Fa≥lullâha gel kim müşkilüñ âsân olur

~ûretüñde o...uyan sırr-ı sevâd-ı aı@amı

◇a.....a irdi on sekiz biñ ıâleme sul†ân olur

Kâkül-i leyinden irdi vaşla bu mecnûn-ı dil

Kim ki şol tâtâra düşdi şanma ser-gerdân olur

(15) Âdemüñ vechinde gel cân muş√afin ders eyle kim

±ât-1 ◇a.....a bu şifâtullâhdan burhân olur

Yüzi cennetdür Mi&âlî lebleri âb-1 √ayât

Kim bu râ√ullâh içdi mest-i câvidân [olur]

Secde ile Âdemüñ ◇a... şûretine çün melek

Cân ü dilden aña jâbid olmayan şey†ân olur

34

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cümle ma@hardan@uhûr iden ru«-1 majbûddur

~anma kim eşyâda ◇a...dan πayri şey mevcûddur

Nu†...-1 ◇a...dan nâ†ı... olmuşdur cemîj-i kâinât

~anma şavt iden rebâb ü çeng ü nây ü jûddur

jAlleme'l-Esmâsın idrâk eyledüñse Âdemüñ

Añlayasın kim sebep n'oldı niçün mescûddur

Şol ki semj itdi e=ân sırrın Bilâl-i jaş...dan
Müntehâ oldı mekânı menzili ma√mûddur

(5) Görđi kim dîdâzuñ ijrâ≥ itdi çü Dîv-i Racîm

Añlamadı iki jâlemde Şu kim maşûddur

Dest-i na.....aş-1 ezel na...ş itdi zülfî «âliñi
~ûret-i Ra√mânsın anı Şanma «a††-1 dûddur

O...ıdı ∆a...dan Mi&âlî çün yüzüñ tefsîrini
Sebja-«ûn oldı Zebûr-1 jaş...da Dâvûddur

[9-b]

35

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Her ne âyet kim kitâb-1 Lâ-yezâlîden gelür

Kendü sırruñdur ki ≠ât-1 bî-zevâlîden gelür

»aste-i jaş...a √ayât-1 câvidân ey bezm-i √üsn

Leblerüñ gibi mey-i âb-1 zülâlîden gelür

~ûret-i Ra√mânsın sen saña secde ...lmama...

Şirk olur yine bu şirket Dîv-i ≤alâlden gelür

Çek ≥alâletden beni luţf eyle ey şâ√ib-kemâl

Kim kerem dâim yine merd-i kemâlîden gelür

(5) Bendeñim √ay it ger öldür mihr-i nüh-fermân senüñ

Luţfdur ol kim baña sen şâh-ı jalîden gelür

Za«mı yer yer sînede gül gibi olmuşdur nişân

Her ne o... kim dilberâ ...avs-i hilâlîden gelür

Şer√-i √üsünüdür ser-â-pâ otuz iki √arfile

Şol πazel kim bir vara... nuţ...-ı Mi&âlîden gelür

36

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) İrdi eyyâm-ı bahâr u jâlem oldı gül-ji#âr

Baπladı alaylar şaf şaf şükûf ü lâle-zâr

Bezm-i gülde lâle zerrîn-câm dutdı şâh-vâr

Sâ...îyâ şun sâpar-ı mey geçmedin devr-i bahâr
Şâh-ı Merdân jaş...ma câm içelüm leyl ü nehâr
K'oldı yüz yigirmi dört biñ enbiyâya tâc-dâr
“Lâ feten illâ ğAlî lâ seyfen illâ ðü'l-fe...âr”⁴¹

(2) ±âtdan geldi tecellî ...ıldı şûret baıladı

Yağni bu ten ma@har-ı cândur ki ülfet baıladı
Câvidânı birbiriyle yek-√a...î...at baıladı
ğArşa vech-i Âdeme çı...dı kitâbet baıladı
Çeşm ü ebrûyile ba... kim ne le†âfet baıladı
Biñ bir ismiyle @uhûr itdi vü ğizzet baıladı
“Lâ feten illâ ğAlî lâ seyfen illâ ðü'l-fe...âr”⁴²

(3) Çeşm-i √a...-bîn olan idrâk itdi ðerrâtdan

Kim güneş gibi şarî√ oldu ...amu şavvâtdan
◊a...-şinâs ol göñliñi pâk eylegil mir™âtdan
Geçdi jömrüñ †uymaduñ sırr-ı şifât ü ðâtdan
Vâ...ıf olma... diler iseñ 0...1 gör âyâtdan
çible-gâh it yüziñi döndür yüziñi Lât⁴³dan

⁴¹ Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 363. Hadîs-i Şerîf.

⁴² Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 363. Hadîs-i Şerîf.

“Lâ feten illâ ĵAlî lâ seyfen illâ ÷ü’l-fe...âr”⁴⁴

[10-a](4)ĵAyn ü lâm ü yîdedür gör sırr-ı çurân-ı Kerîm

Bedr ü çâr-deh hem bile olmışdur mu...îm

Añla kim andan tecellî itdi “cennâtü’n-naĵîm”⁴⁵

Bu muĵammâya «abîr olan olur ...alb-i selîm

Ânı idrâk eylemez her esfel ü her bir leîm

Ma@har-ı ÷ât-ı ezeldür ◇a... ĵAllâmün ĵAlîm

“Lâ feten illâ ĵAlî lâ seyfen illâ ÷ü’l-fe...âr”⁴⁶

(5) Evvel ü âkir ĵAlîdür @âhiru bâĵın ĵAlî⁴⁷

Pâd-şâhumdur benüm gitmez dilümden yâ ĵAlî

Bî-bidâyet bî-nihâyetdür ki yo...dur evveli

Cân ĵAlîdür maĵrifet çeşmiyle ba... ten Düldüli

Kimseye baş egmezüz âña belî didük belî

Biz ĵAlî jaş...ına baş açı... delî olduk delî

“Lâ feten illâ ĵAlî lâ seyfen illâ ÷ü’l-fe...âr”⁴⁸

⁴³ Necm Süresi 19. âyette geçen put ismi.

⁴⁴ Aclunî, Keşfu’l-hafâ, c. II, 363. Hadîs-i Şerîf.

⁴⁵ Lokmân Süresi, 8. âyetin sonu.

⁴⁶ Aclunî, Keşfu’l-hafâ, c. II, 363. Hadîs-i Şerîf.

⁴⁷ (Sağ üstte) “Kibr-i Ebû Cehl’est ü Muᵛammed dil’est / Rûᵛ-ı ĵAlî cümle hünür ü ᵛâşıl’est.”
çalender ◇ayder ü ◇ayder-i çalender

⁴⁸ Aclunî, Keşfu’l-hafâ, c. II, 363. Hadîs-i Şerîf.

(6) “Men ĵAraf”⁴⁹ sırrını añla no...ĵa-i bâ râzını⁵⁰

Añlañibilmek dilerseñ lâ-mekân şeh-bâzını

İrgürüpdür on sekiz biñ ĵâleme pervâzını

Her kiyâh ü bergden diñle anuñ âvâzını

Vâ...if ol bu nüh-revâ...uñ gerdişinde âpâzını

Ol ĵAlîdür kim ...abâ-yı tende çeldi gâzını

“Lâ feten illâ ĵAlî lâ seyfen illâ ÷ü’l-fe...âr”⁵¹

(7) Başdan ayapa Mi&âlî nûr-ı ra√metdür bize

İsmiñi yâd eylemek devlet ü saĵâdetdür bize

Her bir işde reh-ber ü ĵayn-i ĵinâyetdür bize

◊a.....a minnet her ĵaraf erbâb-ı reñfetdür bize

Âña ...ul olmak yine andan seââvetdür bize

Dönderürsek başımız yolunda laĵnetdür bize

“Lâ feten illâ ĵAlî lâ seyfen illâ ÷ü’l-fe...âr”⁵²

⁴⁹ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 262. Hadîs-i Kudsi’nin baş tarafı.

⁵⁰ (Sağ altta) “Bir kimesnenüñ bu ĵilme müteĵallı... kelâmı dükense ölür, fevt olur. Mürşid daĵ mürîdinde bu ĵâlemde vişâl-i Ċa.....’a müteĵallı... Ċa.....’a vâşıl idinceye dek kelâm ile irşâd itdükden şoñra temennî ider vü ĵâlem-i âĵire gider.” Güfte şod bi-müşâhede.

⁵¹ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 363. Hadîs-i Şerîf.

⁵² Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 363. Hadîs-i Şerîf.

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Kelâmullâh-ı vüsnuñde şular kim oldılar mâhir

Yüzüñ nûrını her şeyde güneş teg gördiler @âhir

çaçan îmân ü İslâmı vâ...î...atle ...ılduñ derk

Reh-dende ger olmasa bize fa≥l-ı »udâ nâ@ır

Melek teg şâ...-ı ebrûñı şular kim ...ıladı ...ıble

İki jâlemden anlardur olan İblîs-veş fâcir

Cemî-i «al...a nuş...-ı ◇a... vâyat olmışdurur tünde

Disem ger söyleyen ◇a...dur çü dîvâr ger olur kâfir

(5) Çü münkirsin bu otuz iki nuş...a k'aşlı vâvîddür

Beyân it sen zemîn ü âsmândan kimdürür âmîr

[10-b] »udâyâ #âñıñuñ ≥amîri saña maıjîlûmdur anca...

Ki ja...-ı evvel olanlar bu maıjnâdan olur ...âşır

Mi&âlî âb-ı ra√metden √ayât-ı Lem-yezel buldu...

Günehden pâk olub yundu... çü fa≥l oldı bize ¶âfir⁵³

38

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ac gözün kim çehre-i fa≥l-ı ilâhî bendedür

On iki burc u semânuñ mihr ü mâhı bendedür

Yedi kişverde mejarif mülkinün sul†ânyum

Belde tîπum istivâ sırr-ı tâc-ı şâhî bendedür

Girmişüm zülfün şırâ†ından bihişt-i heşte

◇ûr u πlmânuñ yedi «a††-ı siyâhî bendedür

Ehl-i ta√...î... olmuşum buldum rehâ ta...lidden

Çün şalât u şavm u sırr-ı lâ ilâhî bendedür

⁵³ (Solda) ¶âfir: Majarifet vü Fa≥lullâh'dır.

¶ufrân ü hidâyet oldur ki jâlem-i πayb da«î yine bu jâlemdeki Ehl-i Tev√id vü şâ√ib-i fa≥l olma...dur. (Üstte) El-Âyet: “İnne'llâhe lâ yaπfuru en yüşrake bi-hî vü yaπfuru mâ düne ≠âlîke li-men yeşâ™ü. [Nisâ Sûresi 116. âyetin başı] V'allâhü ±ü'l-fa≥li'l-jA@im.” [Hadîd Sûresi 21. vü Cum'a Sûresi 4. âyetin sonu] Bu majnâdan majlûm oldı ki ¶ufrân, Tev√id-i Bârî'dür. Tev√id'den πayri nesne degıldür vü Tev√id-i eşa√√ budur ki jarifin vücûdunda †a.....'dan πayri eger bir ≠erre var ise bir ≠erre şirki vardur. †a.....'dan cüdâdur vü eger vücûdunda vü ...albinde vü fikrinde †a.....'dan πayri bir ≠erre yotise ol jarif muva√viddür ki Ehl-i ¶ufrân'dur. “Men jArafe” √a...î...atine vâşıl olmışdur. “Lâ far...a beyne vü beyne √abîbihim ebeden” †adi&i'ne ma@har olur. Muva√vidi bilmek isterseñ bir jalâmeti budur ki Ehl-i Fa≥l olur. Zîrâ ≠ât-ı fa≥l'a irişmişdür.”

(5) Her gedâ⁵⁴i pâye-i ebrâra ırgürsem n'ola

Kim saġadet bulmuşum devlet külâhı bendedür

Kendüme dutdum yüzüm ≥ıddiyyet-i şeyġân için

K'on sekiz biñ kâinâtuñ ...ıble-gâhı⁵⁴ bendedür

Çün Mi&âlî menzile ırmek dilerseñ ĵâ...ıbet

Baş ...adem kim mülk-i ĵaş...uñ şâh-râhı bendedür

39

Fâĵilâtün Fâĵilâtün Fâĵilâtün Fâĵilün

(1) ~ûretüñde ~ûretullâh gördüm âşkâr

Dest-i ...udretle ĵaceb na...ş eylemiş Perverd-gâr

≤âd-i ĵaynüñ √âcibüñ lâm ü zehr-i sû semĵ-i fı

Yazdı nâmın yaĵni kim çehreñde fa≥l-ı Gird-gâr

ĵÂr≥uñda Sûre-i %â-√â vü sırr-ı lâ ilâh

Bilmeyince olmadum erbâb-ı îmân ey nigâr

⁵⁴ (Solda) Maĵnâ-yı ĵıble-i Tev√îd

Lem-yezel ta[√]t-1 siyâhı şub[√]a tebdîl eyledüm
Tâ şeb-i ...adr oldı zülfinüñ baña ru«sâruñ nehâr

(5) Yedi İ...lîmi müse««ar eyledüm ◇ayder gibi

Baıladum çün istivâ-yı kâkülünden ≠ü'l-fe...âr

Ne'yerüm firdevsile √ûrâyı bundan girü çün

Gül-şen-i √üsniñden açıldı gül-i bâπ-1 bahâr

Mâl ü mülkinden geçüb dehrüñ ferâpat eyledüm

Yaıni fa≥l-1 ◇a.....ı ...ıldum der-i dü jâlem i«tiyâr

Kâkül-i «am-ber-«amuñ ey meh şu jan...âdur kim ol

Eylemişdür çâf-1 tenden cân ü dil murπın şikâr

Mâh ru«sâruñda se√erle †ılsım-1 sünbülüñ

Gence beñzer k'üstine yatmış zehr-i sû iki mâr

(10) Âb-1 Kev&erdür lebüñ ey jâr≥-1 firdevs-i √ûr

Muş√af-1 ◇a...dur zehr-i sû çâr-deh √a†-1 πubâr

[11-a] %o0πurur isem †atma ŧek erbâb-1 ŧirkiñ baπrını

ŧerr-i te'vîlden baña lâmdur çü tîπ-i âbdâr

◇üsni-i çerκinde «addiñ mihr vechiñ mâhıdur

»att-1 sebziñ bâ-mu√al çün sâ'at-1 ---- çehâr

%araf-1 cûde yere geçdi ...âmetiñ çün gördi sırru

ŧe... idüb nergis daκi 'ayn açdı ---- sad hezâr

Yüzde «âliñ gördi dâπ irer ey ŧa...âyi... baπrına

Πonceden la'lin görüb sur√itdi bir ...aç gün πaddâr

(15) Ki --- gördi benefşeger --- urdı †o...

Oldı sünbül daκi bu πamdan perişândurur ---

Cümle müştâ...lardur saña seyir için gelür

Fâniden liken ...amu --- sensin ber ...arâr

Keremiñ olmak dilerseñ ŧûret-i Ra√mânda

Ey Mi&âli ...ible-gâh et fa≥l-1 ◇a.....a yûri var

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Rumuz-i “Küntü kenziñ”⁵⁵ kâşır¹ çün fa≥l-ı ‘âdildür

Du«ûl iden bu ‘aş...ullâh anı şanma câhildür

Yüzüñ lev√inde ders iden ‘ale’l-‘arz üstüvâ Ra√mân

O...u ez-râst√ân ‘ilm-i ânıñ şânında kâmildür

Lebbinden cür‘a nûş itdim bugün çün ‘Îsâ-yi Meryem

◊ayât-ı Lem-yezeli buldum kelâmım şanma bâ†ıldur

Benim bu ok gibi ...addim oliser der kemân buldum

Ki her √âliyle seyrettim gönül ebre ki mâyildir

(5) Kelânullâh ‘ayniñi ...aşıñ mi√râb ta√unda

O...uyub bilmeyenler menzil-i dñde ârâzildür

Cemâlin Ka‘bedür «a†ıñ aña †âyif mâ-gelürdür

Bu beytullâha ...arşu kim sücûd itmez ‘ezâzildür

⁵⁵ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Yüzüñden uzağa bir yüze yüzün tâb eyleyen kim

Da ki sekrân paflighte eylemedi u zâyildür

~ıfâtından @uhûr itdi çü #âtın lik görmüş yo...

Güneş gibi cihân içre bu ma'nâ gerçe şâmildür

Mi&âlî nu†...uñı lutf-ı kemâl ehline şarf eyle

Ki râzıñ istimâ' eyler şu kimki ◇a.....a ...âyildür

(Kim eyler istimâ' râz-ı lü†füñ ◇a.....a ...a'ildür)

41

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) "Küntü kenz"⁵⁶ıñ ma'nâsın gel iste kim âdemdedür

Ya'ni sırr-ı #ât-ı mu†la... 'Îsâ-yı Meryemîdedür

İns u cinn u 'âlemi ≥abt eylemek insân değıl

Gel Süleymân ol o...u şol na...şı kim «âtemedür

⁵⁶ Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadis-i Şerîf'in baş tarafı.

Dâr u kibrine cihânîñ turre olma »üsrevî

Kim değil bâ...î fenâdur ‘işreti bir demdedür

[11-b] Kim düşdi derd-i ‘aş...a ‘ayn-i dermân oldı ezel

çıymet-i viridi ne bilsün şol ki fikrimdedür

(5) »il‘at-ı çur^{mân} giyüb şol er ki ibdâl olmadı

Dervîş olmaz ol eğer çe kisvet-i evhamdadür

Bu râzın ...ân olsun içerses mey-i «imârdan

Âb-ı Kev&er çün dehânîñ gibi câm-ı cemedür

Râh-ı ‘aş...ında siyah pûş eylemiser dürrini

Sünbülün âdem çün kim câme-i mâtemdedür

çâfdan uçma... dilerse şîmurπ-veş zâhiddür

Bir kimsedür seyr ider bilmez ki ne ‘âlemedür

Cennet ehliyüm Mi&âlî uşta burhândür lebin

Tâ ‘ubûr itdim şîrâ†ı kim «a††-ı kelamındadır

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Şöyle kim şîrîn lebiñden şeker-efşân yaraşur

Gel açıl bülbül gibi la‘liñe «andân yaraşur

Mañla‘-i zülfüñde i@hâr eyle mihr-ı ‘ârıñ

Çâre şebde çü cânâbdurur nişân yaraşur

Eşkimi cüy eyledim ...add-i bülend ki çün seniñ

Kim kenâr-ı âbda sırr u «ırâmân yaraşûr

Keşf u niçun güşâ et âfitâb √üsne kim

Küfr-i ‘ayn nûr-i zülfîñe bir îmân yaraşur

(5) Zülfîñi meydân-ı √üsñüñde perîşân eyle kim

[[abıabiñ köyüne ey mehpâre çevgân yaraşur

Çı... şalın biñ nâz ile cânâ çemen şa«nıñda kim

Gülşen-i cennetde πlmân iste seyrân yaraşur

Kâsid oldı lebleriñ devrinde ...anla nebât
çıymet olursa âniñ bu sene biñ cân yaraşur

Mışr-ı √üsn içinde Yûsuf gibi şâh-ı ‘âlem ol
Bende ...udret bilmeğe elbetde sul‘ân yaraşur

Gel Mi&âlî şi‘rini cânla şeh-vâr eyle kim
Mâh rûlar sem‘ine la‘l-i beda«şân yaraşur

43

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) ~an‘âtiñ ma@har-ı ≠ât olduğu ‘aynü’l-ya...înemdür

Âniñçün ...ıble ru«sârıñ ...aşıñn mi«râb-ı dînimdür

Şu ≠ât-ı nu‘... kim veçhi cemâl-ı fa≥l-ı mu‘la...dur

»üdâ-yı ha..... kim ol «allâ...-ı eflâk u zemîndür

Mu√abbet-i √abîb heşt nu‘...-ı «u‘û‘um âsumân-ı seb‘

Ki mi‘râ itmeğe cismem bırâ... ---- u zeynümdür

Okudum muş√af-1 √üsünüñde râz-1 mu«kemâtiñ lîk

Lebiñ sin u mîm ağziñ ki seniñ sîn u şinumdür

[12-a](5)Ceybiñ mâh-1 bedri bir semâ şa..... itdiği ya‘ni

~ırâf-1 müsta...îm eyle benim mihr-i cinimdir

Cemâliñ cennet u «a††iñ benim √ûr u πlmânım

Gözüñ bepmâne-i Kev&er lebiñ mâ-yı ma‘nîmdür

Cihân-1 «al...i ne πam olsa Mi&âlî buπ≥ idüb düşmen

Çü şems-i Lem-yezel fa≥l-1 »üdâ ‘avn u mün‘îmdür

44

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-1 ◊a...dan iste gülbâng-i Bilâli severdür

Sîn u Yâsîn ya‘ni A√med sırrıñın bu sevdâdur

Âdemiñ bilmek dilerseñ ‘ilmü’l-esmâsını

Şol şırâfı ...il †aleb kim ‘anberîn kisvededür

Vâdi-i √ayretde gezmez ‘ilm-i fâḡlullâh gel

Eynemâ o...u dolu kim »üdü her seveddedür

◊a... cemâlini görüb a‘râḡ iden ----dur

Secde-i ◊a...dan çü şeyfân-ı la‘în fersûdedür

(5) “Men ‘arefe”⁵⁷ sırrına irdi her kim oldı ◊a...-şinâs

Bimde buldı rehâ u dürrr döken âsûdedür

Yazματα ‘aş... nânesin ‘aynim devâtından ...alem

Βαπτισμόν ...anı cefâsanıñ se√âk-ı rüsûdedür

Ey Mi&âlî tîπ-ı müjgâniyle ...ân itmek diler

Genc-i ebrûda √arâmı gözleri bu sevdadür

⁵⁷ Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

I

(1) Bezm-i ‘irfân irdi ey muḥrîb dem-i peymâniyedür

Naḥme-i ‘aş...-ı ezel ‘arḡ et ki ḥayr-ı fenâdur

Derd-i cem nûş eyleyen rindiñ yeri mey-«ânedür

Duḡter-i zer şerbetinden ...âne gelmiş ...ânedür

Jâle-i şab√î gel √amrâda dâne dânedür

Verd-i gülşen şem‘-i rûşen bülbüli pervânedür

Her dıraḡtñ sâyesi menziliñe şâhânedür

La‘l gibi lâle destinde ...ade√-i mîrânedür

(5) Şâh-ı meclis anda su.....er dehan cânânedür

Nâ@ırol kim şo√beti ‘aş... ehliniñ rindânedür

II

(1) [Jonce-i «andân la‘liñden kinâyedür baña

Sırdular sidre-i ...yâmıñdan hidâyetdür baña

Kişver-i tam şâhîm dil-i dūdî-yi râtdür baña

Câm-i ‘aş...ñ nûş ...lma...l... ‘inâyetdür baña

Lev√-i ru«sârıñda her √a††ñ bir âtdür baña

Sûre-i Nûr ru√ânî-yi bî-bidâyetdür baña

[12-b] çible itmek ‘ârifiñ ma...şûd-i pâyetindür baña

Şem‘ u «alvet câm-ı mey sâ...î-yi kifâyetdür baña

III

(1) Sâ...iyâ †okuz felek ----†okuz cân şun

çırmızı la‘liñ la‘l-i şarâb câm şun

Âteş u a†las libâsı bâde-i bid’âmı şun

Mest u hoş olmaτa gel câm-ı serencâm

Mehçeşm mestânîñ gibi sâṫır bâdemi şun

Murṫ-ı dil şaydına «al dâne-i zülûf dâmı şun

Derber ol ey mehli...â şol sırr u sîm endâmı şun

Bezm u vuşlatdur bugün ṫurma ra«îk kâmı şun

IV

(1) Gülistân şadrında ṫonce başa giymiş efseri

Kâse-i ṫamra ṫutmuş elde gel İskenderi

Ser u ayâg üzere ṫurub olmuş âniñ fermâberîn

‘Aş... rûyinden revândur seyreder cevherî

Serde çı...mış yâsemin seyr etmeğe ol dilber

‘Ayn-ı şehlâsın görüb nergis olupdur serseri

Zülfi gördi benefşegerden ekmiş her biri

Cümle erkân-ı gülistân «admete ...oymuş seri

(5) Şâh-ı meclis anda su.....er dehan cânânedür

Nâ@ırol kim şo\beti ‘aş... ehliniñ rindânedür

V

(1) ‘Aş... şâhiyem felekler sâybânumdur benim

Serde zerrîn tâc-i şems âsumânımdur benim

Seyl-i eşkim dîdeden ceşş giryânımdur benim

%öablu sûverine nâliş u şev... u fıfânımdur benim

Zerr dürriyem zerser eşkim la‘l u kânımdur benim

Şu‘le-i encüm ...amu nâr u hânımdur benim

Sen âh nesin ey Mi&âlî la‘l-i cânımdur benim

Rav≥â-yı cennetde bezm-i dilistânımdur benim

(5) Şâh-ı meclis anda su.....er dehan cânânedür

Nâ@ırol kim şo\beti ‘aş... ehliniñ rindânedür

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey yüzüñ ‘arşında «addiñ şems vechiñ mâhebdür

Vey müselsel göñül ‘anber-feşâniñ leyl-i ...adr

O...udu çün çârdeh âyât-ı «a††ıñ şâh-ı dîn

‘Ârif Rabb oldı âniñçün didi “el-fa...ru fa«r”⁵⁸

[13-a] Baılamışda genç-i √ikmet üzre üstâd-ı ezel

»a††ıñı her sû †ılsım etmiş saña i«fâ u cehr

---- iletmiş üstü«ân-ı inne üstüne bina eyledi

On iki burçla ser tâ pâsını ...a√√âr ...ahr

(5) Pes vücûduñ âsumândan √urûc etdiñ kâlara

‘İsâ u İdrîs-veş seyr et ki budur ◇a...dan emir

Sen saña çünkim semâvâtı mu†âbık eylediñ

Bilesin kim ma@har-ı◇a...dur ...amu birle ba√r

⁵⁸ Aclûnî, Keşfu'l-Hafa, II, 87.

Buyurur ğur'ânda "seb'a semâvâtin ĩbâ...â"⁵⁹

Ya'ni «a'tıñ yedi yerde çün kevkeb mâh mihr

Yevm-i ye'tî ba'zı âyâtin dedi ya'ni îmân

Ba'de ez-în sût itmiye fehm etmedin Zeyd u 'Amr

Ne sebebden oldu beytullâh me'âf-ı enbiyâ

Bu ne sırr-ı ...uds çün didigim ol cây-ı «aşr

(10)Müntehânîñ bu dâğı oldu mu'alla... ku ki hem

Yu...arı bendî didi A√med niçün ey ehl-i «aber

Mü'miniñ mi'râcı u miftâ√ı yedi cennetiñ

Bil &alâtı ehl-i dîn ol ger değılseñ cins-i kibr

Cehd ...ıl şâlih 'amel kesb et bugün çün enbiyâ

%âlih olma ---- irüşür yârin çün ehr

⁵⁹ Mülk Sûresi, 3. âyetin baş tarafı.

Ta†bî... eyle @âhiriñbâ†ına ya‘ni vâ√id ol

Ma@har-ı tâm ol tamâm esmâde olma merd-i yârim şa†r

‘Îsâ-yi &ânî olub çün >>≥r olursun zinde câm

Lâm u bî la‘linden ol mâhıñ içir señ câm-ı √amr

(15)Ger seni fehm eylediñse görmiyesin πayr-i ney

Şar... u πarb u †ûl-i ‘ar≥ pîş u bes ‘ummân ka‘r

Erilürsüñ ‘â...ibet bîdâr olursüñ ‹âbdan

Vermediyse bâde-i πaflet saña cûd u seker

~ûret-i Ra√mândur âdem sâcid ol hemçü melek

Bâş çekme mehmçü şey†ân-i la‘în olma setr

Âdem i@hâritmek içün ‹i≥met eyler rûz şem

Ne felek bâ √âk u bâd u âteş u hen âb u ebr

‘Aynıñ aç ma≥harıñdur hem saña âyinedür

Cümle perende çirende hem bu mevcûdât rehber

(20) ‘Ârifseñ şimdi ol demdür ki dimişdi resul

çal‘a yerden biñ yıl olmadan temâm erbâb-ı ...abir

Mehdî-yi şâhib zebân buldı »orâsandan ma@har

ças† u ‘abdiyle per itdi rehber-i ...avûdür haşr-ı neşr

‘Âlemi ra√met su ile yudi u pâk eyledi

Nûra πar... itdi sorıldı @ulmet ...almadı cebr

Ya‘ni rûşen oldı esrâr-ı √urûf-i Lem-yezel

Rest-i «ayr u ba‘& budur cârîdur bu sırr çün hem

[13-b] Ma‘rifet ehline âb-ı Kev&er oldı cümle şey

Şehd u şükür ...ıl câhil eğil öyleyse aña zühr

(25)Çeşme-i Kev&er gerekse fa≥l-ı Yezdân ...ıl ≥ulmet

Kim budur dîdâr-ı ◇a... πilmân u cennet çün ...aşr

‘Ârif-i Rabb olma... isterseñ kelâmın Kev&er ...ıl

Kim neşâyihdür saña andan ...amu bu na@ u ne&r

Gör ne ni‘metdür ma‘ârif-ı fa≥la bulur çün yine
Câvidândur nu†...-ı ◇a... olmaz ebed no...şân u kesr

Çün ...a≥â-yı âsumân irişdi olma müşteki
»ayr şerr ◇a...dandurur oldururur kim iyed cebr

Ey Mi&âlî her nefesde sad hezerân şükr kim
çollarından ...ıldı fa≥l-ı ◇a... şe kevneyn ‘a&r

47

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) ~açıñ πarbında ey √ûrî cemâliñ âfitâbdur

[[addâr berk-i nesrîniñde çe dürr u kelâmdur

çaçıñ ta√tında nergisiñ görüb aldım ele sâπar

Ki rûh-efzâ lebiñ na...l u da«î la‘l-i şarâbımdur

çamer ru«sârıñıñ ‘aş...l düşüb sinemde kâm oldı

Ki defn-i kenz-i ≠âtullâh dil mülki «arâbımdur

Lebiñ sâ...î ru« baında çün bezm-i elestimiş tezyin

‘Acebmi nazme eylersem göñül ‘avd u ribâmdur

(5) O...udum muş√afi √a...î...ât mu√kemâtîñdan

Ki her «a†îñ rumûzıbn u hem “Ümmü’l-kitâb”⁶⁰ımdur

Cemâliñ heft «a†la behişt-i ‘adn ider rûşen

»üdâ ◇a.....ı budur cennet ki zülfüñ añâ bâmdur

Vücûduñ ne felek añâ derç-i sîşad u şaş t a‘zâ

Sırr-i â«îñ burç u hem «a†tıñ on iki mâh-i tâbumdur

»u†û†ıñ lev√-i Mûsâdur vücûduñ «ayme-i mi‘âd

Yemîn eyle yesârînda dû pencâhiñ †inâbumdur

Namâz u √acc u şavmla zekâtı ‘aş... pirinden

»a†† u «âlikde ders itdim kim ol ‘ayn-ı tevvâbımdur

⁶⁰ Âl-i İmrân Sûresi 7. âyetin baş, Rad Sûresi 39. âyetin son tarafı.

(10)~ırât-ı sünbülün geçdim bugün nîzâna vezn oldum

◊esâbım ◊a.....a teslîm eyledim yudum el√âbımdur

Mi&âlî payr-i dergâha yüzün tıtmaz yolun urma

Ki ezelden fa≥l-i bî-hemtâşa ‘âlî cenâbumdur

48

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ◊a... şıfat-ı #âtını ber-rûy-u çur#ân gösterür

Şekl-i zîbâsını ya‘ni fa≥l-i Yezdân gösterür

Sâcid olmağa cemi‘-i enbiyâ u evliyâ

çiblegâh eyler cemâlin ‘arş-i ra√man gösterür

[14-a] Yerde gökde âşikâr ider yüzi gün gibi lebiñ

çudretin gör kim nahb-i kendüni pinhân gösterür

“Külle şey’in hâliku illâ ki vech”⁶¹ iñ bâ...îdür

Ya‘ni geyrin saña esmâ u küll ...ân gösterür

⁶¹ Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

(5) On sekizbiñ ‘âlemi ≥abt itmege ey şâh-ı hüsn

»âtem ku --- vüküm-i Süleymân gösterür

Niçe barma... ..aldırub dîn bulmasun erbâb-ı küfr

Çün çalıpâ sünbülü ru«sârîñ îmân gösterür

Âteş-i innâ ene Allahın rumûzın bize şor

Kum bu sırrı hem yine Mûsâ-yı ‘İmrân gösterür

çânı idrâk itmeğe insân Mi&âlî ger çekem

Cümle şey ≠ât u şifât-ı ha.....a burhân gösterür

49

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Açıldı çün gönül gözi zi-◊a...-ı cânânlar gözler

İki ‘âlemde ya‘ni kim ru«-ı cânâneler gözler

Niçün mir’ât-i dîdârîñ na@argâh eylemez zâhid

Ki nûr-ı kibriyâsın sen ol a‘mâyâneler gözler

Şarâb-ı ‘aş...-ı √üsnüñden olunur mest hemçü «a≥ır

Ebed câm-ı lebb-i ‘ayniñ gibi peymâneler gözler

Şu kim te’vîl bâbında ma‘ârif gencine †âlib

Olub erbâb-ı ‘irfân-veş hemân vîrâneler

(5) Melek gibi †avâf eylerdün gün “Beyt-i Ma‘mûr”⁶²

Mi&âlî √âciyâ şanma ...ılandur «âneler gözler

50

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Lev√-i ru«sârîñda «a††-ı âyet-i çur”âmı gör

Ya’ni fî u ≥âd u lâm ol çehre-i Yezdânı gör

◇ûr u πılmândur cemâli cennetinde «a††ları

Lâm u bâ la’linde câm-ı çeşme-i √ayvânı gör

Tâ ezel bulma... dilerseñ küfr u şirketten «alâş

İstivâ-yı ca’diñi vü ol ru«-i îmânı gör

⁶² Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

‘Âlemü’l- π ayba me \hat{a} hirdür zemîn u âsumân

[[ayr yo...dur cümle oldur kanda ba...sañ ânı gör

(5) Ey rumûz-ı \neq ât-ı π urretden nişân iden \dagger aleb

Gel serîr-i serde fennüllah-ı ‘âlî-şânı gör

Ba \sqrt re düşme la‘l u cevher ...aşdına π avvâş-vâr

Derc-i yâ...utundadır saña dendânı gör

Sâcid olmaz Âdemiñ ru«sârına bî-dîn fa...ih

Ey Mi&âlî kimden a‘râ \geq eyler ol şey \dagger ânı gör

[14-b]

51

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Vâ‘zâ minberde bunca bu ma...âliniñ ---

Ehl-i \diamond a.....ñ şifâtıñ o...ı gör \neq âtıñ nedür

Lâf idersen dem-be-dem sırr-ı kelânullâhdan

Ol ey câhil yüzüñde «a \dagger -ı âyâtıñ nedür

◊a.....a irdim ehl-i ha.....ım deyu ey dîvâne dem

Da‘vîye ma‘nâ gerekdür göster i&bâtîñ nedür

çuvvet-i ...albiniñ çü yokdur ◊a.....ı i@hâr ----

Ey mu...alled bunce tekrâriyle ebyâtîñ nedür

(5) Bîr «abersin çünki ey mechûl ‘ilmullâhdan

Pes ne ta√şil eylediñ keşf-i kekâlâtîñ nedür

Küfr u îmân şahsın itme bu riyâyı zühdle

Ey dîn uπrar sî seng ...oltukda ol lâniñ nedür

≤ât-ı ◊a.....ı çeşme ser görmez görür deyriniñ «ilâf

Görmeğe burhân gerek ‘ar≥ et ‘alâmâtîñ nedür

~ûret-i âyinesinde gördi Yezdânı resûl

Yâsîniñ seyretmeğe Allah mir’âtîñ nedür

◊a...dan itme arzu ferd-i ilkâ πılmân u «ûr

Görmedik çün bunda göster heşt cennâtîñ nedür

(10)A√mede mi‘râc için lâbud bırak cân gerek

Ey «ir esfel bu menzilde seniñ âtiñ nedür

Vâ...if olan sana no...†a-i √a...î...ât fehm ider

Ey Mi&âlî ibtidâ u sırr-ı πâyâtıñ nedür

52

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

(1) Ey yüzüñ lev√inde «a†ıñ âyetullâh nûr

“Vey se...âhum Rabbehüm”⁶³ la‘liñ mey mâen †ahûr

Nûr-i √üsñüñ pertuyin kanda görür hem çeşm gûr

Gerçe rûşendür yüzüñde sırr-ı Fur...ân Zebûr

Ki ânı idrâk eyleyenler oldı erbâb-ı πafûr

Ey cemâliñ Ka‘be u †â...aşıñ mi√râb aña

»attlarıñ firdevsdür zülfüñ şırâ† u bâb aña

Sûre-i %âhâ yüzüñ her sû «a†ıñ i‘râb aña

~anma ger sâ...î-yi la‘liñ şarâbnâba aña

»≥r-ı sermed kanda bulurdı √ayât-ı ender sürûr

⁶³ İnsan Sûresi, 21. âyetten bir bölüm.

Seniñ nuḡ...-i ezel sırrına zülfüñdür dû ...asem
Genc-i ≠âtullâh olmuş «aḡḡ-1 ru«sârîñ ḡılsım
Bildi ânı fehm iden sırr-1 müsemmâ ile isim
Râh-1 ‘aş...ıñda fedâ ...ılma... gerekdür cân u cism
İttişâliñ kim ḡaleb eylersiñ ey ...arş-1 nûr

[15-a] Çeşme-i la‘liñden içen sâfer iste √ayât

Kâşif-i sırr oldı buldı tâ ezel dîdâr-1 ≠ât
≤ât-1 Yezdâna yüzüñ mir’âtdur ey ◇a... şıfât
İstivâ-yı «aḡḡ-1 √üsñünden geçen ol nicât
~ûretiñ şâñada didi bende cennât √ûr

%ali‘ oldı şems-i maḡrib ya‘ni fenn-i Lem-yazel

Mehdî-yi şâ√ib zamândur kâşif-i sırr-1 ezel

Âñiñçun ‘arza devrâne düşmüşümdür cedel

ªâhir oldı yine A√med em&ile bî-«ayl

Zinde oldı biñ yıl oldın temâm ehl-i ...ubûr

Çeşme-i mî‘âd u ...uds u lev«le nâr-1 şecer

Va‘dedürür çil (çihl) şeb Mûsâya ez-kârger

Bu ne sırrdur yedi yedi oldu π \uparrow uf-1 \sqrt acer
◊a.....a yol bulmaz iseñ şavm u şalâtıñdan eğer
Leyse ma...bûlü's-şalâtü'l-'abd illâ bi'l- \sqrt u \geq ûr

Serser 'âlem ...amu ◊a...dan saña burhândur
Rehnümâdur haber olmuş ma'nâ Ra \sqrt mândur
Rûşen oldı kenz-i mu \uparrow la... şanma kim pinhândur
Kesvet-i 'unşur giyüb elân âdî insândur
Sen eğer fehm itmeseñ bu sırr kimdendür ...uşûr

Olmadı ma...bûl-i ◊a... şavm u salât-ı enbiyâ
Ka'bede yüz dutmayınca yüzüña ey fenâ mâh
Çün baña fet« oldı senden sırr-ı hubb ve'n-nûr
Yedi «a \uparrow \uparrow ıñdan geçüb buldum cehennemden rehâ
Ki ehl-i cennetdür kılan zülfüñ şırâ \uparrow ımdan 'ubûr

◊arf-ı mu'cemdür ser-â-ser iste «ân-ı âdemi
Ku o...yânlar ey Mi&âlî bildi sırr-ı âdemi
»ızır elinden ya'ni ânlar içdiler câm-ı cemi
~ay \sqrt asın kûş itmeyen İsrâfiliñ bil yurdumu

»ab-1 πafletden ânı evirmedi âvâz-1 &ûr

53

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bende-i ‘aş... olmıyan ol şâhı bilmez ...andadur

Nefsin idrâk itmeyen Allah bilmez ...andadur

Vâkıf olmıyan bugün esmâ-yı küllün râzına

Âdem √avvâr vechullâh bilmez kandadur

“‘Urvetü’l-vu&...â”⁶⁴ müşginiñ şırâfın geçmeyen

Cennet-i ‘adna sebîlullâh bilmez kandadur

[15-b] Bilmeyen ru«sârîñ “er-ra«man ‘ale’l-‘arş istivâ”⁶⁵

Ma‘nâ-yı ≠ât u şifâtullâh bilmez ...andadur

(5) Sana nu†... ez esîrine bulmıyan vu...ûf

Ma«rem göñlüñde kenzullâh bilmez kandadur

⁶⁴ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

⁶⁵ Tâhâ Sûresi 5. âyet.

Muşaf-1 vüsnuñde ‘arşullâh tapyîr itmeyen

Câvidân u sırr-1 fennullâh bilmez kandadur

Sâcid olmadı melek gibi vücûd-1 âdeme

Gör ne şeyfândur ki beytullâh bilmez kandadur

“Men ‘arefe”⁶⁶ sırrını a...dan kimki tefe’üm itmedi

Yad ...ılır kendüvi vallahi bilmez ...andadur

Vechullâh Mi&âlî kendü vechin bilmeyen

‘Âşî... ma’sû... u ‘aş...ullâh bilmez kandadur

54

Mef’ûlü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ûlün

(1) Gördüm yüzüñi nûr-1 »üdüdan «aberim vâr

Ey mâh-1 ezel mihr-i semâdan «aberim vâr

‘Aşk-1 ezelf dikdi bu cân mülkine «ayme

Sulfân dilim tûπ u livâdan «aberim vâr

⁶⁶ Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Zülfünden ânîñ leyletü'l-isrâya irişdim

Evvel şâb-ı ...atta† √üsn-i bahâdan «aberim vâr

~âf oldı gönül zerr gibi 'aş...ñda çü şehân

◇üsnüñ gibi mir'ât-ı şıfatdan «aberim vâr

(5) Gel †ûr-ı tecellîden güzer ...ıl erinden

Ey Mûsâ √a...î...at çü li...âdan «aberim vâr

~or sırr-ı 'Ali u da«î râz-ı Mu√ammed

Ya'ni ki meh u şemsu ≥u√âdan «aberim vâr

Keşf etse Mi&âlî nevle çur"ân şıfâtñ

Çün ≠ât-ı ezel fenn-i »üdüdan «aberim vâr

55

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Küfr-i zülfüñ görmiyen îmânı bilmez ...andadur

Derd-i 'aş...ñ çekmiyen dermânı bilmez ...andadur

Na...ş-ı ru«sârında @âhîrgörmîyen na.....âşını

Bî-başardur şûret-i Ra√mânı bilmez ...andadur

Bulmîyan vuşlat serîr-i dilde şâh-ı ‘aş...a ol

Kendüden πâfildürür Yezdânı bilmez kandadur

Muş√af-ı ◊a...dur cemâlîñ kimki tefe√üm eylemez

Câhil u nâ-dândur ol çurñânı bilmez kandadur

(5) Lebleriñden çeşme-i âb-ı √ayâta ermiyen

Câvidânı mürde dildür cânı bilmez kandadur

Otuz düre πavvâş olmadı ol cevherî

Kendüye tâ şol yedi ‘ummânı bilmez kandadur

[16-a] Ey Mi&âlî nefsinî verüben idrâk itmeyen

çavlündür ...ullu... nedür sulñânı bilmez ...andadur

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Aş...iñ ‘aşkıñ yolunda zâdî cânâ «ûn olur

Dil-i vîrân zencîr-i leyli zülfüne mecnûn olur

Dâne-i seher ezeldür sünbülün dâmında «âl

Kim göñül murπı ânı bir görmeden meftûn olur

Hüsniñün va≥‘anda çün güftâra âhâr-ı elîm

Ma‘rifet-i dercinde u na@m-ıdürle meş√ûn olur

Serv ...addiñ iştiyâ...ndan dem-â-dem ey güneş

»ûn bağrım gözlerimin çaylayub √unçûn olur

(5) Nâr-ı ‘aş...iñ şol ...adrkâr eyledi cânımda kim

Âh idersem kûh-i ‘âlem ser-be-ser hâmûn olur

Nâle itmeye göñül bî cefâ eyler deyüb

Dilberiñ ‘uşşâ...a cevri bir değıl beş on olur

Ey Mi&âli nâr-ı ‘aş...a †ûş olanıñ gün-be-gün

Lâle gibi ...ârarur baπırım gözi pür-«ûn olur

57

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Muş√af-ı √üsünüñde özge güft u gû efsûn olur

Secde-i vechiñden ikrâh eyleyen mel‘ûn olur

Çeşm ü la‘liñ sâπarın nûş eyleyen buldı √ayât

Zülf u illâyiliñ gören ey rûz-i ru«-ı mecnûn olur

Fenn-i mu†la...dan bugün her kim hidâyet bulmadı

Menzil-i esfelde ...alur ‘âkibet maπbûn olur

Vuşlat-ı Yezdânlarıñ pîr-i ‘irfân iste kim

Ma√rem nâ-dân olan irmez murâda dûn olur

(5) Ol †a... ehli kim vücûdundan √aberdâr oldu ol

Ehl-i cennetdür âniñ cennetde ta‘amı nûn olur

Rûy u âdem “a√sen-i ta...vîm”⁶⁷ u vechullâhdur

Kaňg ◇a...dan beyyine “Ve’t-tîn ve’z-zeytûn”⁶⁸

Şol kim esrâr-ı salâta dâhil olmaz ‘â...ibet

Etmegi farzın edâ-yı ◇a... ebed medyûn olur

Ey Mi&âlî ‘ilmü’l-esmâyı idrâk eyleyen

Ha.....a irer ‘ayn-ı #ât-ı bî-çerâ u çün olur

58

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bâ...î «il‘at giymişüz @âhirdergerci fâniyüz

‘Ayniñi aç ey gedâ kim ‘âlemiñ sul†âniyuz

Ger temennâyı kahr eylerseñ ey tavvâs-ı dürr

Cevherî ol iste kânıñ kânla ‘ummâniyüz

[16-b] Yezdân iste bâb-ı dünyada her ne müşkil dârdur

Ki onsekizbin ‘âlemiñ esrârınıñ bir hâ yüz

⁶⁷ Tîn Sûresi 4. âyet.

⁶⁸ Tîn Sûresi 1. âyet.

Âteş-i “innâ lillah”⁶⁹ in rumûzın bize şor

Kim bugün bir fîr-i ‘aş... in Mûsâ-yı ‘İmrâniyüz

(5) Ebced-i elvâh ‘aş... bizden o...u tâlib ol

Kim cemâliñ muşvafîñ kâşif-i çurâniyüz

Ey merîze-i cehl olan gel ‘ilm-i vîkmet bizdedür

Şerbet-i muvâbbet ... kim ânîñ lo...mâniyuz

Dürri-ñ âtuz cümle ‘âlem bize olmuşdur «arf

Ya‘ni eşyâyız be nûr kim biz ânîñ cânıyuz

Sâcid oldugı içündür mülk-i eflâkına

Kim â... in âtına ma@harşûret-i rahmânîyüz

Zinde cân olmak dilerseñ çün Mi&âlî ezel

İste »»ir’ı kim biz ânîñ çeşme-i vâyvâniyuz

⁶⁹ Bakara Sûresi 156. âyetten bir bölüm.

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) ‘Ârif ≠ât u sıfat olmayan insân olamaz

çıldı &ânide çü deyü ◇a... ile yeksân olamaz

~ureti «a††ını †âhâya bedel kılmadı kim

~uret-i Fâti√â u şûret-i Ra√mân olamaz

Okumaz her ki yüzüñ tefsirini saña √arf

Menba‘-i sırr-ı ezel kâşif-i çur∞ân olamaz

Âteş-i nûr-i tecellî yüzüñ †ûrunda

Şu ki görmez şanma Mûsâ-yı ‘İmrân olamaz

(5) %outmayan ...ible √üsünüñde yüzün mi&l-i melek

Kâfir ma√≥ olur ol ma@harîmân olamaz

Bedbediñ bel...iyle sırrını fehm eylemeyin

Bilmedi man†1...ut her †ayrı Süleymân olamaz

İçmeyen câm-ı lebiñ hemçû Mi&âlî cânâ

»afr-ı deş zinde olub çeşme-i √ayvân olamaz

60

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sünbülñ zincirine dîvâne gelmişler denür

Âyet-i √üsñüñ görüb çurñâna gelmişler denür

Küfrdür der zülf u ru√sârîñ temâşâsın fakîh

Biz bu küfre yüz †utub îmâna gelmişler denür

‘Anberîn kisveleriñde bulmuşuz cennet yolun

Ehl-i †a.....uz kim reh-i süb√âna gelmişler denür

Çün kelâmullâh vechiñ o...udu... Yezdândan

‘Âlimüz kim ‘allemü’l-çurñâna gelmişler denür

(5) Nûr-ı ru«sârîñ va√det şem‘idür ey ≠ât-ı †a...

Aña cân yandurmaπα pervâne gelmişler denür

[17-a] ◇a... yüzüñ gördüñ çü Manşûr u ene'l-◇a... bulduñ

Dâr-ı meşk-efşânıña urpâna gelmişler denür

Çün elest devrinde didüñ ‘aş...ıña “...âlû belâ”⁷⁰

çavlimizden dönmezüz merdâne gelmişler denür

Göñlümüz ...ayd eylediñ zülf-i kemendiñ bendine

[[abrabıñ çâbına biz zindâna gelmişler denür

Lebleriñ mey-«ânesinden câm-ı va√det içmişüz

Sermed-i mestân olub dindâne gelmişler denür

(10)Çün cemâliñden sekiz «a††-ı ilâhî o...udu...

Cennet ehli yüz «a††-ı rey√âna gelmişler denür

Âdemiñ vechinde fenâ-yı ◇a.....ı i&bât eylediñ

‘Ârif ◇a.....uz bugün ‘irfâna gelmişler denür

⁷⁰ A’râf Sûresi 172. âyetten bir bölüm.

Levh-i ru«sârînda ders itdiñ kelânullâh çün
Ehl-i faluz te'vîl-i Yezdâna gelmişler denür

Âdem-i ma'nâ biziz kim sırr-ı Yezdân bizdedür
Otuz iki nûr ile insâna gelmişler denür

'Aş... meydânında bânâ 'anberîn çevgân çün
Başımız †ob eyleyüb meydâna gelmişler denür

(15)Ey Mi&âlî ehl-i 'aş...a 'fyd-i ekberdür yüzi

Ânîñ için biz da«i ...urbâna gelmişler denür

61

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün

(1) çâl ile kıylda ...ıldı ma'nâ-yı hâle irmez

Her kimki 'ilm-i fal-ı şâhib kemâle irmez

◊ayy olur ol Kev&er ki cür'a-i câmın içen

aerrede iken şems olur da«i zevâle irmez

Dimesün ol kâ u ...avm-i elif u bî tay u &ay

Lev«-i yüzünde çünkim cümle-i dâla irmez

Lem-yezeli gör olur @âhîru bâtın çü diyv

‘Ayn-i dâl açub ol kim âteş-i ◇a... cemâle irmez

(5) çandan irer √ayâta √a≥ret-i ‘Îsâ gibi

La‘liñde her ki çün »»r âb-ı zülâle irmez

Bunda bugün içmeyen câmu şâliñ seniñ

Hicret-i sermetdedür yârın vişâle irmez

Kimin ey Mi&âlî «r...a-i fa...rı ◇a...dan

Ümmet-i A√med değıl sırr-ı tâc ele irmez

62

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kâkülin küfrine biz îmâna gelmişler denür

‘Ârı≥iñ bir emâne-i ...urbâna gelmişler denür

Şol mu‘anber †urra-i ‘anber-feşâniñ çün bugün

Bâşımız †ob eyleyüb çevgâne gelmişler denür

[17-b] Şem‘ bezm-i √üsnüñde ey sidre u †ûbâ ...ıyâm

Câvidânî yanmağa pervâne gelmişler denür

‘Arş-ı dîdârıñda keşf itdiñ ene’l-◊a... sırrıñ

Târ-ı ‘anber pâriña urpâna gelmişler denür

(5) Tâ ki la‘liñ cür‘asından içmişüz va√det bîn

Sermed-i seyr-i mest olub mestâne gelmişler denür

‘Anberîn zencîr-i delîl-i zülfüñe mecnûn olur

Vâle-i √ayrân olub divâna gelmişler denür

‘Ârif nefis u Mi&âlî ‘ârif-i Rabb olmuşuz

◊amdullâh mecmâ‘ bâ ‘irfâna gelmişler denür

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Biz gedâ-yı mülk-i ‘aş...un geni ◇a...dur şâhımız

Pâye-i a‘lâya irdiñ ‘arşdur dergâhımız

“Ve’s-semâi #âti’l-buruc”⁷¹ uñ üçyüz şemsin «âne u mahın

Seyr ider yirmi sekiz menzil ile mâhımız

Esced u ebiverdî-yi Yezdâna oldı mecscûd u mülküñ

◇âciyâ âdem ki oldur ...uds-i beytullâhımız

Buldı Mu√ammed Resûlullâhdan dîn-i ya...în

Fehm idenler lâ ilâh u sırr-ı illâ Allahımız

(5) ‘Âlem-i @ülmetde...almışdı cemî‘ kâinât

Vechini gösterme gün gibi fa≥lullâhımız

“Küntü kenz”⁷²iñ ma‘nâsın gel √a≥ret-i Âdemde gör

Kândadur otuziki «a††la vechullâhımız

⁷¹ Burûc Sûresi 1. âyet.

⁷² Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Ey Mi&âli ha.....ı kim idrâs iderdi âdeme

çalmasa dîdârını teşrî-yi #âtullâhımız

64

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

(1) Lev√-i yüzünde her kim fi ≥âd u lâmi görmez

“◊a.....ü'l-ya...în”⁷³ ol a‘mâ “dârü’s-selâm”⁷⁴ı görmez

Cennetde âb-ı Kev&er ...ândan ola müyeşşer

La‘l-i lebiñde şolkim sana câmı görmez

Merd-i √a...î...ât değil ya‘ni mu...aliddürür

Râz-ı salât u her kim sırr-ı siyâmı görmez

Bunda görendür gören anda cemâl-i ◊a.....ı

Şolki bugün görmedi yârin müdâmı görmez

(5) İrmiyeser ‘îd ile ...adru berâta ◊a...dan

~ubh-ı yüzünde olkim sünbül u sâmı görmez

⁷³ Vâkıa Sûresi 95. âyetin sonu.

⁷⁴ En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

Dâne-i «aliñde kim ĩurre-i dâmi görmez

◊âcî-yi ...uds ma'nâ olmadı kim Mi&âlî

◊a>ret-i Âdem gibi beytü'l-√aramı görmez

[18-a]

65

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Lev√-i ru«sârıñda ya'ış itdi yüzün na.....âşımız

Ya'ni ruh lâm u ≥âd u fâdur der sem' u 'ayn u ...âşımız

Bir dükenmez ni'mete irdük yayıldık tâ ezel

»ün-i didârıñdan otuz iki dürlü âşımız

Menzil-i Yezdâna irmek mümkün olmazdı eğer

Olmasaydı râh-ı 'aş...ıñda πamıñ yoldâşımız

Râh-ı îmân --- Rabbü'l-'âlemîniñ 'ilmidür

Dîn budur bu dînde şarf olmak gerekdür bâşımız

(5) “çemme vechullâh”⁷⁵ dan her şeyde vechullâh gör

Ya‘ni dil olmuşdurur ◇a.....a görüle yaşımız

»a†† u «âli âyeteyn ger şer« iderseñ ey göñül

Yine ehl-i fa≥la ...l kânlardurur seyirdâşımız

%outma... için tâze ol serv-i revâmı dîdeden

Ey Mi&âlî her †araf enhâr ---- yaşımız

66

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fenâ-yı ◇a...dan bâde-i tev√id için şâf olmuşuz

Bizdedür sîmurg ‘aş...-ı Lem-yezel çâf olmuşuz

çAlleme’l-Esmâ bulduk nergis şehlânda

““Urvetü’l-vu&kâ”⁷⁶ gördük merd-i a‘râf olmuşuz

Nâme-i √üsünüde ders itdük çü Yâ-sîn Sûresin

‘İlm-i fa≥lullâha irdik ehl-i inşâf olmuşuz

⁷⁵ Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

⁷⁶ Bakara Sûresi 256, Lokmân Sûresi 22. âyetin son tarafları.

Çün lebiñ câmindâ içdi... câvidân-1 Kev&er
Câm-1 va√det şunmαα biz »Ϸr il†âf olmuşuz

(5) Sûre-i “Sebja'l-Me&âni”⁷⁷ u †ılsım-1 †â u hâ

Fet√ olanı fa≥l-1 ◊a... ‘ilminde keşşâf olmuşuz

Sırr-1 tev√id va...î...at-1 fa≥l-1 ◊a...dan gûş idüb

Gevher ba√riñ ‘ilmullâha şarrâf olmuşuz

Ey Mi&âlî nef√â-yı rû√ü'l...udüsdan câm içüb

Bende-i fenâ-yı «üdâyuz zerr gibi şâf olmuşuz

67

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Gülşen-i bâπ-1 cânânı neylerem cânânesüz

Her güli hâr-1 belâdur ol gözi mestânesüz

Göñlümü çâh zân «udânıñda ...aydiyet zülfüñe

◊abisgâh-1 şâh-1 √üsn olmaz zîrâ dîvânesüz

⁷⁷ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

Mahzen itsem fakımı dil şehrin genc-i 'aş...a kim

Mışr olan Yûsuf sezâ olmaz gencde vîrânesüz

Çehriñ üzere «âl u zülfüñ --- câna dâm ...ıl

Kim dil-i dîvâne olmaz ol dâm u dânesüz

[18-b](5)Çeşmini mey-«âne-i va√det yüzün ...ıble itmeyen

çıldı şeyfân gibi câvidân ç'a'be u mey-«ânesüz

'Iyş ide----- ol güneş çehriyle mey nûş eyle kim

Mücell-i 'uşşâ...ñ olmaz lemezâtı peymânesüz

Biñ dil dîvâne ...ayd olurdı her ber ---

Ey Mi&âlî olsa ger zencîr-i zülfişânesüz

68

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) İçmeyen câm-ı lebiñ »»r u Mesî√â olamaz

Görmeyen âteş-i ru«sârıñı Mûsâ olamaz

Nice yıl bulabilür âdeme kim «âtimden

O...uyub «att-ı rû«uñ vâ...ıf-ı esmâ olamaz

Geçmeyen yetmiş iki yerde yedi dört yedi ele

çâfa pervâz idüb ol şehper-i ‘an...â olamaz

Şol ki ten çer«ini ‘Îsâ gibi seyr eylemeye

Sâyir sırr derc-i künbed-i »ıḡrâ olamaz

(5) Kim ki nûş itmedi lâmla bâdan «amr-ı ‘aş...

Sâ...î-yi bezm-i »üdü câm-ı muşaffâ olamaz

Münafi... olmaz sıfat-ı Rabb-i ‘ulâ ≠âtladur

Birdür bir değil iki iki hâşâ olamaz

İçmeyen ‘urve-i zülfüñ çü Mi&âlî ey mâh

Cennet-i sermed aña miskin u me’vâ olamaz

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Genc-i πama haste düşdüm kalmışım dermânsız

Vaşl-ı la'liñ merhem it gel olmadın min cânsuz

Genc-i 'aş...ñ göñlümüñ vîrânesinde şa...larım

Kenz-i bî-pâyân olmaz zîrâ kim vîrânsuz

Çün güneş ru'sârıñı gördüm meni ...urbân ...ıl

◇acc-ı 'ıyd 'âdetdür olmaz dilberâ kurbânsuz

Şâh-ı 'aş...ñ miskin-i âşufte göñlümdür benim

Zîrâ kim Mışr olan olmaz Yûsuf-ı Ken'ânsuz

(5) Küfr-i zülfin dîn u îmân-ı cemâlin bilmeyen

Ey Mi&âlî ...ıldı sermed diyvetiñ îmânsuz

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

(1) Râz-ı lebiñ şormıyan sermed-i câna irmez

Küfür ki yol bulmıyan dîn u îmâna irmez

Saña «a††-ı √üsünüñ âyine-i nûr-ı @ât

Kim bu nişanı bilmez ol bî-nişâna irmez

Cennet-i câvidâna ...lmayıserdür du«ûl

Kim ki şırâ†-ı zülf-i 'anber-feşâna irmez

[19-a] 'Ârif-i nefis olmadı bulmadı Allaha râh

Muş√af hüsnünde kim seb'-i me&âna irmez

(5) Yol bulan şûf-i muhkeme oldı mechûl

çanda olur --- 'ilm çün bu beyâna irmez

Bulmadı çün cevheri gevher-i lü'lü'-i 'aş...

Bâb-ı ma'ârifde kim ba√rle kâne irmez

‘İlm-i ledün çün cevherî gevher-i lü’lü’-i ‘aş...

Kim sırr-ı ‘Arş-nâme hem Câvidâna irmez

‘Âlem-i ervâ√a yol bulmiser hergiz ol

Kendüde kim burc u bu heft âsumâna irmez

Te’vîl-i fa≥l-ı ◇a...dur âb-ı √ayât bâ...î

Kim içdi çün Mi&âlî ol da«i fâne irmez

71

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Çü gördüm fa≥lullâh cemâliñde ‘ayân imrûz

[[am bahrinden ırâzım gönüldür şâdmân imrûz

Nice kim seyreder eflâk u ey meh görmedi gözümüz

Seniñ teg la‘l-i rû√efzânıñ teg mihribân [imrûz]

Niçün feryâd u efgân eylemez ‘aş...la çün gördi

Gönül bülbüli hüsnüñ ...aşında gülistân imrûz

Ne fettân çeşmsin yâ Rabb ne tâ râh-ı cihân sen kim

çiyâmet ...opdı ...addiñden uş oldu âkirzamân

(5) Cihân @ulmetdenarındı √a...î...ât-ı ‘ayn nûr oldu

Evvelden fa≥l-ı çurñân-ı mübîndür cihân imrûz

Kelânullâhdur aslım vücûdum eyledim tebdîl

Mekânem miskinem yo...dur baña ◇a...dan mekân imrûz

Cihânı ser-be-ser ...ıldı Mi&âlî peri ru« &ayyad

Elden ele tîr u müjgân u ebrû-yı kemân imrûz

72

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey yüzüñ ‘arş-ı ilâhî Ka‘be-i Ra√mânımız

Bu mu‘allâ Ka‘beye secde itmeyen şey†ânımız

Ey ki mir’ât-ı cemâliñden görüñdi @âhir

◇a... te‘âlânıñ cemâli muş√af-ı ûş burhânımız

Kimki gördi şûretiñ ikrâh idüb ◇a... divedi şol

◇a.....a münker oldı oldur diyv ile √ayvânımız

Müselsel t̄urra kim itmiş yañapıñ üstüne

Ey kamer şûretlü oldur küfrimiz îmânımız

(5) çıyl u ...âlim sırrımdı dilde cemâliñ şerhidür

◇a... bulur yo...durur göñlüñde payr-ı tû mesânımız

çanda kim kılsam na@ar-ı ◇a...dur u ◇a...dan özge yo...

Görmüşüz rûşen ki yo...durur şe...imiz gümânımız

[19-b] ~ûret-i Ra√mâna yüz t̄utdı √a††dan vâ...ıf ol

Yedi ‘arşa didi ferş oldı yedd-i çur^lânımız

“Küntü kenz”⁷⁸iñ sırrıdur şerh ider dört şemsi

çuş dilidür kim ne bilsün bu --- lisânımız

⁷⁸ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Ey Mi&âli vâşıl olduk faẓl-ı  a.....a çün bugün

Ger olursa tam değil ‘âlem ...amu d şmânımız

73

Fejilât n Fejilât n Fejilât n Fejil n

(1) Bunda her kimki bugün kend ye ol y r olamaz

‘ lem-ı ma‘n da hem n  r-ıd d r olamaz

İstiv yla kamer elini Şa..... eylemiyen

‘İlm-i esm ya ir b k şif-i esr r olamaz

Yanmayan  teş-i ‘aş...ında bugün hem  r  al l

  sni ne ...arşu seni n b lb l-i g lz r olamaz

Y z s r b --- k hl eylemeyen   k-ı Rabbi n

K r olur d deleri l y ... env r olamaz

(5) Nice et suver ba na kudret bula meyd n na hem

Reh-i ‘aş...ında Şu kim merd-i ceğerd r olamaz

Yol ki cânla bâşını fedâ eylemeyen

‘Âşî...-ı şâdi... olub yâr u vefâdâr olamaz

O...umaz ki Mi&âli gibi †âhâ-yı «a††iñ

Ru√-i Ra√mâna irüb vâ...ıf settâr olamaz

74

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kev&er la‘liñden içdik âb-ı √ayvânlarız

Câvidânî cennet «a††iñda saña neylerüz

Seb‘a «ândur muş«af hüsñü tibyânîlerüz

Ümmet-i evsa† biziz biz bir fa≥l-ı pezdânîleriz

~ûretiñde ◇a.....ı gördük fenn-i Yezdân ha.....ıçün

Gözleriñden o...udu... çurâñı Ra√mân ha.....ıçün

Cebhe-i yedi reñdeyiz lev« «a††-ı rey√ân ◇a.....ıçün

Ümmet-i evsa† biziz biz fa≥l-ı Yezdânîleriz

(5) Sûre-i “Seb‘a’l-Me‘ânî”⁷⁹ “ümmü’l-kitâb”⁸⁰ indur seniñ

‘Alleme’l-Esmâ-yı küll ol la‘l-i nâbiñdür seniñ

Câvidânî kıblemiz ru«-i âfitâbiñdür seniñ

Ümmet-i evsa† biziz biz fa≥l-ı Yezdânîleriz

Kâf hâ ya ‘ayn u şâdim fi u ≠âd u lâmdur

Kim yedd-i kudretle cevheñde seniñ erkâmdur

Rabbimize oldur bizin ◇a... ‘âlemu ‘allâmdur

Ümmet-i evsa† biziz biz fa≥l-ı Yezdânîleriz

Mu√af-ı √üsnüñde biz «amsîn salâtı bulmuşuz

Ka‘be-i ◇a... şavm u bâniñle zekâtı bulmuşuz

[20-a](10)Her †arafdan çün kamer ol pâk ≠âtı bulmuşuz

Ümmet-i evsa† biziz biz fa≥l-ı Yezdânîleriz

Vâ...if olduk mu√kem-i çurñân teşbihâtdan

Mışr câmi‘ eyledik ol çehre-i mir’âtdan

◇a.....1 @âhırgörmüşüz gün gibi her ≥errâtdan

Ümmet-i evsa† biziz biz fa≥l-ı Yezdânîleriz

⁷⁹ Hier Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

⁸⁰ Âl-i İmrân Sûresi 7. âyetin baş, Rad Sûresi 39. âyetin son tarafı.

Berh u icrâm-ı semâvî seb‘a-i sîrenîñ
Se şad u hem şaşd derc ol ne felek-i devvârenîñ
Gel ma‘lûm oldı bize sırrı --- va...ârenîñ
Ümmet-i evsa† biziz biz faẓl-ı Yezdânîleriz

(15)Küfr-i zülfiñden seniñ erbâb-ı îmân olmuşuz

◊a.....ı izhâr itmeğe vechiñde burhân olmuşuz
Çün sevâd-ı a‘âmiñdan ehl-i çur‘ân olmuşuz
Ümmet-i evsa† biziz biz faẓl-ı Yezdânîleriz

Ey Mi&âlî vechimi ben maẓhar-ı ◊a... bulmuşum
Beñi u señi envâr-ı berrak bulmuşum
Ma‘nâ-yı #ât u şifâtullâh muπla... bulmuşam
Ümmet-i evsa† biziz biz faẓl-ı Yezdânîleriz

75

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) “Küntü kenz”⁸¹ iñ ma«zen yüz gevher ‘ummân bizüz

Cevher-i #ât-i ezel √em genc-i her vîrân bizüz

⁸¹ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Hem biziz man@ûr u man@ara...nda kim ...ılsıñ na@ar

[[ayri yo...dur mâyekûnu kâyinâ mâ-mekân bizüz

Şeş cihân u çâr ‘unşur hem ...yâm-ı kâinât

Mihr u mâh çerh-i erzak kerdiş-i devrân bizüz

≤ât-ı Yezdâniñ şıfâtın göster mir’ât-vâr

Küll-i eşyâ uşte et iste kim burhân bizüz

(5) ^aâhir u bâ[†]ın bizüz her yerde nu[†]... u şavt iden

On sekizbiñ ‘âlemiñ cisminde ya‘ni cân bizüz

Keşf-i evvelden nûr-ı vüsünüñden ene Allah âteşi

%ûrda dîdâra irdik Musâ-yi ‘İmrân bizüz

Tîp-i berrânla zâhid ‘Îsâ yüz ...ıldı... @uhûr

Münker olma deyü tek kim ...âtil şey[†]ân bizüz

“A√sen-i ta...vîm”⁸²i «al... itdim didi insân ≠ât

Secde ...l fermânber ol kim şûret-i Ra√mân bizüz

‘Ârif ol sem‘ itme her ber câlibiñ efsânesin

Mahfil-i ‘irfâna gel kim kâşif-i çur^ñân bizüz

(10)Zinde olmak isteriseñ nef«-i ru√ullâhdan

Götür gel bizden iç kim çeşme-i √ayvân bizüz

Ey Mi&âlî çün vücûduñ kişverin fet√eylediñ

Yûsuf ‘aş...uz me‘ânî mışrına sul†ân bizüz

[20-b]

76

Müfteilün Mefâ'ilün Müfteilün Mefâ'ilün

(1)Çün zâhid-i mu...alledse şalavâta irmez

◇â.....â li...â rahman-ı âyine-i √ayâta irmez

⁸² Tîn Sûresi 4. âyetin sonu.

Her kim içer Şalâtın Kev&er câmın çü >>1≥1r

Zinde-i sermed olur ru«u memâta irmez

Sırr-ı favâfi bilmez hâcî Şûra çünkim

çanad u du«ûl-ı Ka‘be esrâ-yı lâ ---- irmez

Dermidi mâl-ı  a.....ı olmayıser müzz ekâ

Kimki yemîniden ol sırr-ı zekâta irmez

(5) Felek vücûda Şolkim girmed-i mânend-i Nû√

 urfe-i şûfân olur râh-ı necâta irmez

 ahir yol bulmayan bâşına kalkmaz du«ûl

çânda bulur fey≥ şât-ı evvelki Őıfâta [irmez]

İsrâ Őaçıñla bânâ ‘ayd u rû«uñ görmeyen

Lem-yezeli vasılla ...aderu berâta irmez

Esp u pâyâ pîl u ru«-i ferz «ařıñ oynayın

Ŝařranc ma‘rifetinde Şâh oldu mâta [irmez]

Olmayın ey Mi&âlî merkeb βατα sivâr

Râh-ı ma‘ârifde ol yâya u ---- irmez

77

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey kitâb-ı «a††-ı √üsünüñ oldı otuz iki remz

Vey leb-i la‘liñde ma«fidür künûz-i “Küntü kenz”⁸³

Fa≥l-ı ◊a...dan mu√kemât-ı «a††ın idrâs etdi kim

çalmadı ‘ilm-i ledün bâbında añâ cây ‘acz

Cennetiñ √ablü’l-metîn⁸⁴ iste olmadan helâk

Râh-ı dinde ki §a...ın mu√kem †ût ayapıñ †agz

Zâhid a‘râ≥ eylemezdi gün yüzüñden bu yevm teg

[[özlerinde nûr olaydı yâ âniñ bâşında maπz

(5) Gördüm ...ûyed kes ‘aş...la sebîlullâhda

Menziliñde râst rev ol olma ekberî hemçû hemz

⁸³ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

⁸⁴ Âl-i İmrân Sûresi 103 ve 112. âyete telmih var.

Setr iderdüm sırr-ı ‘aş...ıñ cân içinde âh kim

Eşk-i «ûnbârem beni fâş itdi her câ ...ıldı gamz

Saňa nu†...la çün na@mem Mi&âlî ...ıldı kûş

Destine çenk aldı Zühre ra...sa girdi didi naz

78

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) Ey «a†† u «âliñ kelâmullâhdan rezm u naz

Ma@har-ı ≠ât-ı ezelsin saňa kimdür ◇a... dimez

Nice sergerdân olsan iktisâb et ‘ilmini

Kim dimüşdür saňa kim beyhûde çendân böyle gez

[21-a] Dur gel evlâd yaz u «alvet-i genc-i †urâb

Luzat-ı ol otluna kim şarf olunmaz bir «ûn riz

Bezm-i √üsünüñde gözünü peymânelere gül gibi

‘Âşı...a la‘liñ şarâb u bûs aña na...l u ba√rız

(5) Sen perî-yi âhû-veş u ‘uşşâ...dan vahşet ---

---sîmîn ---- insâna gel ----

Zinde eyler câvidân ugrasa bir kez hamama

Ey kemân ebrû murg-i tîrle ben ----

İş bu mevsimde Mi&âlî ki √amâ...atdur ki rind

Çekmiye bil la‘li yâ dâne-i mey renkgirez

79

Mef’ûlü Fâ’ilâtün Mef’ûlü Fâ’ilâtün

(1) çavl-i kevne ki gördüm yüzüñ ...or oldu nurda irmez

Nâr-ı kelîm u sırra dîdâr u †ûra irmez

Firdevs-i câvidâna gir müyeşşer-i yârin ol

Bunda kim otuziki πılmân u √ûra irmez

Mürdedürür olmadı Lem-yezeli >>≥ir √ayy

Câm-ı lebiñde ol kim mâ-yı †ehûra irmez

◊üsn-i cemâl-i yâri ...ılma şûfi man@ar

‘Ayb itme ki ol şems-i ru«-ı √uffâş göre

(5) Hedefin ...abretindür bulmadı ◊a...dan √ayât

Sem‘-i revânı ânîñ ki âvâz-ı şûra irmez

Ey zâhid-i mu...alled †â‘atîñ olmaz ...abûl

Neyler salâtı ol kim ...alb-i √u≥ûra irmez

Dostumdı ey Mi&âlfî derd u πam-ı ‘aş...a kim

Seyr-i li...â-yı ◊a...dan â«ir sürûra irmez

80

Mefâ’lün Mefâ’lün Fe’ülün

(1) Lebiñi sormayan câna irişmez

Zülâl-ı âb-ı √ayvâna irişmez

Olmıya πar...a bu lem diyv-i lü’lü’

Şu †âliπic kim bu ‘ummâna irişmez

çaçan bulur berâ'at 'îd u kadri

Yüzüñden kim ki çur'âna irişmez

Göñül göziyle göremez ða.....1 her kim

Gözüñden fa≥l-ı Yezdâna irişmez

(5) ±arîr olmasa âkir 'ayn-ı şolkes

Ki kü√l-i pâ-y-ı cânâna irişmez

O...umıyan yüzün lev«inde †âhâ

~açuñdan bû-y-ı Ra√mâna irişmez

Serrîñ †ob eyle çevgân «amına

Değil sırr ol ki meydâna irişmez

[21-b] Gelsün yere geçsün cûy-i çeşmem

Ger ol sırr u «îrâmâna irişmez

çuş...u da«il iderse a«@ üstüvân

Kim şol √ayvân bu 'îrfâna irişmez

(10) Nice nâ-pâk ki irer nur-i «urşîd

Velikin ≥erre-i no...şâna irişmez

Mi&âlî bilmeyen ‘ahd u emânet

Rumûz-ı dîn u îmâna irişmez

81

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Aş...-ı pur...ârında sırra çün nu...e†-i aşl olmuşuz

Gerçe ser tâ pâ kelâmız saña fa≥l olmuşuz

İbn u âbâdan mu«bîr vez seyyid vez nesl olmuşuz

Âfitâb-ı her dü ‘âlem ≥erre-i fa≥l olmuşuz

O...udu... †âhâ †ılsımın mu√kemâtından âniñ

≤âteş idrâk eylediñ nûr-ı şıfâtından âniñ

Tam vechullâha irdik şeş cihâtından âniñ

Âfitâb-ı her dü ‘âlem ≥erre-i fa≥l olmuşuz

(5) İsterseñ Sûre-i “Sebja’l-Me&ânî”⁸⁵nden nişân

Tîr-i müjgân †urre-i ebrû kemânîñdan nişân

Gel ‹aber şûr-ı vâ...ıf ol iste dehânından nişân

Âfitâb-ı her dû âlem ≥erre-i fa≥l olmuşuz

Bizdedür sırr-ı ezel keşf eylediñ çur^lândan

Ya‘ni kim ‹a††-ı sevâd çehre-i Ra√mândan

Nokta-i esmâ-yı küllehu mudur göz-i Yezdândan

Âfitâb-ı her dû âlem ≥erre-i fa≥l olmuşuz

Müntehâ ...addiñ seniñ râz-ı ...ıyâmetden ‹aber

‘Arz ider müşgin şaçıñ √aşr u ‘alâmetden ‹aber

(10)◊âcib u ‘aynîñdan aldık biz imâmetden ‹aber

Âfitâb-ı her dû ‘âlem ≥erre-i fa≥l olmuşuz

İrmüşüz nâr-ı tecellâya cemâliñden seniñ

Mûsâ-yı %ûruz şıd...-ı lev√i helâliñden seniñ

%u†i-yi ‘aş...uz yediñ sekr zülâliñden seniñ

Âfitâb-ı her dü ‘âlem ≥erre-i fa≥l olmuşuz

⁸⁵ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

Ey yüzüñ «urşîd müşrik-i tarb zülf-i ru√ba√ş
Selsebîl-i la‘linden irbâb-ı ‘aş...a ru√ba«ş
O...uduñ na.....âşdan √üsünüñden otuz iki na...ş
Âfitâb-ı her dü ‘âlem ≥erre-i fa≥l olmuşuz

(15)---mu‘cizâtından bu gün

◇a.....a teslîm eylediñ ◇a.....ı zekâtından bugün
İstermişüz mi‘râca çün A√med salâtından bugün
Âfitâb-ı her dü ‘âlem ≥erre-i fa≥l olmuşuz

[22-a] --- fa≥lullâh ru«sârında --- bildiñ

A√sen şüretinde gördüñ vechi mir’ât eylediñ
‘Arşa çı...diñ gün gibi seyr-i semâvât eylediñ
Âfitâb-ı her dü ‘âlem ≥erre-i fa≥l olmuşuz

Yazdı cebhiñ muş√afına kâtib küllüñ ezel

Hazihi ru«sâr-ı ◇a... lâ reybe vü lâ mi&l u bedel

(20)Ey Mi&âlî fa≥l-ı ◇a...dur pâdişâh-ı Lem-yezel

Âfitâb-ı her dü ‘âlem ≥erre-i fa≥l olmuşuz

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bizden iste gevheri ey cevherî deryâ biziz

çaf-1 ‘aş... üstünde pervâz eyleyen ‘an...â biziz

Bilmek isterseñ rumûz-1 âdem ile «âtemi

çıl †aleb kim çâf hâ vü sırr-1 lâm u bâ biziz

Lev√ u Tevrât u ‘Aşâ u Dayme-i mi‘âd hem

%ûr u bîdâr-1 tecellî-yi âteş-i Mûsâ biziz

◊â u †â küll-i mu√kem-i çur’ân-1 Yezdân o...1 kim

“çâf ve’l-çur’ân”⁸⁶ u “Yâ-sîn”⁸⁷ Sûre-i %âhâ biziz

(5) Her ne görseñ biz ânîñ ‘ayni yüz hem ma@harı

^aâhir u bâ†ında pinhân eyleme hem peydâ biziz

Otuziki √arfle her şeyde ...âldür da...-1 ‘ilm

Sırr-1 mehdî bizde keşf oldı bugün güyâ

⁸⁶ Kaf Sûresi 1. âyetin başı.

⁸⁷ Yâsîn Sûresi 1. âyet.

Manî...u't-ıyır-ı Süleymânuz ki «âtem bizdedür

Üns-i vechiñ pâdişâh-ı 'âlem-i eşyâ biziz

Secde ...l âdemden a'râz itme çün iblîsem

“Beyt-i ma'mûr”⁸⁸la ...udüs vü ka'be-i 'aleyâyâ biziz

Ey Mi&âli ğAlleme'l-Esmâya ta...sîm olalı

Kâşif-ı sırr-ı şîfât u ÷ât-ı bî-mümtâ biziz

83

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Biz hümâ-yı lâ mekânız evc-i devlet bekleriz

Ya'ni dil çâfında sîmurı-ı sa'âdet bekleriz

ğAlleme'l-Esmâ-yı küllîden vâberdâr olmağa

'Âlem-i ta'lîm 'ilm-i üstâd --- bekleriz

Ka'be vüsnüñde mi vârab eyleyüb ebruvâyin

Secde-i ta'âim için bize sûret bekleriz

⁸⁸ Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

Çeşm u kûş u dest u pâ u ‘a...lvâdır añla fehm

Cümle dil mırında bir şâh-ı vâ...î...at bekleriz

(5) Gülşen-i cennetde rıvân oldu cânla gönül

La‘l-i Kevser vûr «a† bir vechi cennet bekleriz

--- ru«sârın ol mihr-i mah lâl vâcibiñ

Ya‘ni çurân olmağa geldik ki fırsat bekleriz

[22-b] O...udu... levh-i cemâlinde rumûz-ı muhkemât

“‘Urvetü’l-vu&...â”⁸⁹ zülfünde †arî...at bekleriz

Âsitân-ı devletinde göz yaşın irmâp---

Her --- ser-be-ser ...âmet bekleriz

O...u Mi&âlî lebbleri yû u ne ol mehpâreniñ

Bâde-i la‘l içelim niçun ...asâvet bekleriz

⁸⁹ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cennet-i dîdâra irdik yârdur eğlencemiz

Bülbül-i ‘aş...uz gül-i bî-hârdur eğlencemiz

Bezm-i va√detde şarâb-ı ‘aş... için mest olmuşuz

Fa≥lına «amr-ı şâhız «ammâr-ı --- eğlencemiz

%û†î rumûz-i ru«-i dildâr-i mir’ât eyledik

Ya‘ni bir la‘l-i şekker güftârdır eğlencemiz

Tekiyye-i ‘aş... u mu√abbet kûşesin kıldık ...abûl

Olmuşuz ibdâl-ı dîn esrârdur eğlencemiz

(5) Selsebîl u cennet-i ferdâya meyyâl olduk

Bir lebb-i Kev&er ru«-ı gülzârdur eğlencemiz

Rehber ol ledün nesîm-i ‘aş...-ı müşgin zülfüne

Her †arafdan suret-i settârdur eğlencemiz

Zülf-i ĩurrârına dil virdiñ Mi&âlî ol mehiñ

Devlet-i Manşûra irdiñ dârdur eğlencemiz

85

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

(1) Sen sende ĩaleb bil dime kim yâr bulunmaz

Sende bulunan πayrîde ey yâr bulunmaz

%outlar seni gül sanme eliñ bâπ-ı cihâna

Ey bülbül dil çün gel bî-«âr bulunmaz

Mihmânıñ iken fehm ide gör cân-ı 'azîzî

Ki âkir sefer eyler kim u tekrâr bulunmaz

Şeyfân gibi ey şûfi değil gözün a'mâ

Sen seni fehm ----- dîdâr bulunmaz

(5) Gün gibi mu«îf olmuş iken 'âleme Yezdân

'Aşr-ı içre bugün olur illâ yeşâr bulunmaz

Zağmgonce ...amu şâh-ı gedâ ehl-i vâ.....mıdır

Liken arasıñ vâ...ıf-ı istivâ bulunmaz

»âtem kani kim diyvle cinn dutdı cihânı

Âşefle Süleymândan âsâr bulunmaz

Ya‘ni ki bulunmaz didü kim aña niçündür

Niyâzdur bulmuşuz gizlüdür ebrâr bulunmaz

Allahıñ evidür bu ---- göñlümüz ammâ

Ta‘mîrine sa‘y itme ki miḡmâr bulunmaz

[23-a](10)Peymânına bil na‘lem bu dünya perestiñ

‘Ahd eyleme kim şâ‘ib-i i...râr bulunmaz

»ûn üzre urur «al...-i cihân da‘vâ-yı bârî

Almış gülser u kâseri der kâr bulunmaz

‘Aş...ında şu kim oldu --- irdi ---

‘Ayb ola ki ider nemce timâr bulunmaz

Peymâne-i gafletle ...amu nâs-i zamâne

Minnet-i lemzel⁹⁰ olmuş biri hişyâr bulunmaz

Her kim ki na@arkıldım ise «âbla gördüm

Açık gözi liken biri bîdâr bulunmaz

(15)Ger ‘ârifseñ sen seni yâr eyle Mi&âlî

Kim saña niye senden iyü yâr bulunmaz

Sırrıñı sakın sînede cânıñ gibi şa...la

Fâş itme ki ber ma√rem-i esrâr bulunmaz

86

Müfteilün Müfteilün Müfteilün Müfteilün

(1) Zâhid ol ◇a... cemâliñ zülfüne eyle heves

Ger şîrâ√ullâh-ı ◇a...dan bulduñsa dest-i res

Ma‘nâ-yı ≠ât-ı ezelden çün vu...ûfuñ yo... seniñ

Yâ “ulü’l-ebşâr”⁹¹ la da’vâñ nedür πανπâyı kes

⁹⁰ (Lem-yezel)

Çünkü idersin ki vallahu “be-külli şey’in mu√ût”⁹²

Yâ niçün fark idesin mey-«âne-i gülistâni kes

Sende ...ılmışdur tecellî suret-i #ât-ı »üdâ

Sen seni gör kim ne #âtıñ ‘aynisiñ ey bü’l-heves

(5) Kâmilü’l-insâna yüz †ût va√det ehli ola gör

‘Ömriñi ‘irfâna şarf et diyve olma müneffes

Cennet-i dârü’l-be...âyı bulmak isterseñ göñül

Ol yeriniñ bu nîke ...ıl ‘anberîn zülfün bes

Çünkü bulduñ vuşlat-ı fenn-i »üdâ tam ma√ver

Cümle ‘âlem ger saña ağyâr ise ez pîş u pes

Sâcid olmaz kim ki müşgin √âcibiniñ †âkına

Sen aña âdem dime şey†ândür ol nâ-dân-ı feres

⁹¹ Âl-i İmrân Sûresi 13 ve Nûr Sûresi 44. âyetin sonu.

⁹² Fussilet Sûresi 54. âyetin sonu.

El çekmez ahdindendür turesinde dilberîñ

Pes olurmu kalbe hergiz “‘urvetü’l-vu&...â”⁹³ meres

(10)Sûfî u ≠ât-ı »üdü eyle ...amu ‘âlem mu√t

Ey iden ikrâh ◇a...dan andan öz ki vârmı ---

Ma«zen-i kenz-i ilâhîsinde bulmuşdur ---

Sen «a...îñ âyine-i pâkısın ey ‘ayn-i nefes

Ey gönül gel âşiyân-ı va√dete pervâz ...ıl

Bülbül-i rû√ü’l-...uds olana yaraşmaz ...afes

[23-b] Ehl-i ha.....a ta’n ider oldı görüñ şol kimse kim

Elif fark eylemez bân √amrî ez feres

Ey Mi&âlî ◇a.....ı idrâk eylemez bî-din-i fa...îh

◇a... menem dir dirken mu‘ayyen ‘arş u ferş u «âr u √es

⁹³ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bin yıl olmadı †uhûr itdi çün ol ‘Îsâ nefes

--- nice merde dil kabrinden buldı nefes

»âsirîn olmuşdı ya‘ni cümle «al...-ı ‘âlem ser-be-ser

Olmasaydı fa≥l-ı Rabbü’l-‘âlemîn feryâdres

Cân içinde cân gibi neşr et şa...ın esrâr kim

Rûy-ı arz ...lmışdur her †araf nâ-dân feres

Şehr-i Yezdânsın eger görmek dilerseñ iste kim

Yüzde yedi «a††-ı şebrengüñdür râñâ ‘es

(5) ‘Arşa pervâz eyle k’oldur âşiyân u menziliñ

Müşâhibâ zi-lâmıñsın ‘ayniñ aç olma mekes

Çâhında nice berçiş olasın gülzâra gel

Kim Ka‘îb rav≥a-i tevhide yaraşmaz kafes

Al çekerse sünbül-i dildârdan zâhidân tam

Kelbe dîniñ resîmânı hergiz olur mı herkes

Şems-i cihâtından cihânıñ çâr terkibâtla

Revnümâ olan »üdüdür ger olursa hâr u «es

Ey Mi&âlî bulmıya ‘â...ibet dîdâr-ı #ât

Kimki ‘ilmullâhda sa’y itmez olur bü’l-heves

88

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Anberîn kisve-i yâri bu nîke eyle meres

Bundan özge ki ey dil-i dîvâne gel kalkma heves

Câm-ı Cem nûş eyle bu gül mevsiminde yârla

Fırsatı elden çıkarma kim ‘ömürdür her nefes

Ey dil-i ‘an...â ma...âm-ı çâf ...urbe ...ıl ‘urûc

İşbu fânî ‘âlem-i süflîde ...alam çün mekes

≤ât-ı ◊a... kılmış i√â†a on sekizbin ‘âlemi

Ey ba&iretsiz na@ar...ıl ◊a...dan özge varmı kes

(5) ‘Ârifâne cân göziyle şûretiñe nâ@ırol

Gör ne ≠âtñ ‘ayni u bur√ânısın ey bü’l-heves

Gündüzüñden ...ıl güzer rû√ iklimine eyle ‘azm

Ey gönül bülbüli pâyend olma meş... ...ıl kafes

Ey Mi&âlî dilberiñ la‘li √adî&-i dâr iken

[[ayre gel olma mu...ayyed ki ol şükr goftâr bes

[24-a]

89

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1)Kelâmullâh u kenzullâh vechiñden beyân olmuş

Rumûz-ı ‘ilmü’l-esmâda çekmekden ‘ayân olmuş

Şarâb u bâde-i va√det içenler bildi ey dilber

Ki la‘liñ çeşme-i «ârından mey-i Kev&er nihân olmuş

çaddiniñ gamzeler za«mı benim baṭrımnda pür-«ûndur

≤âsın lâle değıldür ki şekl-i arṭuvân olmuş

Seniñ dergâh-ı vaşlıñdan beni devr --- ta...dır

Dem-â-dem girye olma...dan gözüm †op†olu kân olmuş

(5) Mi&âlî câm-ı la‘inden içer yek ...a†re her kimki

Verilür »ı≥r u ‘Îsânîñ √ayâtı câvidân olmuş

90

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ Ka‘be ...aşıñ her taraf mi√râbmış

Vey «a†ıñ huccâc u la‘liñ zemzem u celâbmış

O...udum ◇a...dan kelânullâh ru«sârîñ seniñ

Dest-i ...udretten yazılmış otuziki mâhtâbmış

Sûret-i Ra√mânda «alk etdi seni Allah çün

Enbiyâ-veş pes sücûd etmeñ saña îcâbmış

Bağ-ı cennetdür cemâliñ √ûrdur şafşaf «a††iñ

Kânda Kev&er lebleriñ câm-ı şarâbnâbmış

(5) Otuz iki satırdur «a††iñ «a††-ı beyâñiñ payı-i mû

Kañda her sû çârdeh «a††-ı sevând ‘arbmış

Nûr-ı dîdârîñ kaçan görmeñ müyeşşer oliser

Pestir raflatde her kimki bugün der «âbmış

İsteriseñ sen firdevse râh-ı müsta...îm

Oı mehiñ √ablü’l-mütenebbiyyîn †ût kim âgâh bâbmış

Pûte-i ‘aş...ñda yanub «âlis oltûn olmayan

Sîm u cevher bulmadı yak ânı kim ...âllâbmış

Ey Mi&âlî cân nice dâr olmasun Manşûr-var

◇üsni bağdâdında çün zülfi iki ...allâbmış

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Cemâliñ âsumânında yañapıñ âfitâb olmuş

Dü çeşmiñ necm-i seher engîz vechiñ mâhtâb olmuş

Dıra«t-ı muntehâ ...addiñ serâpâ «ayme-i mî‘âd

Yemînle yesârînda ene --- şad †ınâb olmuş

»a†-ı celbiñde vezn olub yüzüñ «aşrına «aşr olduñ

◇a...î...at ehline ya‘ni bugün yevmü’l-√isâb olmuş

Sen ol çehâre cânânsın ki gülzâr-ı cemâlinde

Gözüñ mey-«âne-i va√det lebiñ câm-ı şarâb olmuş

(5) Kitâb-ı √üsnüñe zâhid âniñçün nâ@ırolmaz kim

Cehâlet perdesi ...at ...at duπına ni...âb olmuş

[24-b] Değil ‘âlem şu kim ‘âleminde kendin itmedi idrâk

◇ar-ı nâ-dândurur kim √aml aña birkaç kitâb olmuş

Mi&âliye yüzüñ cennet «a††iñ πlmân u √ûrdur

Lebiñ sâ...î ba«ş u cân «amr la‘l bâb olmuş

92

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey dîn kim esfel u a‘lâda ◇a... mev√ûdmuş

‘Ayniñ aç kim seniñle nu†... iden ma‘bûdmuş

Cân u serr virüb «arîdâr olmayanlar √ûsnüñ

◇âşılı her ne ticâret eylese bî-sûdmuş

Sâcid olanlar ...aşıñ mi√râbına oldu mülk

Şolkim a‘râz itdi şey†ân çün ebed merdûdmuş

Diñleyenler sub√ √ûsnüñde belâliñ na‘rasın

^aâhir u bâ†ın ma...âm u menzil-i ma√mûdmuş

(5) çab-ı ...avsıñıñ gören mi‘râca iydir çün √abîb

O...udı kimki Zebûr hüsñüñü Dâvudmuş

‘İlm-i faẓl iste iderseñ ger temennâ murâd

Gülünde mümkündür ...amu şol nesne kim ma...şûdmuş

Man@ar oldı gün gibi burc-ı şerefdan ol kamer

Secde-i şükür it Mi&âlî †âli‘ñ mes‘ûdmuş

93

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Vech-i âdeme gerçi âb u bâd u âteş-i «âkmış

‘Arş-ı ◇a...dur kim şıfât-ı nû ≠ât-ı pâkmış

~ûret-i Ra√mân bulub kim yüzüne yüz †ûtmadı

◇a... bilür insân değil √ayvân-ı bî-idrâkmış

Enbiyâ-veş minberin ir gördi â◀ir πâyete

Râh-ı ‘aş...ında bugün kim merdüm-i câlâkmış

Çün Mesî√â fet√iden bâb-ı †ılsım-ı sünbülün

Genc-i esmâ yüzünden o...udı derrâkmış

(5) Sen firdevse gördi şûret-i Ra√mânda

Her kimiñ ki vechi engüsetle çün meh çâkmış

Bâş-ı dil Manşûretiñ cânâ nice dâr olmasun

Hüşn-i baꞗdâdında çün zülfüñ iki fetrâtmış

Defter-i cânda şolkim bugün virdi √isâb

Nâr-ı dûza«dan Mi&âlî ta ezel bî-pâkmış

94

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Câm-ı la‘liñ nûş idenler oldılar ‘a...l u heves

Buldılar mey-«âne-i dilde çü mey cûş u «urûş

Ka‘be-i beytü’l-ma...disden ferâpat eyledi

Her kim oldu √âciyâ ol şûret-i Ra√mâna †ûş

[25-a] Ger seniñ şey†ân gibi aşlıñ değılse nârdan

Beyt-i Yezdân vech-i âdemdür sücûd et çür ser-veş

Olma... isterseñ bugün «amr-ı gafletden --- beri

Sâ...î «amr-ı ezelden gel beru ol bâde nûş

(5) Der gevher-i ◇a.....a şadriñda nuş...ullâhdur

Cevheri olana şarf et cevheri itdim nûş

%oâ‘am-ı şehr-i ma‘rifet umma fi...dân-ı zîr kim

Nîş u zehr âlûd bir zenbûrdur ...adânı ---

Ey Mi&âlî kanda bulurduñ √ayât-i lem ---

»am-ı ◇a...dan sunmasaydı cür‘a pîrmi fûrûş

95

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün

(1) Göñlün kudret yüzüñe çün ---

Ol kuvvete ...at --- cihânı ...ıldı ba«ş

Ya‘ni sırr-ı Mu√ammedî â«ir zamân oldı @uhûr

‘Ayniñ aç kim ...âldür peder-i nûrdan her câdır √oş

Seyr koyanlar «âk dergâhında ânîñ ≥er u civâr
çalmadı bâşında sa‘âdet nemci gün gibi dıra«ş

◇a...la ◇a.....ım deyüb bâ†ıl kelâm lafi ko
Zîrâ kim meydân-ı ‘aş...a er gerek kim süre ra«ş

(5) ◇a... yüzüñe oldı her kim münker ey dîdâr-ı ◇a...
»aşmla bâşından eksik olmasun şemşem ru«eş

Lebleriñ devrinde gördi düşdi bî-...amet gelüb
»âtim zerrinkâ oldı nikin la‘l beda«ş

Devletinde dünyanıñ el çek Mi&âlî fâriπ ol
‘Âkibet çün «al...ıñdur bir iki endâze ru«eş

96

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Aç gözüñ kim her †arafdan nu†... iden Allah imiş

“Semme vechullâh”⁹⁴ 0...1 gör cümle vechullâh imiş

⁹⁴ Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

Muşfafa çün kim «abîr oldı bu sırrullâhdan

İtdi kim ‘âlem kamu yüz füt ki beytullâh imiş

Her şey’iniñ çün istivâsından ‘ubûr itdi didi

Çanda ba...dım anda gördüm sırr-ı faḡlullâh imiş

Merkez-i nuḡ...m çü tefhîm eyledi sulḡân resul

Çalb-i mü’min dir ki beytullâh u ‘arşullâh imiş

(5) Min kelâm-ı nâḡı...am didi emîrû’l-mü’minûn

Çün sır âyâ kendüyi bildi kelânullâh imiş

Menzil-i ḡa.....a ...adem ...oyma... dilerseñ ‘âkibet

“‘Urvetü’l-vu&...â”⁹⁵yı füt gör ne sebîlullâh imiş

Âçdu dîse çün Mi&âlî cân gözi ey âdemi

Añlayasın cümle eşyâyı ki ḡa.....a râh imiş

⁹⁵ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

[25-b]

97

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bezm-i √üsnuñde lebiñ cânâna câm râ√mış

Kânî her kim içdi --- çeşme ----kmıŝ

Ey olan çıkıbdâ firdevse şırâ†-ı müstakîm

““Urvetü'l-vu&kâ”⁹⁶ †utkim bâb hem saña ‘aş...mış

Gel melek gibi sücûd it çekme her iblîs dâr

Vech-i âdem çün cemâl-i «ali...ü'l-eşbâhmıŝ

~ûret-i ◇a...dur yüzüñ zâhidinden fehm eylemez

---yüzi görürür ger çe zühr î≥âhmıŝ

(5) Enbiyâ-veş ha.....a her kim ki bugün virdi √isâb

Cennet ister πadâb-ı nârdan iflâhmıŝ

⁹⁶ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

‘Â...ibet ...urtuldı girdâb-ı †ûfandan buldı yol

Felek-i tende nû√-veş şol kimse ---

Fa≥l-ı ◇a...dan çün Mi&âlî fehm u idrâk eyle kim

Rû√-i âdemden zemîn u âsumân âşinâba«ş

98

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ki zülf-i rû√ ba«şın sırr-ı nûn u kâfmiş

Ya‘ni Firdevs ehlidür kim ‘ârif-i a‘râfmiş

Derc-i femde gevher-i man@ûmdendânın seniñ

Şolkim otuziki idrâk itdi ki şarrâfmiş

Gülşen-i √üsnünde çün gördüm hemâ zülfün didim

Şâhbâz-ı lâmekândür ki âşiyân çâfmiş

Cân u sırrdan «avf ider ‘aş...ın yolunda her kim ol

‘Aş... da‘vâsın ...alursa kizbi ider lifâfmiş

(5) Bâb-ı dînde bulmadı miftâ√-i îmân gencine

Ru√umı idrâk itmeyüb ol kim ki bî-inşâfmış

◇a... kitâbıdur cemi‘ kâinât aç ‘ayniñi

Dime âb u bâd u âteş u ru‘eb-i câfmış

Ey Mi&âlî cümle şeyden man@ur-i dîdâr olur

Şolki zeng-i şirke mir’ât ...alb-i şâfmış

99

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cevher-i Cân iste ey tavvâs-ı ma‘nâ gülzâr-veş

‘Aş... içinde bir niheniñ ol saña ‘ummâna düş

»⊃ır gibi bulma... isterseñ √ayât-ı lâ-yezâl

Âb-ı Kev&erlerinden çeşme-i √ayvâna düş

Sen seni bilmek dilersen şûretinde âdemiñ

Âyet-i “Sebja’l-Me&âni”⁹⁷ --- çur”âna düş

⁹⁷ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

‘Â...ibet isterseñ ey şey« ola î mânîñ ya...în
Sünbül küfrine yüz †ut gel beru î mânâna düş

[26-a](5)‘Aş... meydânında çün lâf ene’l-◊a... eylediñ

Çâre oldur ey gönül Manşûr-vâr urpâne [düş]

Arzu itdiñ dilâ çün zülf-i çevgân bâ ----

Eşki †ob eyleyüb âna gel merdâne düş

Ey Mi&âlî ...ible-i ◊a... vech-i fa>lullâh-vâre

Secdegâh et «âkpâ-yı √a>ret-i Yezdâna düş

100

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ki çeşm u sem‘ u ...âşîñ «â u lâm u sâ mış

Kim ânîñ na.....âş-ı nakşî sırr u evşâdmış

‘Ârif Rabb oldı şolkim nefsi idrâk eyledi

Pâd-şâh ‘âlim oldı ‘abd iken azâdmış

İktisâb-ı ‘ilm rûh et k’oldurur bâ...î-yi cihân

Olma ten-i pervergânîñ esâsı nâ-bünyâdmıŝ

~ûretiñ lev√inde vechin kâtib-i küllüñ ezel

Çârdeh «a††la ketb itmiş ‘aceb üstâdmıŝ

(5) Gülşen-i √üsñünde açıldı √a...î...at gülleri

Murπ-ı cânîñ ŝevkle kârî-yi ezân feryâdmıŝ

Ehl-i ∆a...sîñ me‘ânî-yi Kev&erin iç «amri ...0

Zîra «amrîñ ŝonı πamdur şanma şerr-i bî-ŝâdmıŝ

Gel bu cân mıŝrın temâşâ ...ıl çü Yûsuf görñnce

Ser-be-ser hikmetle tezyîn-i şehr «oş âbâdmıŝ

Ka‘biyyini etdü πonce ey göñül se şemş gelür

Başa çıkmaz kimse gerdûnla ki zâdmıŝ

Vechi âdem nûr u ‘arşullâh vechullâhdur

Gerçe şa«mîri ânîñ «âk-ı âb u âteŝbâdmıŝ

(10)Âdemi fehmi iden aş√âb-ı yemîndendür lâ...în

Olmadı kim âşinâ bu sırra ◇a...dan yâdmış

Ey Mi&âlî secde-i âdemden a'raz eyleyin

Zâhid olursa da«i şey†ânla hemzâdmış

101

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ ka'be her sû ...aşîñ âña †â...mış

Vey kitâb-ı «a†† u «aliñ saña evrâ...mış

Perde ref' eyleyüb bedrâ-veş göster cemâl

çullarıñ yâ fa≥l-ı ◇a... çün cândan ---mış

Gördi çün kim √üsni-i çer«inde kamer alnîñ seniñ

Nûra irdi mihr âniñçün tâ ezel bırakmış

Yine sensin 'âlem-i ma'nâda yârın gördüğü

Bunda dîdârîñ görüb her kim saña il√âkmış

(5) çilmıyanlar cennete zülfüñ şırâfından ‘ubûr

Dıyv-veş sermed-i sa...r-i nâ--- rında bir i√râ...mış

[26-b] ‘İlmü’l-esmâsın idrâk itdi kim ki âdemiñ

Vâri&-i ar≥ oldı âña her dü kevn-i erzâ...mış

Añladiñsa eynemâ sırr †olu âyin ---

--- kim her †araf yüz gösteren √allâ...mış

On sekizbiñ ‘âlemiñ «al...ndan iden nu† u şavt

Vârsi-i mu†la...dur ki nûr-i enfus u âfâkmış

Rûşen oldı çün Mi&âlî fa≥l-ı ◇a...dan ‘ilm-i dîn

Zi-âbiñ a√vâli ma‘lûm oldı kim re≥zâ...mış

102

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cennet √üsñünde la‘liñ çeşme-i √ayvânımış

»≥ır-veş her kim ne√â nûş itmedi √ayvânımış

Olmak isterseñ kelânullâh nâfı... çün ‘Ali

Gel o...u insânı kim başdan başa çurânmış

‘Ayniñi aç ey ða.....a inkâr iden ba... her taraf

Nâfı... olub âşikârâ söyleyen Yezdânmış

Merd iseñ muhkem yapış √ablü’l-metîn⁹⁸ ‘aş...a gel

¶âfil olma kâr-ı ‘aş...ı şanma kim âsânmış

(5) İşte lü’lü’-i ma‘rifet tavvâs ol ey cevherî

Ya‘ni ‘ilm-i fa≥la gel ki ol gevher-i ‘ummânmış

Ehl-i fa≥lîñ ...ible-gâh-ı ða... cemâlindir seniñ

Ey ...aşîñ mi√râbına baş eğmeyen şeyfânmış

Dökdüm ölçdüm @âhiru bâfında tayriñ bulmadım

çanda kim kıldım na@ar gördüm yüzüñ burhânmış

⁹⁸ Âl-i İmrân Sûresi 103 ve 112. âyete telmih var.

‘Anber-efşân sünbülün küfrine i...râr eyleyen

Merd-i dîn erbâb-ı ma‘nâ menba‘ îmânmış

Onsekiz biñ kâinât olmaz bahâ-yı kâkülün

»İra sordum bûs-i la‘lin ...ıymeti bin cânmış

(10)Tâc u tahta ‘aşı...-ı dîdâr olan bâş eğmedi

‘Aş...a kim oldı esîr ol ...ul değıl sul‘ânmış

Yüz saña ‘utdı Mi&âli tâ ezel yâ fa>l-ı ða...

ða...dan a‘râz eylemez sol kime kim insânmış

103

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) %ourre-i dilbendin olmama âya ...üllâb eylemiş

¶amze-i bîdârını seherle der «âb eylemiş

Ka‘be-i hüsnünde ‘ayn u √âcibîn ol mihr u dîn

Ehl-i ‘aş... olanlara imâm u mi√râb eylemiş

Dest-i ...udretten yazılmış bir kelâmullâhdır

»a††-1 √üsnüñ kim âñı otuziki bâb eylemiş

◇ûrla πılmânı cem‘ etmiş cemâli bâπna

Bezm idüb la‘1-i lebi câmen-i meynâb eylemiş

[27-a](5)»âk pâyiñe nigâr el-‘al ≠er eyler ne&âr

Merdum-i ‘aynem şükun la‘lînî «unâb eylemiş

‘Âşı...-1 sergeştidür çar√ey Mi&âlî zi-cihet

Nehr idüb bârân-ı eşkin ...add dolab eylemiş

104

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Gel o...u kim «a††ıñ ru«sârıñ kelâmullâh imiş

Cân gözün aç kim seniñle nu†... iden Allah imiş

Âsumân-ı cânda yâ Rabb ne zâyirçehresin

Kim πaddârıñ her †araf mihr-i vechiñ mâhmiş

≤â u ‘ayniñ lâm u fî ya‘ni ki sem‘ zi-√âcibiñ

Allah Allah her yañâ şeklin fa≥lullâh imiş

Çü cemâl u çeşm u ebrusını bu müjgânla

Didi görünmez te‘âllah ne vech-i Allah imiş

(5) Çârdeh âyâtdır «â††-ı beyâ≥iñ nurdan

Ki-âña «a††â†-ı ezel on dört i‘râb imi

~ûret-i Ra√mân deyüb vechiñe her kim †âpmadı

◊a...dan a‘râ≥ eyledi şey†ân-veş kemer imiş

Enbiyâ-veş ey sekiz cennâte minhâ isteyen

“‘Urvetü’l-vu&...â”⁹⁹ yı †ut mu√kem kim âña bırahmış

‘Abd olub bâş eğmek ‘ayb ola ma‘lûm oldı çün

Ki onsekiz biñ kâinâta fa≥l-i Yezdân şâhmış

⁹⁹ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

Elif u bâ tâ-baňa oldı &ıfât-ı kibriyâ

Bu √urûfuñ bâtına ya'ni ki ≠âtullâh imiş

(10)Ehl-i dîn oldı Mi&âlî fa≥l-ı ◇a...dan tâ ezel

Bildi çün kim «a††-ı √üsnüñ sırr-ı illâllah imiş

105

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Mışr-ı dilde pâdişâh-ı kâmurânem vâr imiş

Mîr-i Ken'ân Yûsuf şâ'ib-i çur'ânem vâr imiş

Nice müddet 'âlem-i rafletten sırr-ı gerdânem

'Aynım açdum añladum yâr-ı nihânem vâr imiş

◇amdullâh fey≥-ı çur'ân ◇a.....a er göndi beni

Kendümi şehrimde kim idüb gümânem vâr imiş

Ba...amazam firdevs ile √ûr-ı ılmânına çün

Bir nigâr-ı tû†î-yi «a††-ı sükker dehânem vâr imiş

(5) Nâfe gibi şub√ dem niçün ‘ıtrnâk olmıyam

Kim benim ber ÷urre-i ‘anber-feşânem var imiş

Sîne-i sûzânımı men niçün omâc itmiyem

Çün «addiñ tamze bir ebr u kemânem var imiş

~anurdım gün gibi her câyidür ...almaz vefâ

Dilnevâz-ı ‘âşl...ân bir mihrâbânem var imiş

[27-b] Kârım olsun her se√er bülbül-veş efrân eylemek

Be-dürr-i ru«sârıñ gibi çün gülistânem var imiş

Pîr iken bûs-i lebiyle nev cevân itdi beni

O Mesî√ li...âsiyle gör ne zamânem var imiş

(10)Gözlerim «unbârını far≥ oldu imhâr eyliyem

Zi kim yan ...addiñ gibi serv-i revânem var imiş

Ey Mi&âlî in hedef ‘ummânmış nu÷...-ı ezel

‘Aş... ba√rında zi la‘l u dürr u kânem var imiş

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

(1) Yüziñe 'aş...a √iç olmuş

~ıfatıñ ≠ât-ı ◇a.....a ma≥har olmuş

çalışña kirpiniñ fa≥lı ezeldür

Berât-ı √üsniñe sırr u fitr olmuş

~açıñ √ablını çîniñ cennet veche

~ırâ†-ı ◇a.....a verir kim ----- olmuş

Sücûda gelmeyen ◇a... şûretiñe

'İ≠ ezeldür ki deyu «abîr olmuş

(5) ◇a.....ı benden nice pinhân diyem kim

çamu 'âlemde gönden i@hârolmuş

Cemâliñ ...bledür kim √âcibiniñ

»a†ıb 'ayniñ içün minber olmuş

Bahşet-i ‘ârızında ey ...amer rû

Lebb-i la‘liñ şarâb-ı Kev&er olmuş

Selâsil sünbülün ‘ıfırından ey büt

Zemîn u âsumân pür-‘anber olmuş

Gören ◇a... yüzün mîr-ı rî«akda

Serirullâh geçmiş sürûr olmuş

(10)‘Aleniñdür rumuz-ı ‘örf u hüdhüd

Ki a‘raf erlerinden berâr olmuş

Na@ar...ıl ‘ayn-i cânla ‘Aliye

‘Araf sırrıyla ◇a.....a rehber olmuş

‘Aliyy-i cân göziyle iden idrâk

◇a...î...at ...apusundan ...anber olmuş

Na@areyle Mi&âlî «âkpâye

Kim ânuñ ...anberine ...anber olmuş

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey kitâb-ı «a††-ı √üsnüñ saña âyâtmış

Ki-ânı idrâk eyliyen bildi &ıfât-ı ≥âtmış

Câm-ı cemde sen seni çün †û†î gül seyr eyle kim

~ûretiñ dîdâr-ı Yezdâna seniñ mir'âtmış

[28-a] Görmek isterseñ ger otuz iki ...aşr-ı cennete

Sünbülün †ut ol mehiñ ki ...ara u mir...âtmış

Ba'd ez îñ @ulümât-ı hier u vuşlât-i dildârdan

Bak ne çün vech-i âniñ her †araf mişkâtmiş

(5) Saña şa†rancı her kim lev√-i √üsnüñde seniñ

Uyanamadı olmadı leclâc-i ma'nâ matmış

◊acı çün kim Ka'beniñ sırrından olmadı «abîr

çibleye yüzü †utmadı †apduπi âniñ Lât¹⁰⁰miş

¹⁰⁰ Necm Sûresi 19. âyette geçen put ismi.

Ey Mi&âli geldi ◊a...-ı eşrâf sâ'at oldu fâş

Ümmet vasıfı bu da'vide şîr-i i&bâtmiş

108

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Çâr deh «a†ıñ yûrekde âyet rumuzmuş

Fa≥l-ı ◊a...dan añladı şol kim ki 'aşk âmûzemiş

Bûy-i rû√ efzâ müselsel zülfûña ey şems-i din

çıymet itdüm kâinâtı vechüntüz ucuzemiş

Gün yüzüñ esrâ saçıñ sırrından aña oldu kim

Gicesi ...adar oldu günü 'ıydla nûr- vazzânimiş

±erre gibi serr ...oyânlar âsitânıñ «âkine

Mihr-veş eflâka çı...dı †âli'i pîr-i vazzânimiş

(5) »ûr πlmân buldı yârın Kev&er-i cennet bugün

'İlm bâzârında kim ki ma'rifet endûzemiş

Râh-1 ‘aşkıñda şu kim «ân-i ciğer≥âd itmedi

Şîr şanma sen ânı kim şaydın almaz yüzimiş

Ey Mi&âlî fehm iden ≠ât u şîfâtûñ sırrını

Buldı va√det ‘alemîn ferdâ aña imrûzimiş

109

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Mu&√af-1 √üsünde «atm itdim kelâmullâh uş

Fa≥l-1 ◇a...dan bulmuşam bu güli sırrullâh uş

»a††-1 dîdârında gördüm nükte Yâsîn-i zünnûn

Sâgar-i la‘inde buldum künt-i kenzullâh uş

Cebhesinden irmişim “şa.....ü’l-...amer”¹⁰¹ esrarına

◇aşm-ı mestânında buldum ‘ayn-i fa≥lullâh uş

Bedr-i ru«sârında gel gör ma‘nâ-yı “Sebja’l-Me&ân”¹⁰²

»a††-1 rey«ânından o...u be-ismullâh uş

¹⁰¹ Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

¹⁰² Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

(5) Ma@har-ı #ât-ı «üdâdur πay bilmeye âdemi

Yine âdem şûretinden ba... u gör Allah uş

Ka‘be-i put-«âneden far... itme ehlullâh iseñ

çanda kim ...ılsıñ na@ar gör anda vechullah uş

Ey Mi&âli πayr-efşân †urresinden ...ıl na@ar

Cân göziyle görmek isterseñ şırâ†ullâh uş

[28-b]

110

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Râh-ı ‘aş...ında çün çim-i her ki şeb-i berdârmış

Yüzüñe açılmadı ‘aynî gördi ◇a... dîdârmış

Ger «abîr olma... dilerseñ ma‘nâ-yı Allahdan

»a††-ı √üsn-i yâri o...u kim der u semme çârmış

Münker olur sana πam nâ-bud saña ey ◇a... şıfât

Ehl-i şirkiñ diyv-veş dâim işi inkârmış

‘Âlem-i ma‘nâda dildâra şol irdi bunda k’ol

Yâr kendin bildi kendü kendüye dildârmış

(5) Çün didi din ha.....nda çü fa√r-ı kâinât

Ey gönül alçak bulaşma aña kim murdarmış

Gel melek gibi sücûd eyle vücûd---

»or görme «âkî kim sırr-ı tâ ...adem-i envârmış

Cennete girmez şîrâ†-ı zülf-i yâri geçmeyen

Rûz-i «aydar menzili çün diyv â«ir nârmış

Kendü ma‘nâsından ol kimki bugün aldı «aber

Yo...muş ayyâr bildi kim cihân hep yârmış

Ey Mi&âlî göz gerekdür görmeğe çün enbiyâ

Gerçe her şeyden tecelli eyleyan şâzmış

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün

(1) Ey mu††ar aña geliñ “Ve’l-leylü i#â yapşâ”¹⁰³ymış

Ey münevver ‘ârızıñ “Ve’ş-şemsü ve’d-duhâ”¹⁰⁴ymış

Ey «u†û† √üsn-i ru«sârîñdurur %â √â vü Yâsin

Vey beyân-ı nergisiñ esrâr-ı mâ ev√âyımış

◇av≥-ı Kev&erdür lebb-i la’liñ gözüñ câm-ı elest

Bâπ-ı √üsnüñ ey büt-i çîn-i “cennetü’l-me’vâ”¹⁰⁵ymış

%âlib ol dir eski ≥ıkk-i göñülde ◇a... beni

çalb-i ‘ârifdürür ol kim Ka’be-i ‘ulyâyımış

Çârdeh «a††-ı ilâhidür cemâliñ muş√afi

Vey iki çeşmiñ rumuz-i ‘ilmü’l-esmayımış

(5) Ey nihâl sened-i rah u sırr u √a...î...âtdur ...addiñ

Vey müjeñ tır u ...aşıñ ...aysıñ o ednâyımış

¹⁰³ Leyl Sûresi 1. âyet.

¹⁰⁴ Duhâ Sûresi 1. âyet

¹⁰⁵ Secde Sûresi 19. âyetin sonu ve Necm Sûresi 15. âyetten bir bölüm

Ey Mi&âli a√sen şûretde ol mâhiñ yüzi

Kim yedd-i ...udretle yazılı fa≥l-ı bî-hemtâymış

112

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün

(1) Levh-i ru«sârında ◇a...dan sırr-ı çu^mân buldum uş

“Küntü kenziñ”¹⁰⁶ ma√zende nûr-i pinhân buldum uş

Saña esmâ-yı √üsnüñ o...udum üstâddan

Ol cihetde kenz-i dilde ≥ât-ı Yezdân buldum [uş]

[29-a] Sûre-i “Sebja’l-Me&ânî”¹⁰⁷ muşhaf-ı √üsüñdedür

Cebhe u kisveleriñde fa≥l-ı Ra√mân buldum uş

‘İlmü’l-esma’ gel ne kesleriñ şânındadır

“‘Urvetü’l-vu&...â”¹⁰⁸ dü zülfüñ râh-ı süb√ân buldum uş

¹⁰⁶ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

¹⁰⁷ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

¹⁰⁸ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

(5) Va√detiñ beymânesidür çeşm-i mestânîñ seniñ

Lebleriñ mey-«ânesinde âb-ı √ayvân buldum uş

Çehre-i dildâra ba...ma... ki «a†âdur dir ...afiye

Allah Allah hey ne a√ma... ibn-i şey†ân buldum uş

Leyle --- bedr-i ...amerdür şûretiñ

Ey Mi&âlî gör ne ku küçük küfr u îmân buldum uş

113

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bî-√ayât oldum nigâra gel ki vaşlıñ ---mış

»aste-i ‘aş...am †abîbim sen lebiñ dermânmış

Al ele πaddârıñ πâret itdi göñlümi

Lebdem ol sa√âre ‘ayniñ ...aşdını kim cânmış

Sünbülündür eyleyen âşufte cân u göñlümü

Ney gibi baπırım delen hem «ancer-i müjgânmış

Bu ‘acebdür kim tere√üm eylemezsen ‘âşî...a

Kim revân olan gözünden şavvîrine ...ânmış

(5) ÷erre gibi «âkiyâ yu ki şular kim sordı yüz

Menzili «urşîd-veş eflâk sergerdânmış

Far... idem dirseñ eger erbâb-ı dîni küfürle

Diler bi’r-rikâkin dön kim râh-ı îmânmış

Cân fedâ ...ılmaz dimişler yol ki ey mâh rev

Allah Allah bu Mi&âlîye ‘aceb-i buhtânmış

114

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cân u gönül ba√rine düşdi kim oldı tavvâs

~arrâf-ı cevher oldur ol buldı gevher-i √âş

Açıldı ma√zen-i din yan‘ni ramûz-i çurâñ

Keşf eyledi çün yedi muş√af-ı √üsnüñ zi’.....âş

◊a...bîn göziyle zâhid ba... gör deęilseñ a‘mâ

Kârı≥ u semâde Yezdân mihr-veş oldu √aş√âş

Dîdâr-ı ◊a.....ı ◊a...dan görmek dilerseñ â«ir

Mir‘ât-ı rû√-ı şâf et dil-i lev√in ile i√lâş

(5) Evvel sehm-i πamze-i kim âtar kemân-ı ...âşın

çavs almıyadı deste ‘ömründe görse va...âş

La‘liñ içerse ...ânım tıπñ keserse bâşım

Sen pâdişâhi kimdür şer‘le eyler ik&âş

‘Aş...ıñ «arrâretinden çer«ı mu‘alla... gibi

Şev...le dû-rumuz-i döner oldu Mi&âlî ra.....âş

[29-b]

115

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Mu&âf-ı ru«sârın o...ı görendür andan «avvâş

‘Ârif nefis olar gör cehl-i dûza«dan ol «alâş

267

Ma«zen-i kenz-i ilâhîsinden oldu âşikâr

Gevher-i ba√r-ı √a...î...âtsizandur ey dürr-i «âş

»a†-ı ru«sârîñ ba... kim ‘ayn-i ≠âtullâhsın

Gör ki senden ≥âhir oldu her dü ‘âlem ‘âmm u «âş

Çün cemâliñde ◇a.....ı gördüm ene’l-◇a... söylerem

Dilberâ Manşûr kim birâder idüb zülfünden aş

(5) []ı u paşdan göñli çün dür dilersen --- &âf

Pûte-i ‘aş... içre cism-i cân er but hemçün reşşâş

Çün lebiñ idem √abîbiñ yüz biñ oldu ...ân bahâ

[]am yemem ...atl eyleyüb gir bâşım iderse ...aşşâş

Câm-ı la‘linden Mi&âlî va√det nûş ...ı

‘Ârif ol gel senden pâ yek tev√ide bâş

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ «a††ıdur esmâ-yı küllîden para≥

Mu&√af-ı ◇a...dur ta‘aşşub ...ılma ey &â√ib para≥

Dürr-i ba√r-i ‘aş...a gel pavvâş ol ey gevheri

Bilesin tâ≥âtdur cevher şifât ◇a... para≥

Genç-i √üsnünde †ılsınullâh keşşâf olmadı

İstivâ-yı sünbülün sırrında kim oldı √ara≥

Nûr görmek isteriseñ Ka‘be-i dîdâra gel

Çekme za√met √âciyâ yüz döndür ez sinniñ ----

(5) Alûd-i sırr-ı ebniyeñ ma‘nâsı fehm ide gör

Ki olmayasın ‘â...ibet pişmân idüb enguşta pa≥

““Urvetü’l-vu&...â”¹⁰⁹ †ût kâvildür &ırâ†-ı müsta...îm

Cennet isterseñ dile minhâc-ı ◇a...dan ...ılma √a≥

¹⁰⁹ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

Nu†...ullâh Mi&âlî kim bugün fehm eyledi

Âhiretde otuz iki √ûr olur aña ‘av≥

117

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Añlama... sırr-ı şalâtı ◇a...dan oldu saña far≥

Bil niçün mi‘râcda «amsîn iken «ams oldu far≥

Saña nu†...-ı ezel-i ◇a...dan emânetdür saña

Sermed olduñ ◇a.....a teslîm itmeseñ medyun-ı far≥

Yedi «a††îñ muş√af-ı ◇a...dur aña burhândur âl

Yedi deryâydı ‘arş u yedi kevkeb yedi ar≠

Elifullâhdur na≥ar ...l itti√âd ehli iseñ

[[ayr ma«lû... u yo... anda levn u mi&al u †ûl u ‘ar≥

[30-a](5)Ey Mi&âlî cân göziyle çehre-i dilde ba...

Ser-be-ser kelânullâh eyler saña ‘ar≥

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Eys sevâd-ı ‘a>miñ hüsniñde bâ<it-i beyâ>

Çâr heşt oldı bu ma‘niden gel itme in...i>â>

Bilmediñ el-...amer sırr-ı “Elem neşra√lek”¹¹⁰

Levh-i vechiñ hemçû Mûsâ ...almasuñ ta intiyâ>

‘Ârif nefis olmayınca kimse bulmaz ◇a.....a yol

Cânib-i ◇a...dan meğer kim el vire râh-ı ‘u...âz

çılmayan îmân ◇a...da ‘â...bet √âşıl ya...în

Kâfir-i bî-dîn olur şeytân teg tâ in...irâ>

(5) İsteriseñ ma‘rifet derîn me‘ânî gevherin

Gel bize ey cevherî ‘ummân-ı ‘aş...a ol hayyâ>

Bâπ-ı cennetdür cemâliñ √ûr u π Imândur «a††iñ

Lebleriñden cârî olmuş saña ‘ayn-ı √iyyâ>

¹¹⁰ İnşirâh Sûresi 1. âyetin başı.

Ey Mi&âlî secde-i âdemden a'râz eyleyen

◇a... perest olmadı â«ir düşdi çün diyv in...iyâ&

119

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Leyletü'l-isrâda A√med gördü ki şâb-ı ...a†a†

Vech-i âdemden 'ibâretdür kim oldur yedi «a††

Zülf ü ...âş kirpigiñ vardı ...amer-i mi'râcımız

Mı&r-ı √üsnüñ câmi'nden olmuş zi ehl-i vasa†

Bañ a u saña √a††dur cemâliñ mu&√afi

Ol sevâd-i a'≥amiñdan ◇a.....a buldum ◇a... neme†

No...ta-i aşlem cihâniñ varlπ hem no...†tadur

Bulmuşam bin on sekiz bin 'âlemi andur nu...e†

(5) ◇âfi≥â cebheñde çün cân-ı nüs√asın ders

Seb'a √ân oldum deyüb çurñân o...uma πalat

İAlleme'l-Esmâsı faẗlıñ dürr-i cândur iste bul

Ka'rdur yâsine πavvâş ol yûri mânend-i bu†

Ey Mi&âlî dürr-i 'ummân-ı √a...î...at bendedür

Men nah≥ıñ ba√r-ı ba√rıyanem benim cey√ûn u şa†

120

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey «a††ıñ mi'rac-i √üsnüñde ru«-ı şâbbin ...a†a†

Allah Allah pes niçün yüz bükdi erbâb-ı şe††â†

Her rehâne lâyı... olmaz †a'am-ı √ayvân değıl

Ni'met-i ◇a...dur yüzüñ «ânında zîrâ heft «a††

Âb-ı Kev&er ırmaπıñ bu 'acebdür teşnesin

~evdasın ser geşte şudan bî-«aber mânend but

[30-b] Et √üsnün çün ehlullâhdan ders itmediñ

çırâ'ât-ı çur™ândan el çek ey πala† ender πala†

(5) Sen seni bilmek gerek sen tâ ki Rabbî bilesin

Rişte-i âyet hem kelâm-ı Muştafa budur neme†

Mu&√af √üsünüde zülfüñ bâ u “Bismillah”¹¹¹ dur

Kim πaddâr üstünde her su aña «akdur ne...e†

Ey Mi&âlî Mu&†afanıñ ümmeti şoldur kim ol

Buldı Firdevs istivâdan oldı erbâb-ı vasat¹¹²

121

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Zâhid ekl o...uma te’vîl-i çur¹¹³ân pala†

Ser-be-ser kelânullâh ba... gör dürr-i ne...et

Göster “Sebja’l-Me&ânî”¹¹³ cemâliñ muşannefi

Nûr-i ◇a...dur lev√-i ru«sârında ki rey√ân-ı «a††

¹¹¹ Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

¹¹² Bakara Sûresi 143. âyete telmih var.

¹¹³ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

Cum‘a-i yevmü’l-mezîdin vâ...if olduñ râzına

Far...a-i nâcî gibi olduñsa ger ehl u bu†

Ey ki ‘aş...ñ ba√r-ı ‘ummân-ı ezeldür bî-girân

Âña πανβάς olmayandır bulamaz mânend-i bu†

(5) Ey Mi&âli ki şa...ın nâ-ma√reme râz itme fâş

Sırr-ı ◊a.....ı yine ◊a... ehline cârî et çü şa†

122

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ...aşñ müjgân u zülfün şûret-i şâb ...a†a†

Kândan o...andı yirmi sekiz otuz iki «a††

Eyleyenler ‘anberin zülfün şîrâ†ından ‘ubûr

Bildi niçün oldı ◊a...dan ümmet-i A√med vasa†¹¹⁴

No...†a-i bâyem didi √aydar k’odur aşl-ı ‘ulûm

Âdemi fehm eyle ya‘ni nu†feden hemçün ne...e†

¹¹⁴ Bakara Sûresi 143. âyete telmih var.

Sen kelâmullâh nâ†ı...sın kelâm-ı şâmeti

Râst tefsir eyle kim ◇a... sözde yaraşmaz şe††â†

(5) Cevher-i ≥ât-ı ezelden vâ...ıf oldu lâ-yezâl

Ma‘rifet ‘ummânına πανvâş olanlar hemçûn but

»âtmıñ sırr-ı dîn görüldün ‘ayniñ her bir †araf

Eşk-i rummânı revândur şol kim –çûn u şa†

Ey Mi&âlî ‘ârif Rabb-i ‘ârif nefis olmayan

Oldı aş√ab sa...r-ı sermed çeker renc u sa«†

123

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün

(1) Zîn ◇a...da zâhid bunca nedendür bu ke@#â≥

◇a.....a inşâf eyle ki gel Ra√mânı ol ...ıl itti‘â≥

Ma‘rifet râhında ehl-i fa≥la inkâr eyleyüb

Bu revâmıdur ki bî-teveccüh olasın i‘tiyâ≥

[31-a] ≤ann içre πuşavâne vaşla eh bî-«aber

Aşa ne tazbîr idüb bunuñ ...ılasın çün va‘â≥

Sen kelâm-ı Lem-yezelin âyet-i bâb bâb

Âdemi evvel isten ◇a...dan ilmiñi ...ıl ihtifâ≥

(5) ‘İlmiñi sen bu kemâliyle eger kesp itmeseñ

[[âfil olma deyu olursan menziliñ olur şevâ†

çalırısñ ‘â...ıbet ender radâb-ı câvidân

‘Avn idüb ...ılmazsa saña ≠ât-ı lü†funan le«hâz

Nu†...-ı ◇a...dan nûş idenler çün Mi&âlfî câm-ı ‘aşk

Zinde olur >>†r-veş sırr-ı >>üdâña irmez fevvâ≥

124

Mef’ûlü Fâ’ilâtün Mef’ûlü Fâ’ilâtün

(1) Ni‘met-i fa≥l-ı ◇a...dan olmadı kim ki ma√≥û≥

Dünya vü â√iretde bulmadı ...a†‘an «u†û†

Kim eyliyeydi ma'lûm #ât u şifât-ı ◊a.....ı

Olmasa nu'...-ı mu'la... saña √arf-ı melfû≥

Oldı 'ayân gün gibi sırr-ı ezel hem ebed

O...undı ◊a... yüzüñden tâ lev√-i ma√fû≥

A'râ≥ iderse zâhid senden ne tam çü «uffâş

çana göriser yüzüñ şemsini deyu √ucû≥

(5) Bunda cemâliñ gören dîde göriser ◊a.....ı

Göremez ol kim oldı yârin kendüne mel√û≥

İrdi bahâr ma'nâ der bezm-i ehl-i 'irfân

Sâ...î-yi ◊a...dan iç mey behcet bul olma sû

Keşf itdi sırr-ı bâ'ın √üsñüñ kitâbetinden

Buldı Mi&âlî çün kim lâmla bâdan nu'û'

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Şems-i ru√sârında ey dil her se√er yân hem çü şem‘

‘Âşı...-ı pervâne yânsa nûr olur bir nâr şem‘

Vâ...if olmaz mu&√af-ı √üsnüne ol ‘İsâ demek

Kimki †utmadı bu gün sırr-ı kelâmullâh şem‘

◊a.....ı emr zi-şûretinde görmek isterseñ ‘ayân

çıl na@ar kim göster ebr u vech-i «asm u şem‘

İncîl u Tevrat u Fur...ân u Zebûruñ sırrını

Fa≥l-ı ◊a... bir no...†adan keşf eyledi vü ...ıldı şem‘

(5) Muşhaf-ı ◊a...dan Mi&âlî vechine pâk et na@ar

Nefs-i şey†âniye uyma olma ma√bûbla şem‘

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ~ûret-i ◇a...dan kinâyedür yüzünde «a††-ı seb‘

Âsumân ar@ u kelâmullâh u âdem da«î seb‘

[31-b] ‘Ârif-i Rabb ‘ârif-i nefis olmıyan √ayvân olur

◇a... perest ol ◇a.....ı tanı âdem iken olma şabi‘

Suret-i Ra√mâna yüz †ut âdemî ol âdemî

Zümre-i şey†ândan olma eyle gör ‘acebi def‘

Sâtar zeyyini nûş et şu --- bâdeden

Bâdedür çünkim iden mir’ât-ı dilden pası ref‘

(5) Ey Mi&âlî ehl-i fa≥l olmaz cemâli «a†ların

O...uyub âl-i ‘âbâ gibi eger bulmasa nef‘

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

(1) İnsâna sâcid ol gel şeyfâna olma tâbi'

Ra√mân yüzine †ut seyr eyle 'arş-1 râfi'

Evvel sebep noldı kim geldi cihâna A√med

Âhir ne idi bâ'is k'aşlma oldı râfi'

Dil Ka'besine yüz †ut √acı şûrâ olma

'Ârif ret ola gör 'ömriñi ...ılma ≥âyi'

Ey genc u gevher eyle şâh-1 cihânem dîn

Şâh-1 cihân oldurur 'aş...la ola ...âni'

(5) Çanda kim etsiñ na@ar#ât u şıfâtı mu√it

--- yazdı her câ pinhân içinde şâni'

Saña el âdemi saña yâr ola gör

Kim bundan özge olmaz 'u...bâda kâr-1 nâfi'

Çün fi u ≥âd u lâmi “◊a.....e’l-ya...în”¹¹⁵ Mi&âlî

Bulduñ çü ‘Îsâ olduñ deccâl nefse ...â†i‘

128

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ enverinden irdi «urşide şu‘â‘

Vey şifâtıñdan o...undı ma‘nâ ≠ât-ı me‘â‘

Çârdeh «a†ıñ melekdür Ka‘be-i dîdârda

Kim «abbâ√ olmuş aña mü&ennâ &ülâ&la ribâ‘

Bâşından ayâpa †ılsım-ı genc-i ≠âtullâhsın

Cân göziyle nâ≥ır ol bulduñ ◊a...dan ı†ıılâ‘

‘Ârif-i Rabb ‘ârif-i nefis olmayınca âdemi

Menzil-i Ma√mûda irmez ◊a...dan eyler imtinâ‘

(5) Saña nu†...-ı ezelden sırta apâz eylesem

Ra...şa gir ‘arşda eylerse Cebrâ’il istimâ‘

¹¹⁵ Vâkıa Sûresi 95. âyetin sonu.

◊âribân-ı ‘aş...a gel ey «âce mu...bil bende ol

Şar... u πarb u rûmi gezme sendedür ‘Âli

~u ...o...ar bir yerde ço... †ursa Mi&âlî ‘âkıbet

‘Ârifseñ merzubun πayr eyle elvedâ‘

[32-a]

129

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Ey cemâliñde yedi muş√af yedi «at ri...â‘

Ka‘bedür kenz-i ...udûm u ‘umre u √acc u vedâ‘

“Beyt-i ma‘mûr”¹¹⁶ oldurur şaf şaf melekdür «a††larıñ

Tavâfa gelmiş her †araf --- rubâ‘

Genc-i √üsñünde †ılsım olmuşdurur kisveleriñ

İçdi kenzin şol ki geçdi ...ıldı sırrın istimâ‘

¹¹⁶ Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

◊üsnüñ âşuftesidür yo... ..arârı rûz u şeb

Ne felek fırmaz ânıñçün çer√urub eyler semâ‘

(5) ‘Îsâ-veş fıokuz felek sırrından olursan «abîr

Fet√olursa ger saña şehriñde ki burç u kalâ‘

‘Ârif oldı saña saña vü sî ‘âleme

A√med ânıñçün dir ânıñ ...addine sûtûn ≠irâ‘

Fehm idersen Cum‘anıñ sırrın resûlullâhdan

On bir on yedi u on beşi ...alursañ ictimâ‘

Ba√r-ı hikmetden me‘ârif derîn i@hâr et bize

Va‘@â efsâne-i ta...lidden virme şadâ

Âdemiñ vechine yüz fıut ...ible-gâha et diy-veş

Eylemezseñ &ûret-i Ra√mândan ger imtinâ‘

(10)Muşhâfiniñ ‘âlem-i ma‘nâda mi‘râcı nedür

Ümmet vusfâ olub ...ldıñsa aña ittibâ‘

Nefsiñ idrâk itmeseñ ...ullu...dan âzâd olmadıñ

Yedi kişverde senindür şâh olursuñ ey şücâ‘

◊a.....a inşâf it edeb gözle edebden çı...ma kim

Bâb-ı dinde ehl-i fa≥l olana yaraşmaz nizâ‘

Vâlidıñ sırr-ı √üsünüñden Mi&âlî vâ...ıf ol

Kim budur âbâyla i√sân u «al... u iştinâ‘

130

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Âb-ı va√detden lebiñ devrinde içdim bir ayâπ

Câvidânî »»≥r u ‘İsâ gibi oldum bende şâπ

‘Alleme’l-esmâya irdüm çünkü fa≥lullâhdan

Rûz-i ‘îyd u leyl-i ...adr oldı baña †âg uş bâπ

~ayd idüb cân murπunı her dem giriftâr itmeğe

Dânedür «â-yı sipâhıñ ‘anberîn zülfüñ †uzâπ

Ru«larıñ ...ablar perişân olduğu dem sünbülün
~ankı maπribden †olunur şems ma√volur çerâπ

(5) †asretiñden «un-ı baπrımıla dü çeşmem sâπrı

Her bir bir lâledür kim vârdur u ney içre dâπ

Nâr-ı ‘aş...la göñül şehrini pür-nûr eyledi

Ol «ramân sırr u ...add u ---- ol gül saña ---

Ehl-i ‘aş...la Mi&âli câm-ı va√det nûş ...ıl

Çırmızı gülden †aba...-ı †onandı çün her bir ----

[32-b]

131

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Sebz-i «il‘at giydi ‘âlem oldı gülzare beyn-i bâπ

Tutdı ser-i ser lâle destinde yine rezzîn ayâπ

Nergis-i şehlä çimen-i zînet içün içdi ‘aynı

Gülistân altun †aba... †utdı zi-gül be-zehri bu dâπ

Gerdan akmiş √asret kisve-i dilberden benefş

[[âr-ı ru√sârından ormuş batırına her lâle dâπ

Zümre-i ‘uşşâ... âπâz itdi seyre fevc fevc

Gülşene girüb âniñçün şuda †utmuşdur âyâπ

(5) ‘Iyş u ‘işret bezmine itdi rind-i ‘aş...bâz

Şeş cihetden açdı her bir πonce fem çün gül-i bâπ

La‘l yâdına mu√abbet-i câmen içmezsен deyu

Geçdi √ancer be-yed-i çeşm eyleyüb süsen-i pençâπ

Kâinâtı zîr u belâdan temâşâ ...ılmapa

Gün da«i evc-i felekden ya...dı bir ...andil-i çerâπ

Ey Mi&âlî çün bu †arz üzre cihân-ı ‘işrettedür

‘Ârifâne &o√bet-i ‘irfâne ...ıl sende yerâπ

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Zülfüne †olmuşdı dil itmek diler dîvâne genç

Ol uzun sevdâya düşmekdür ...atî merdânelik

Nâra yanma...lı... «alîllikdür ki yandı şem‘-vâr

Kimseniñ ◊a.....ı degildür kim ide pervâneliπ

Lâm u bî-la‘liñden ey büt içdim âb-ı √ayât

Nergis terk-i √a†âyik ideli peymâneliπ

Genc-i ‘aş...ñ ey ...ırmız her câda bulmaz iştibâh

Göñlüm âniñ ma√zenidür hem yeter virâneliπ

(5) Göñlümüñ murgın nice bâr ...ılmasun şikâr

Yüzde zülfüñ dâm olur çün «âliñ eyler dâneliπ

Nergis-i şehlâdur da «add u çeşmiñ ‘ar≥a ...ıl

Ki itmesünler bir da«i ra‘nâlıπ u mestâneliπ

Fa≥l-1 Yezdân çl... çün biñ kez behiştindür ziyâd

Yârla bulma... Mi&âlî bir nefsi-i hem√âneliπ

133

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Baπ-1 cennetdür cemâliñ gül πaddâr ez her †araf

Bülbüli bu gülşeniñ cândur zihi ‘izz u şeref

Şâ√-1 gülde πonceniñ ...ân itdi baπrın lebbleriñ

La‘l hem la‘liñ ...atında seniñ u berza√mıñ «azf

[33-a] Ni‘met-i ◇a...dur yüzüñ «ânında otuz iki «a††

Ki ehl olmaz fa≥lıñdur değıl bu †a‘am her ---

Çün şarâb-ı âb-ı Kev&er oldı la‘liñden revân

Devr-i ‘Îsâdur bu dem içmek gerek bâ çeng u def

(5) Ehl-i ‘irfânla câm-ı ma‘rifet nûş eyle der

Bezm-i gülşende âniñçün †utdı sâπtir gül be-kef

Yedi i...lim fet√in isterseñ nigârîñ sünbülün

Tut kim oldur zü'l-fî...âr-ı √aydar-ı şâh-ı Necef

Câiz olmaz ey mu...alled kâ'ıtîñ bil sırrını

Ki şa...ın kim rûz-i â√ir √âşılıñ olur telef

Bî edeb olma şeri'atdan şa...ın ...oparmasñ

Kim aña 'ayn-ı √a...î...at didi i√vân-ı selef

Ey Mi&âli≥âhir u bâ†ında çünküm melce'îñ

Fa≥l-ı ◇a...dur «al...-ı 'âlem düşmen olsa lâ-tu«af

134

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) O...duksa şûretiñ lev√inde kervân altı √arf

Bilesin ki otuz ikidür sırr ma@rûfla @arf

Düşmen-i 'ilm-i √arfe bulmadı dîdâr-ı ≠ât

Ol bulur ki vü her kim ol virdi aña bu si√r jerf

çiymeti şeh-vârdur şol cevheri bulur âni

Ki eyleye emlâk u mâl u cân u bâş aña şarf

‘İlm-i dîn budur tarî...-i enbiyâ’ u evliyâ

Âç gözün ey vâze’-i «arf u kelâm na√v u √arf

(5) Yevmu tebygeu vücûhun didi tesevvüd el-vücûh

çâre «a†ıñ o...i âp it yüzüni mânend-i berf

%urre-i küfründe her kim olmaz îmândan «aber

Râh-ı dînde «âsır oldı bulmadı çün deyü taraf

Ey Mi&âlî kim ‘ubûr itdi şîrât-ı kâkülün

Ümmet-i evsâ†dan oldı merd-i ârzem u ----

135

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) O...udum √üsnün kelâmullâhın oldum feylosof

On sekizbiñ ‘âlemiñ esrarına buldum vu...ûf

No...ḥa-i ≥âtım şîfâtım ‘alleme’l-esmâ benim

Men kelâm-ı ◊a.....a ma@rûf olmuşum @arfem@urûf

Saňa saňa yetmiş sekiz hem yedi √arf

Bendedür sekiz yirmi bir hem on yedi √urûf

“çâf ve’l çurân” u Yâsîn ḥâ u hâ u kâf u hâ

‘İlm-i paybdur aña ◊a...dan ◊a.....ı isterseñ ezûf

(5) Devr-i ru«sârında ◊a...dan dersin ...ıl “Sebja’l-Me&âni”¹¹⁷

Görmek isterseñ cemâliñ √a≥ret-i fa≥l-ı ra’uf

[33-b] Çün seni tâ ...adem-i çurâna tebdil itmeñ

Deyü müşrikin yüri ol cân-ı nâ-pâkla yûf

Ey Mi&âlî bir na@ar...ıl ten-i πılâfımdur benim

Otuz iki nuḥ...-ı ◊a... ağzımda olmuşdur süyûf

¹¹⁷ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

(1) Ey ma@har-ı»üdü sen gel eyle ◇a.....a inşâf

Allah sende iste ol murad-ı sırr-ı a'râf

'An...â-yı lâ mekânı sensin fehm sendedür

Sîmurπ fa≥îl-i ◇a.....îñ menzili ol kûh-i çâf

Dîdâr-ı ◇a.....ı görmez ma√rûm olur Lem-yezel

Kimki bugün ...ldı mir'ât ...albini şâf

◇a.....îñ kelâmı oldu her şey' ene'l-◇a... ider

Açıldı genc-i eşyâ ez √arf-i îñ nûn u kâf

(5) Rûşen olmadan ey cân la'liñde âb-ı √ayvân

»ı≥ırla 'Îsâ ister şîrîn lebiñden itlâf

Ben bende ◇a.....ı gördüm hem belki her ...alemde

çurñân-nu†... Mi&âlî varmı bu buña i«tilâf

Mefâîlün Fejîlâtün Mefâîlün Fejîlün

(1) Ey âyet-i cemâliñ sırr-ı çehâr meşâîf

Vey münderiç-i lebiñde mermûz-i her şaîyif

Kenz-i künûz-i çurân oldı faîl-ı a...dan

‘Anber-feşân şaçıñdan cânım olalı kâşif

Ey Ka‘be-i va...ki mi râb u fâ...-ı ...âşîñ

âcî-yi a... degilmi şol ki oldı aña fâîyif

a... şûretiñe şeyfân itmez âniñçün sücûd

K’aşîdürür nârânîñ çıkdı sırr oldı meîyif

(5) Ey «aî-ı zîrîn-i lebiñ bî u nü...eî-i ‘an...a

Her kim o...ursa billahi ey meh degilmi ‘ârif

Derk eylemezse zâhid ‘ayb itme «aî u «âlik

Ki esrâr-ı “Küntü kenz”¹¹⁸e her diyv olur mı vâ...if

¹¹⁸ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Gel gel o...1 kitâbın şâp elde çün Mi&âlî

Ehl-i yemîn ol u râst ola ki o re'y-i mu«âlîf

138

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ◇a...dan açıldı kimiñ ki nu†...1 olmadı güzâf

Ma‘rifetden ol ‘acemî dem-be-dem ger ursa lâf

Leyletü’l-mi‘râcda √amsîn şalâtın sırrını

‘Arifâne bir na@arki settar bu lâm u kâf

~ûret-i ◇a.....1 temennâ itmeğe ...ılma †aleb

İtmeyince göñlüñün mir’âtını zerr gibi şâf

[34-a] Ser-be-ser esrâr-ı çur^vânı şarî^van şems-veş

Nâ@ırol ◇a.....m göziyle @âhireyle √arf-ı ...af

(5) Ey Mi&âlî çünki bulduñ fa≥l-ı ◇a...dan vaşlını

Cümle ‘âlem ger saña agyâr olursa itme «âf

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bulma... isterseñ şıfât u ≥ât-ı bârîden vu...ûf

Enbiyâ-veş fa≥l-ı ◊a...dan gel okı ‘ilm-i √urûf

Bu şarî...a her ki müşrikdür olur deyü recim

Evveline âkirine @âhiru bâşında yûf

Müşrike ‘ayn-ı pazâdur ušte âyet ur tîr

Fensur bu ufu... el-«a... çurânda ey şâhib-i süyûf

Dem bu demdür şaflet itme “sevfe ye’tîllah”¹¹⁹ 0...1

Aç göñül gözün ki irişdi √a≥ret-i fa≥l-ı ra’ûf

(5) Jengden âyine-i pâk eyle ey eflâk-ı nûr

Kim meh u mihrdür dıra«şân ne lâyı...dur kûsûf

~adriñi şer√eyle çe... yân ...andîl-i tende çü şem‘

◊ayfdur kâvile «afâ mi’ât-ı cân ender @urûf

¹¹⁹ Mâide Sûresi 54. âyetten bir bölüm.

Gel Mi&âlfiden †aleb eyle ledün sırrın eger

‘İlm içinde bilmek isterseñ ki kimdür feylosof

140

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Çün bahâr oldı açıldı sünbül u √amrâ gülef

Ehl-i ‘irfânla ‘ıyş et ‘ömrüñü ...ılma telef

Kim ki nefis bilmedi ◇a...dan «aberdâr olmadı

¶ar...-ı ba√r-ı cehl oldı bulmadı ‘izz u şeref

Fa≥l-ı ◇a... ..ılmış i√â† on sekiz bin ‘âlemi

Gözleriñ a‘mâ değılse bâ... u gör ey nâ-«alef

Her kim ol kendüvi kimiñ ma@har ider bilmedi

Mihre ‹ired renπdür andan bir âvicgâh u ‘allef

(5) Destiñ oldı çün ki “Bismillahirra√manirra√îm”¹²⁰

Ey Mi&âli zîr-i bâd no...†adur añâ bu kef

¹²⁰ Fâtiha Sûresi 1. âyet.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Geçdi pençe-i devr-i ‘ömründe zemistânla şayf

Añladınmı kimdürür «ânında bu mihmân u @ayf

çiyemeti cevherdür âni aldurursun ki şa...ın

Kâyid-i seyrin soñra barma... --- derdle √ayf

Çün Mesî√â ...âtil ol deccâl nefsi olma râm

Feth ...ıl cân-ı kişverîn kim sendedür bezmde seyf

Vire gör bunda √esâbîñ vezn olub mîzânda

Sırr-ı a‘mâliñ saña şormazdan evvel tâ ki neyf

[34-b](5)^aâhir u bâ†ın Mi&âlî fa≥l-ı ◇a..... iste kim

±ât-ı mu†la... nûr-i mu†la... oldurur biçün keyf

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Nuḡ...-ı sîmurg ezeldür cism añâ kûh-i çâf

İkisi bir nûr-i ◇a...dur yo...dur añâ i«tilâf

‘Anberîn zülf u ...âşîñ şehlâ gözüñ tefsir ider

Kâf u hâḡâsın u √a mim u elif lâm nûn u çâf

İstivâ «aḡḡından añla nükte-i “şa.....ü’l-...amer”¹²¹

Gör ne ma‘niler beyân itdi √arf-i nûn u kâf

‘Aş...dâr ne bugün Manşûr-veş dâr olmayan

Zülf u ru«sârı vişâlin umma ey ehl-i gü≠âf

(5) Remzle söyler ene’l-◇a... ey Mi&âlf her ...uluñ

Nuḡ...-ı ◇a...dur nûr-i ◇a...dur küll-i eşyâ ruḡb u câf

¹²¹ Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

(1) Görmedüm Allah Allah böyle kelâm-ı şerîf

Çehre saña ◇a... mu&√afi bedr cemâl-i la'îf

Mir'ât-ı fa≥l-ı ◇a...dur şûret-i insana ba...

Gör cân göziyle ◇a.....ı anda ki yo... mu<telif

Âdem yüzine secde ...l ânı eyle ma'mûr

İslâma kûşîş eyle dînünde olma na<îf

Muş√af-ı ◇a... o...u resm-i la'îf eyle ...addîni

---- duhânîñ çeşmim râst-i ...yâmîñ elif

(5) 'Abd olma... isteriseñ fa≥l-ı Mi&âlî ta√...î...

Hemdem ehl-i fa≥l ol diyv ile olma √arîf

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Aç göñül gözün zi-her sû lem‘a-i dîdâra ba...

Sırr içinde sırr olan bu nükte-i esrara ba...

Görmek isterseñ tecellî nûrını mi&l-i kelîm

%oûrda “‘innâ enallah”¹²²dan dem uran nâra [bak]

Seyr edem derseñ semâ-yı rû√u mânend-i Mesî√

İste mihri ≠errede gel no...†a-i purgâre ba...

Perde-i gayrî güzûñden çâk edüb gir vahdete

‘Ayn-ı agyârı ...apa √üsñ ü cemâl-i yâre ba...

(5) ~ay...al-ı ‘aş...la dil-i jengîn bilüb pâk itmeğë

Bâde-i tev√îd içüb âyine-i ru«sâra ba...

Kâne gel cevher dilerseñ gevher-var ey göñül

Ma‘rifet ba√rinde πavvâs ol yûri şeh-vâre [bak]

¹²² Kasas Sûresi 30. âyetten bir bölüm.

Añladiñsa ma'nâ-yı sırru tulû âyetin

Enbiyâ-veş her ƒarafdan cilve-i settâre ba...

[35-a] Cennet-i √üsne şîrât-ı müsta...îm olmuşdur

““Urvetü'l-vu&...â”¹²³ ca'd-i sünbül-i dildâra ba...

Ey Mi&âlî √ayy olur sermed çün 'Îsâ mürde dil

Tûfî-veş ...lsa tekellüm ol şükr-i goftâra ba...

145

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) [Jayr-ı ...o gel mu'cizât-ı A√med-i Mu<târa ba...

Men'-i sırr u vilâyet-i √aydâr-ı kirâre ba...

K'ân âdâb u √ayâ pâkize √üsn u √al... u luƒf

Mu√rem-i A√med nigâr şâh-ı dîn i@hâra ba...

Gevher u der îñ ba√ri- 'aş...-ı ...utb-i evliyâ

Şebr u şîr-i evvel iki pertu envâra ba...

¹²³ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

Gör ne kâniñ cevherîdür şâh-ı Zeynel ‘abidin

Görüne ma«zen bâb-ı miftâh olupdur dâra [ba...]

(5) ~âf ...albiñ çü bâ...ır dîn-i ◇a...da ey göñül

Ca‘feriñ †ut dâmenin ol hâdî-yi settâra [ba...]

Mûsâ Kâ@ım ‘Ali kâne vilâyet-i sırr-ı #ât

Âfitâb u mâhitâb-i künbed devvâre ba...

Gir te...âniñ râhına olma... dilerseñ müttâ...î

--- te...âniñ kavline her sû yûri dîdâra ba...

~â√ib-i tûπ u ‘ilm dilerseñ bende ol

‘Asker-i mîr-i livâ emrinde olan kâre ba...

İ...tidâ ...ıl mehdî-yi şâhib-i zamâna cânla

Secde ...ıl dergâhına yüz sür şeh-i ebrâra ba...

(10)Oldılar zühr ile hem ma'nâ-yı "Sebja'l-Meân"¹²⁴

Bir ...ulda on ikidür ...udret-i ...ahhara ba...

Ehl-i dîdâ olma... dilersen çün Mi&âlî ehl dîd

Cümle bunlar birdürür bir gül bu bîkr esrâra ba...

146

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Tılsım-ı kenzhâdur yedimiñde beş barma...

Kâniñ her mufaşşalı ey meh rumuz-ı yâsînden meş...

İki elif iki lâm u bir yâ hâ-yı vahdetdür

Yed ki "Sebja'l-Meân"¹²⁵ oldı »üdâ beyn-i çeşmle gel ba...

Dü destîñ saña √arf-ı kelâm-i lâ yezâldur

Kim ol envâr-ı taybîñ nu...âfı beyt u dü fanî...

¹²⁴ Hier Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

¹²⁵ Hier Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

Yediñden o...udum gül tâ yediye sırrını rûşen
Misbâ√ bir muπîñ ...ıldum çü dest-ı çepiñe mul√a...

(5) Olur çün saña mufaşşal biñ üç yüz ...ır...dur nükte

Görinür sâ‘at u ta«mîr-i âdem hem derç-i muzla...

Rumuz-i za√met yenceñdür mu†âbı... fâ≥l u Allah

K’evc-i ...ısmetde sûtûni saña far≠ eylemüştür ◇a...

[35-b] ~alât-ı «ams insana se ...ısm üzre ...arâr itdi

Yediñ ref^-i √arfeyn et &ellâ&in o...ı bir mu†la...

Semâ ucunda †ar√ eyler ...amer çün baña menzil

Ki ya‘ni meh-i kefiñ aña menâzıldür bünânü’l-◇a...

Bahşet-i Lem-yezel vechiñ «a††ıñ √ûra u πlmândur

Lebbiñ Kev&er yediñden a...ar sîşad u şaşt ırma...

(10)Cemâliñ ‘arş-ı a‘@amdurvelakin müntehâ ...adriñ

Yeminle yesârıñda enâmil saña yapra...

Duhânîñ çeşme ervâ√ u nu†...uñ ba√r-ı Yezdândur

Ne lü'lü' buldı destîñden olan πανvâ& u müstærâ..

Sen ol sîmurπ u 'an...asın ki sırr-ı çâf eşyânîñ ten

Dürr-i destîñ nurdan bâl u aña da barmaπîñ ...aya...

Yemîniñdür çü "Bismillah-i Ra√mân"¹²⁶ vü leffîñ no...†a

Şimâliñ Sûre-i el-√amd ânı fehm eylemez a√ma...

Cemâliñden o...umazdı rumuz-i 'ilmü'l-esmâ

Şehâdet barmaπîñ mâh-i semâda ...ılmasaydı şa...

(15)Şu kim destân sırrından «abîr olmadı ur boynunu

Bünânın tîπıyla ...a†' it mu'a≠ab olmaπa elya...

Şol ol kim gösterür @âhir ◇a.....îñ ≠âtınıñ esmâsın

Revâmıdur ki nâm ola şükûf-i nâçîze zanba...

¹²⁶ Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

Mi&âli bin ledün 'ilmin çü ◇a...dan elde keşf itdim

Ta&avvuf ehliniñ cümle ne vardur niçesün bu rama...

147

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey yüzüñ ba†√a u müşgin ...aşlarıñ mi√râb u †â...

Vey leb-i cân perveriñ kevser-i “ke'sen dehâ...”¹²⁷

Lem-yezel ni'metdürür «a††iñ yüzüñde her †araf

Pes ...açân bu «ân-ı ◇a.....a el şunar her bir «allâ...

»ı≥r u 'Îsâ-veş bulur sermed √ayât ender √ayât

Bir nefsi cânânıñla şolkim olur hem veşşâk

Cennetü'l-mâvîde â«ir bulmiserdür ma...âm

Üstüvân ...ılmayân ol mâh bedr-i inşi...â...

(5) Her ki buldı ittişâliñ bunda ey dîdâr-ı ≠ât

Vaşl-ı sermed buldı yârin görmez anda iftirâ...

¹²⁷ Nebe Sûresi 34. âyetin sonu.

Gel berü cāt u vücuda seyyâr ol idrîs-vâr

Ger dilerseñ kim saña ‘arş ola evcine revâ...

Kûş çekdi ey Mi&âlî şî‘riña ta√sîn idüb

Merdum-i rûm u ‘arab «al... sıfâhân u ‘ırak

148

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) çâf-i dilden çünki pervâz eyledi ‘ankâ-yı ‘aş...

Kâinâtı †utdı @ıll-ı‘illemü’l-esmâ-yı ‘aş...

[36-a] Perde-i ---mler çâk-ı --- u †ar√ eder gümân

Çün @uhûr itdi şîfâtın ≠ât-ı bî-mütemâ-yı ‘aş...

Kim bulurdı cennet-i ‘adna şîrâ†-ı müsta...im

Kâşif tâha olmasıdur ‘ömürde el-vu&...â-yı ‘aş...

Fa≥l-ı ◇a...dan nûş idenler cür‘a-i câm-ı elest

‘Âlem-i tev√ide irdi buldı istiπnâ-yı ‘aş...

308

(5) Gördüñ señ sâmi‘ ol †ar√ it ...ullu...dan yine kim

‘Âlem †olıdur vey şavt-ı şûrla şor nây-i ‘aş...

»≥İr-veş bu mürde dil buldı √ayât-ı câvidân

Nûş idildin lâm u bâdan sâtar şahbâ-yı ‘aş...

Sen bu √üsne @uhûr olalı ey âşûb-i dîn

Tutdı eflâk u zemîni ser-be-ser tavpâ-yı ‘aş...

Nice gerdân oldı bu mâddî sipihr-i nilgûn

Gül paddârıñ gibi cânâ lâle-i şa√râ-yı ‘aş...

Cennet içinde müsellemler erbâb-ı fa≥l

Sünbülüñ menşur-i şâhı ...aşlarıñ tuvrâ-yı ‘aş...

(10)Âsumân-ı cânda yâ Rabb ne gülşendür yüzüñ

Kânda çün tâvus-ı cevelân üzredür sevdâyı

Vâ...ıf olan saña √arf-ı kelâmullâhdan

Ey Mi&âlî buldı ◇a...dan gevher-i deryâ-yı ‘aş...

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

(1) Ma@har-ı 'aş...dur Âdem gel eyle ânı taşdı...

Ger olmak isterseñ √a...î...at-i ehl-i ta√...î...

“Şa.....ü'l-...amer”¹²⁸ sırrını cebheñde añla ki

Vechiñde ◇a.....ı gördüñ nefsiñe bulduñ †arı...

Âdem yüzine yüz †ût çün escedva buyurdı

Rabbiñden itme nefret çün diyv çün ehl-i fi...

Bâ... gör Mi&âlî ◇a.....ı 'ayn şın u ...âf içre

Görmez ◇a.....ı olmayan deryâ-yı 'aş...a parîk

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

(1) Leylâ ru«sârında zülf u «âl-i kendüm ku ne bâ...

Dûm u dâneyle şikâr itmiş dil-i mecnûna ba...

¹²⁸ Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

Gördi her kim ‘ârî≥ u Kev&er lebiñ cânâ dûy

Bâπ-1 cennetdür bu ra‘nâ πonce-i gülgûne ba...

~â√ib-i esmâ-yı √üsni kimdür isterseñ delil

Şol müselsel sünbül ol sidre ...adem u zûne ba...

Bulma... isterseñ √a...î...at a&l çur™ândan nişân

»âl-1 «adûsinde zülûfle bu şekl-i nûna ba...

[36-b](5)‘Abîd-i müflis olub aç olasın ey herberi

‘Ayniñ aç gel sende gencine-i ...ârûna ba...

Çeşm-i «unbârımda ez her sû gören merd-i ---

Dediğim †âπ üzre dâg-1 lâle-i pür-«ûna ba...

Ey Mi&âlî âdeme bâş eğmedi mi&l-i melek

çıldı âteş diyv olub ma’dasın ol lem‘ûna ba...

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sünbül-i «am pür-«amiñ ‘aşk ehline zi-nâr-ı ‘aşk

Zâhdi-i «od bîn şaçıñdan bulmadı â&âr-ı ‘aş...

‘Aş...la Manşûr-veş ışlamata müştâ...ısnı

Zülfüñ müjâresinden nâ@ırol gör dâr-ı ‘aş...

Fa#l-ı ◊a...dan @âhiroldı gün gibi sırr-ı ezel

Ya‘ni ‘ayn u ...âf u şından görünür esrâr-ı ‘aş...

Lev√-i ma√fû@-iilâhîdür zemîn u âsumân

Âdem u ◊avvâ yüzünden yazılı gülzâr-ı ‘aş...

(5) Nûr görmez gör ‘ayniñ gördüñ divârdur

◊âciyâ gel Ka‘be-i dîdâra bul envâr-ı ‘aş...

Bulmaz idi “len terânî”¹²⁹den «allâş âkir kelîm

%ûr-i √üsñünden tecelli ...ılmasaydı nâr-ı ‘aş...

¹²⁹ A’râf 143. âyetten bir bölüm.

Fâriπ ol misk-i «oten ...aydından ey ‘a††âr-ı dehr

Çîn-i zülfünden †aleb ...ıl nâfe-i tâtâr-ı ‘aş...

Cân u dil meydân-ı ‘aş...ında nice †ob olmasun

Çün πaddâr üstünde çevgân itdi müşgin târ

◊ayl-ı küfr ey Mi&âlî zâhidiñ †utmuş gözin

Üstüvâdan perde-i şa..... eyle gör dîdâr-ı ‘aş...

152

Müstefilâtün Müstefilâtün Müstefilâtün Müstefilâtün

(1) Ey Ka‘be-i √üsünüñe ...ılır secde-i Ra√mân gördün mu‘alla...

Çün saña mülk gibi sücûd itmedi şey†ân red itdi ânı ◊a...

Âyine-i dil saña nu†...-ı ◊a.....a merkez oldu vü ...ıl idrâk

Yazılsa şıfat olur urdum ki ol pinhân bel ...uvvet-i sul†anlı...

Dîdâra irişdi ebedî oldu behiştî zât-ı ezeldi

Yedi √a††-ı eflâk me‘âniñ seniñ ey cân her kim ki ...ılır şa.....

(5) ◇a... bildi vü ◇a...dur dedi der @âhiru bâṭın fi ≥âdla lâmi

Şol k'aña ya...ın itdi bugün din ile î mân i...rârına &âdı...

[37-a] Manşûr-i √a...î...î çü fehm eyledi der dil-i Manşûr be ba-Baṛdâd

Mest oldı mı 'aş...la der √âl-i şitâbân fâş itdi ene'l-◇a...

Gencine-i sırr ezelîdür «aṭṭ-ı √üsünüñ ol açdı ṭılsımını

Kim geçdi şirâṭ şaşın otuz iki ...r'ât derman eyledi burâ...

(10)Va&l-ı ebedi buldı 'aynî oldı Mi&âlî fa≥l-ı ◇a.....a mest

Mâtemde durur ayırmadı dîdâra çü her ân neraha gir ez ra...

153

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) Ders eyledün mu&√af-ı √üsünüñde ◇a...dan bir vara...

Perde ref' oldı gözümden rûşen oldı bâke «a...

Saña nuṭ...-ı ilâhî keşf evvelden gönlüme

'Arş-ı √eftum üzere benden Cebra'il alur ba...

Ne cemâlullâh olur yâ Râbb yüzüñ kim şu‘lesi

Âsumân üzre †utar ‹urşîd u hem bedrâya dek

Nurdan şan bir †aba... üzere dizilmiş incüdür

Gülşen-i √üsnüñde derç olsa √arâretden ‘ıra...

(5) Fa≥l-ı ◊a...dan câm-ı va√det iç Mi&âlî vâ√id ol

Ki şa...ın ‹odbîn olub ...ıldurma deyu ki †ama...

154

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ~âf idüb mir’âtı gel ol ‘ârız göñlüñü ne bâ...

Seyr-i ‘arş et çün Mesî√a hikmet kerduna ba...

Mu‘cizîn bilmek dilerseñ A√mediñ mi‘râcda

Göñlüñde ‹âl devrinde çekilmiş nûna bâk

İsteriseñ sidresin ‘arşîñ şîrîn-i cennetiñ

Şol peri-şûret şeker lebb ol ...add mevzûne ba...

315

İsteyin ey saña deryâ-yı a'@amdannişân

◇a.....a la'linden yârîñ gevher-i meş√ûna bâ...

(5) Ger «abîr olma... dilerseñ ma'nâ-yı Allah'dan

Muş√af-ı √ûsnünde gel on dört «a††-ı meknûna ba...

'Âşî...îñ esrâr-ı 'aş...îñdan âlâm dirseñ nişân

Sünbül-i leylâya gel bu dil-i mecnûna ba...

Yüz sürüb pâkiñe ağlarken gören yâşım dedi

Sırr u 'ayn altında çâπlayub a...an cey√ûna ba...

Şâh-ı melek 'aş...ım ey müflis gedâ şanma beni

Ma'den-i 'aynimde her su sîm u &âf altuna ba...

Görmek isterseñ Mi&âlî sen seni mir'âtda

Câm-ı 'aş... iç ber nigâr-ı √ûsn-i kendüm güne ba...

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ...aşîñ mi√râb-ı ◊a... vey kevn-i yönüñ beytü'l-‘ati...

»a†-ı rey√âniñ kelamullâh u hen sırr-ı da...îk

[37-b] ‘Aş... deryâsında ◊a...dan olmadıñ gevher şinâs

çâ‘r-ı ba√r-i nûr-i ≠âtullâh olmazsıñ parî...

“A√sen-i ta...vîm”¹³⁰e gel ...il secde in...âr eyleme

Ey fa...îh azπûn degilseñ olma şey†âna refi...

‘İlm-i fa≥lullâh eyle ◊a.....a irer her kim irer

◊a.....a irer biñ yıl o...ursa fakîden ‘ilm-i fik¹³¹

(5) Fa≥l-ı ◊a.....mî pâk ñu†...iyle ma√i† olmuş cihân

Kim aña yo... levn u mi&l u ‘ar≠la ‘ama... u ‘amî...

Nur-ı ◊a.....mî ma«zeni u «âtemidür dime †âş

La‘l-i cân ba√ş revâmı dimeñ ol mehiñ ‘a...î...

¹³⁰ Tîn Sûresi 4. âyetten bir bölüm.

¹³¹ “fıkıh” olmalı.

‘Alleme’l-esmâyı ta‘lîm eyle fa^zlullâhdan

Sâ...î ◊a...dan Mi&âlî içmek isterseñ ra^vl...

156

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Aç gözüñ a‘mâ degilseñ her †araf eşyaya bâ...

~ûret-i ◊a...dan tecellâ eyleyen ma‘nâya ba...

İsterseñ «âtem-i mu‘ciznümâdan âdemi

Lev^v-i ru«sârında se†r-i ‘ilmü’l-esmâya ba...

Şerriñ jenginden dilerseñ k’ola dil mir’ât-ı şâf

‘Aş... elinden câm içüb ber çehre-i zîbâna ba...

Enbiyâ-veş ‘âlem-i va^vdetde murπ-i ‘aş... olub

Ma‘rifet bârında açılmış gül-i ra‘nâya ba...

(5) ‘İşret idüb lebbleri yâdına mey nûş eyle der

Gülistân bezminde câm-ı lâle-i √amrâya ba...

Secde emrinde yüzüñ bükdi yüzüñde deyv-i şûm

Allah Allah kimden a‘râz itdi ol a‘mâya [ba...]

Ey Mi&âlî ‘arşdan her yaña pervâz eylemiş

çaf-ı √üsñ üstünde @ıllıña gel ‘an...âya ba...

157

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) »ayme değdi kişver göñlüñde çün sul‘ân-ı ‘aş...

Eyledi ma‘mûr genç-i mülket vîrân-ı ‘aş...

Gevher için olmak ey tavvâs deryaya pârî...

Der şinâs ol sende ara cevheri baña ‘aş...

Düşme @ulmâtaSikender gibi ol lebb »≥ra gel

Kim dehânından revândur çeşme-i √ayvân-ı ‘aş...

Âsumândan nâzil oldu mehdî-yi şâhib zamân

Dîn u me≥heb bir olup irişdi ûş devrân-ı [aş...]

(5) Keşf-i sırr olma... murâdıñsa dilâ Yezdândan

Câvidân-ı nâmiye var kim odur dîvân-ı ‘aş...

Râh-ı dinde cân u bâşınñ ĩob idüb çevgâna gel

‘İlm-i faẓlullâh sa‘y et kim budur meydân-ı ‘aş...

[38-a] Bulmayırsen cihân reçine âķir ‘ilâc

Lâm u bâ’dan saña şerbet ...lmasa lo...mân-ı ‘aş...

◊üsünüñ âşufte olmuşdur sipihr u mâh-ı mehru

Âññçün gice gündüz oldu sergerdân-ı ‘aş...

Kim ki gördü ‘ârıñla sünbülünñ şeklin didi

Gör nice mesâya düşmüş küfürle îmân-ı ‘aş...

(10)◊acc-ı ekber ‘ıyd-ı eñvâdur cemâli ol mehin

çanda vuşlat bulur aña olmıyân ...urbân-ı ‘aş...

Ey Mi&âlî yeryüzin ĩutdı nihânıñ ma‘rifet

±âtdan çün cûşa geldi mevc idüb ‘ummân-ı ‘aş...

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Muş√af-ı ◊a...dur yazılmış ...âmet belâda far...

~âfî mir'ât-ı »üdüdür cild u müdanr şanma far...

◊a...dan ey πavvâs ma'nâ bulmadıñ dürr-i şıfât

İtmeseñ 'ummân-ı ≥âta cân u dil-i 'aş...la πar...

Cümle bir nûr-i ilâhîdür bu kâfir ...ân delil

Hind u Sinde hem 'Arab Rûm Firenk Bærdâd u Şar...

±ikr u zühdüñ 'arz idüb men' itme 'aş...da beni

Ey fa...ñh perr riyâ perr meğer u şeyfânı vezra...

(5) Çün ki «a††-i istivâyı bulmadıñ şadıñda sen

~adruñi u ba†nıñı itmek gerek tıgla «ar...

Zâhidiñ ◊a... gözlerin değmiş çü şeyfân kör idüb

Nice görsün nûr-i vech-i ◊a.....ı ...ılsun nice far...

◊a.....a minnet rûşen olmadı Mi&âlî diyveger

Her ƒarafdan gün gibi fa≥lîñ cemâli urdı ber...

159

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Yüzüñde zülfle «âliñ görüb oldum esîr ‘aş...

Te‘âlâ Allah ne muş√afdur zihî «a†† debîr-i ‘aş...

Vücûduñ ‘arşu u kürsî yedi kişveridi «a††iñ

Ki fa≥l-i nûr-i muƒla...dur bu ta<t üstünde mîr-i ‘aş...

Yüzüñ âyune-i ◊a...dur zihî “%â-hâ”¹³² zihî “Yâ-sîn”¹³³

Bu sırrı kim bulurđ hem beyân ...ılmasa pîr-i ‘aş...

İki kerre bîdar cânâ müselsel sünbülüñ ber «ad

Ki geldün cûy-u cân üstünde bağlamış serber-i ‘aş...

(5) Dilerseñ ‘ayniñ açılma... behr-i cârû-yi Yezdâna

Yine hem kendü vechiñ ...ıl ey ≥arîr-i ‘aş...

¹³² Tâhâ Sûresi 1. âyet.

¹³³ Yâsîn Sûresi 1. âyet.

Kitâb-ı mu√kem √üsni nigârı pîr-i √ikmetden

O...ursañ bilesin bu yolda kimlerdür «abîr-i ‘aş...

Şi...âr itdi Mi&âlîyi eger @âhireger bâtın

Degildün πamzedden ...avs-i ...aşñ baπrına tîr-i ‘aş...

[38-b]

160

Mef’ülü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ülün

(1) Cenk ki şehâ mihr-i dırahşân âna müştâ...

Zî zülf u haddin kim gül ü reyhân âna müştâ...

Yâ Rabb ki kaddin hey ne güzel servi vü tûbâ

Kim nârun u serv-i hırâmânın âna müştâ...

Yusûf gibi hüsn-i âhire bugün ol şeh-i Mısra

Yakûb gönül-i ‘aşkla her ân âna müştâ...

Yâ Rabb ne şirîndir ki akâb eyiluk olur

Şehd ve seker u çeşme-i hayvân âna müştâ...

323

(5) Ey bâd-ı sabâ gâliye-i zülfîn ilet kim

Misk-i hoten u nâf huruşân âna müştâ...

Bir hâtem-i la‘l urdi femek kendüne Yezdân

Ki ey nice senindir ki Süleymân âna müştâ...

Manzûm otuz iki dişin lü‘lü‘-i cândır

Ol derc u sedef femende ki ‘ummân âna müştâ...

Dil-i haste sana ey eczâ eyle la‘lin

Berdâr ilâc itti ki Lokmân âna müştâ...

Anber saçını dîn-i cemâlinde Misâli

Kefş eyle küfürle imân âna müştâ...

161

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Aç göñül gözüm sana her sû nişândır fa≥l-ı ◇a...

Âşikârâ gün gibi ‘ayn-i ayândır fa≥l-ı ◇a...

Kapılmışdır on sekiz bin âlemi hûrşîd u şen

Münkerin ‘aynına gerçe kim akândır fa≥l-ı ◇a...

Ey nutk ezeldir mâlik-i emlâk kün

Ser-be-ser ecsâm-i âlem yani cândır fa≥l-ı ◇a...

Zâhir u bâtın sıfât u zâtıdır Hayy ve Kayyum

Dinle ey dil bu kelâmı sanma fânîdir fa≥l-ı ◇a...

(5) Enbiyâ vü evliyâ misl-i vücûd ol baştır

Fer‘in aslı zübde-i kûn ü mekândır fa≥l-ı ◇a...

Zât-ı mutlak nûr-i mutlak yani oldur yani evvel

Fehm u idrâk it ki helâk-i cihândır fa≥l-ı ◇a...

Ye’is çekme diyü vü şol mülki kıl secde kim

Ahsen-i hıl‘at cemâm-i müste‘andır fa≥l-ı ◇a...

Fârtıkıb ve yedî’ kelânullâhda zât-ı kadîm

İndi gökten yani kim sırr-ı dehândır fa≥l-ı ◇a...

Câ-yi mağribden kamer gibi cemâlin gösterup

Tâli‘ oldı âfitâb li-îmkândır fa≥l-ı ◇a...

(10)Oldur esırrâ kıl gelub sûrî ayân nafih eyledi

Kâşif ser mehdî-i âhir zamândır fa≥l-ı ◇a...

Demez tenzîl-i mufassal şehri u tıbyân eyledi

Câmi’ ta’dîl ve hem sâhib-i beyândur fa≥l-ı ◇a...

[39-a] Gevher-i dürr-i ma‘ârif isteriseñ ‘ilmini

çıl taleb kim kân u ba√r-i bî-girândur fa≥l-ı ◇a...

çıymeti cevherdürür her demiñe bir ma«zende ol

Yo...durur dillerde gerçe râ-yi kander fa≥l-ı ◇a...

»ı≥ır-veş nûş itmek isteriseñ eger âb-ı √ayât

%âlib ol lîk Kev&er u cûy revândur fa≥l-ı ◇a...

(15)Dime kim ◇a... ..andadır göster baña ey kör gör

Heft ar≥ u çâr şeş ne âsumândur fa≥l-ı ◇a...

Bâπ u enhâr u riyâ√ın gâh sırr-ı dü yasemen

Gâhdur dü-gâh murπ-i naπme «andur fa≥l-ı ◇a...

Şekl-i elvânla her sûdan tecelli eylemiş

Gâh-ı ‘ummân-ı keremden direfşândur fa≥l-ı ◇a...

Gâh ehl-i küfre ‘i&yân gâh ra√met mumına

Gâh ‘ummân-ı keremden direfşândur fa≥l-ı ◇a...

Ki ân ra√met menba‘-i iltâf vücûd u maπfiret

Ba√r-ı ‘adl u pâdişâh-ı ‘âlişândur fa≥l-ı ◇a...

(20)Her ne kim ...ılsıñ temeñâ andan iste ey göñül

Cümleniñ erzâ...ına çün kim ≠amândur fa≥l-ı ◇a...

Ey Mi&âlî râzıñı şer√eylemeñ lâzım değıl

Ser-be-ser a√vâle çünkim πaybdândur fa≥l-ı ◇a...

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ten deπildür anca... ey dil mâl u mülk u cân ânîñ

Tâc u ta√t u heft kişver bende ü sul†ân-ı ânîñ

Sen degilsîñ √ükm iden bu ins u cinn u ‘âleme

»âtemîñ şa...la Süleymânım hemân fermân ânîñ

[Jurre olma bir nice gönlüñ umura zîre kim

Sal†anat bâ...î degüldür defter u dîvân ânîñ

Ey Sikender isteme @ulmâtdaâb-ı √ayât

Lâm u bî-la‘inde der çün çeşme-i √ayvân ânîñ

(5) Kârgâh-ı Lem-yezeldür bu semevât u zemîn

Gel nu...üşunda yine na.....âş gör pinhân-ı ânîñ

Lev√-i ma«fû@-iilâhîdür cemâli âdemiñ

Kim «u†û†undan o...undı ser-be-ser çur^ñânîñ

Müntehâdur didi ...addiñ ◊a.....ma ◊a...dan resûl

Kim revân altından olmuş se ü yek ‘ummân[iñ]

‘Aynine dîdâr-ı ◊a...dan πayr man@ur olmadı

Şol ki bu dünyâda açdı gözlerin Yezdân[iñ]

Lem-yezel cânâniye bulma... dilerseñ itti&âl

Ey Mi&âlî ‘ıyddur ru√sârına ol ...urbân ânıñ

[39-b]

163

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Va&l-ı cânân isteyen ‘aş...da terk-i câna gerek

Arzû-yı ‘ıyd dîdâr eyleyan ...urbân gerek

çanda idrâk eyleye nefsi her bir ahermen

İş bu şehriñ ger fet√-i bâbına merdân gerek

◊a.....ı gördüm ◊a.....ı bildim ◊a...-şinâs oldu deyin

Tercümân-ı ...andadır lâf itmesün burhân gerek

Âteş-i innâ ene Allahu ne fehm eyler yehûd

Bu rumuza †ura ◇a...miş Mûsâ-yı ‘İmrân gerek

(5) Sırr-ı ‘aş...-ı Lem-yezel her sîneye lâyı... değil

%âlib-i gencine olan lâ cerem deyrân gerek

Cevherî-veş şolki lü’lü’ u güher eyler †aleb

‘İlm-i fa≥lullâhda πavvâş olub ‘ummân gerek

»a†† u «âlin 0...1 ey kâfir kitâb-ı πayrı ...0

Â«iret ehline çün îmân u hem çur”ân gerek

%urre-i «am pür-«amı çevgenân iden arzı

Başı †ob eyleyüb ol berser meydân gerek

Dürr u ‘aş...a düşmeyenler mürdedür √ayy olmadı

Derd √â&ı l eyledi lâbud kime dermân gerek

(10)Nâra ya...ma cânımı et yañağıñdan ni...âb

Çün bulursun ‘andelibe kim gel «andân gerek

Ey Mi&âli fa>l-ı Yezdân ...ullarından istesün

»ı>r elinden her kime kim çeşme-i √ayvân gerek

164

Faḫilâtün Faḫilâtün Faḫilâtün Faḫilün

(1) Ey cemâliñ âfitâb-ı bî-zevâldur seniñ

Vey şıfâtıñ vaşf-ı >ât-ı “>ü’l-celâli”¹³⁴dür seniñ

Nâr-ı √üsünüñde irişdi nûra mihr-i âsumân

Hen «ayâl iden mehî ...âşıñ hilâlidür seniñ

~ûretiñden şûret-i Ra√mâna irdi enbiyâ

»ı>r hem »ı>r eyleyan la’liñ zülâlîdür seniñ

O...ıyân na.....âşdan cânâ cebiniñ na...şım

Bildi kim hüsnüñ kitâb-ı lâ yezelîdür seniñ

(5) »ûze-i πilmândur şıfâtıñda zi-merd «aḫḫlarıñ

Cû-yı la’liñ cennetiñ «amrla bâlîdür seniñ

¹³⁴ Rahmân Sûresi 78. âyetten bir bölüm.

Kâtib-i gülün ezlem iyezdi √üsñüñ içdin

Kânda zülf u √âcibiñ cim ile dâldur seniñ

Zülfüñi ref' et yañañdan gör nesün merdumem

Ya'ni nûr-i 'aynim ol «âl-ı bilâlîdür seniñ

İrmek isterisen vi&âl-i ◇a.....a te...allüdâtile

Zâhida bu göñlüñüñ yaklaş «ayâlîdür seniñ

Zinde olur ey Mi&âlî sem' idenler »ı≥r-vâr

Nu†...ñı kim nu†...-i ≥ât-i bî-zevâlîdür seniñ

[40-a]

165

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) Cemâliñ sırr-ı “Bismillah”¹³⁵ aña her nü...e† «âliñ

Ta'âlullâh ne mu&√afdur ...aşıña †urre u ---

¹³⁵ Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

Kelâmullâh √üsünüde †ılsım-ı gaybdur «a†ıñ

Budur ol kâf nâ u yâ budur ol genc u ol mâlin

Yüzüñ ◊a.....mı diyem ...aşıñn yâ mi√râb ol meyyit

Bih √üsünüñ cennetü'l-a'lâya «ûr-ı √ûrimi ---

Bugün yetmiş sekiz √arf da«î “Sebja'l-Me&âni”¹³⁶ñden

Baña fet« oldı her ma' nâ baña yüz dutdı i...bâliñ

(5)Seni ser tâ ...adem envâr okuyam yâ kelâmullâh

Ne âb u bâd u âteşden 'acîn der «âk şalşâliñ

Dem-i 'Îsâmıdır la'liñ --- sekiz cennetiñ «amrı

Ki tel« u hen küşâd itdi şerbîn şükrüñ bâliñ

Çü √üsni muş√afın ◊a...dan o...uyûb olduk bînâ

◊a...î...atdan ayâ √âfi@ dem o --- ...at' ...ıl fâliñ

¹³⁶ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

Kelâm-ı lâ yezâliye olub tebdîl sîmurπ ol

Mekân-ı lâ mekânîye idin tayr --- fâliñ

O...uduñ sünbüle †âhâ --- sen kelamiyle

Kendiñ aññla ◊a...dan Mi&âlî nurdan şâliñ

166

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) “Küntü kenz”¹³⁷ iñ sırrını keşf itmege âdem gerek

Câhile zinhâr açma râzı kim ma√rem gerek

Cevher-i ‘aş...a «arîdâr olmamı her Ehrimen

Cehl bâzârında ‘ârif kûş olub kim gerek

‘Ârif ≠ât u şifât olma...lra ey âdemi

Sañar çâr √arfiñ nükte-i mu‘cem gerek

»a†† u «âliñ mu‘cizin ricâl kendün fehm ider

Göñüller esrârına lâbud ‘Îsâ-yı Meryem gerek

¹³⁷ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

(5) %âlib iseñ ‘â...ibet erbâb-1 firdevs olmaṡa

Gel ‘ubûr et ki ol şîrâṡ-1 zülf «am ber «am gerek

‘Iyş u ‘işret devridür irdi baña ma‘rifet

Sâ...îyâ gel sür‘at et kim bezme hâm-1 Cem gerek

◊âlet-i nez‘e irdim şerbet et sü.....eriñ

Çün bilsün ey peri bîmâre kâ «arâm gerek

Her fenâlık riyâyla kalender olmadı

Dervîşîñ bâṡımı pâk u @âhirievham gerek

Mu‘cizât-1 enbiyâya ma√rem olmaz ehirmen

Ey gönül aña Mi&âlî-vâr ‘âlî dem gerek

167

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Gözüñ aç ders ...ıl ◊a...dan kitabullâhdur vechîñ

»uṡûṡuñ Sûre-i “el-hamd”¹³⁸ u “Bismillah”¹³⁹durur vechîñ

¹³⁸ Fâtiha Sûresi 2. âyetin baş tarafı.

[40-b] Dil-i mir'âtda nu†...uñ seniñ ≠ât-ı ezeldür kim

~ıfatullâh u kenzullâh u 'arşullâhdur vechiñ

Selsebîl-i zülf-i şâhım içre -----

Sevâd-ı a'@am√üsünüñle gel Allahdur vechiñ

Gözünü ≥âd u √üsünüñ lâm u fa sul†ândurur sem'in

Ber'ât-ı √aş...da »ı≥ır ey fa≥ıullâhdur vechiñ

(5) Devâzde bir hâle ...âyim vücûduñ ne fekdür kim

Ki şems kim nîl nu†...uñ --- vechiñ

Okudum levh cehreñde «a†ıñ ----

İrişdim nûr-i †âhâya kim --- vechiñ

Mu'anber sünbülünüñ erbâb-ı 'aş...a nehc dîn oldı

'Ubûrundan bulur 'ârif ne sırrullâhdur vechiñ

¹³⁹ Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

Cemâliñ “Küntü kenz”¹⁴⁰inden irişdi ha.....a her †aşıñ

Ki «armân ehline cânâ ta √a...îkata ---- vechiñ

%avaf-1 √acc u hem ‘umre ...add u meyledür ---

Mi&âlî bir na@ar eyle ne beytullâhdur vechiñ

168

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Göremki meydân-1 ‘aş...a ey göñül ki er gerek

Nefs-i ejderhâ seni ...atl itmeğe √aydar gerek

--vara çı...ma... her merde olmadı menşûrdâr

Postun yüzdürmeğe sayd-veş server gerek

İsteriseñ ger be...â fa...r u ...mâ kıl i«tiyâr

‘Âşık-1 dîdâr iseñ ‘aş...ında serriñ ser gerek

Çün Sikender gezme sergerdân olub @ulmâtda

Fa≥l-1 ◇a.....l ...il †aleb ger çeşme-i Kev&er gerek

¹⁴⁰ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

(5) »akdergâhında iste cevheri ey cevherî

Düş-i √a...î...at ba√riniñ ka´rına çün gevher gerek

Salḫanat ehline bilsün â«ir a√vâlini

%âlib-i dünyâya mülk u mâl u sîmdür zikriñ

Dilberî ...ılsun cemî´ arzû-yı dünyâdan

Ey Mi&âlî ´â...ibet her kime kim dilber gerek

169

Mefâʼilün Mefâʼilün Feʼülün

(1) Şükr dergâhına fi ≠âd u lâmiñ

Kim açdı ...apusun “darü’s-selâm”¹⁴¹ iñ

Ki ya´ni istivâdan dutdı mîzân

Bülend-i hâleti şâh u πulâmiñ

^auhûr itme ol ...uds-ı √a...î...î

Kim añlardı yolun beytü’l-√arâmiñ

¹⁴¹ En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

Güneş gibi ‘âlem ...ıldurdu her sû

Beyân itdi rumûzın şark u ----

[41-a](5)Diñler der √a...î...at fa≥l-ı ha.....dan

»abîr ammâ dilinde «âş u ‘âmîñ

◇ayata ir gören »ı≥ır u Mesî√

Seniñ fa≥l u kelâmîñdur kelâmîñ

Zemîn u âsumân ...ıldı envâr

Yüzüñ «urşîd bâ-«a††-ı @ulâmîñ

Olur mest-i ezel añlar kim içdi

Lebiñ bezminde okur iki câmîñ

‘Ubûdiyet sücûdına kodum bâş

Çok gördüm şûret-i âdemde nâmîñ

(10)Yânub ‘aş...îñda her kim oldu ba«şe

Çünkü sanmaz âl-i her ...avm-i «âmîñ

Demiñ bezminde √ayy oldı Mi&âlf

Devâ-yı «a††la çün içürsüñ müdâmiñ

170

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Gel πaddârıñ ta«t idenmiş bekleriñ sul†âniñ

Mışr-ı hüsne pâdişâhsın Yûsuf-i Kenâ‘niñ

Çeşm-i pür-«ûnumda ekşim kirpiğim üzre benim

Dürre beñzer kim dizilmiş dâne-i mercânıñ

O dil u dâπ-ı ‘aş...ıñ şe√eri sînemde benim

Πonce-i güldür sanasın bâ-lâle-i nu‘mânıñ

Göñlümi amâç idildin ...avs u müjgânıñ seniñ

Πonce u la‘liñ gibi †op†olu baπrım ...âniñ

(5) ‘Aş... meydânıñda †ob itsem ‘cebni cân u dil

Çün «am itdiñ πabπabiñda †urreñi çevgânıñ

Gel ...adem baş luḡfla πam-«âneye k'idem ne&âr

»ûn-i baḡrım gözlerimden la'1 u dürr-efşânıñ

Gösterür rey√âni «aḡḡıñ şûret-i ◇a...dan nişân

Sûre-i %âhâ u Yâsîn sırr-ı ser-i çurâñıñ

Genc-i tev√id-i İlâhîdür «aḡḡıñ √üsünüde kim

Göñlümüñ şehrin yı...ûb bildim --- vîrânıñ

'İlmü'l-esmâ-yı şehlâ gözleriñ taḡyîr ider

Mürde-i la'liñdürler çeşme-i √ayvânıñ

(10)'İzzetiyle nuḡ...uñ kim ◇a... Ta'âlâ nuḡ...dur

Bir gün asla ri'at eylersinde der mihmânıñ

~ûret-i Ra√mâna ...ıl secde Mi&âlî çün melek

Erime şeyḡân-ı racîme sâcid ol insânıñ

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) $\diamond a^{\dagger\dagger}$ -i rey $\sqrt{\hat{a}}$ nîñ kitâb-ı âsumânîdir senin

Râz-ı la‘liñ seniñ râz-ı nihânîdir seniñ

[41-b] $\sim\hat{u}$ ret-i şâbbin ---sın ‘arş-ı a‘@amdurnûruñ

Sûre-i %âhâ u sîn vechiñ beyânîdur seniñ

$\gg a^{\dagger\dagger}$ -ı $\sqrt{\text{ayrıñdan}} \geq \text{hâr}$ oldı ϕ ur \hat{a} n-ı ‘a@îm

Ser-be-ser ‘u \geq vuñ kelâm-ı câvidândur seniñ

“‘Urvetü’l-vu&...â”¹⁴²dur zülfüñ ϕ âf-ı $\diamond a$...dur şûretiñ

Saña nu \dagger ...uñ sîmur π -ı lâ-mekânîdür seniñ

(5) “Külle şey’in $\sqrt{\hat{a}}$ likun illâ vecheh”¹⁴³ şânîñdadur

Ey cemâliñ ‘ayn-ı fa \geq l-ı π ayb dâñîdür seniñ

Sünbülün her turesi te’vîl-ı ϕ ur \hat{a} n gösterür

‘Ârızîñ her bir $\ll a^{\dagger\dagger}$ ı “Sebja’l-Me&ânî”¹⁴⁴dür seniñ

¹⁴² Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

¹⁴³ Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

“Cennetü’l-me’vâ”¹⁴⁵ cemâliñ bel lebiñ ey âfitâb

Râ√-1 rû√ efzâ şarâb-1 erπuvânîdür seniñ

Ol Mi&âlîm ki fa≥lîñ vechin itdim ...ible-gâh

Ka‘be ma...şûdum ol ebr u kemânîdür senin

Fa≥l-1 ◇a...dan ‘ilmü’l-esmâ-yı tâ res eylediñ

Her sözüñ seniñ gevher u dürr-i me‘ânîdür seniñ

172

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey yüzüñ lev√inde her bir «a††-1 rumûz-i mest reng

--- medlûl oldı seb‘ encüm sipihr-i heft reng

Cennet u nâr u na‘îm u selsebîl u seyr u keşf

Berg-i sebz olmiya ◇a.....a sen sebzîn ey yâr-1 şeniñ

Eşk idüb Kev&er lebiñ câmin tebâ gülzârda

%outdı sâπar şâh-1 gülde πonceyân-1 lâle reng

¹⁴⁴ Hicr Süresi 87. âyetten bir bölüm.

¹⁴⁵ Necm Süresi 15. âyetin sonu.

çasd-i cân çün √arâmı gözleriñ ender kemîn

çavs idüb ...âşîñ ...alupdur tîπ-i müjgânî √addınıñ

(5) Çeşm-i sermestiñ görüb ...ânyadı ‘aynı nergisiñ

Gülπaddârîñ gördi şerminde hemân dem düşdi eşkiñ

On sekizbiñ ‘âleme vus‘at diyübdür vus‘atı

Didiler ger cim u hânîñ ha.....ma ey mâh teniñ

Gördü kim îmân u dîn ru«sârîñ üzre kâkülüñ

Didi «oş ‘asker çekübdürür u meh goftar ferriniñ

La‘le teşbîh itdiler la‘liñ bu olamı revâ

Rû« ba«ş âb-ı √ayâtı ki ideler nispet lebiñ

‘İşret-i sermed dilerseñ bezm-i √üzn-i yârda

Bağrıñı del nây-veş ...l siñiñi def ...add-i çeniñ

(10)Câm-ı mey şun sâ...îyâ kim teşnelerdür cân u dil

Sür‘at itkim bezm-i vuşlatda revâ olmaz dürrünüñ

173

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) çible-i âsâyiş dilersen mecma‘-i ‘irfâna gel

Ma√fil nâ-dândan fet√ istemezsiñ rezmu çeniñ

[42-a] Her dehâna lâyıq olmaz ni‘met-i ‘aş...-ı ezel

‘Ârif ol her yerde açıla çü verd u nesteriniñ

Nefs-i deccâlini ...atı et hemçü ‘ayn-ı πâz ol

Kim budur merdânelik erlik yolunda nâm u neniñ

Her şarafdan zeyl açupdur «il‘at-ı ≠ât-ı ...adîm

Enbiyâ-veş lîk ol dâmâne lâyıq ...anıçeniñ

(5) çıl tevellâ fa≥l-ı ◇a.....a ehl-i fa≥la çekme tîπ

Zîrâ kim şey†ân olursan mi&l fa≥la çekme tîπ

Saña tâpiyle çe...di #ât-1 bahrinden nihaniñ

Rev rümâ olmaz zîrâ mir'ât-1 kânda ola jeng

Söyle müşrik çı...masun ...a'r-1 zemînde kim bu gün

Çün Mi&âli âyine-i şâf ol yûri dîdâra ba...

174

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Görmeğe dîdâr-1 ◇a.....l dîde-i ◇a...bîn gerek

Küfrüñe i...râr ider her kime cânâ dîn gerek

Yandı şem'îñ nârına pervâne-veş nûr isteyen

Çanda pâk eyler diyeniñden kim gel nesrîn gerek

Nâzil oldı ...aşîñ ger ...âb-1 kevseyn âyeti

◇üsñ u ...addiñ şerhine %âhâ ile Yâsîn gerek

Olmañ içün «a†† u «âlik mu'cizâtından «aber

Hem yine yetmiş sekiz --- gerek

(5) çıl √avâle ‘aynıña zülfüñle olma dil şikâr

Ânınçün kim kebûter şayda şâhîn gerek

Gel o...ı “men kâne yercu”¹⁴⁶ âyetin çur¹⁴⁶ândan

çıl bugün şâli√ ‘amel dîdâr içün yârın gerek

◊ikmeti ehil olmayandan çün ki men‘ itdi resûl

Sırrı inkâr ehline fâş itme kim mü’min gerek

Ey gönül nâ-ma√reme açma emânet râzını

İ√tirâz et kim «ıyânet ehline «âin gerek

~ohbet-i ‘irfâna da‘vet kılma şirk ehlini kim

Bu gurûha ey Mi&âlî yine ...avm-i cîn gerek

175

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Miskîn eyle ey gönül her kûşesin mey-«âneniñ

~ırr-ı lebiñ al bûsesin ol reng-i gül-i peymâneniñ

¹⁴⁶ Kehf Sûresi 110, Ankebût 5, Ahzâb 21. âyetten bir bölüm.

Söylicez nâzla cânâ lebiñden cân yapar

Nice cân şarf etmeyeyim la‘line sen cânâneniñ

Şem‘-i vüsniñden mu‘anber kakañı râfi‘ ol

Tâ kemâlin geresin ‘aş...ıñda men pervâneniñ

Dâne «âl u dâm u zülfüñ gördi şayd oldı göñül

Her zamân zincire düşmekdür işi dîvâneniñ

[42-b](5)[[ayrı görmez ka‘be u deyri ehlullâh olan

Kâmil-i \Diamond a.....a far...ı yo...dur Ka‘be’den put-«âneniñ

Mu«taşar it kışa ey şeyh kim virdiñ şadâ‘

Zîra ‘irfân meclisinde yeri efsâneniñ

Nûr-ı \Diamond a...dur dü devr-i hüsnünde zümrüd-i ---

Allah Allah mi&l-i ...anî ol gözi mestâneniñ

‘Alleme’l-esmâyı ta‘lim eyle fa>lullâhdan

Olmap isterseñ «alef-i oπlu atanıñ neneniñ

Bedr-i ru«sârına ...arşu yan Mi&âlî 'aş...a kim

Yüz olur cânı cismi nâr-ı 'aş...a yananiñ

176

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

(1) Gördüm şifât-ı ◊a.....ı cemâliñde dersiñ

Mi√râb-ı Ka'be †â...-ı hilâliñde dersiñ

~un câm-ı «amr-ı Lem-yezel ey sâ...î-yi ezel

Kev&er mey çü la'1-i zülâliñde dersiñ

'Aşkiñ yoluna √arf idiser cân bâş dil

Şol er ki sa'-yî kâm-i vişâliñde dersiñ

Zülfüñ bu dil-i kebûter ne dâm-ı sehermiş

Ol murta dâne-i no...†a «âliñde dersiñ

(5) 'Ömri zevâle irsün ebed gün-be-gün çü şems

Ey âh bedr-i her ki zevâliñde dersiñ

Deyr-i ru'yyât-ı Lem-yezel »»ra câvidân

Ol no...ğalar ki na@m-ıkemâliñde dersin

Fetv eyledi kelâm-ı ...adîmiñ sırr iren

Şol mu'cize ki nola dâllîñdadur seniñ

Cema'atım meş-veş ider 'â...ıbet şâcîñ

Ko kelim-ı hevâsi çün «üdlıkda dersin

Keşf eyledi Mi&âlî'ye esrâr-ı lâm-ı vey

Her varf kim cemâl u celâliñdedür seniñ

177

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Rûy-i Yezdânı ...ıl suretinde dilberin

Kim yüzi mir'ât-ı ◇a...dur ol ru«-ı peykerin

Cân göziyle Ka'be vech-i na@ar kıl vâciyâ

Görmek isterseñ cemâlin anda fa>l-ı ekberin

Cevher rû-yi şâdef-i bî-...adr u ...ıymet oldu çün

âhîr oldu lebleriñ la‘li lâl ü şekerîñ

çâmet u refât ki öyñünde vü geçün ey peri

Yere geçdi ayâtı servürevân u ‘ar‘arıñ

(5) Nâfe-i Çîn u »orasâ ma√v olsa †âkmıdur

Rûva saldı ‘âlîme çün ca‘d-ı zülf-i ‘anberiñ

[43-a] Nevbahar oldu bezendi her †araf mişl-i cenân

Sâ...başun câm kim isdi zamânı sâtırıñ

Çün cîm şol mu‘anber zülfî çevgân eylemiş

Ey Mi&âlî ‘aş... meydânında †ob ile serriñ

178

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Geçdi ‘ömrüm irem vaşlına ey meh pâreniñ

--- oldu hâli men dil-i şadpâreniñ

351

Za«m-ı tamzeñ vuşlatdan dūr oldun dostum
~ub√a dek feryâd olupdurur pârı men avâreniñ

Bâş u cân u dil nedür şükrâne virürdüm eğer
Vuşlat köyüne irsem sen güneş ru«sâreniñ

◊asret-var rûyla ...ıldiñ ey Mi&âli ‘âkıbet
İrmediñ vaşlına bir dem ol büt-i ‘ibâreniñ

179

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ma@har-ı ◊a...sın seniñ saña olursa dâ«iliñ

Añlayasın bî-gümân mef`ûl u fi`lin fâ`iliñ

Ya`nî ser tâ pâ kelânullâhsın ey rû√-i pâk

O...u idrâk eyle gör varise ◊a.....a mâ`iliñ

Rav≥â-yı rı≥vân dilerseñ meclis-i ‘irfâna gel

çıl »ı≥ıf nâr-ı sa...ar &ohbetinden câhiliñ

Görmüşüm firdevse ra«mân şûretinde tâ ezel

Çün ‘ubûr itdim şîrâ†-ı istivâ ---

(5) Sünbülün dîvâne gönlüm Yûsufun ey mîşr-ı vâsn

Gabrabînda aldı me’vâ ...ıldı çâhın bâbiliñ

Ben seniñle nice menzil olam ey »ı≥ır pey

Fârsla ...udreti ...andan ol seyr-i eceliñ

Kürsîni sen bilmek isterseñ sebûlullâhda

Dâmenin biñ cânla †utma... gerek bir kâmilîñ

Gel melek gibi sücûda ...ble-gâh et âdemi

Çekme ser dilden çıkar şey†ân-ı fikr-i bâ†ılıñ

Niçün on bir on yedi on beş olur nece şalavât

Bu suâlîdir saña gel vir cevâbıñ sâ’iliñ

(10)Ehl-i ta√...î... ola gör çı... secde-i ta...lidden

≤âyi‘ eylersen şa...ın çün diyv-i âkır ≥amânîñ

Defter-i cândan Mi&âlî virmişem ◇a.....a √isâb âh

Olmuşam çün vezn-i mîzânında şâh-ı ‘âdiliñ

[43-b]

180

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Zülf-i miskîniñ nigâra tâ perîşân eyledüñ

Men dil-i vîrâne şeydâ vü «ayrân eyledüñ

Tâ gülistân-ı cemâliñ keşf itdiñ gül gibi

‘Aş...la cân bülbülün feryâd u nâlân eyledüñ

Bâşımı †ob eyledim meydân-ı ‘aş...ında şehâ

Tâ müselsel †urre-i †arrârı çevgân eyledüñ

Ber...ı ref` itme yüzden ey peri nâ-gâh kim

~ad hezerân men teki şeydâyı ...urbân eyledüñ

(5) Tâ Mi&âlîden vişâliñ ni‘metin itdiñ ba‘îd

Gözlerin nemnâk u baπrın †op†olu ...ân eyledüñ

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Tâ kim âdemden tecellî ...ıldı ru«sârîñ seniñ

çaldı bir şey göstermiyene dîdârîñ seniñ

Anda dîdâra irişmez o şeste ...avl-i Muştafâ

Bunda her kim olmadı cânâ ğalebkârîñ

Çünkü ‘i>zet yerdesin ref` itdiñ ey zîbâ cemâl

On sekizbiñ ‘âlemi kılaydı envârîñ senin

Cennet √üsñdürür zîynet viren her √ubâ hem

»ı>ra Kev&er ba«ş ider la‘liñde goftârîñ seniñ

(5) Devlet-i Manşûra irmezsen sebîlullâhda

»âblar kisveleri olmazsa ger dârîñ seniñ

Bulmadı dîn-i √a...î...î ehl-i îmân olmadıñ

Zülf-i yâre olmasa ey kâfir i...rârîñ seniñ

Ey Mi&âli kim bulurdu seni hem bî-savt u √arf

Sırrıñı fâş itmez illâ yine esrârıñ seniñ

182

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) De ki πam gencinde lâm oldu ...adem mânend-i çeng

Vuşlat köyüñe vuşlat buldum ey şûh u şeniñ

Derd-i ehem nispet-i goncedür pür-√ûn gözüm

Âteş batırmla cismim arπûvan u lâle reng

Lâ yezâl u Lem-yezel na‘îm içindedir

Dâmen vaşlıña her kimki bugün ir gördi «abbiñ

Aπız açub za«m batırım ‘ar≥ ider biñ biñ &enâ

Attu gence ba...ıñ müjgân ‘aynıñdan »üdüñiñ

(5) ‘Aş... ru«sârında ey dil zülf çevgân pâr için

%op idüb meydâne gel başıñı göster nâm u neniñ

Devr-i √üsniñde ...aşıñ kavs u müjeñ tıy eyleyüb

Aldı dil mülkini çeşmiñ gâh ba√re ki ----

Mevsim getür bu dem zeyyin oldı ‘âlem çün ‘arûs

çoyma elden hemçü nergis sâπir gülnâr reng

[44-a] Sâ...îyâ ‘ıyş u †ürâb eyyâmıdır şun câm-ı la‘l

Naπme-i sâz ol mu†rıbâ ...ıl √üsniñi ...ânûnla ---

Her ne cevri itme Mi&âlî ...ıl tahammül ol perkâ

Dilberin cevri vefâdur incinüb dil kılma teniñ

183

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Çeşme-i √ayvândurur âb-ı revân-ı man@arıñ

Kem u kerem ...a†resi cân u cihânı man@arıñ

Reng reng ra‘nâ çiçekler açdı √aşmin zeyn olub

“Cennetü’l-firdevs”¹⁴⁷e döndi her mekânı man@arıñ

¹⁴⁷ Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm.

Nergis-i şehîâ ...ade√ †utdı elinde †urđı ûş

Gül benefşe lâle sünbülden dîvânî man@arıñ

Çün bahâr oldı zümrüd câmeleriñ idi çemen

Baπladı illâ-yı şaf şaf erπuvânı man@arıñ

(5) Cûşa gelmiş ‘aş...la cûy-ı revân olmuş akar

Görölmekden göñüleri †utdı fıπânî man@arıñ

Nâle eyler her se«er ‘aş...ıyla bülbül sûzânıñ

Tâ açıldı gülşen-i bâπ-ı cânı man@arıñ

Vasfa gelmez sırr u ...add u πonce femler irdi nûr

[[amze tîr u zülfî cîm ebru kemânı man@arıñ

--- sekiz cennetiñ ‘aynidür virsem ânı

Çün değıl eksik mey u tâze cevânı man@arıñ

Hey ne a‘lâ «aresdür Mi&âlî kim da«î

Yüzünden yo...durur emsâlî &ânî man@arıñ

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

(1) Yüzüm «ak-i dürrîdür Muş†afânî

Kimine çâkerim murtaẓânî

Hezâr a√sentu erdu 'işmetine

»adîce Fâ†ıma «ayrû'n-nisânî

◇üsn-i 'aş...ında zehr içen ider nûş

◇ayât âbın ◇üseyin Kerbelânî

Tevellâ ...ıl 'Ali Zeynel'âbidin

Elin †ût bâ...ar ol nûr-i »üdânî

(5) İmâm Ca'fer u Mûsâ Kâẓım

Gedâsıyım 'Ali Mûsâ Rıẓânî

Ta...îdür hem na...î nûr-i hidâyet

◇üsndür »üsrevi kevn mekânî

Eşkin ...ble itdim cân u dilden

Muḩammed Mehdî-yi şâḩib zamânîñ

Muhib ol çârdeh ma‘şûm-i pâke

Ki bunlar cevherîdür evliyânîñ

[44-b] Şu kimki sevmedi âl-i Resûli

Değildir ümmeti ol Musḩafânın

(10)Ne fehm eyler münâfik evliyâyı

Ne bilsün sırrın deyü enbiyânîñ

Eğer merd-i dîniseñ çün Mi‘âlî

‘Ali olma... gerek vird-i rebânîñ

185

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün

(1) ‘Aceb zencîr imiş zülf-i siyâhîñ

Ger boyun baḩlamış «ûrşîd u mâhîñ

360

»u†û† çehresine ...il na@ar gör

Rumûzın eşhedu en lâ illâhîñ

Şu kim ◇a...dan hidâyet bulmuşdur

Ne bilsun sırrını fa≥l-ı ilâhîñ

Eger fa≥la ...ûl olduñsa √a...î...at

Urundun başa devletden külâhîñ

(5) Sücûd et kılma şey†ân gibi inkâr

Yüzine âdemiñ bil ...ble-gâhîñ

Eger ◇a...la yâr olduñ mu ◇a.....a...

Nedür farkıñda göster doğru râhın

Ne πam kevn u mekândan ey Mi&âlî

Çü fa≥l-ı ◇a...durur puşt u penâhîñ

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Seb‘a «ân ol istivâdan sen âyâtı bul

Ya‘ni çur‘ân şifâtıñ o...u mu‘la... #âtı bul

Cân göziyle görmek isterseñ li...âsın «âli...iñ

Man@ar eyle sen seni gel sendeki mir’ât bul

Mûsâ-veş bulmak dilerseñ türâbında rehâ

Nâr-ı ru«sârıñda nûr-ı şû‘le-i mişkâtı bul

İki ...anâtlı buyurdı bâb-ı Firdevs resûl

çismet et vâl u ma√al-ı «a‘ıñ sekiz cennât bul

(5) Okuyanlar oldı #âhâ-yı «ayrullâhdan

‘Ârif ol diyvânıñ o...ı çârdeh ebyâtı

Ârma-i min dûnihi ta√t-ı livâyı dir √abîb

Bu ne sırrdur ümmet iseñ iste olur âyâtı bul

Çü mesî«âsân değıldür seyr-i eflâk eylemek

Sende ara âyırπ âyırπ çı...ματα mir...âtı bul

»ı≥ıR-veş hem bizden iste çeşme-i âb-ı √ayât

Çün señindür @ulmeti ...omuş her zerrâ...ı bul

Ey Mi&âlî âdem u «âtemden isteseñ «aber

İbtidâ u intihâ u ma‘nâ-yı πâyât bul

[45-a]

187

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Sırr-ı esmâ gönülüne itdi nüzûl

Âniñçün bulmuşam ◇a.....a vuşûl

O...udum çurñânı vechinde temâm

Cennet «a††ıma çün itdüm du«ûl

‘Ayn-ı Yezdândur şıffâtıñ vâ...ıf ol

±âtın idrâk eyle olma el-fu≥ûl

363

‘İlm-i faẓlullâh-ı «a.....dan irmiyen

‘Âkibet bulmaz murâdına √uşûl

(5) Muşaf-ı ◇a... olmuşam ser tâ ...adem

Bulmuşam çur’ânı çün kim &âπ u şol

“El-veled sırr-ı ebî”¹⁴⁸dir sen seni

‘Ârif ol fehm eyle gör budur o asl

““Urvetü’l-vu&...â”¹⁴⁹yı t̄ut biñ cânla

◇a.....a isterseñ √a...î...at t̄oπru yol

İsteseñ kâ olmayasın diyv-i la’în

Faẓl-ı Rabbü’l-’âlemîne sâcid ol

‘Âlem-i va√detde buldum müstakar

Kim aña yo...dur Mi&âlî ‘ama... u t̄ûl

¹⁴⁸ Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, 452. Burada vezin gereği “ebî-hi” olan Hadîs-i Şerîf’deki kelime “ebî” olarak yazılmıştır.

¹⁴⁹ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

(10)Sırrıñı nâ-ma√reme fâş eyleme

Kellemû en-nâs ‘alâ ...adrü’l-‘ukûl

188

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün

(1) %âlib-i Yezdânsıñ küll-i şehr-i câna ânda bul

Ba‘de ez ân eşyâya vâr her sâ‘at u her ânda bul

Şerbet isterseñ çü »≥ır olmaπa hayy ey mürde dil

La‘l-i dilberdür hakîm ol çeşme-i √ayvânda bul

Ma‘rifetden her nekim ma...şûd ise ey âdemi

Gel kelâmullâh hüsnün o...1 bu çur¹ânda bul

Ger dilerseñ cennet-i ‘adna şîrâ†-1 müsta...îm

Dilberîñ «üsünüñde ol kisve-i meşk efşâ bul

(5) Sırrullâh bulub dirsîñ kâ dilim erbâb-1 dîn

»a††-1 küfrîn o...u evvel ba‘de îmân anda bul

365

Sen seni bilmek dilerseñ enbiyâ-veş ‘â...ibet

Yüri İdrîs-vâr burc-i çer«-i gerdânda bul

Yâ u ye kalkmış sen seni sen payre varma ‘ayniñ aç

Bulmak isterseñ yine gel şûret-i Ra√mânda bul

Ma@har-ı ◊a...dır çü diyv urmaga şa...ın insândan

Vâr eger Yezdân dilerseñ hem yine insânda bul

[45-b] »âli...-i illâ şebândur rengi ne rengüñ ‘aynîdir

Bilmez iseñ gel Mi&âlî gibi √âlîşânda bul

189

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sûre-i %âhâ u Yâsînde yüzüñde «a†† u «âl

Kim yedd-i kudretle yazmış anda fa≥l-ı “#ü’l-celâl”¹⁵⁰

Ehl-i cennet «a††îdür cânsevâ u a’@âmiñ

Muş√af-ı ◊a...dur cemâliñ ...aşlarıñ mâh-ı hilâl

¹⁵⁰ Rahmân Sûresi 78. âyetten bir bölüm.

Leyletü'l-isrâ şaçıñdur sırr-ı mâ ev√â gözüñ

Ey «üccete pâk u vechiñ ---- bî-zevâl

Devr-i ru«sârıñda ey #ât u şifât u kibriyâ

“çâf ve'l-çur'ân”¹⁵¹ buldum va...dim bî cîm u dâl

(5) Fa≥l-ı na.....âş-ı ezel cehiñde taşvîr eylemiş

Allah Allah «ûb nefis u «ûb √üsñ ü ◇a.....-ı cemâl

‘Anber-efşân kâkülüñdür ‘amberde u √ablü'l-metîn

Ey dehâniñ selsebîl ü çeşme-i âb ne lâl

Sâpar la'linden içdim ey Mi&âlî Kev&er

Ol cihetden zindeyim çün »ı≥r u ‘Îsâ lâ yezâl

190

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fânî dünyâdan gönül el çek be...âyı gözle gel

Gel sîmurπ-ı çâf el uç semâ-yı güzel ...ıl

¹⁵¹ Kaf Sûresi 1. âyetin başı.

Zülf ru«sârında irdi çün bahâr-ı ma‘rife

‘Îş idüb ‘irfânla câm-ı şafâyı güzel ...ıl

Sende irâ...da istersen ◇a.....ı ey bî-«abîr

Ma@har-ı ◇a...sın sen özüñde »üdâyı güzel ...ıl

Ger saña ◇a...dan murâd ise li...â-yı lâ-yezâl

Âdemiñ vechinde sırr-ı ...âf u √âyı güzel ...ıl

(5) İster iseñ nükte-i “Seb’â’l-Me&ânî”¹⁵²den nişân

Muş√af-ı hüsnünde râz-ı şâ u √âyı güzel ...ıl

◇aşr u neşriñ şerrini görmek dilerseñ gün gibi

~ûret-i âdemde ol levh-i «ayâtı güzel ...ıl

Ey Mi&âlî bulmaπ isterseñ bahşet-i câvidân

Dilberiñ zülfünde «aşş-ı istivâyı güzel ...ıl

¹⁵² Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sünbülün garbindan i@hâr itdi çün şems-i ezel

Şar...-ı ru«sârında ma‘lûm oldı sırr-ı Lem-yazel

İstivâ-yı zülfidür firdevse ya‘ni kim sebîl

%âlib-i dîdâr-ı ≠ât ol “‘Urvetü’l-vu&...â”¹⁵³ya gel

Buna ma‘nâdır Mu√ammed ‘âlem-i mi‘râcda

İktiyâr itdi lebin terk eyledi «amr u ‘asel

[46-a] İsteriseñ kim saña yüz göstere ma‘nâñ seniñ

Fa≥l-ı Yezdân ...ollarından †utagör cehd ile al

(5) Sen meleksin şûret-i Ra√mânda liken ‘ayb ola

Çâh-ı πafletde esîr ide seni diyv-i √ayl

◇âşıl eyle ‘ilmiñi ...urtar †alâletden seni

Ya‘ni kim vus‘at dilerseñ ‘ilmi belâ eyle ‘amel

¹⁵³ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

[[âfil olma ma‘rifet kesb et ki kesb ister »üdâ

İki günlük ‘ömre aldanma ki tîz irer ecel

Bunda her kim oldu a‘mâ hemçünândur ânda

Uşte et gel o...u çur^ânda bil hem ≥ill

Ey Mi&âlî ‘ayn nûr oldu zemîn u âsumân

Oldı çün kim otuziki nu†...-i Yezdâna bedel

192

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Zülf-i zencîriñde çün dîvânebend oldu göñül

Bir uzun sevdâya düşdi sûdmend oldu göñül

Yüz sürüldün ey güneş çün ≥erre-i «âkpâyîñe

Pâyesini ‘arş er gördi bülend oldu göñül

İki ‘âlemde πnâdır müflis olmaz tâ ezel

Ni‘met-i ‘aşkıñla çün kim behrmend oldu göñül

çıldı mir'âtında kâ kim şûret-i Ra'âmânı seyr

Lem-yezel dîdâra irdi ercümend oldu gönül

(5) Tîπ-ı 'aş...la musa«ar eyledi cân kişverîn

Çı...dı sanca...-ı şehriyâr şehri u gend oldu gönül

Bildi çün mâvâ-yı ◇a...dur yumdı 'aynin gayrden

Kendüye döndürdi yüzün «üdpesend oldu

Ma'rifet mışrında çün †û†î şükür«â olalı

Yûsuf 'aş...ım Mi&âlî gân ...end oldu gönül

193

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Tâ yüzünde dâne u dâm-ı siyâh ekmek değil

[[abrabînda murπ-i cân ...aydına çâh eksik değil

Hüsnüni gizlerse nola ka gel 'anber-i «ammîñ

Kevn yüzünden ebr-i câna gâhgâh eksik değil

371

Genc-i gamda gözlerim giryân u zerd oldı yüzüm

Zîrâ kim gülden benâya âb u gâh eksik değil

La‘lini öpsem dimeşe ancenûb-i «aşm eyleme

Serderâ ma‘zûr †ut kolundan günâh eksik değil

(5) †addîñ gördükce cânâ --- efrân eylesem

Devr-i gülde seher bülbülden âh eksik değil

Βατρumuzda gamzeler za«ni diyv-i peder πonceye

Senden ey ebr u kemân ta bergünâh eksik değil

[46-b] Ey Mi&âlfî nân-ı «aşkime ...âni‘ ol sebîl ...ıl sıpâs

Genc için πam çekme şâπ başa külâh eksik değil

194

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) Dilberâ la‘l-i lebiñden at †ayvân-ı münfi‘al

Şol cevher düşleriñden dürr-i ‘ummân-ı münfi‘al

372

Sünbülün 'ıfırın şayd eyle revân et ola tâ
Nâfe-i Çîn u Çemer...and u ðorasân münfi'al

'Ârızından perî ref' et si√âb-ı zerreñi
Tâ ola rûy-ı semâda mâh-ı tâbân münfi'al

~alınub nâzla seyr et gülşene ey mehlikâ
Kim --- ola şol serv-i «râmân münfi'al

(5) Ey Mi&âlî şöyle şerriñdür 'itâbî la'liñ
Söylese ðûfî teg olur şüküristân münfi'al

195

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey göñül şol ðurre-i ðarâr yâri yâd ...ıl
Lebleri helest πabπab-ı gülπaddârı yâd ...ıl
Nice bir hicr u firâ...ı âteşinde yanasın
Ey dil ol gül çehre u ...add çınârî yâd ...ıl

373

Genc-i mi√netde Őehâ aňlatma ney-veŐ derdiyle

VaŐlıñı i‘ġâ idüb sen âh u zârî yâd [...ıl]

Bu Mi&âlîyi niçün ya...dñ firâ...ñ nârına

Ey ≥amm-ı «avf eyle ol perverdegârî yâd ...ıl

196

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘İlmü’l-esmâñdır ey ki «aġġıñ bir cemâl

Vâris-i ar≥ oldu kim derk eyler ey Şâhib-i kemâl

Âtesi sırrına ya‘ni bulmadı her kimke yol

Âdem ođlu Őanma olmaz ânesi sūd-i √alâl

‘İyd-ı ekber eyledim çün kim sipihr-i ‘ârızıñ

çâŐıñı gösterdi her sû πurre-i mâh helâl

Onsekizbiñ ‘âlemi ‘abd eylemişdür cândan

Bu ne Şâh-ı √üsn olur yâ Rabb ne zîbâ «aġġ u «âl

(5) ‘Ayni kimiñ ki ânı gördi bu √üsle dudi

Bu beşermidir te‘âla Allah ne sun‘ zü’l-celâl

Nuḡ...-ı Yezdân seyr idüb çı...dı yüzüñ eflâkına

Ya‘ni şems-i ≥âtdır kârımız aña hergiz zevâl

O...umaz kim «aḡḡ-i √üsnüñ ehl-i çur’ân olmadı

çâl içinde kaldı cehille değıl erbâb-ı √âl

Niyet itdim çün kelâmullâh vechiñden seniñ

%âli‘imde âyetullâh nûr açıldı fâl

[47-a] Ey Mi&âli ol mehiñ Kev&er lebiñde bir ...ade√

Her kim içdi »ı≥ır olur çün «a≥retinde lâ yezâl

197

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Gel gel küfrine i...râr eyleyüb îmâna gel

◇acc-ı ekber ‘ıyd-i e≥vâ vechidir ...urbâna gel

375

Maḥlâ' olmak dilerseñ Ka'beniñ esrârına

Çârdeh √aḥḥ-ı seyyâre &ûret-i Ra√mâna gel

Ka'be-i “◊a.....e'l-ya...în”¹⁵⁴ ise murâdıñ √âciyâ

Mihnet-i «âr-ı mupeylân çekme gel insâna gel

Olmañ isterseñ kelânullâh nâḥıkdan √aber

Saña «aḥḥ-ı cemâl √a>ret-i Yezdâna gel

(5) ‘Anber-efşân sünbülî sevdâsına virdiñ dil

Cân u serr ḥob eyleyüb çevgânla meydâna gel

Ger ene'l-◊a... da'vasın i@hâriderseñ ey göñül

‘Âşık Manşûretiñ merdâne ol urpâna gel

Ey Sikender virmez el @ülmâtdaâb-ı √ayât

Çeşme-i Kev&er murâd ise lebb-i cânâna gel

¹⁵⁴ Vâkıa Sûresi 95. âyetin sonu.

Ger merîze-1 ‘aş...-1 cân iseñ ey erbâb-1 ‘aş...

Lâm u bâdan özge şerbet olmaz ol Lo...mâna gel

La‘l için παρ... olma ey παννâş deryâ kıymetini

Dür ü cevher ma‘rifetdür fâlib ol ‘irfâna gel

(10)İster iseñ keşf ola esrâr-1 ‘ilm-i min ledün

~ûretin levinde mesûr et çur’âna gel

‘Âşık-1 pervâne iseñ bâl u peryândur ma‘nâ

Ey Mi&âlî ol cemâl-i şem‘-i nûr-efşâna gel

198

Fâzilâtün Fâzilâtün Fâzilâtün Fâzilün

(1) $\diamond a\ddot{a}$ -1 $\sqrt{üsnuñ}$ o...udu şâhib beyân oldu gönül

Ehl-i rûşen gün gibi cehle nihân oldu gönül

Kenz-i ma‘fî idi geldi #âtdan buldı şifât

çafa pervâz eyledi ‘an...â mekân oldu gönül

Enbiyâ-veş ...ıldı çün vechi şîrâfından ‘ubûr

Saña firdevse gördü câvidân oldu göñül

İstivâ tîpiyle yedi i...limi fet/eyledi

Ta«ta geçdi pâdişâh-ı mülk-i cân oldu göñül

(5) ‘Ayn-ı @ulmâtidi nûr eyledi fa≥lullâh

Geldi açıldı çü gül bâπ-ı cânân oldu gönül

Sîşad u şaşt üstu«ân sırrına keşşâf olalı

‘Arşa çı...dı şâh-ı heştum âsumân oldu göñül

Ey Mi&âlî fa≥l-ı ◇a.....a her nefes biñ biñ sıpâs

Kândan i@hâr itdi hem aña revân oldu göñül

[47-b]

199

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Evvelâ “şa.....ü’l-...amer”¹⁵⁵ et sûy-i ‘ayne râhı bul

Ba‘de ez ân eşyâda her sū ma‘nâ-yı Allah bul

Bilmek isterseñ ki kimlerdür heştî-yi dûza«î

Turre-i ‘anber-feşânetde şırâ†ullâh bul

‘İyd-i ekberdür eger müştâ...sañ ...urbân için

◊üsn-i eflâkında bu ebrû hilâl mâhı bul

İsteriseñ şûret u ma‘nâya çün A√med tebîl

O...ı te’vîl-i «a††iñ sırr-ı kelâmullâh bul

(5) Pâd-şâh-ı mülk-i cân olma... dilerseñ ey gedâ

‘Arş ru«sârında &ûret gösteren ol şâhî [bul]

¹⁵⁵ Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

‘Âlem-i tenzîl u te’vîl olayın derseñ eger

Câvidânla mu«abbetnâme-i ‘arşullâh bul

≤ât-ı bârîniñ alam dirseñ nişânından «aber

Çün Mi&âlî saña «a††-ı şıfatullâh bul

200

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Vech-i âdem Ka‘bedür √âci melek-i «a†† dime ...ıl

Dîv-i serkeş olma gel dîdâr-ı ◇a.....a secde ...ıl

◇ûrşinâs olma... gerekdür tâ kim ola ◇a...-şinâs

◇a... bilinmez ‘ârif nefes olmayınca şöyle bil

Ey yüzüñ cennet zümrüd «a††larıñ πılmân u √ûr

Vey dehânîñ çeşmesârından revândur selsebil

Ey cemâliñ âfitâbından münevver mihr u mâh

Vey yañπiñ lâlezârından gel √amrâ «acel

380

(5) %ûş olaldan sidre ...addiñ servi ‘aynim çeşmesi

Her ʔaraf nehr-i revân olmuşdurur ‘ummân nîl

Ger li...â-yı √a≥rete bulmak dilerseñ ittişâl

Gel bugün Manşûr-ı ‘aş... ol dâr-ı zülfünden asıl

◊ubb-i dünyâ ‘â...bet menzile er görmez seni

Aldanursun ‘ârif ol el çek «isâretde gel

‘Âşî...-ı Yezdânsiñ çün ü çirâda fâriπ ol

Zîre kim olmaz Mi&âlî ‘aşk-ı ◊a...da ...âl u ...ıyl

Keşf etmekte ol şi‘ri ki sen na@mideñ

Nuṭ...-ı Yezdândur dedi nuṭ...uñ gören erbâb-ı dil

201

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Yâriñ dîdârın isterseñ bugün dîdâr bul

çalbiñi mir’ât-ı şîfât et sende ara yâri bul

381

çılma... isterseñ münevver cân-ı güzîn çün enbiyâ

On sekizbiñ ‘âlemi rûşen ÷utan envârı bul

[48-a] Olasın saña gül kim --- Yezdân sendedür

Ba‘d ez ân eşyâda her sû cilve-i settârı bul

Kev&er içüb √ı≥ır hayy olma... dilerseñ tâ ezel

Lâm u lebb-i yârdan şuveriñ esrârını bul

(5) Çün elest buyurdı ◇a... kimler didi ...âlu belâ

Gel bu sırrı fehm ...ıl kimdürür dest-i i...rârı bul

‘Andelîb-i gülşen-i ‘aşk olmak isterseñ eger

‘Ârız-ı dilberde bu on dört gül-i gülzârı bul

Yedi i...lîmiñ olam dirseñ Mi&âlî fâti√i

İstivâ-yı zülfî...âr-ı haydar kırârı bul

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñde yedi muş√af yedi √a††-ı celîl

Kânda izhâr oldı sırr-ı ≠ât-ı Yezdâna delîl

‘Alleme’l-esmâsı sırrından «aberdâr olmadı

İstivâ-yı âdeme kim bulmadı ◇a...dan sebîl

Ehl-i faẓl añlarına âyât-ı «a††ın √üsniñi

Hem ne fehm eyler bu sırrullâh her zemin ---

Da‘vet itmüşdür sücûda on sekizbiñ ‘âlemi

Allah Allah hey ne şûretdür ol a√sen-i cemîl

(5) ◇ûr u πlmânla zeyn olmuş cemâliñ cenneti

Ey ...ıyâmıñ müntehâ u √av≥-ı la‘liñ sebîl

Sûf içûn mir’ât-ı dîdârıñ temâşâ eylemez

Ba...masun dünyâ yedd çekmek gerek ‘aynine meyl

Sidre ...addiñ tûş olandan ‘aynime ey sırr u cân

Dîde ben biri Fırât olmuşdurur hem biri Nîl

çâşd-ı cân itmek dilersen «ancer-i müjgânla

‘İñi fes« itme kânım la‘lûne olsun sebîl

‘Âşî...-ı Yezdânsiñ yüz bükme ‘aş...ullâhdan

çâçma cân at âteş-i Nemrûdun hem çü ◇alîl

(10)Ol ne meydân u ne menzildür ki A√med buldı yol

Kim sırr-ı ângeşt ...adem koymadı anda Cebrâ’îl

Ey Mi&âlî «od şinâs u ‘ârif-i Rabb olmayan

‘Â...ibet √ayvân olur dîdâra irmez şöyle bil

203

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sen Süleymân dergâhında men ki mûr-i kemterem

Âşaf-ı dîn olmuşum şehrimde şâh-ı ekberem

384

Kâinâtı †arefetü'l-‘ayn içre seyr etsem nola
Murπ-1 çâf-1 lâ-mekânem Cebrâ’îl-i şad perem
Heft i...lîm vücûdum edildüñ çün Mesî√
Gün gibi far...-1 sipîhr üstünde zerrîn efserem

[48-b] Tâc gidersem nola erbâb-1 fa≥lîñ bâşına
Ma‘rifet mülkünde çün seyr-i düşe heft kişverem

(5) Çünkü buldum seni nu†...la mürşîde zuhûr
Çı...dım elestden cihânîñ cümleden bâlâterem

İki köydür çar« meydânında «urşîd u kamer
Kânda çevgân ma‘ârif birle dâyim o neyyirem

Bâ†ınıñ mestûri vehm-i @âhiriñmeşhûriyem
Şekli mi her dîde görem gerçe kevnden i@hârem

çifl-1 bâb-1 cevherem kenz-i √a...âyi... bendedir
Lev√-i ma√fû@em†ılsımât-1 kitâb-1 mu≥ırrrem

~ûret-i ◇a...dur yüzüm ...il secde serçekmede çü diyv

Ânıñ içün kim şıfât u ≠ât-ı ◇a.....a ma@harem

(10)çılmaπ isterseñ temâşâ sen seni mir'âtda

Hemçü †û†î ...il †aleb kâyine¹⁵⁶-i İskenderem

^aulmet-ı √ayretde kalkma çün señindir >>ı≥ıra gel

Ma'rifet-i 'ayn küşâdâyla ki câm-ı Kev&erem

çar-ı deryâda mülk-i helâk olma...ından πavvâş-vâr

Cevherîves †âlib ol kim kân dürr ü gevherem

Benden iste 'ilm-i ekseri √adîdârzîrî ...o

çalbiñi yak âteşiyle gel ki sîm u cevherem

İsteriseñ 'ilm-i esmânıñ √isâbından beyân

Gel o...u dîvânımı kim ma'nâ-yı sırr-ı defterem

¹⁵⁶ ki âyine

(15) İstivâsından zemîn u âsumânîñ çün ‘Ali

Geçdi didi bende a‘râf olurundan berârem

Şer√a şer√a †oπraram baπrını ta...lîd ehliniñ

Kim kelâm-ı nu†...-ı ha.....dur zülfi...âr-ı √aydarem

Gel Mi&âlîden o...u ‘ilm-i ledün sırrını kim

Câvidân eyle mu√abbetnâme-i ‘arş u ma√şerem

204

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Yüzün yüzünden ÷hâr itdi ≠ât ismiñ ...oyub Âdem

Ne Âdem bil ki mu†la... ◇a... ki senden buldı ‘Îsâ Âdem

Da<i şey†ân-ı mel‘ûndan ne πam çün enbiyâ çünkim

»a†† u «âliñ gibi çur’ânla erbâb-ı evrâdem

Yüzünden Âdemiñ çünkim okudum ‘ilm-i esmâyı

Ba‘îd olmaya ger dirsem mülk cem‘ine üstâdem

Zihî ◇a... baña mir'ât irişdi meş...î-veş çün

»alef ibn oldum âbâya √a...î...î ümden âzâdem

(5) ~ifâtından ◇a.....m ≠âtına dâl olmaπa bâ-mir'ât

Gehî oldum türâb u mâ gehî âteş gehî bâdem

çaçan bundan gerü câna ...alûb te'sîr-i hüzn ü πam

Ki câm-ı Kev&er içdim »>π elinden tâ ezel şâdem

[49-a] Mi&âlî şâd olur gerçek ki ol âzâd her bir 'ıyd

Bi-√amdullâh ki ben oldum πulâm ez cehl âzâdem

205

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cümle eşyâdan @uhûr iden kelâmımdır benim

»il...ât-ı ar≥ u semâser ...ıyâmımdır benim

Vâ...ıf oldım çün zemîn u âsmânıñ gencine

Devrimiñ sul†ânyam 'âlem πulâmımdır benim

388

Kendü mir'âtımda çün †û†î görüldün kendümi

Kanda baksam ânda Rabb-i hâ yenâmımdır benim

Enbiyâ esrârına keşşâf olur benim nevre çün

Mürşid u pîrim lebiñde bâ u lâmımdır benim

(5) Fârîπ oldum Ka‘beden tâ kim vücûd-u fâẓl-ı ◇a...

Secdegâhım Lem-yezel “beytü’l-√arâm”¹⁵⁷ımdır benim

Sırrü’l-fa...ru sevâd ol vechi idrâk eyledim

»a††-ı √üsünüñ dilber enver-i @ılâmımdır benim

Çünkü geçdim istivâsından cemî‘-i ‘âlemiñ

Cennet ehliyem sa...ar “dârü’s-selâm”¹⁵⁸ımdır benim

Nola girer vâzi dersem on sekizbiñ ‘âlem

Murπ-ı ‘an...âyem cihân her sû ma...âmımdır benim

¹⁵⁷ Mâide Sûresi 2 ve 97. âyetten bir bölüm.

¹⁵⁸ En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

Bu ni‘metlerle zînet ʔutdı bezm-i kâinât

Saňa nuʔ... ânda sâkî «amru câmımdır benim

(10)Ey Mi&âli̇ payre niçûn yüz ʔutâm ibrâm için

çible çün ki &uret-i bezm temâmımdır benim

Nice icrâ olmasun fermân-ı ‘aş...am her ʔaraf

Kanda kim yazıldı saňa nakş-ı nâmımdır benim

206

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-ı ʔa... yâr oldu çünkim avaz ki yâri neyerim

İttişâlin sûzânıñ “dârü’l-...arâr”¹⁵⁹ı neyelerim

Gel πaddârıñdan @uhûra geldi biñ biñ gülzâr

Gülπaddâr oldur mecâzî gül-i πaddârı neyelerim

±ikr u fikr u mûnis u πam«ûrem ender ‘âlemîn

Oldurur ol da«î πayr-i πammıñ rey neyelerim

¹⁵⁹ Mu’min Sûresi 39. âyetin sonu.

Cennet hüsnünden irdim ma‘rifet gülzârına

Bülbül-i ‘aş... olmuşam bâπ u bahârı neylerem

(5) Fa≥l-ı ◇a...dır câvidânî yâr buldum ittişâl

Fânî ‘âlemde vefâsı yo... nigârı neylerem

Tâ ezel çün vâşıl oldum sen «ırâmânı sidre

Meyve-i sûzrefârı yo... serd u çınârı [neylerem]

Çün bugün ‘aş...da Manşûr-i ene’l-◇a... olmuşam

‘Anber-efşân sünbülünden gâyr-i dârı neylerem

[49-b] Çün †arikiñde seniñ oldum şehâ şeydâ-yı ‘aş...

Nâm-ı nenek-i --- nâmusiyle ‘ârî neylerim

Kü√el için ey nûr ‘ayn eğme şafâhân mülketeyn

»âk-i râhından değil çün ol πubârı neylerem

(10) ‘Alleme’l-esmâdan içdim sâπir-i âb-ı √ayât

»a≥ır sermest olmuşum «amr-i ‹imârı neylerem

Nu&-i ...ât'dür kelâmım dilde çün nu†...-i 'Ali

Ey Mi&âlî bundan özge zülfikârı neyelerem

207

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Üstüvâdan tâ cebîniñ --- şa..... bulmuşam

Ma'nâsın esmâ-yi küllüñ rûşen ez ◇a... bulmuşam

Çün &îfâtullâh «üsünüñden açıldı 'ayn-i cân

Cümle eşyâyı cemâl-i ≠ât-ı mu†la... bulmuşam

O ...adem-i ◇a...dan ru«-ı √ûrâda el-√amd sûre sen

Âyet-i menşûr sırrın ya'ni berrak bulmuşam

Menzilem olursa nola sidre-i heştum felek

Çün derc-i remzîn vücûdumda mu√a.....a... bulmuşam

(5) Devlet-i Manşûra irem lâ yezâl ey √ûr 'ayn

Tâ şaçıñ dârende-i esrâr-ı ene'l-◇a... bulmuşam

Vâ'î@â lâf eyleyüb urma 'ilmullâhdan

Kim seni ben derk-i ◇a...da pâyet a√ma... bulmuşam

Sen Mi&âlîden şalavât u şavm u haccı sorma kim

Ben ânîñ esrârın ey mechûl muϑla... bulmuşam

208

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

(1) Perkâr-ı 'aş...a no...†a-i pinhân olan menem

Ba√reyn-i sırr-ı ◇a...da nihangân olan menem

'Âlî kahr-ı dîn bu «âk u sefâle 'aceb değil

Çün görmemiş ki 'aş...-ı kenzine kân olan menem

Ger irtifâ' ider olsam bu cihândan helâk olur

Kim √i&bet-i mümkinâta ezel cân olan menem

Ey âfitâb ne felek-i pür-≥iyâ-yı dîn

◇a.....ın göziyle görme ra«şân olan menem

(5) Buldum çü ≥âd u lâm u fenniñ nu†...-i tâ minnî

Murpân u va√ş u cine Süleymân olan menem

Ey muş√afiñ sevâd u ...râtına iltifât iden

◇ûr-i ecmâli lev√ine çur'ân olan menem

Ey bî-«aber zi-‘aş... u lâf-ı ‘aş... iden

Meydân-ı ‘aş... köyine çevgân olan menem

Ey ◇a... körüm dîn beru gel ba... şifâtıma

Kâniñ şifât u #âtına burhân olan menem

[50-a] İçdim şarâb-ı Lem-yezeli zinde cân olub

Cennât u hûr çeşme-i √ayvân olan menem

(10)‘An...â-yı lâ-mekânî menem nu†...-ı #âtle

Kim çâf-ı cism u cübbede sü...ân olan menem

Dil-i ma«zeninde kenz-i «afâ nu†...-ı ◇a...durur

Ki ol genç-i bî-nihâyete vîrân olan menem

Gel gezme na...d-ı Ya'kûb çün ey berâder-i ân

Çün Mısr dilde Yûsuf-i Ken'ân olan menem

◊a...dan kamu merîze-i ezel bulmusaş necât

Çün 'ilm-i faẓl u hikmete lo...mân olan menem

Bulmam lebiñde mühr-i Süleymân 'aş...ı çün

Emlâk-ı dehre Âsaf-ı devrân olan menem

(15)İrdim çü lecc-i heftuma vü biñ mest olûb

Kândan Mi&âlî saña 'ummân olan menem

209

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

(1) ◊üsnüñde şehâ âyet-i çur'ânımı buldum

La'liñde mey-i çeşme-i vâyvânımı buldum

Efsânesin ıra... niderem u e'u@i şehriñ

Çün otuz iki beytle dîvânemi buldum

395

Bükdüm yüzümi πayrden er ka‘be olursa

Âdem gibi çün şûret-i Ra√mânımı buldum

Ey zâhid-i zerrâ... gider küfri göñülden

Cânân yüzüne †ut yüzi ki imânımı buldum

(5) ◇ayy oldum ebed mürde iken men dîl-i bîmâr

~ordum çü lebiñ √ikmet-i lo...mânımı buldum

çılmışım ebed kûşe-i √ayretde perîşân

Şâdî-yi vuşlât-ı cânânımı buldum

Çü kânene kisve-i perîşân--- ey mâh

%oöp atsam eğer ser nevla meydânımı buldum

Çı... beyt-i √üzünden yeme πamm ey dil-i Ya‘...ûb

Yûsuf gibi Mışırında çü sul†ânımı buldum

Manşûr oluben söyler isem nola ene’l-◇a...

Vâr olmaπa zülfüñ gibi urπânımı buldum

(10)Nu†...un ...amû bu insle cinn u √aşş u †uyûruñ

Gel iste ey âşafi ki Süleymânımı buldum

Esrâr-ı ‘aşâ nâr-ı şey«le lev√le †ûri

Gel şor baña kim Mûsâ-yı ‘İmrânemi buldum

Dergâh-ı √â...î...âtda nola ...anber olursam

Çün sâ...î-yi Kev&er şah-ı merdânemi buldum

Her kimki †aleb eyler ise ◇a.....ı Mi&âlî

Gelsün beru kim hüccet u burhânımı buldum

[50-b]

210

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Ey mu‘anber-i ‘urve-i zülfüñ şırâ†-ı müsta...îm

»a††-ı sub√ânıñ yüzüñde kenz-i çur’ân-ı ‘a@îm

Çehreñi √â mim u ‘ayn u sîn u ...âf u †â’ u ha

O...udum men bâ-yı “Bismillahirra√manirra√îm”¹⁶⁰

»a†ıñ be-√amd yüzüñ muş√af-ı ...yâmiñdir eli

Ey müselsel-i kâküliñ cîm u dehâniñ √â u mîm

Fet√edildin fa≥l-ı ◊a...dan mu√kemât-ı √üsnüñi

Bulmuşam her «a†ıñı biñ hûr u “cennâtü’ n-na‘îm”¹⁶¹

(5) “Beyt-i ma‘mûr”¹⁶² ile beytullâh u “sidrü’l-müntehâ”¹⁶³

çadd u vechiñden ‘ibâretdürür ayâ ≠ât-ı ...adîm

»a†ı-ı rey√ân cebiniñ kürsî-yi nûr-i »üdâ

Ey cemâliñ câvidân-ı ‘arş-ı “ra√manü’ r-ra√îm”¹⁶⁴

Nef√â-yı ‘Îsâ dehâniñdan bu gün √ayy olmayın

çıldı sırrımdurur πadâb-ı âteş siccîn-i ce√îm

¹⁶⁰ Fâtiha Sûresi 1. âyet.

¹⁶¹ Şuarâ Sûresi 85, Vâkıa Sûresi 89. Meâric Sûresi 38. âyetin sonu.

¹⁶² Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

¹⁶³ Necm Sûresi 14. âyetin sonu.

¹⁶⁴ Fâtiha Sûresi 3, Bakara Sûresi 163, Fussilet Sûresi 2. âyetin sonu.

Vâ...ifem ...ib†ûn çehreñden damâπım †ayyibnâk

Göster ledün-i ‘anber-efşân sünbülün ◇a...dan nesîm

“çâf ve’l-çur’ân”¹⁶⁵ yüzün meşkin «a††iñ “Sebja’l-Me&âni”¹⁶⁶

Ey dehâniñ ‘Alleme’l-esmâ’-i ‘allamün ‘alîm

(10)çıblegâhımdır ...aşıñ mi√râb u †â...î tâ ebed

Kim ki aña sâcid olmaz oldı “şey†ânü’r-racîm”¹⁶⁷

Şolki la’l-i sâπırd an içmedi âb-ı √ayât

Ey Mi&âlî ‘âmî-yi pejmürdedür ‘a@m-iramîm

211

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Ne şun‘ olur zihî şâni‘ ne zîbâ çehre-i âdem

Güneş rif‘at kamer †ul‘at melek sîret Mesî√â dem

¹⁶⁵ Kaf Sûresi 1. âyetin başı.

¹⁶⁶ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

¹⁶⁷ Âl-i İmrân Sûresi 36, Hicr 17. âyetin sonu.

Velî u müttâ...î buldı deminden enbiyâ ervâ«

Âniñ çün irdiler sermed-i √ayâta oldılar dem dem

çiyâm-ı cümle-i eşyâ bu demden ...âim olmuşdur

Değildür şey değildür √ayy aña kim irmedi bu dem

Sened-i ma‘rifet birle sermeydân âlur âkir

Ol er kim fırsatı elden çı...armadı gözetdi dem

(5) ~ifât-ı «âli...ü'l-eşyâ çü ≥âtından değil münfik

Ta‘accüb ...ılma ger dirsem ikilik ...al...madı ferdem

Sıpâs ey fa≥l-ı bî-hemtâ bilindi gezinmiş mu†la...

Şolar kim menzil-i ◇a...dan ...ıurdı lâf-ı kem merdem

Niçün şev...le olmıyam meserret ba«ş her ân kim

Yüzüñ gibi √a...î...at gülşeninde --- derdim

çâşîñ mi√râbını gördüm çü beytullâh √üsñünde

‘Ubûdiyet sücûdına melek-veş sırr --- derdim

[51-a] Mi&âlnin yine sensin iki ‘âlemde ma...şûdu

Reh-i ‘aş...da «âk olsun seniñ fâ>l-ı asya çerdim¹⁶⁸

212

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ...ıyâmiñ sidre vü fûbâ yüzüñ bâπ-ı na‘ım

Âyet-i «a††iñ cebiniñ şürte-i >ât-ı ...adım

Ey yüzüñ “ümmü’l-kitâb”¹⁶⁹ u Sûre-i “Seb’a’l-Me&âni”¹⁷⁰

Bunda buldum bî “Bismillahirrahmanirrahim”¹⁷¹

Saña «a††-ı ilâhîdir cemâliñ muş√afi

‘Anber-efşân kâküliñ gonce u hânîñ lâm u mîm

%oursin üzre ru«sârîñ tecellâ sen görüb

Didi ha>>â Rabbekum ol demde Mûsâ-yı Kelîm

¹⁶⁸ çevirdim

¹⁶⁹ Âl-i İmrân Sûresi 7. âyetten bir bölüm, Rad Sûresi 39. âyetin sonu.

¹⁷⁰ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

¹⁷¹ Fâtiha Sûresi 1. âyet.

(5) Ey lebiñ cân ma‘deni vü çeşme-i âb-ı vâyat

Vey mu‘anber sünbülün râh-ı şîrâ‘-ı müsta...îm

~ûret-i ða...dır yüzün her kimki i...râr eylemez

Câvidân-ı ma‘rûd olur mânend-i “şey‘ânü’r-racîm”¹⁷²

Şâhid ü meydân Mi‘âlî şûfi tu be ‘ar≥ ider

Tevbe itmeñ «ûbdan estâfirullâhü’l-‘azîm

213

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ber sedef dürr-i tenin kânın bin gevher u ‘ummânîyem

On sekizbiñ âlemiñ cisminde ya‘nî câhiyem

‘Âlem-i ...ayd u mu...ayyed ‘âlem-i mu‘la... benem

Kelâmı u ketmi u çer«-i sergerdâniyem

Çanda kem ...ılsıñ na@ar-ı man@ar benem man@ûrla

Yetmiş üç milletde i@hâr olmuşam erkâniyem

¹⁷² Âl-i İmrân Sûresi 36, Hicr 17. âyetin sonu.

Âteş olub yanaram ki bilirem dâyim çü bâd

»âk-veş &âbit ...adem ki nehr-veş ceryânem

(5) Gâh-ı şayfem ki şitâyem ki rerî‘em ki √arîf

Oniki burcuñ bu dört fasılla hem devrânem

Ki benefşu zanba...am ki nergis u rey√ânem gâh

Bâπ u şe√er açdı cârî lâle-i ni‘mâyem

Gâh zenbûr-i ‘asel ki tûtî-yi ...and u şükr

Gâh «âr u gâh bülbül ki gül «andâniyem

Çer√-i atlas-ı seb‘ encüm u “Ve’s-semâ[i] ≥âtü’l- burûc”¹⁷³

Bendedür hem üçyüzaltmış rûzla seyrânem

Ki hilâl-i gurreyem ki bedr rûz çârde

Ki †ulû‘em ki πurûbem şems u ki cevelânem

¹⁷³ Burûc Sûresi 1. âyet.

(10)Gâh deryâ-yı mûvîfîm cevher-i pavvâş ile

Gâh derc u dürr u gevher ki la‘l u kâniyem

Ki ene‘l-◊a... söylerem Manşûr olub Bağdâd‘da

Dâr idüb ki kendümi kendüm cihân destâniyem

[51-b] Ki Ya‘...ûb şırr niyem ki birâderleriñ ile

Ki Mısırñ pâdişâh-ı Yûsuf-i Ken‘âniyem

Ki dâr-ı İskender mülket i...lîm-i heft

Ki @ulmet-i»ı@ır ile ki çeşme-i √ayvâniyem

Ki şark u ki πarb u ki rûm ki ‘arab

Ki Hind u ki Sinde ki »abeş sultâniyem

(15)Ki celâlem ki cemâlem ki lu†fem ki ...ahr

Ki ı†ılâ‘at eylerem ki ‘âşiyem ‘işyâniyem

Mûsâyem Fir‘avnla destimde ejderdür ‘aşâ

Îsayem el-ân deccâlîñ tîp berrâniyem

»ila‘t-1 bâ...î koyub ser tâ ...adem nûr olmuşam

»il...at-1 ‘unsurda gerçi kim vücûd«âniyem

Nuġ...-1 ≠ât-1 lâ yezâlem evvelim yo... â«iriyem

~ûret-i @âhirde bir ...âç gün cihân mihmâniyem

Kendüm i@hâr eylemekdür bûnda kelâmın nev «aste men

Murπ-1 lâhûtem yine ol ‘âlemiñ pirâniyem

(20)‘Ayn-i cânla na@ar...ıl aşl u furu‘-i kâinât

Nûr u a√addür âniñ ben kâşif u tibyâniyem

^aâhriyem ‘âlem-i ke&retde ke&ret ehliniñ

Va√det ehliniñ da«î hem bâġın-1 kitmâniyem

İncîl u Tevrât u Furkân u Zebûruñ kâşifi

Otuz iki nuġu...la her müşkiliñ burhâniyem

Devr-i ‘Îsâdur yar oldı cümle edyân u milel

Kâfiriñ küfri vü îmân ehliniñ îmâniyem

◇ayme-i mî'âd u lev√ u ma'ânâ-yı nâr u şecer

Va'de-i dîdâr u %ûr-i Mûsâ-yı 'İmrâniyem

(25)Küllüñ ile ...r†âs u kâtib-i √arf u no...†a cüz u 'naşer

Mu√kemât u muş√afem hem âyet-i çur'âniyem

Ma'ânâ bîkr olurum ki sırr-ı mu†la... ki fâş

Ki 'u...de-i müşkilâletem √all u ki âsâniyem

Âdemem Havvâ ile kim ba√&-i şey†ân eyledim

Cennetem †âvusiyem hem mâr olub derbâniyem

çaynadım tenevvüretten yeryüzin †utdum temâm

Nev√'a felek u ya'ni inkâr ehliniñ †ûfâniyem

~ûret âmede na...ş oldum benim na.....âşî hem

'Âşî...em ma'şûkiyem hem na...şımıñ √ayrâniyem

(30)Hem cehennem hem cehennem ehliniñ nârı benem

Hem şarâb-ı Kev&erem hem rav≥a-i rı≥vânem

Nice yüzbiñ şekle geldim henüz âyende em
‘Âlem-i «il...atda mecmû‘-i şey’iñ elvâniyem

Ya‘ni bu otuz iki nuḡ...uñ şıfatıdır cihân
Kânda dürlü reñgle peydâ u hem pinhânînem

[52-a] Cümle bu kuvvetle kudret-i ≠ât-ı muḡla...dandır
Ey Mi&âlî ben da«î bir bende-i fermâniyem

214

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) ^aulmet-i zülfüñde men mihr-i dıra«şân bulmuşam

Çeşme-i la‘l-i lebiñde âb-ı √ayvân bulmuşam

İsm-i a‘@amdurur yazılmış zülf u ...âş u kirpigiñ

Bu ulûhiyet «aḡḡıñda fa≥l-ı Ra√mân bulmuşam

Ru«larıñ cennet «aḡḡıñ √ûr u lebiñ sünbül

Mu√kemât-ı √üsniñi mir’ât-i Yezdân bulmuşam

çiblegâh oldı baña mi√râb u şâ...-ı ...aşlarıñ

Küfr-i zülfüñ dîn u tâ vechiñi îmân bulmuşam

(5) Men kelânullâh-ı nâî... olmuşam ““ilme’l-ya...în”¹⁷⁴

Kendümi ser tâ ...adem te’vîl-i çur’ân bulmuşam

Saña nuî...um sîmurπ u vechim aña çâfdir

Lâ mekânem gâh-i dâyer gâh saña bulmuşam

Bâ-yı “Bismillah”¹⁷⁵ ile “Seb’â’l-Me&ânî”¹⁷⁶dürür yüzüñ

»âlikdir zîr bâ men no...îa-i cân bulmuşam

Şânzdah «aîî-ı siyâhıñ şândezh ebyâ≥la

Saña nûr-i ilâhîdir ki pinhân bulmuşam

“Men ‘arefe”¹⁷⁷ sırtına ◇a...dan çün Mi&âlî vâ...ifem

◇üccetü’l-...âyim menem nefsime burhân bulmuşam

¹⁷⁴ Tekâsur Sûresi 5. âyetin sonu.

¹⁷⁵ Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

¹⁷⁶ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

¹⁷⁷ Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Aşk-ı ru«sâr-ı külle âyinesin pâk eyledim

Tâ sevâd-ı a‘@amı √üsünüde idrâk eyledim

‘İlmü’l-esmâ-yı küllîniñ beyânın itmeğe

Ma‘nâ-yı “şa.....ü’l-...amer”¹⁷⁸ den cebhemi çâk eyledim

Kâf u hâ yâ ‘ayn u &âdiñ remzi vechim «a††idir

Men bu ismullâh ile kendümi derrâk eyledim

Vâ...if oldum sırr-ı “mâ ev√â”¹⁷⁹ u “Yâ-sîn”¹⁸⁰ remzine

Rû√-i ...adım kim bugün mi‘râc-i eflâk eyledim

(5) ◇a...dan özge kâfirim bir ≥erre gördümse eger

Onsekizbiñ âlemi men cust u çâlâk eydim

Çün ki vechullâh u ≥âtullâhdan buldum vu...ûf

◇a...-ı rûşen gün gibi iz«âr u «âşâk eyledim

¹⁷⁸ Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

¹⁷⁹ Necm Sûresi 10. âyetin sonu.

¹⁸⁰ Yâsîn Sûresi 1. âyet.

~ûret-i ◇a...-1 «âkden eyler tecellî ez an cihet

Kendümi saña bâd-1 âteş u «âk eyledim

Fa≥l-1 Rabbü'l-‘âlemîniñ «ır...â-yı hirefin giyüb

‘Uzlet-i dünyâ u terk-i câh u emlâk eyledim

Ey Mi&âlî çün cemâlle celâliñ ‘ayniyem

çahr u lutfum ki ferah ki beynî tamnâk eyledim

[52-b]

216

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Men ki keşşâf-1 †ılsım genc-i nûr-i mübhem

~uret-i âdemde otuz iki «a††-i a‘@amem

Nûr u tev√îd-i ilâhî ben bulmuşdurur @uhûr

Men ◇a.....ın âyinesiyim ≥ât-1 ◇a.....a mahremem

Tâ cemâliñ mu&√afından okudum nûn ile mîm

Vâ...ıfem esrâr-1 çur’ân-1 ...adîme «âtitemm

410

Men kelâm nâ†ı...am heh ma@hâr-ı ≥ât u şıfât

Rû√-i ...adsün nefsiyem u çâr √arf-ı mu‘cemem

(5) ◇av≥-i Kev&erindedir hem sâ...î-yi bâ...î benim

Nokta-i sırr-ı âltiñ câmiyem cân-ı cimem

Râz-ı la‘l u cennet √üsünüñe ma√rem olalı

Fârigem dünyâdan u dârü’l-be...âdan bî-gamem

“Ve a‘büdü”¹⁸¹ vü iyyâhu “ve’s-cüdü”¹⁸² “va...terebe”¹⁸³ emriyle

Sâcidem ru«sâr-ı √üsn-i âdeme hem âdemem

Be-hem gevher ey bû ‘âlim bahrine tavvâş olan

Külliden ‘ummânı ka‘rına ki men dürrîyem

Ey Mi&âlî evvel-i esmâ-yı küllîden «abîr

Fa≥l-ı ◇a.....ñ bendesiyem pâdişâh-ı ‘âlemem

¹⁸¹ Hacc Sûresi 77. âyetten bir bölüm. (secde âyeti)

¹⁸² Hacc Sûresi 77. âyetten bir bölüm. (secde âyeti)

¹⁸³ Alak Sûresi 19. âyetin sonu. (secde âyeti)

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Aynim açdım çün yüzüñ dîdâr-ı Ra√mân bulmuşam

Ben seni sırr tâ ...adem-i âyât-ı çur’ân bulmuşam

çible itdim yüzüñi mi&l-i semevât u melek

Âniñ için kim seni ben beyt-i Yezdân bulmuşam

Câm-ı ‘aş...la nice her teşne ...ândurur mîme

Lâm u bî la‘liñde çün kim çeşme-i cân bulmuşam

Leyle-i isrâya irdim ‘ıyd ile ey meh-i cebîn

Şâm-ı zülfüñde yüzüñ çün mihr-i ra«şân [bulmuşam]

(5) Ger darıldırsam nola ‘Îsâ gibi her mürdei

Ma‘nâ-yı çur^mân gibi çün âb-ı √ayvân bulmuşam

Mün‘im oldım ni‘met «ân ezelden tâ ebed

Ma«zen-i göñlümde çün kim genc-i ne-pinhân bulmuşam

Ey Mi&âli çek eliñ kim sende nesliñ ...almadı

Fa≥l-1 Yezdân çü dil mülkünde sul†ân bulmuşam

218

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ben beni tâ @âhiru bâ†ın bañâ yâr eyledüm

Va√det itdim ke&reti u nâr-1 envâr eyledüm

Âna rahmanda şoldemiñ taşvîr itdi ◇a...

‘Âşık-1 hüsnüm melek-veş-i ...ble dîdâr eyledüm

[53-a] Âteş-i √üsünüñden irdim otuz iki nûra çün

Ben »alîlem ki âteş-i Nemrûdu gülzâr eyledüm

Çünki yol buldı meşâmme-i zührden bûy-i ziyâ

Şirkle olan ‘ibâdetden geçüb ‘âr eyledüm

(5) Ba‘d ez-în diyv-i la‘inden ‘ayb ola «avf eylemek

Rûz şeb evrâdımı çün fa≥l-1 settâr eyledüm

Yâ ilâhî ‘â...bet ...ılma beni beymân-ı şe...in

Kim ‘arî...iñde seniñ fa≥luña i...râr eyledüm

‘Ârifiseñ gel Mi&âlîniñ o...u şi‘rini gör

Ki ol mehiñ ‘aş...ı beyânında ne izhâr eyledüm

219

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bülbül-i ‘aş...ım cemâliñ gülistânumdur benüm

Ben beden-i sen ÷nce leb rû√-i revânumdur benüm

Tîr ehle nola ...ılsam &üreyyâyı hedef

çâmetüm bu kerem çü ‘aşkıñda kemânumdar benüm

La‘le-i lü’lü’ ne&âr itsem sırr-ı şe.....imden nûr

»âkpâyîñ ki ‘aynüm ba«r u kânumdur benüm

%û†î-yi Mışr dilem ki ol tenk-i şeker lebleriñ

Lem-yezel câm-ı şarâbım ...uvvet-i cânumdur benüm

(5) Nice keşşâf-ı rumuz-i tayb-i çur^lân olmıyam

Kim «a†† u «âlik-i kitâb-ı câvidânımdur benüm

Ten-i serîrinde şehinşâhum cihân-ı «ayl u çeşm

Hem felek ber-ser müna.....ış sâyebânımdur benüm

A&l u fûru‘i hem benim bu on sekizbiñ ‘âlemiñ

Her ne kim söylese ol şer√ u beyânımdur benüm

Ben sîmurπ-ı lâ-mekânım âşiyânım çâfdur

‘Arşa pervâz eylesem nola mekânımdur benüm

İns u cinn u va√ş-i fıriñ çün Süleymân nu†...unı

çıl Mi&âlîden †aleb ki ol hep zebânımdur benüm

220

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ben gedâyem gerçe dil mülkünde şâh-ı ‘âlemüm

Zerreyem ammâ ki nûr ba«ş-ı şems-i a‘@âmum

415

Zinde oldum lâ-yezâl ey çehre-i mihr-i münîr

Tâ lebiñden mest-i «amr sana câm-ı cemüm

Nokta-i nuḡ...-i ilâhîden «aberdâr olmuşam

Şol remz-i du«aḡıñ ta kim nigâra ma√remüm

Re's-i gû-yi 'aş...ıñ ey turre-i 'anber-feşân

Miskin idilen bahş-ı câvidân-ı bî-πamum

(5) Bulmuşam gencine-i îmâna ◇a...dan ḡoπru yol

Sâcid tâ şûret-i zîbâ-yı «üsni-âdemüm

[53-b] Sâḡir-i mestâne 'ayniñden içilen câm-ı 'aş...

Câvidân-ı mest ez ânem şâdumân u «urremüm

~ûret-i Ra√mândur âdem şûreti vallahi añâ

Ey Mi&âlî √üccet u âyât u dâl i...dâmüm

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) İki ‘âlemden hemîn ma...şûd bir yâr isterem

Dünya vü ‘u...bâsınıñ ben şûfi dîdâr isterem

Da‘vet itme gülşen-i firdevse ey zâhid ki ben

Bülbül-i ‘aş...-ı cemâlim özge gülzâr isterem

El bir etdim dil u hem cânla †utdum kâkülüñ

Çîn elinden ya‘ni cânâmısıñ tâtâr isterem

Göñlümü aldıñ nice terk eyliyem cânâ seni

Bâşuma sevdâ-yı ‘aş...ıñ düşdi nâçâr isterem

(5) Çün yüzüñ fâş eyledi ◇a...dan ene'l-◇a... seyrini

Olmuşam Manşûr-i ‘aş...ıñ zülfiñi dâr isterem

»âliş u mu«liş bugün ‘aşkıñla peymân eyledim

Tâ ebed ya fa≥l-ı i...rârım i...râr isterem

Gel vücudum şehrini ‘aş...la ma‘mûr isterem

O sengdür şânma ki aña πayr-ı mi‘mâr isterem

Ben seni bedrâ-veş gördüm kemâl-i √üsünüñe

Na≥m-ı med√iñde âniñçün dürr-i bâr isterem

‘Aşk meydânında şagımız lâf u da‘vâ-yı gü#âf

‘Aş... erisiñ denden evvel ârâ-yı goftâr isterem

(10)‘İlm-i necmle çün İdrîs eyledüm seyr-i semâ

Beni der menzil-i ber mâh envâr isterem

‘Âlemi geşt eyledüm ben senden özge bulmadum

Ey Mi&âlî bunca kim bâr-i vefâdâr isterem

222

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ∠âfi≥-ı ∠a.....am ki «a††iñ seb‘ âyât eyledüm

Baña saña √arfle πâyât eyledüm

418

Ders idelden mu«kemâtında sevâd a≥amı

◇a... şifât oldum beni ben ma≥har-ı #ât eyledüm

Fa≥l-ı Rabbü'l-‘âlemîniñ pâk vechi bendedir

Cân göziyle şaf√a-i cebimde i&bât eyledüm

Ben kelâm-ı nâ†ı...am kim ric‘at itdim aşlıma

Lâ mekân sîmurπıyam terk-i ma...âmât eyledüm

(5) ‘Arş-ı a‘zam vech-i pâkımdur vücudumdur berrâ...

Rû√-ı ...udsem ki mi‘râc-ı semavât eyledüm

No...†a-i cân bulmuşam şehlâ gözüñde ...arayı

Oİ no...†adan ‘Alleme’l-esmâya mir...ât eyledüm

[54-a] Çünkü ◇a...dan vâ...ıf oldum heft ba†n-ı «a††ıñña

Her «a††ıñ biñ √ûr u biñ πılmân u cennât eyledüm

“A√sen-i takvim”¹⁸⁴e yüz dutdum ‘ibâdet eylerem

--- lâat u πamrât eyledüm

Nurdan kürsîye terk-i fa≥l oldu gamçün gözlerim

--- ...ıldum münâcât eyledüm

(10)Çeşme-i âb-ı √ayâtı leblerinden içmüşem

Ben saña --- eyledüm

Göz-i ‘aş...la Mi&âlî şâf ...ıldım gönlümü

Bedr-i ru√sârın ---- tâ ki --- eyledüm

223

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Şem‘-i ru«sârında ol mâhîñ bugün perdâniyem

‘Anber-efşân zülfüne virdüm göñül dîvâneyem

Şol ...amer devrinde zülf-i dâm «âl-i dâneni

Göñlüm aldı --- ≥er-i zencîr-i ân cânânıyam

¹⁸⁴ Tîn Sûresi 4. âyet.

Devr-i gülde lebleriñ yâdına ey 'Îsâ nefis

Rind-i derd e&mâm olub men 'âkif-i mey-«âneyem

Ta se.....âhum Rabbehüm la'liñ minnîden şundi câm

Olmuşam √ayyü'l-ebed men mest-i ezân peymâniyem

(5) Bâde-i çeşminden içelden ra√î...-i mîm u yâ

No...†a-i nûn gibi ferdem u a√ad u yegâneyem

Fa≥l-ı ◊a...dan ders idelden genc-i hüsniñ muş√afın

Cân u göñlüm ma«zen itdüm ben aña vîrâneyem

Bâşımı †ob eyledüm çevgân-ı ca'd u zülfüne

Dilber-i ümîdân-ı 'aş...ında bugün merdâneyem

Fa≥l-ı ◊a... 'ilmiyle pür-nûr eyledüm cân mülkini

'Îsâyem rûh-i mücerred hem âtâyim âneyem

Ey Mi&âlî ma'den-i cân içre buldum cevheri

Kim menem lecc-i √a...îkat hem şedef-i dürdâneyem

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Göñlümi cânâ şaçıñ dârından Manşûr isterem

Saña gerek nefis baña şanma √ûr-i ma...şûr isterem

Sırr-ı ‘aş...-ı cân içinde nice pinhân idüb

◊a... ‘ayân olmak gerek «a††ı meşhur isterem

Câm-ı la‘liñdür murâdum ey gözi peymâne gel

Cür‘a şun kim rû√i bermest u ma«mûr isterem

Öldürürsün ki şa...m cânâ Süleymân mülketin

Ehrimenden «âtem-i la‘liñi mestûr isterem

(5) Otuz iki nu†...la ◊a.....a münâcât itmeğe

Mûsâ-yı ‘aş... olmuşam √üsñüñ gibi %ûr isterem

[54-b] Ehl-i cennet gibi cennetde müsellemler olmağa

İstivâ-yı sünbülñ ‘unvân u menşûr isterem

%âş olsun ...âmetüm ki secde için ---- melek

çible-i ◇a...da özge “beyt-i ma‘mûr”¹⁸⁵ isterem

Tâki man≥ur ...almasun şûfi cemâliñ şemsini

Cân u ten çemeniñ âniñ «uffâş-i te...ör isterem

Señ ra...îb ol şunmasun ta çün lebbiñde ----

Âsitân-ı devletiñden âni mahcur isterem

(10)Görmeliydün mihr-i √üsniñ ‘ayn-ı cân oldı her yer

Merd-i mümdürür «âliñi keşf eyle kim nûr isterem

İltifâtım yo... Mi&âlî her olur efsâne

Tâ kitâb-ı √üsniñi âyât-ı me&fir isterem

225

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cebhe-i yâkıñda fa≥l-ı paybed âni bulmuşam

Beni seni nûr-i nihânı bulmuşam

¹⁸⁵ Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

‘İlmü’l esmâ-yı küllîniñ beyânıdur gözüñ

Sâıır-ı la’liñ şarâb-ı erıuvânı bulmuşam

Muş√af-ı ◊a...dur cemâliñ mu√kemâtı «a††larıñ

Vechiñi ben ma«zen-i kenz-i me‘ânî bulmuşam

Ûş sevâdü’l-vechi fi’d-dâreyñ √üsnüñde seniñ

~ûretullâh ile √ûr-i cânânı bulmuşam

(5) Pâk vechiñ Ka‘be-i cânım ...aşñ mi√râb añâ

◊üsnüñü ben âfitâb-ı lâmekâni bulmuşam

Men kelâm-ı lâ yezâlem ◊a.....a tebdîl eyledüm

On sekizbiñ ‘âlemiñ cisminde cânı bulmuşam

Fa≥ı-ı ◊a...dan ders idüb cân-ı muş√afın cim eyledüm

Men kitâb-ı hüsnüni “Sebja’l-Me&ânî”¹⁸⁶bulmuşam

¹⁸⁶ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

Cân u gön̄lüm mesken etdi ‘anber-efşân zülfiñi

Hey ne a‘lâ @ıll-irû/-i âşiyânı bulmuşam

“Külle şey’in hâlikun illa vecheh”¹⁸⁷ vechiñdedür

Ey Mi&âlî pâk vechin câvidânı bulmuşam

226

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bezm-i √üsñünde lebiñ cân-ı şarâbımdur benim

Gözleriñ mestâne baπırım kebâbumdur benüm

Yedi «a††ıñdur “seb‘a semâvâtin †ibâ...â”¹⁸⁸

Kânda vechiñ mâh u «addiñ âfitâbımdur benüm

Fa≥l-ı ◇a...dan olmuşam keşşâf-ı sırr-ı min ledün

Sañâ «a††la tâ vechiñ kitâbumdur benüm

çible itdüm «ayme-i mî‘âd √üsñüñ çün kelîm

Her †arafdan sünbülüñ pençe-i ---mdur benüm

¹⁸⁷ Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

¹⁸⁸ Mülk Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

[55-a](5)İstivâ-yı göñlüñden †artilub vezn olmuşam

◊a†† u «âliñ ma√ser u yevmü'l-√isâbımdur benüm

Bâb-ı payre hey ma'â≥allah teveccüh ...ılayum

Fa≥l-ı Yezdân çün şübhe-i 'âlî cenâbındur benüm

◊a.....ı isterseñ Mi&âlîden †aleb-i ...ays ne ümîd

Sözidür enne Allahu a'leme bi's-&evâbdur benüm

227

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) Mı&r-ı √üsnüñde lebiñ ...anadla sekr buldum

Bâde-i »ı≥ıra irüb ru√-i mutahhar buldum

Yüzüñ ey mu&√af-ı ◊a...-ı 'ilimden ba√ridür

Kânda dendân u lebiñ la'İle gevher buldum

Her şüyû«uñ ne direm ba'd ez îñ efsânesini

»a††-ı ru«sârıñı çün âyet-i ekber buldum

Melek cânîñ bugün oldum çün seniñdür senâhı

Sırr-ı 'aş...nıñ seniñ sırda çün efser buldum

(5) Niderem nehr-i revân ser u vekil veya semeni

Çü seniñ gibi yüzi gül-i kad 'ar'ar buldum

Ben nice müflis olmam çünki tam-ı 'aş...nıñda

Eşk-i «ünbârımı sîm u dürr u zerr buldum

Niderüm mülk-i Süleymân da'î çârûn gencin

»âk dur gâhıñı çün ma«zen-i cevher buldum

Zülfüñ bir ...ına değmez ânıñ cümle cihân

Allah Allah ki ne ât-ı a.....a ma@har buldum

Ey Mi&âlî nice ben âb-ı vâ'ât olmıyayın

Ki ayarî haber-i aynâ çeşme-i Kev&er buldum

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) »âb-ı ta'âletden bugün şol vaci kim bulmıya «aram

çândan eyler Ka'be-i dîdârın şavafına 'azm

◊a... şarî...inde nedendür bu ta'âub zâhidâ

Cenki ...oy kim ma'rifet bâbı degildür cây-ı zerrem

Olma serkeş hemçün âteş nârını nûr ide gör

Secde-i âdemde ya'nî ki elif ol ki cezm

»amr-ı 'aş...la beni mest itmeğe der bâg-ı vüsni

çılmış ol meh-i otuz iki «a'â-ı şilmânla bezm

(5) Ey Mi'âlî Âdeme her kim ki inkâr eyledi

Emrdür ...ılma... gerek tîla ânı ...atlı u cezm

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Iyd-i ru√sârına fa≥lîñ cânı ...urbân eylerem

Vechimi vechine ...arşu mest u «ayrân eylerem

[55-b] Çehre-i pâkinde buluram çün şalât-ı √amse

çâşı †urâsın âniñ men ...ible-i cân eylerem

Cânımı u göğsümi pervâne-i sûzân idüb

Âfitâb-ı √üsünü şemi‘-i dıra«şân eylerem

Çün baña ders eyledi sırr-ı sevâd-ı a‘@amı

Vechini u ...âmetin ben cümle çurñân eylerem

(5) »âtem-i la‘linde buldum küntü kenziñ mahfiyyenin

Âniñçün göñlümü ben aña vîrân eylerem

Çeşm-i sevdâsı beni bîmâr ...ıldı câvidân

Ol cihetden râz-ı la‘lin derde dermân [eylerem]

Oİ Mi&âlîm ki fa≥lîñ pâk vech-i ‘aş...îña

Cânımı u cismimi «âkla yeksân isteram eylerem

230

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kim ki der meydân-ı va√detde bugün başdum ...adem

Evvelâ bilsün nedür meydân-ı va√det ya...dem

‘Ârif-i ◇a... bîn olanıñ secdesi insanadur

Zirâ ser tâ pâ kelâm u Allah vechidür √aram

Ma@har-ı ◇a...dur »üdüdan πayr bilmeye âdemi

Kâinâtıñ cânı âdemdür gözüñ aç ey ‘adem

Çünkü her yerde ◇a.....ı gördüm mu‘ayyen gün gibi

Müdde‘îniñ her cefasından ne pâk veya ne πam

(5) Ey «a†ıñ “Sebja’l-Me&âni”¹⁸⁹ vü gözüñ câm-ı elest

Vey lebiñ mey-«âne-i va√det yüzüñ bâπ-ı irem

¹⁸⁹ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

Çün yüzüñde ehl-i cennet «ağlaların ders eyledüm
“Cennetü'l-firdevs”¹⁹⁰le kevn u mekândan fâriπam

Ey Mi&âlî≥erre değil ‘aynime gelmez cihân
Ol perîniñ cür‘a-i la‘line çün kim ...âni‘em

231

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) »âkpâ-yi pîr-i ‘aş...ım ‘irfân isterem

Derdümden †aî...-i ◇a...da derbân isterem

Da‘viye ma‘nâ gerekdür hem nişân şakk bilene

Ey dîn kim ◇a... yolunda cânı ...urbân isterem

Kimse irmez böyle @anla murada şöyle bil

Sen ne i√sân eylediñ dirsen ki i√sân isterem

Vechimi †utdum cemâliñ ...blesine çün melek

Sünbülüñ küfrunda cânâ gör ne îmân isterem

¹⁹⁰ Kehf Süresi 107. âyetten bir bölüm.

(5) Dîni u ‘a...abi seniñ hem mâl u mülki şufiyâ

İki ‘âlemde men anca... fa_≥l-ı Yezdân isterem

Ey Mi&âlî Muş†afâ dem-i te_≥âniñ ‘aş...ına

Cânımı u cismimi «âk ila yeksân isterem

[56-a]

232

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)çaşı †ugrasın canbîniñ câna mi√râb eyledüm

Gönlüme mi&kîn şaçın zencîr u ...ilâb eyledüm

Dûrr-i ru√sârında sekiz cenneti buldum ‘ayân

Tâ sevâdından âniñ men fet«-i ebvâb eyledüm

Sivâ-yı maṭribden †ulû‘ itdim √a...î...at ‘arşına

Âfitâb-ı va√detim mürure-i tâb eyledüm

Ders edildin meh-i √üsnüñe Yâsîn Sûresin

Cân u gönlümi ledün ‘ilminde erbâb eyledüm

432

(5) ^aulmet-i cehlle jeng olmuşdı mir'ât-ı gönül

Minneten li'l-faẓl-ı \diamond a... 'ilmiyle pür-tâb eyledüm

»ı≥r u 'Îsâ-veş \surd ayât-ı câvidânı bulmuşam

La'liñi tâ selsebîl u bâde nâb eyledüm

Çeşm-i bîmârîñ beni zülfüñ gibi zâl eyledi

Görüne bîmârem ki ...uddüsi bugün tâb eyledüm

Şev... kıl çehre-i güle cânâ añlarım bülbül gibi

Batırımıñ ...ânın yüzümde derd-i seyrâb eyledüm

Ey Mi&âlî görmüşüm çeşminde tâ cân no...†asın

No...†a-i yüz faşl u her faşlını biñ bâb eyledüm

233

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) %â...-ı meşkiniñ seniñ mi \surd râb u minber bulmuşam

Her †arafdan «a†larıñ Allahu ekber bulmuşam

433

Be-...ad u πamce ◇a... görünür âyet ru«sârîña

Allah Allah hey ne muş√af hey ne defter bulmuşam

Şâmı şub√ şâdı...a ...ıldım bedel ey meh-i cebîn

Zîr-i zülfüñde ru«uñ mihr-i envâr bulmuşam

Zinde ...alsam bu πarîb olmıya her dil-i mürde

Ey Mesî√â dem çün enfâsıñda Kev&er bulmuşam

(5) Ben da«i ‘aş... erlerinden şaylursam ço... değil

Çün bu meydânda seniñ gibi dilâver bulmuşam

~ûret-i ◇a...dur yüzüñ secde ...ılmaz çün melek

İki ‘âlemde ânı şey†ân u kâfir bulmuşam

◇a.....a er gördi Mi&âlî menzilem â«ir beni

Çün †arî...-i dînde fa≥lullâh rehber bulmuşam

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Na...ş-ı dîdârından özge «a†† u «âli neylerem

~ûret-i ◇a...dur yüzüñ πayri cemâlî neylerem

◇afr-veş çün çeşme-i la‘liñden içdim Kev&eri

Selsebîl-i cennet u âb-ı zülâli neylerem

Muş√af-ı «a††-ı sevâdîñdur baña zer...-i √üsñ

Âyet-i √üsñünden özge genc u mâli neylerem

[56-b] Kûşegîr-i mülket-i ‘aş... olmuşam çün ehl-i √âl

‘Âlem ta√...î...a irdim ...ıyl u ...âli neylerem

(5) »a††ı «âliñ sırrını dil lev√ine taşvîr için

Eyledüm na...ş u «ayâl özge «âyâli neylerem

Saña nu†...la i@hâr itdi çün fa≥l ele

Ândan evvel ki bir da«i &â√ib kemâlî neylerem

Küfr u @ulmâtı gelüb ref^ç itdi rûy-i ıra...dan

Nûr oldur πayr-ı şems-i bî-zevâli neylerem

Nuġ...-ı ◊a.....a ...ismet itdüm ≥âhiriyle bâġımım

Sırta irdüm ittişâle infişâli neylerem

Ey Mi&âlî ≠ât-ı ◊a.....a şûretüñdür âyine

Yol budur πayr-ı ġarî...-i “≠ü’l-celâl”¹⁹¹ i neylerem

235

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Teşne-i ‘aş...ım lebiñ âb-ı zülâmdur benüm

Âç kitâb-ı √üsñü kim ...utlu ...âlimdür benüm

Çün melek leyl u nehâr oldur sücûdem sañâ kim

◊a... cemâliñ kıblegâh-ı “≠ü’l-celâl”¹⁹² ümdür benüm

Göñül ‘anber-feşâniñla «am ebrûlaruñ

Levh-i ma√fû≥ üzere √arf-i cîm u dâlîmdur benüm

¹⁹¹ Rahmân Süresi 78. âyetten bir bölüm.

¹⁹² Rahmân Süresi 78. âyetten bir bölüm.

≤erre gibi √âkpâyine sürersem nola yüz

Çün yüzüñ ey mâh şems-i bî-zevâlümdür benüm

(5) Nice ...urbân olmiyam ‘aş...ñda bayrâm eyleyüb

çalışlarıñ çün πurre-i mâh-ı hilâlümdür benüm

Bunda gelmekden nedür ma...şûd yâ ‘avdetünden

Gel cevâbın söyle kim saña su’âlimdür benüm

Gel Mi&âlîniñ o...u dîvânın ey mehpâre kim

Her ne kim ‘aş...ñda şer√ itdim kemâlimdür benüm

236

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cân u dilden bir peri ru√sâreniñ √ayrâniyam

Aylarım yıl gibi dâ’im ‘aş...-ı sergerdâniyem

Bir güneş çehre cenbiñ √asretinden dem-be-dem

Beklerim bezm dolub ney gibi men nâlâniyem

437

Senden ayru hemdemem dîvâr u munis nâledür
»ı≥r-veş el †ût iriş gör kim ne tam mihmâniyem

İçmişem ma√berâñ elinden derd u mi√net câmı
Âññçün ben da«i tam mülkünüñ sul†âniyem

(5) Devr-i evveldeñ şem-i ru«sârından ol mehpâreniñ

‘Âşı...-ı Yezdâne gibi ‘aş...la sûzâniyem

Sehm-i müjgânla müşgin zülfine virdüm göñül
‘İyd-i veçhinden kemân ebru seniñ ...urbâniyem

[57-a] Bir na≥ar gördüm Mi&âlî gel yüzün bülbül gibi

---- bâd u âha tâ se√er giryâniyem

237

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) %arafe-i √âletümdür a«sen---

Şuni kim ya...dı firâ...ñ âteşi cânım benüm

438

Ka‘be-i «üsnüñ √a...çün ey ...amer çehre---

Yâr olub apyâra dilşâd itme düşmânım benüm

Bu revâmı âteş-i hicriyle ben a«râ... olmam

Sen olasın hemnişîn yâd eyle cânânım benüm

Vuşlat-ı la‘liñden a gül yüzlüm olalı ba‘îd

Â...ıdur seylâblar bu çeşm-i giryânım benüm

(5) Ney gibi ağlar Mi&âlî eşkin ırâğ eyleyüb

Olalı senden cüdâ serv-i √ırâmânım benüm

238

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) Derdi ‘aşkıña düşelden yine dermânlayum

Küfr-i zülfîñe gönül virmişem îmânlayum

~unalı sâ...î la‘liñ çü »ı≥r âb-ı √ayât

Olmuşam mest-i ezel çeşme-i √ayvânlayum

439

◊a.....l ben bende görüb olmuşam ûş ◊a...la ◊a...

Eger inanmaz iseñ √üccet u burhânlayum

Zülf-i dâreyn görelî eyledi Manşûr beni

Gelmişem †oplu meydâne u çevgânlayum

(5) O...udum çünkü kitâb-ı «a†† u «aliñ cânâ

çâşif-i te'vîl olub âyet-i çurânlayum

Nûr-i √üsünüñde tecelli ideli nâr-ı şecer

%ûr-ı 'aş...a çı...uben Mûsâ-yı 'İmrânlayum

◊acc-ı ekber bulalı 'ıydla √üsünüñ şanma

Cân fedâ 'aş...ıña geldüm saña ...urbânlayum

Perde-i gayrî gözünüñden yürî çâk eyle sırrın

Vâ√idem şanma iki gerce ki her şânlayum

Olalı no...†a-i ≠ât-ı ezelîden vâ...ıf

çâ†re-i ba√rem u hem gevher u 'ummânlayum

(10) Bulmuşam gerçi ki gün gibi zühr ≥erre @uhûr

Be-√a...î...at na@ar et görünce pinhânlayum

‘Aş...la ki nirem âteş-i sûzanda gibi

Ki revânım şu gibi ‘âleme seyrânlayum

Eylerem yıl gibi kâhî ki olub «âk-i mu...îm

çamerüm şemsle ki --- gerdânlayum

Ey Mi&âlî ◇a.....1 ◇a...dan nola şer√eyler isem

Ki otuz iki delille nâ†ı...âm insânlayım

[57-b]

239

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Nergis-i ra‘nâ †utarken elde çün zerrîn câm

◇ayf ola nûş itmemek yudumda câm üste câm

Ma√v olur şu gibi şühd u şe...er u ...and u &ebât

Gonce-i la‘liyle tekellüm ...lub ol †û†î kelâm

441

çâmetiñ refâtârını gördi meğer gülzârde

Kim ayâπ üstüne †urmuş sırra ‘arz ider ...âm

»a†-ı sebziñ «ûr u πlmân u lebiñ mâ’-i †ahûr

‘Ârı≥iñ Ka‘be ...aşñ mi√râb u ‘ayniñdür imâm

(5) ‘İlmü’l-esmâyla necâhdur şehlâ gözüñ

Ey cemâliñ âfitâb va√det virür temâm

Geç bu mi√net-«ânedden pâbende olma ey göñül

Namaziñı ‘u...bâya eyle ki oldurur ‘âlî ma...âm

Hemçü ‘Îsâ zinde olurduñ Mi&âlî câvidân

OI kemân ebrûdan irse cânki za«m-i sehâm

240

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Vah ki bir mehpâreniñ zâr u sergerdâniyem

Gel yüzi’aş...ında ya‘ni bülbül-i nâlâniyem

442

Mışr-ı ru«sârın görüldün Yûsuf-i Ken‘ân-veş
[[abrabı çâhında ma√bûs olmuşam zindâniyem

Düş evvelden cân u ten ‘aynine şem‘ ‘âra≥ı
Lâle teg baπrım ya...ub pervâne-i sûzâniyem

Veh ki --- ânıñ √asretinden dem-be-dem
Eşk-i «ünbârımdan enhâr eyledüm giryâniyem

(5) Hicr-i vaŝlıñmı baña su«en u ...asemnumâde naŝîb
Kim demâdem âh kim πurbetde πam mihmâniyem

Gerçi duram ol melek sîmâdan ammâ şükr kim
Cennet köyine ...urbet bulmuşam yârâniyem

Yüz çevirdüm ey Mi&âlî Ka‘beden ez cân u dil
Ol perî ru«sârıñ ta hüsnüñ √ayrâniyem

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

(1) Bir refidür zühr-i sù ≠âd bâ-lâm

Döküşün u çesm u ebrûvi dilârâm

Cemâliñ şems-i dîn cebeh ...amer ey

[[addâret şar... u πarb u kâkület şâm

Göñül gezdi ...amu √üsni...limin lîk

Be-zülf-i misket â«ûr kerd ârâm

Pençe-i şayd olmasun murπ-i dil u cân

Ki bud-i «âlet bakmayu dâne u dâm

[58-a](5)Çü gördüm 'ârızın îmân u dînim

Be-küfr-i sünbülînet geşte itmâm

Olursun »>≥ir-veş ey mürde dil √ayy

Benevşi ger zi-nu†...eş saña câm

Şulardur √âcılar ey ...uds-i dîn kim

~alibet şân buved zülfet bir eşnâm

Çü dîvâneme ru«-1 âdemden a‘râ≥

Ki dâd âverâ şafâteş ≠ât-i ‘allâm

Mi&âlî cânı bul ...il cânı bâ...î

Ki «ân gerded sarâ-yı ten serencâm

242

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ka‘be ◊a.....içün cemâliñ ...ible-gâhımdur benüm

»att u «âliñ şûret-i fa≥l-1 ilâhımdur benüm

~ubh-1 i...bâlim güneş √üsnüñdür ey tâbân-1 ...amer

Şâm-1 zülfüñ her †araf ba√t-1 siyâhımdur benüm

O...udum na.....âşdan na...ş-1 cemâliñ √arf √arf

Mu√kem-i çur^âân u sırr-1 lâ ilâhımdur benüm

Ehl-i cennet gibi firdevse ‘ubûr itsem nola

Çün şîrâ† sünbülûñ ‘arş üzere râhımdur [benüm]

(5) ‘Arşa ...ldurursam ‘acebmi ben gedâ sancarı çün

Göñlümüñ ta√tında ‘aş...ñ pâdişâhımdur benüm

Görüne şâhım kim serîr-i ar≥ u felekdür sâyebân

Bâşım üstünde güneş-i zerrîn külâhımdur benüm

Ey Mi&âlî ba‘d ez-în deccâldan «avf eylemek

‘Ayb ola çün fa≥l-ı ◇a... puşt u penâhımdur benüm

243

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Çeşme-i la‘liñi ey büt âb-ı √ayvân bulmuşam

»a†† u «âliñ her birin biñ √ûr u πlmân bulmuşam

≤ât-ı bârîniñ cemâlin şûretinde âdemiñ

Görme ki ◇a...dan kelânullâh burhân bulmuşam

446

Âteş-i innî ene Allahıñ ru«uñdur şu‘lesi

Gör bu ‘aş...ullâh içinde nûr-ı Yezdân bulmuşam

Lev√-i ma√fû≥uñda mes†ûr isem a≥âm âyeti

Ben bu ismullâh içinde fa≥l-ı Ra√mân bulmuşam

(5) Mîm u √â u mîm u dâliñ şuretiñde zâhida

‘Alleme’l-esmâ’-yi küllî «atm-i çurñân bulmuşam

çiblegâh itsem yüzün ‘ayb itme ey şey√-i evvel

Kim şaçın küfr u cemâlin dîn u îmân bulmuşam

Ey Mi&âlî dilberiñ yüzi ‘ıyd imiş min ---

‘ıyd ru«sârına gör cânımı ...urbân bulmuşam

[58-b]

244

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Sâ...îyâ şun sâparı ki eyyâm-ı güldurur açalım

»âne-i genc belâ u derd u πamından göçelim

447

Çün ki ‘ömr-i nâzenîn u zühr-i nefes-i ‘irfânla

‘Iyş u ‘işret itmeyüb süflî cihândan geçelim

“Cennetü’l-firdevs”¹⁹³-i ‘ulvîye du«ûl olmaçün

Heft «a††ından heşt «a†† râst dâhı içelim

‘Aşk perinden dala la‘l- √adî&in kûş idüb

Zâhid şây†ân u cînn efsanesinden ...açalım

(5) Ey Mi&âlfî içmek istersen rumûz-i muş«afi

Per âçub sîmurg-veş e†râf-ı çâfa uçalım

245

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ka‘be yüzüñdür iki ‘âlemde mescûdum benüm

Ya‘ni lâm u ≥âd u fâdur ânda ma‘bûdem benüm

‘âhir u bâ†ında dîdârıñdurur olân para≥

Ânda kimsin olmadıñ ol periye ma...şûdum benüm

¹⁹³ Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm.

Gül gibi gel bâπ-1 ma'nîden açıl bülbül gibi

Ey Zebûr-1 'aş...da «oş«ân Dâvudem benüm

Otuz ikidür metâ'im «âce-i mışr olmuşam

Gör kim ey «âsırundur bu şev...den savdum benüm

(5) çanda Allah bulurlardı tecelli ...ılması

Nâr-1 ru«sârında bu on dört «a††-1 Dâvudem benüm

Ey »âlîl dîn râh-1 'aş...ında «al... kon efkân

Kimi diyv oldı zühr sû kimi nemrûd benüm

Saña lâyık nesnesi yo...durur Mi&âlîniñ yine

Bâşıdur ancak ...abûl olursa mevcudum benüm

246

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Serber «aste şâh olmuş yine bir mehli...â sevdüm

Münevver ...ılmış âfâ...ı ne envâr-1 »üdü sevdüm

449

Gözi şehbâz-i se\erle gönül mur\un şi...âr itdi

Müsellem çâf-1 \üsñ üzere el ayırmaz bir hümâ sevdüm

çarârim bî-...arâr oldu do...ındı ...alemdi şabrim

Belâ didüm belâya u\radum bir dilrubâ sevdüm

Râh-1 ‘aş...ında ol emek budur çâre kim olam \âk

Çü zülfüne gönül virdüm ânı ben mübtelâ sevdüm

(5) Kim beste hezârân ...ullârı vârdur perver şaf şaf

Ki nâm-1 devleti «üsrevdürür bir pâdişâh sevdüm

Helâk olmak muşırrardur baña Ferhâd u Şîrîn-vâr

Seni çünkim bugün ben cân u dilden «üsrevâ sevdüm

[59-a] Temennâ-yı visâl itme Mi&âlî mihr-i emîndin ...û

Ki ‘ömr-i bî-vefâ gibi bugün bir bî-vefâ sevdüm

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey şanem gördüm yüzüñ √üsniñe √ayrân olmuşam

çible idilen cemâliñ ehl-i îmân olmuşam

Tâ görüldün şem‘-i √üsñüñ ey sehî ...â rûz-i şeb

Yanarım pervâne-veş ‘aş...la sûzân olmuşam

Nûş eyledün lebleriñden şerbet Ya√yâ el-‘a@âm

Ey nice dil-i √astanñ derdine dermân olmuşam

O...udum ◇a...dan †ılsım-ı mu√kemât √üsñüñü

Başdan ayapa ânıñçün genc-i çur^âân olmuşam

(5) Ey yüzüñ lev√inde mes†ûr âyetullâh nûr

Görmüşem vechiñde fa≥lullâh burhân olmuşam

İçdiyse @ulümâtiçinde ger >>ı> ab-ı √ayât

Men leb-i la‘lden içdüm âb-ı √ayvân olmuşam

İnsânın Ka‘besine yüz sürüldün dostum
Pâd-şâh-ı ‘âlemem «â...ân-ı devrân olmuşam

Zülf u ru«sârından ayru cân u dil-i dîvânedür
Vâle u âşufteyem gör ne perîşân olmuşam

Gül-i πaddârın fet√ idildin ey Mi&âlf ol nigâr
Bülbül-i ‘âşî... gibi feryâd u nâlân olmuşam

248

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Câm-ı la‘lîñ içmişem âb-ı √ayâtı neylerem

≤âta irişdim şîfâtı √âdi&ânı neylerem

Hiçbir şeyde yüzünden πayre †utmadum yüzüm

Cümle a‘malim √üsndür seyyi’eti neylerem

Bulmuşam kevn u mekânın ‘unşurundan ◇a.....a yol

Yek cihet oldum ◇a...la şeşcihânı neylerem

452

Ehl-i cennet olmuşam geçdim şîrât-ı sünbülün

◇a...dan üste elde Manşûrem bir âtî neyelerem

(5) Nû√-veş buldum gam-ı †ûfândan seren «alâs

Girmişem ten-i felekne felek necâtı neyelerem

Olmasa dîdâr-ı ha.....a @âhiru bâ†ım u leyl

◇acc u ...uds u «ayme vü şavm şalâtı neyelerem

İki ‘âlemden temennâ vasl-ı dîdârıñdurur

Yo«sa beş günlük bu fânî kâinâtı neyelerem

Zâ√idâ nu†... eyleriseñ âyet-i √üsünden et

Yo«sa dildârıñ vişâlinsüz √ayâtı neyelerem

Dirlik oldur kim Mi&âlî yârale yâr olasın

Yo«sa dildârıñ vişâlinsüz √ayâtı neyelerem

[59-b]

249

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sidre ...addiñ vâriken serv-i revânı neyelerem

Sensüz ey cân çeşmân-ı gülistânı neyelerem

Cân u bâşım râh-ı ‘aş...ında fedâ olmasun seniñ

Yoluña cânla şarf olmaz o cânı neyelerem

Bâṭ u bustân u bahâr u gülşen u reyhân u gül

Sensin ey mehpâre bir ân sensüz ânı neyelerem

Gevher u lü’lü’ cevâhir-i ma‘deni sensin baña

Sensüz ey kenz-i ezel ‘ummân u kânı neyelerem

(5) Kâinâtıñ varlıpı sensin seniñle zindedür

Sen sezâ-yı faẓl-ı ilâh iki cihânı neyelerem

Çün yüzüñ ‘ilm-i ledün sırrın baña şer√ eyledi

Kâşif-i esrâr çurTMânım beyânı neyelerem

454

Nuḡ...um otuz ikidür hem şemş-i üçüncüdenüm

Söylerem cennet dilin özge lisânı neylerem

Ten göziyle görmüşem rûşen cemâlin «âli...iñ

Rayble @ından«alâş oldum gümânı neylerem

Âsumân evcine çe...düm kehkeşândan seyr için

Ya'ni idrisim bu ...aşra nerd-i bânı neylerem

(10)Dil nişânına müjeñ sehm eyledüm birü ki ...avs

Ba'd ez-în ey mehli...âtir u gümânı neylerem

Saña nuḡ...-ı çü ≠ât-ı ◇a.....a tebdil eyledüm

Ey Mi&âlî bî-nişân oldum nişânı neylerem

250

Mef'ûlü Mefâjîlün Mef'ûlü Mefâjîlün

(1) Ey yâr-i dilârâmım didârîña müştâ...um

Vey yüzi meh-i tâbum didârîña müştâ...um

455

Ey server-i «ubânum vey «urşîd-i tâbânum

Vey yüzi gülistânum dîdârîña müştâ...um

Ey lâçîn u şahbâzum vey server-i efrâzem

Vey dilber-i hemrâzum dîdârîña müştâkum

Ey gülşen u gülzârım vey yâr-i cefâkârum

Vey la‘l-i şükrbârum dîdârîña müştâ...um

(5) Ten görde u sen cânımdı dînim u îmânum

Vey şâhum sulḫânım dîdârîña müştâ...um

‘Uhdende vefâdârum vey mâh-ı li...â yârum

Vey mûnis u tam«ârum dîdârîña müştâ...um

Ey delîr-i rûhânî vey şûret-i Raḫmânî

La‘liñ mey-i Yezdânî dîdârîña müştâ...um

Ey «ûb-i şehinşâhum vey ma@harullâhum

Vey mîrem u vey şâhum dîdârîña müştâ...um

[60-a] Ey kebegim u bülbülüm vey la‘l-i lebiñ milem

Vey zülf-i selâselum dîdârîña müştâ...um

(10)Hicriñde gözüm giryân ‘aş...ñda ciğer burmân

Derdime lebiñ dermân dîdârîña müştâ...um

‘Aş...ñda feâcân-ı Mi&âlîniñ îmânı

Vey beñzîde-i cânı dîdârîña müştâ...um

251

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün

(1) Vah ki nidem √asretiñden nâra bilmeyen neyleyem

çıldum â«ir derdile bî-çâre bilmeyen neyleyem

Sırr u «od ra ol perî-yi πâyet vefâsuzdur der tîπ

‘Ar≥-ı √âlim çün aña yalvarabilmeyen neyleyem

Zülf-i sevdâsına düşdüm yellerim hemçü şabâ

Şöyle ...ıldım dostlar âvâre bilmeyen neyleyem

457

Men nice dilsüz olub feryâd u nâlân olmıyam
Ki ola ma√rem ol gül-i ter«âre bilmeyen neyleyem

(5) Derdüme çâre nedür dermân nedür siz dostlar
Hemdem olmuş ol perî ağyâre bilmeyen neyleyem

Bülbül-i bî-çâre ger derdile ney-veş ağılya
Ola zi-aptlar âşinâ gülzâra bilmeyen neyleyem

Olmak oladur Mi&âlî böyle dürlükden ne sûd
İrmeseñ ger vuşlat-ı dildâra bilmeyen neyleyem

252

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Seyl-i eşkiñ ile πamiñdan Rûd-i Ceyhûn olmuşam

Gör ki batırımdan nice müstaπra... «ûn olmuşam

Âsitânıñ vuslatından dür olalı dostum

çâmetim πamdan boπuldu lâmla nûn olmuşam

Görelî zencîr-i leyli zülfün ol mehpârenîñ

Vâle u âşufte sergerdân u mecnûn olmuşam

Meh cemâliñ şev...ine nâlân olusar her se√er

Gör ne âh-ı hemdemem ne derd efzûn olmuşam

(5) Ey Mi&âlî dil virdün ‘anberîn kisvesine

Nâm u nunuñ u ‘ârdan men cümle bîrûn olmuşam

253

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Nûr-ı «a††-ı ‘ârızîñ gördüm sa‘âdet bulmuşam

Zî-şeref kim ◇a.....a hüsnüñden hidâyet bulmuşam

Ehl-i firdevsem yedi nîrândan buldum rehû

Çün «a††îñ iki ...anâtlu bâb-ı cennet bulmuşam

»âkpây-i nûrba«şîña çü ben zerre seniñ

Mihr-veş sürdüm yüzüm gör kim ne devlet bulmuşam

459

[60-b] Ma‘rifet firdevsi yüz gösterdi ‘ayn-ı rûha çün

Kâkül ‘anber-feşânında †arî...at bulmuşam

(5) On sekizbin ‘âlemiñ esrârın eyler âşikâr

Allah Allah «a††-ı ru«sârıñ ne âyet bulmuşam

Çer« u πubrâniñ rumuzıñ ...ıldıñ âdemden beyân

Kân mu‘ciz sen seni ‘ayn-ı kerâmet bulmuşam

Sûy-i ∆a.....a rehber u ‘ayn-ı √a...âyi...dür ...amu

Emr u nehy-i A√mediñ kândur şeri‘at bulmuşam

İsm-i a‘@amolmuşam şeytân-ı mel‘ûndan ne πam

Saña «a††ıñ çü ∅ur“ân √a...î...ât bulmuşam

Ey Mi&âlî ...ılpdur hep ...ânî bir mir’ât-ı dil

‘Âlemiñ «al...ın ...amu erbâb-ı ‘illet bulmuşam

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Seni dirler nişânsuzdur velî cümle nişân gördüm

Kitâb-ı √üsnüñ otuziki «a††la beyân gördüm

Zemîn u âsumânda kevnden i@hârdur yüzüñ ammâ

Seni her diyv-i a‘mânîñ gözünden ben nihân gördüm

Cihân mir’âtıdur √üsnüñ temâşâ ...ldum ânı çün

Cemâl-i ◇a.....ı «kurşîd u ...amer gibi ‘ayân gördüm

Ba...ayım kendüme kendümden artu... oldu ey mihrû

Seni çün †û†î mir’âtımda çünkim bî-gümân gördüm

(5) Mekân-ı ◇a.....ı i&bât eylemeñ †olandum sîşad u şaştın

Bugün çün kendüyi heft ez şal [vi]sal-i âsumân [gördüm]

Mekân-ı ◇a.....ı i&bât eylemek olmaz dîn kimdür

Egerçi lâmekândur ol velîdür her mekân gördüm

Güneſtiñ u elestuma #âtiñ †olandum sîſadu ſaſtın

Bugün çün kendüyi heft ez-ſıla âsumân-ı heft gördüm

Buyurdı “külle ſey’in hâlikun”¹⁹⁴ ◇a... vechine bâ...î

Be...â ya‘ni kelâmıdur ki πayrin cümle fân gördüm

Cemâliñ rav≥a-i Firdevs iki tâ’usdur zülfün

Lebiñ Kev&erdürür liken seni √ürçenân gördüm

(10)Beyân etdikçe la‘liñ sırrın otuziki √arfle

Mi&âlîniñ dehânın †û†i-veſ ſükür-feſân gördüm

255

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Cemâliñ pür-nûr-i Mu√ammed Muſ†afâ gördüm

İriſdim cennet-i ‘adna &açırda üstüvâ gördüm

‘Acebmidürür kelânullâh o...ursam ey perî √üsniñ

Ki «a†iñ Sûre-i %âhâ ſıfât-ı kibriyâ gördüm

¹⁹⁴ Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

Yüzüñ nûrundan açıldı bugün çün dîde-i ...albim

Âniñçün ...anda kim ba...dum hemân ândan »üdü görüdüm

[61-a] Nice ‘aş...nda çü lâne girib şâd olmıyam cânâ

Ki şâvus şaçıñ gülzâr-ı √üsñünde hümâ görüdüm

(5) Be...â buldum ...adım oldum irişdüm ≥âta ≥ât oldum

Seniñ ‘aş...ıñ şarî...inde çü kendümi fenâ görüdüm

İkilik «ır...asın çâk et giyin birlik ...abâsın kim

‘Ali A√med bu menzilde şabîbi murta≥a görüdüm

Mi&âlî mest olub ...andum şarâb-ı ‘aş...dan çü »ı≥ır

Bugün tâ bez-i √üsñünde lebîn câm-ı şafâ görüdüm

256

Müfteilün Fâjilün Müfteilün Fâjilün

(1) çalbimi âteş-i ‘aş...la ya...üb zerr ...ıldum

Jeng-i mir’âtımı ya’ni silüb enver ...ıldum

463

Cevher-i 'ilm-i ledün birle gönül bâ...rını

Sîm u zerr-veş arıdub şâf u mu'ahhar ...ıldum

Kişver-i dilde seniñ 'aş...ıñ otarın değıl

çarapı serde şehâ tâc-ı mücevher ...ıldum

çanda kim nâ@ırolmam payr ki görmem ...a'â

Kü'ı-i 'aş...ıñla gözüm çün ki münevver ...ıldum

(5) O...udum Yâsîni tâ mu&ıaf-ı üsnüñde seniñ

»a'ı çekub defter-i payrı bozub ister ...ıldum

Ben niçün pam çekerem deyü la'linden ki seniñ

İsm-i a'zam «a'ııñı âyet-i ekber ...ıldum

Cennet-i 'adne şırâtı 'aceb âsân geçdüm

'Urve-i sünbülüñi ben aña mu'ber ...ıldum

Ba'd ez îñ payrı nice eyleyin man@ırkim

Dîdede na...ş-ı «ayâliñi muşavver ...ıldum

%ôâ'at u ≠ikr u niyâzum şükr oldı ma...bül

Ki yüzüñ Ka'be «am ebrû ki minber ...ıldum

(10)Ba√r-i te'vilden bugün cevheriyem ey πανvâs

Gel ki dil-i ma√zenini †op†olu gevher ...ıldum

Neylesün çeşme-i √ayvânı Mi&âlî ferdâ

Leb-i la'liñ --- bâde-i Kev&er ...ıldum

257

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Cemâliñ âteşin nûr-i zemîn u âsumân buldum

~açıñ küfrine yüz †utdum yüzüñi çün îmân buldum

◇ayât-ı kün fe kâne sensün seniñle ...âyim olmuşdur

Cesd-i der cümle-i 'âlem seni rû√-ı revân buldum

Sevâd-ı a'@am√üsñüñ baña keşf itdi esrârı

Kânî otuz iki «a†† u kitâb-ı câvidân buldum

çalışıñla ger pâk âyet ru« üzre zülf-i “Bismillah”¹⁹⁵

O...udum fa≥l-ı ◇a...dan Sûre-i Nûr u Du«ân buldum

[61-b](5)Cemâliñ gülşen-i Firdevs u «a††ıñ «ûr u πlmândur

Lebiñ †û†i-yi Kev&er ba√ş u hem şeker-feşân buldum

Yedi gök yedi «a††ıñdur †o...uz a‘≥â †o...uz eflâk

çamer ‘ayniñ dihen-i şir...inde nu†...uñ mihricân buldum

Gözümüñ perdesin çâk itdi √üsünüñ nûri anıñçün

Seni ber @âhiru bâ†ında peydâ u nihân buldum

Melek-veş yüzüñe †utdum yüzimi rαπm-ı şey†ân çün

Seni tâ ma@har-ı ≥ât u şıfât πaybdan buldum

Yoluña cân u bâş u mâl şarf olma... gerek liken

[[ayet yine sendendür seni ger rayikân buldum

¹⁹⁵ Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

(10)Eger insân eger √ayvân nebâtât u me‘âdin hem

Yine kim kim nâ@ıroldumsa saña cümle nişân buldum

“Ve yeb...â vechu Rabbike”¹⁹⁶ buyurur Yezdân çur^lânda

◇a...î...at √üsñ ü didârîñdan özge ki cümle fân

Tecelli ...ıldı gerçe her ...ula bir nev‘le süb√ân

Bi-√amdullâh gümân ...ılmadı ben ânı ‘ayân buldum

‘Acemî pervâ bâl açsam semâ-yı seb‘a çün Cibrîl

Bugün çün çâf ...udretde sîmurπ-ı lâmekân buldum

Cemî‘-i müşkilem ◇a...dan açıldı ‘u...de-i √all oldı

Îmân bâbında fa≥lullâh çün şâ√ib-i beyân

(15)Niçün dünyâ içün her düne bâşum egdürem çün kim

Kerem-i √ânında bunuñ gibi şâh-ı kâmurân buldum

¹⁹⁶ Rahmân Sûresi 27. âyetin başı.

Baňa ‘ayb ola Őimde ger u πayra iltiyâm etmeň

Serîr salġanatda çün Şeh-i Şâhib-i çur^lân buldum

Fırât u Őaġ-ı mu^vabbet nâme-i ‘arşu nîl-i câvîddür

Mi&âlî bu eb^varda Şedef-veş direŐân buldum

258

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün

(1) Müselsel zülfünüň dîvâne sîm

Yaňaπı Őem‘iniň pervânesiyem

Çün içdüm lebleriñden ...aġre-i ‘aş...

Şarâb u va^vdetiñ mey-«ânesiyem

Yüzüñ gencine-i nûr-ı »üdüdür

Ânıñ çün men ânıñ vîrânesiyem

Cemâliñ ...blesine ◇a... perestem

Egerçi ehl-i dil-i put-«ânesiyem

468

(5) Mi&âlf olmazam huşyâr-ı câvîd

Çü şehlâ gözleri mestânesiyem

259

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Devr olalı turre-i ‘anber-feşânumdan benüm

Şem‘-veş âteş zibân oldum duhânumdan benüm

[62-a] Şöyle baş geçdi dürûnumdan firâkıñ âteşi

Kâh irdürsem ne felek yazdu «ânemden benüm

Diñlemezmisiñ her se√er men ağladıkçe nây-veş

Dostum o şanmadı kimi bu figânımdan benüm

Göñlümü eliyle aldı şimdi ru«um itmez derîπ

Böyle ummazdum men ol serv-i revânumdan benüm

(5) Eyle şânurmu ki cismimden bu cânım ayrılıyor

Kend u gence ol ...amer ru«sâr yanumdan benüm

469

Nâr-ı √asret ya...dı bağrım «âl-i ru«sârîñ gibi

Virdi pür-«an seyrin et dâπ-ı nihanımdan benüm

Gerçi yıllardur Mi&âlî yüz sürer dergâhına

Bulmadum bir ≥erre-i behre âsitânımdan benüm

260

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) çası mi√râb-ı cânımdur imâm ol çeşm-i mestânım

Göñül mülküne sul†ândur benüm ol şâh-ı «âbânım

Şu «am şen kim dilârâ mim-i √a...î...at cân-ı cânânım

Gözi nergis lebi πoncem güneş yüzlü Süleymânım

Lebiñiñ «andesi vallahi diğér nâziyle biñ câna

Güzellik tahtına çün gül ...arâr itmiş esîr-i eneyim

Cemâliñi gören ...âfir kalur ol demde îmâna

Gözi nergis lebi goncem güneş yüzlü Süleymânım

(5) Yüzi «urşîd enverdür ...ıyâmı serv u ‘ar‘ardur

Bugün ol a√sen şûret diyâr-ı √üsne serverdür

470

Süleymândur √ükmi yâ çayser yâ Sikenderdür

Gözi nergis lebi πoncem güneş yüzlü Süleymânum

Süleymânlar zi-çün sun güzellikde Süleymânsın

Ta‘âlallah bu √üsne ne πurra tâze cellenümâsın

Bugün baπ-ı melâ√atda boyı serv «ıramânsun

Gözi nergis lebi πoncem güneş yüzlü Süleymânum

çiyâmet ...oparur ...addi ki şan â«ırzamân irdi

%oolupdur şûrla ‘âlem ki fettân-ı cihân irdi

(10)Ve dinde şimdi bir tâze iken gonce u hân irdi

Gözi nergis lebi πoncem güneş yüzlü Süleymânum

Cemâliñ ‘aş...ı göñlümde Süleymân gibi «ân oldı

Bi-hamdullâh ol gonce benüm göñlüm vîrân oldı

Mededhâ eyle πamze gine beni ...atı itdi ...ân oldı

Gözi nergis lebi πoncem güneş yüzlü Süleymânum

‘Îlâc et «asteye dürr-i la‘lin ey Yûsûf

Gözi nergis lebi πoncem güneş yüzlü [Süleymânum]

Mi&âlî derdmendiñdür sor cânla sen cânı

Velî lâyı... değil ...ılsıñ cemâliñden ba'îd ânı

[62-b]

261

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Senden özge iki 'âlemde baña yâr olsun

Göñlüme senden vefâlu da«î dildâr olmasun

Απziññ yâriyle la'liñ râh u na...limdür benüm

»aste göñlüme lebiñden πayri tîmâr olmasun

Bâπ-ı cennetde ...ıyâmıñ sidredür ey meh cemâl

Cûy-i la'liñ söz baña gel sırr u çınâr olmasun

Beste-i «andânıñı sırrıyle ◇a...dan açmayan

%ûtî-yi la'liñ aña ...andu u şekerbârâ olmasun

(5) Kim ki düşmez 'anberîn kıyularıñ sevdâsına

İrmesün ◇a...dan murada necatı bîdâr olmasun

472

Cennet-illâ ‘Âli ki dirler mâh ruvsârındurur

Ey cemâliñsüz sa...ardur baña gülzâr olmasun

Çün lebiñ âb-ı vâyatı derdimiñ dermâñıdur

Benden özge istemezdün kimse bîmâr olmasun

Cân u başı râh-ı ‘aşkıñda fedâ ...ılsam gerek

~adı...ım ‘ahdımda bundan özge i...râr olmasun

Faşl-ı gül irdi Mi&âlî devr-i sâπırdur yine

Sâπır oldun ...oma... bu demde zinhar olmasun

262

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) çaddimidür bu yâ elif yâ sidredür ya nârum

Leb midür yâ gonce mi yâ câm-ı Kev&er yâ vehin

Yüzü midür yâ nûr bu yâ «atmı yâ âyetmidür

Sünbül-i diltû mu bu yâ nâfe-i çîn u «oten

Düş midür yâ na@m-ıcevher femidür yâ dercdür

La‘l-i yâ...ûtdur yâ şühd u şeker yâ lebin

Gözü mi nergis mi bu √ammâr yu bîmârdur

Fitne u sa√âre mi ‘ayyâr yâ me...âre fenn

(5) »ad mıdur yâ vird u √amr-i ‘andel nâlâ niçün

No...ta mı yâ «âl u yâ merdüm mi ender ‘ayn-ı men

%urre mi cevelânla †âvus yâ ‘ankâ mıdur

Gülşen-i didârdur yâ çâf-ı √üsn ey sîm ten

»ancer u nâ u kimdür yâ müje yâ tîπ u sinân

çavs mı ebrû mı yâ mi√râb-ı dîn-i büt şiken

Zî-√âlâvet zî-le†âfet zî-mürüvvet zî-kerem

Zî-cemâl u zî-kemâl u zî-edeb-i hal...-ı √asen

Sekr itdi vâsf-ı √üsnüñde Mi&âlî şî‘rini

%ûtî-yi gûyâmıdur yâ na@m-ısenc her su«an

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Ârifseñ göñül saña yeter sen yârsun

Geç bu cefâ-yı dünyadan olma aña dildârsun

Dem-be-dem lâf-ı ene’l-◊a...ılma çün Manşûr ‘aş...

Olunca râh-ı ‘aş...nda nigârîñ dârsun

Âb-ı &erlebelerinden bir ...ade√ ...ldiñ nûş

»a>retiñ irdiñ √ayâta câvidânî vârsun

“Men ‘arefe”¹⁹⁷ sırrına vâ...ıf olmasuñ Yezdândan

Cehl-i nîrânından ...aldıñ mest ◊a... nârsun

(5) Cân başlar merdiye ...ılsa tekellüm bel lebiñ

Allah Allah ey ne ðû’î la’l-i şekerbârsun

¹⁹⁷ Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Pârsâ ferdâya dūşmūş cennet arzusundadır

Sen bugün ‘aş...a cennet bâπ u hem gülzârsun

Ey Mi&âlî irmek isterseñ murada câvidân

~âdi... ol ‘ahdiñde dâyim ol dūrüst i...rârsun

264

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey dil efrân ile kim ol gülbedenden dûrsun

Ey gözüm ...ân aπla kim ol mil deminden dûrsun

Ey göñül bülbül her dem eşküñ irer bâπ eyle kim

Gülşen-i √üsn içre ol serr u semenden dûrsun

Âteş-i hicrânla yan kûşe-i πamda müdâm

Ki ol lebb-i Kev&er nigâr-ı nûr tenden dûrsun

Mûy-i müjgân u meyânıñ gibi ten oldı «ayâl

Ey ...amer ru«sâre dilber tâ ki benden dûrsun

476

(5) çadd-i çevgân eylediñ meydân-ı tamda zülfi-veş

Tâ Mi&âlî guy ol semîn-i ≥ev...inden dûrsun

265

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Dilber o vechiñden özge ka‘be-i cân olmasun

Lebleriñden πayr bu derdime dermân olmasun

◇ûr u πılmân u behişt çeşme-i Kev&er baña

Ni‘met-i vişâliñ sezâ-yı mehpâre berân olmasun

~avtiñ lev√inde her kim ◇a... cemâlin görmedi

Bî başâr-ı √ayvân-ı lâ ya‘lemdür insân olmasun

»ı≥ır eger @ulmâtavardı istedi âb-ı √ayât

‘Âşı...a la‘liñden özge cûy-i √ayvâna olmasun

(5) çab-i ...avsıña kim çün melek ...ılmaz sücûd

Deyu mel‘ûn olsun ol kimdir ki şeyfân olmasun

Faluña i...râr idüb îmâna geldim «âlısan

Â ilâhî burdan özge ‘ahd u peymân olmasun

Sünbül-i küfr ü Mi&âlî nûr-i îmândur yüzi

Bundan özge saña hergiz dîn-i Yezdân olmasun

[63-b]

266

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Menba‘-ı ‘ilm-i dîn-i dilâsun sen

Esrâr nihân u peydâsun sen

%00...uz eflâk didik kıt yere

~oπmiyân nûr-i »üdâsın sen

Üçyüz altmış derç mu...âbili

Ma‘nâ-yı ‘arş-ı kibriyâsın

Bildiñ ger meyân-ı şa.....-ı ...amer

Ser√eb u en-nüvâsun sen

478

(5) Sendedür kân u hem cevâhir u dürr

Saña gel ki heft deryâsın sen

»amr-ı ‘aş...îñla ...ândur eşyâyı

~un ki câm-ı muşaffâsın sen

‘Aş...-ı ða.....a düş fenâ-yı muñla... ol

Añla ki ‘âlem-i be...âsın sen

Binâ-yı ir gör √ayâta ey mehrû

Ki Mesî√cân-ı fezâsın sen

Saña döndür Mi&âlî gel yüzüñü

Ki Ka‘be-i ða...-ı li...asın sen

267

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Vâ...if olmayan rumûz-ı mu√kem-i çur“ândan

Ol ne fehm eyler beyân şûret-i rahmândan

479

»a†† u «âliñ şaf√a-i √üsnüñde genc-i nûrdur

Kim †ılsım olmuş aña zülfüñ iki &e‘bândan

Nâr-ı ru«sârıñdan ol kim nûr-i ≠âta irmedi

~orma †ûrla şecer yâ Mûsâ-yı ‘İmrândan

Sünbül-i «amîr «ammıñ küfrine i...râr itmeyen

Kanda vâ...ıf oliserdür denile îmândan

(5) “A√sen-i takvim”¹⁹⁸e yüz †ût esced u emir oldu çün

Serkeş olma ger değılseñ zümre-i şey†ândan

Fa≥l-ı ∆a...dan kimki vâ...ıf oldu esmâ ‘ilmine

»ı≥ır olub ...andı şarâb-ı çeşme-i √ayvândan

çanda fehm eyler vücûdı ‘alemin idrâk itmeyen

Sırr-ı «urşîd u ...amer yâ genbed gerdândan

¹⁹⁸ Tîn Sûresi 4. âyet.

Âdeme ba«ş itmese dîdârını ol ≠ât-ı pâk

Kim «aber alabilürdi ma‘nâ-yı Yezdândan

Zenciñe dermân görse ...ıl Mi&âlîden †aleb

Kim dimişlerdür mi&aldür √ikmeti Lo...mândan

[64-a]

268

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

(1)Ger bunda bugün ◇a...lasın yâr olamazsun

Derd olduñ ebed vişâl-i dîdâr olamazsun

Manşûr gibi menzil-i 'âlî bulamazsun

Tâ sünbül ü dilberde bugün dâr olamazsun

Ger bulmazsañ saña nu†...-i ◇a.....a minhâc

Nefsiñi bulub 'ârif-i settâr olamazsun

Vechiñde bugün okumasañ 'ilm-i nücûmı

İdrîs gibi gönüllere seyyâr olamazsun

481

(5) Çün idemediñ ‘ahde vefâ eyleme beyân

İ...rârı dest-i yâr u vefâdâr olamazsun

Vaşlın dileme dem-be-dem ol ponce dehânıñ

‘Aşkında eğer ‘andelîb zâr olamazsun

Geçmezseñ ikrâp u ...arârdan çü Mi&âlî

Yezdâna irüb kâşif-i esrâr olamazsın

269

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ka‘be yüzünde ...aşıñ mi√râb çekmiş †â...dan

Da‘vet eyle √al...ı dîne sünbül-i e†vâkdan

Mihr-i ru«sârında ol mâhıñ zümrüd «a††ların

Nâ≥ır ol ülfet dilerseñ çehre-i «allâ...dan

Secde eyle fa≥l-ı Rabbü’l-‘âlemîniñ vechine

Kim bugün keşf-i √icâm oldı √a...î...ât-ı sâkîden

Zinde oldum Kev&er la‘liñ içüb ‘İsâ gibi

Zührimi def` eyledüm şol seña tiryâ...dan

(5) ~ûret-i rahmândan özge man≥ur olmaz ‘ayniñe

Ger o...ursañ sen bezm-i âyâtımız âfâ...dan

Yâre yâr olmak dilerseñ sende ara yârıñı

O...ı men cebeli’l-verîd u ...ıl †aleb ı‘râ...dan

%oallâ‘i ◇a... dilersiñ “&emme vechullâh”¹⁹⁹ işit

“Fâli...ü’l-√abb”²⁰⁰ âyetin gör dâne u evrâ...dan

Ki añla ‘a...dinde şeydâ göñlüm oldı mün‘a...id

Yâ ilâhî hâfi@ ol sermedâni ı†lâ...dan

Gel ru«uñ mi‘râcına ‘azm itdiñ a‘râz eyleme

Leyletü’l-isrâda bedrâ gizleme müştâ...dan

¹⁹⁹ Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

²⁰⁰ En’âm Sûresi 95. âyetten bir bölüm.

(10) "El-veled sırrı ebî"²⁰¹ dür oku 'ilm ve'd-dîn

Nâî...-i ferzend olub tâ olmayasın 'â...ddan

'Alleme'l-esmâyı derrâk ol sıfâtullâha ir

Behrmend olma... dilerseñ 'â...ibet re#âkdan

Sâmi' ol nuî...-i ezel sırrın dilâ 'irfâna ...l

Nûr-i ma'nâ lâmi' olmaz zâhid zerrâ...dan

Sinemi ayır u gümânı ey Mi&âlî ol mehiñ

Ra«ne ra«ne eylemişdür sehm çün müfrâ...dan

[64-b]

270

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bezm-i meyde payrı na...l itme dehânıñ şükürin

Le#etinden îûî-yi cânıñ femi şulanmasun

²⁰¹ Aclûnî, Keşfü'l-Hafa, c. II, 452. Burada vezin gereği "ebî-hi" olan Hadîs-i Şerîf'deki kelime "ebî" olarak yazılmıştır.

~a...la mi√râb-1 ...aşîñ imâm-1 ‘ayniñ «absinden

Câmi‘-i √üsünüñde her şûfi gelüb hevlenmesün

Gel Mi&âlfiye lebiñ şehdini tiryâk eyle kim

Neymiş hicrânla ey meh-i cânı âπulanmasun

271

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ mihr u mâh-1 ‘âlem ârâ-yı cihân

Vey «ıramân-1 ...âmetiñ serverân der bâπ-1 cân

Nâzil olduñ nâgehî ‘Îsâ gibi ez âsumân

Yine πayb olduñ peri-veş u ifrâ... u fiπân

İrmiş idim âh kim ben √asta dil dermanıma

Göz göre elden çı...ardum kendü ...ıydum ...ânıma

Ey dem-i ‘Îsâ firâkıñ âteş urdı cânıma

Senden olmazsa meded olmañ mu...arrerdür hemân

Allah Allah hey ne zîbâsın ki √üsünüñ rüzgâr

Görmemişdür çer« oruldun bu sipihr-i bî-...arâr

485

Aldı gönlüm ger pakıñ ...âşıñ gözüñ bî-i«tiyâr

La‘l gibi lebbleriñ hem kânımı içdi revân

“Cennetü’l-firdevs”²⁰²dür √üsünüñ lebiñ âb-ı √ayât

Nu†... kıl ey ‘Îsâ-yı sâni ki cân bulsun √ayât

Pâd-şâh-ı hüsünsün sen bende «alk-ı kâinât

Ben ...avlüñdür cümleden evvel beri ey dilistân

Kevn yüzünü göster ledün u ele u √ayrânıñam

Gel yañaπıñ √asretinden bülbül-i nâlân kim

Şem‘ gibi şub√ olunca yânaram giryân kim

Bir dahî vaşlıñ müyeşşer olamı ki nâgehân

Derdimiñ dermanısın senden ‘inâyet isterem

≤ulmete düşdüm iriş »|≥ır ol √imâyet isterem

Âh kim cân u göñlüñden seni πâyet isterem

Liken el irmez derîta çâre ...ı ey nevcivân

²⁰² Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm.

çalışlarıñ gördüm boğuldum yâya döndüm dostum
Ger pakıñ o...undan dilendüm nâye döndüm dostum
‘Âşı... oldum sen yüzi bedrâya döndüm dostum
%out elimi ra√m ...ıl luğfla ey şîrîn zebân

Sen vefâlusun vefâ ...ıl ey vefâdârum benüm
Devr içinde senden özge olmasun yârim benüm
çıl tere√üm bend ki kim nâle u zârum benüm
Kimse uyutmaz oldı bir zamân ender mekân

◇a...iderken mürde cânı nuğ...-ı rû√-i efzâyla
Derdle olmak revâmı yâr olan ‘Îsâyıla

[65-a] Çı... şalın görsün Mi&âlî ...âmet-i bâlâyıla

Tâ ki kör olsun benüm rû√um √asedden düşmân

272

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Ârif ol A√med-i mu«târa döndürmüş yüzün

Ba‘de ◇aydar şe ebrâra döndürmüş yüzün

Pâk aşıl u pâk cevherdür »adîce Fâîma
K'A√mede beri beri kerrâre döndürmüş yüzün

Cân u dil râh-ı mu√abbetde kim beste olub
--- --- iki envâra döndürmüş yüzün

Kü√l-i câm itmiş πubâr rehğüzârın ehil dîd
Ya'ni 'âbid ol şeh-i dîdâra döndürmüş yüzün

(5) Cevherîdür gevher oldı fehm idenler Bâ...ııı

Gör ne zîbâ şî.....e-i dînâra döndürmüş yüzün

Buldı rif'at ≥erre iken mihr-veş eflâkda
Şol ki Ca'fer hâdî-yi settâra döndürmüş yüzün

Mûsâ Kâ≥ımdan irişen »orasân şâhına
Merd-i râh olub "ulü'l-ebşâr"²⁰³a döndürmüş yüzün

²⁰³ Âl-i İmrân Sûresi 13, Nûr Sûresi 44. âyetin sonu.

Dîde-i ...albi Ta...iyle Na...îden buldı nûr

Kim √üsni-i ol çâfile salâra döndürmüş yüzün

El tûtanlar mehdi-yi şâ'ib zamândur cânla

Kâşif-i gencîne-i esrâra döndürmüş yüzün

(10)Çâr deh ma'şumla bunlar mu√kemâta oldu dâl

Bu rumûzı fehm iden gaffâra döndürmüş yüzün

Ey Mi&âlî cümle birdür 'âlem-i tevhîdde

Bildi kim ki no...†a-i purkâra döndürmüş yüzün

273

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

(1) Lebleri devrinde ey πonce bu √amr alınmadan

Bir çiçeksın fâriπ ol gülşende zîbâlanmadan

Bâde gör der saña ehl-i 'aş...la budur πara≥

La'l gibi câm olub sa√râda lâlâlanmadan

‘Ayniñi nergise cânâ şerve ‘ar≥ it ...âmetiñ

Fâriπ olsun biri şehlâ biri bâlâlanmadan

Bir ...a‘ı ref˘ et cemâliñden nigâr içeñsün el

Mihr u mâh bir âsumân nûrla a‘lâlanmadan

(5) Dü ru√uñda şaçıñ zencîrine virdüm fu’âd

Fa√rider mecnûn olan leyliye şeydâlanmadan

Gün gibi rif˘at dilersiñ ey cemâl âyine

Ma√fil-i ‘irfâna gel geçme temâşâlanmadan

Çı...mıya sevdâ-yı aş...ñ cân u serden lâle-veş

Geçince «âl u ‘ayniñ işbu sevdâlanmadan

[65-b] La‘l-i şev...ine içüb ol ru√-i bedrâya ba...

»a†† iderseñ ‘aş...la cân u dil ârâlanmadan

‘Â...bet vuşlat dilerseñ ey Mi&âlî cânla

Derd-i ‘aşk yâ rakib et geç medâdalanmadan

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey şanem sen bâşdan ayapa kelânullâhsın

Allah Allah nûr-i ◇a...sın ma≥harullâhsın

Mu√kemât-ı ◇a...durur mes†ûr ru√unîñ nüs«ası

Sende der “Sebja’l-Me&âni”²⁰⁴ bâ “Bismillah”²⁰⁵ sın

“Külle şey’in hâlikun illâ vecheh”²⁰⁶ ◇a...dur câvidân

Kendü vechiñden ‘ibâretdür ki vechullâhsın

%ola sittüne ≥irâ‘en fi’s-semâdur ...ametiñ

‘Arş-ı a’@amsûretiñdür küntü kenzullâhsın

(5) Heft «a†ıñdan kinâyetdür seniñ mi‘râc-ı ◇a...

‘Urvetu √ablü’l-me&âniden ◇a.....a †opru râhsın

²⁰⁴ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

²⁰⁵ Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

²⁰⁶ Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

Baňa saňa √arf-i ezelsin ser-be-ser

Rû√-i ...uds u ma≥har-ı ‘Îsâ-yı ru√ullâhsın

Otuz iki nûr ru«sârîñdan oldı âşikâr

%oûr u hem nâr-ı şecersin hem kelîmullâhsın

Vâ...ıf olduñsa bugün esmâ’-i külliñ râzına

“El-veledu sırru ebî”²⁰⁷sin ‘ayn-i fa≥lullâhsın

Ey Mi&âlî leblerinden nûş ...ldiñ cür’â

Selsebil u Kev&er u âb-ı √ayâtullâhsın

275

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sünbülüñ küfrine dutan îmandan dûr olmasun

Yüz bugün √üsnüñden oldı deyi maıfûr olmasun

Göz yumânlar mihr-i ru«sârîñ görüb «uffâş-vâr

Nev rîzden irmesün ‘aynine meb&ûr olmasun

²⁰⁷ Aclûnî, Keşfü'l-Hafa, c. II, 452. Burada vezin gereği “ebî-hi” olan Hadîs-i Şerîf’deki kelime “ebî” olarak yazılmıştır.

Kühl-i ‘aş...mîla âniñ ki oldı müke√el gözleri

Gördi rûşen ◇a... cemâlin nâ ezel kör olmasun

İçenler bizüm ‘aşkıñda seniñ câm-ı pamıñ

Gelmesün gül gibi bülbül gibi mesrûr olmasun

(5) Sır çeken dünyâda çün şey†ân sücûduñdan seniñ

Dîde-i Ra√mânla ‘u...bâda man@ûr olmasun

---- verür ta√t-ı ‘âcı çün Süleymân ‘â...ıbet

Sal†anat ehli iken devletde matrûr olmasun

Ey Mi&âlî olmayan sırru ene’l-◇a...dan «aber

Dâr-ı devlet bulmasun her √âli Manşûr olmasun

[66-a]

276

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Ey yüzüñ lev√inde «a†ıñ âyet-i çur’ân-ı men

»âk-i pâ-y-i rû√ba«şıñ çeşme-i √ayvân-ı men

493

≤ât sensin hem şîfât ey şûret-i Ra√mân-ı men
‘Akl-ı gül idrâk u fikr u √âlte-i imkân-ı men
Fa≥l-ı îmân-ı men ey ...ıble-gâh-ı cân-ı men
Kibriyâ-yı ‘âlemîn u Lem-yezel-i sul†ân-ı men

Onsekizbiñ ‘âleme mescûd sensin Lem-yezel
Şems-i ≥ât-ı bî-πurûb-ı mâh bedr-i bî-«alel
Dâyim u ...âyim şîfâtıñ ≥âtle olmaz bezl
Me√dî-yi â«ir zamân u kâşif-i sırr-ı ezel
Fa≥l-ı îmân-ı men ey ...ıble-gâh-ı cân-ı men
Kibriyâ-yı ‘âlemîn u Lem-yezel-i sul†ân-ı men

Nûr-i ≥âtıñ kâinâtı ...ılmışdır bi’t-tâm
Añladı şol teşne kim esmâ-yı küllüñ şundi cân
~ûretiñde çeşm u sem‘ u √âcibiñ fi ≥âd u lâm
Ey seni idrâk idenler oldı erbâbü’s-selâm
Fa≥l-ı îmân-ı men ey ...ıble-gâh-ı cân-ı men
Kibriyâ-yı ‘âlemîn u Lem-yezel-i sul†ân-ı men

Ey esmâ-yı taybda gün gibi cevelân eyleyen

Yerleri ...âyim velî-yi eflâk gerdân eyleyen

Âdemiñ ru«sârını kendüye burhân eyleyen

Ki şîfât-ı ‘âleme ki ≥ât-ı seyrân eyleyen

Fa≥l-ı îmân-ı men ey ...ible-gâh-ı cân-ı men

Kibriyâ-yı ‘âlemîn u Lem-yezel-i sul†ân-ı men

(5) Şark u parab u †ûl u ‘arz u mihr u mâh ne âsumân

Hep nümûdâr-ı cemâliñdir seniñ ey cûd u cân

‘âhir u bâ†ında senden tayrı yo... sensin hemân

Ey mekânla mu‘ayyen âfitâb-ı lâ-mekân ---

Fa≥l-ı îmân-ı men ey ...ible-gâh-ı cân-ı men

Kibriyâ-yı ‘âlemîn u Lem-yezel-i sul†ân-ı men

»ayme u ...uds u harem-i ...âyim-i ma...âmıñdur seniñ

Ya‘ni ...ible şûret-i bedr tamâmıñdır seniñ

[66-b] Ey salât u şavm u √acc râz ...âyimdir seniñ

Şâh sensin ben gedâ kemter pulâmıñdır seniñ

Fa≥l-ı îmân-ı men ey ...ible-gâh-ı cân-ı men

Kibriyâ-yı ‘âlemîn u Lem-yezel-i sul†ân-ı men

Sensiñ nuñ...-ı ezel dil-«ânesinde ≥ât olur
~af«â-yı evrâka ta«rîr olıca... âyât olur
Rûy-i ◇a... oldum Mi&âlî dürr-i şafâ i&bât olur
Ey cemâliñ her dü kevnîñ sırrına mir'ât olur
Fa≥l-ı îmân-ı men ey ...ıble-gâh-ı cân-ı men
Kibriyâ-yı 'âlemîn u Lem-yezel-ı sul'ân-ı men

277

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Düşüb ölmekden âyâ cânbazâ dilseyr sensin

Otuz iki fenle oynar olursuñ bir sen

Yüzüñi çün enbiyâ vech-i hüsnden yaña †ût

Kim †arîkullâhda budur edeb vech-i √asen

Açılırsa bilsen 'ayniñ ki fa≥l-ı ◇a...mış

On sekizbiñ «al...ı âlemiñ dilinden söyleyen

Saña nuñ...uñ şıfâtıdır hezâr elvânla

Rûy-i ar≥a ≠âtdan dâyim tecellî eyleyen

496

(5) Ba√r-ı cân-ı molla √ayy ol gel vücûduñ feleğine

Fa≥l-ı ◊a...dan yaña kaldır yelkeni döndür dümen

Sünbülñ sen benliğı ben terk idüb seyr olalım

‘Âlem-i tev√idde olmaz zîrâ ...avl ben u sen

Şen şehîd-i şâhidi fa≥lullâhım «ır...amı

~oymañ eğnümdeñ baña ne şu gerekdür ne kefen

Sidre-i ...addiñ gonce la‘liñ ider arzu

Sırrdurur çün gül be gülşen her sûz kes pür-çemen

Âyâ ...arışûb²⁰⁸ rakşa girerler sürûr engîz olub

Çün Mi&âlî şi‘re aπâz ide der her encümen

²⁰⁸ ...arışub

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Kelâmullâh hüsnünde o...u bu seb‘-i âyâtın

Görem dirseñ &ıfât-ı ◊a.....ı ◊a...dan ba... bu ---

Gözüñ aç ey gönül derk itmek isterseñ ◊a.....ñ

“Hüve’l-evvel hüve’l-â<îr hüve’z-@âhirhüve’l-bâîm”²⁰⁹

Ezelden kenz-i ma<fî ken gîr u <al... itdi insânı

Ki ya‘ni şekl-i âdemden göre her him görer ânı

Didi erbâb-ı ‘ayn olan √a...î...at-i fa≥l-ı Yezdânı

“Hüve’l-evvel hüve’l-â<îr hüve’z-@âhirhüve’l-bâîm”²¹⁰

[67-a] Gelem dimiş idi geldi @uhûr itdi bu ma@hardan

O...u küll-i şır-i ye’tî -- o...u Kur ‘ân-ı ekberden

Melek-veş yüzine yüz †ût --- mi√râb u minberden

“Hüve’l-evvel hüve’l-â<îr hüve’z-@âhirhüve’l-bâîm”²¹¹

Sipihr u âra≥î-yi <al... itdi idendi kendüye murât

~ıfât-ı kâinât olmuş velî hem yine oldur ≥ât

²⁰⁹ Hadîd Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

²¹⁰ Hadîd Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

²¹¹ Hadîd Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

Fasih âvâzla söylenür be√a...-ı fa≥l-ı ma«lû...ât

“Hüve’l-evvel hüve’l-â«ir hüve’z-@âhirhüve’l-bâ†ın”²¹²

Güneş-i şâh-ı »orasânadur †ulû‘ itdi maπâribden

Okuyanlar görürür rûşen-i «u†û† ----

Görenler fa≥l-ı ∆a.....a didi √ayât u ‘a...âribden

“Hüve’l-evvel hüve’l-â«ir hüve’z-@âhirhüve’l-bâ†ın”²¹³

Rumûz-i «ayme u ...uds u †avâf-ı √acc-ı beytullâh

--tiyle zekât u şavm u hen nâr-ı tecellîgâh

Añâ şâhid Zebûr u İncîl u Tevrât u kelamullâh

“Hüve’l-evvel hüve’l-â«ir hüve’z-@âhirhüve’l-bâ†ın”²¹⁴

Ânı görmek dilerseñ sen irâ... gitme saña gelsin

Ki ser tâ pâ kelâm-ı Lem-yezeldür ‘u≥vuñ anda rûşen

İkilik gitdi †ar√ oldı bir oldı ...al...madı sensen

“Hüve’l-evvel hüve’l-â«ir hüve’z-@âhirhüve’l-bâ†ın”²¹⁵

²¹² Hadîd Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

²¹³ Hadîd Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

²¹⁴ Hadîd Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

²¹⁵ Hadîd Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

Yine kim nâ@ırolursañ sıfât-ı ≥âtdur ba... gör

Göñül gözün küşâd idüb na@ar...ıl görür gülistan oldur

Çü bilinmezsın eyâ câhil †aleb ...ıl ehline gel şor

“Hüve’l-evvel hüve’l-â«ir hüve’z-@âhırhüve’l-bâ†ım”²¹⁶

Mi&âlî şark u πarb u hen zemîn u esmâ oldur

Beden em&âlîdür ‘âlem-i √a...îkat rû√ u cân oldur

Nefs gibi nihân gerçi velî kendün ‘ayân oldur

“Hüve’l-evvel hüve’l-â«ir hüve’z-@âhırhüve’l-bâ†ım”²¹⁷

279

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) %oulû‘ itdi --- mâhî tâ kisve-i şehirden

Ser-â-ser ≥erre-i ‘âlem dem urdı mihr-i hâverden

Cemâliñ lev√-i ma«fûz u elifdür sidre ...addiñ kim

İşâretdür müsemmâ ile ism-i ≥âtullâh-ı ekberden

²¹⁶ Hadîd Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

²¹⁷ Hadîd Sûresi 3. âyetten bir bölüm.

Nice ey cennet olmasun emvâta ‘âlem √ayy

Ki câm i√sân ider la‘liñ şarâb-ı âb-ı Kev&erden

Yeter baña yüzüñ gülşen-i «ırâmân-ı ...âmetiñ ‘ar‘ar

Ne √âşıl-ı meyve-i sebzî nu†... olan serr u çimenlerden

(5) ---- kûy-i zenc çevgân zülfüne

Girüb meydân-ı ‘aş...a er gibi kimiñ gerek serrden

~açı îmâna ...aşd itmiş veli «ânî gözi câna

»allâs olmak ümîd itme dilâ şol iki kâfirden

[67-b] Rükni-cevrinden ey bülbül nice bir girye u râzî

Murâdiñ vaşlsa şabr et «i†âba verd-i a√merden

◇a...îkat bahrine tavvâş iseñ çün cevheri ‘aş...

Göñül dercine gel kim dopdoludur --- u gevherden

Kitâb-ı --- ol mâbiñ Mi&âlî pîr-i «a†erden

O...udı vâ‘î@â ...il itme her --- defterden

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey serseriñ ‘arş u kürsî-yi çerh ne sersâyibân

Vey der-i ‘adliñde «ûr-i çâger kamer-i şeb-i sebân

◊ayy u ...ayyûm u ...adîm u nûr-i ar≥ u âşumân

Şâh-ı şehân-ı cihân re#â...-ı «al...-ı kün fekân

çüfl-i bâb-ı ma«zen-i esrâr-ı fa≥l-ı πaybdan

Mâh-ı burc-i lâ-mekânsın mihr-i çerh-i bî-zevâl

Ey saña inkâr iden bulsun zevâl ender zâl

Vaşfiñi itmede va&&âf olanlar oldu lâl

Ma@hâr-ı ≥ât u şifât-ı kird-i kâr-i lâyezâl

çüfl-i bâb-ı ma«zen-i esrâr-ı fa≥l-ı πaybdan

Nâm-ı ‘izzet-i ≥âtdan oldu ezel fa≥l-ı mübîn

Kim aña yüz †utdı cümle enbiyâ mürselîn

Kâşif-i sırr-ı ‘ulûm-i evvelîn u â«irîn

Mestî-yi kevneyn u «allâ...-ı semevât u zemîn

çüfl-i bâb-ı ma«zen-i esrâr-ı fa≥l-ı πaybdan

Menba‘-ı kenz-i √a...âyi... fâtiḥ-i bâb-ı necât
Gevher-i ba√r-i ledün mu‘ciz nümâ her şıfât
Her şey andan eylemüŝdür cilve ender kâinât
ââhir u bâḥında hallâl-ı cemî‘-i müşkilât
çüfl-i bâb-ı ma«zen-i esrâr-ı fa≥l-ı πaybdan

(5) ---- pâk u ḥarî...dir şırâḥ-ı müsta...îm

»âk-i râhî-yi âb-ı Kev&er kûbî Firdevs-i na‘îm
Ser-be-ser genc u ḥılsım «att-ı çurâân-ı ‘a@îm
Fi u ≥âd u lâmdan gösterdi ŝüret ya‘ni kim
çüfl-i bâb-ı ma«zen-i esrâr-ı fa≥l-ı πaybdan

Anda «atm oldı kemâlât-ı cemî‘-i sırr-ı πayb
Ki istivâ-yı sîne-i ma√müddan gösterdi √abîb
çanda derk ider bunuñ gibi ya...în-i ehl-i Rabb
‘Îsâ vü Mûsâ vü Dâvud u Süleymân u şu‘ayb
çafı-ı bâb-ı ma«zen-i esrâr fa≥l-ı πaybdan

[68-a] Tîπ-i sulḥânî çeküb ...ıldı »orasandan @uhûr

Ya‘nî sancâπından oldı rûşen otuz iki nûr

Gördi bildi kimdürür şâl kim değildürür ‘aynî gör
Kâşif-i çur’ân u İncîl sırr-ı Tevrât u Zebûr
çaf1-1 bâb-1 ma«zen-i esrâr fa≥1-1 πaybdan

Limenü’l-meleke âteyni oku kim oldurur bugün
“Sevfe ye’tillahi”²¹⁸ fehm it geldi âverer bugün
Beyt u ne vîran tecellî ...ldı mu√kemdürür bugün
âahir oldı gün gibi sırr-ı Muhammed bugün
çaf1-1 bâb-1 ma«zen-i esrâr fa≥1-1 πaybdan

Şems-i maπribdürür ki †oπdı bâbı tevbe oldı ben
Ey Mi&âlî nola her dîvânı kalkmaz sırr sende
Oldı meydâni olanlar Muş†afâdan ehl-i pend
Mâlikü’l-emlâk ya‘ni pâdişâh-ı şehîr u kend
çaf1-1 bâb-1 ma«zen-i esrâr fa≥1-1 πaybdan

²¹⁸ Mâide Sûresi 54. âyetten bir bölüm.

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) »üdâ bir gizlü genc idi insân gibi ma@hardan

Ne bâ'is oldı kim keşf itdi esrârın bu peykerden

Ki ya'ni hidâyetdür rû«-i ◇a...dan kinâyetdür

Yazılmış heft âtîdür «a††ıñ «a††â†-ı ekberden

çamu cünbüşde vâ√iddür √a...îkî 'âşı... u ma'şu...

İkilikden ne kim gelse ...abûl olmayan dilberden

Vücûd-i şehrini her kim bugün fet« itmedi ◇a...dan

Süleymân olmadı candur rehâ bulmadı »ayberden

(5) Mu√abbet «âneden olan √a...îkatda şol erdir kim

Keserse zülfikârla yüzün bu kime hayderden

Kerem umma fer u mâye olan her himmet kimden

Ki şu sızmaz ezelden bu me&eldür seniñ mermerden

Celâle cemâl olur Mi&âlî luḡ u ...ahr olur

◊abîb u Bûleheb olur »alîlî fehm it âzerden

282

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Bahâr oldu yine yer yer çimen ḡoldı güzellerden

Müzeyyen oldu ḡân gülşen şekâyik-i ḡonce güllerden

çâşîña kirpik zülfüñ ḡaddâra u terk-i sermestiñ

Mi&âlî bâḡ-ı cennetdür ki zeyn olmuş meleklerden

Bu ḡüsñ u «al... u luḡufla naḡiriñgörmedi kimse

»üdü «ıf@ eylesün cânâ yaramaz ‘ayn u dillerden

[68-b] ~a...m cevı u cefâ sengin çok --- kim ḡırr-ı cerḡa

Yı...ârsın beyt-i Yezdândur ḡaḡar eyle göñüllerden

(5) ḡav bıra...dı şevkinde Mi&âlî ol ...adar bârân

Â...ıtdın dîdeden ḡaşdı geçilmez oldu ---

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Zihî çeşm u zihî fitne zihî seher u zihî câdu

Zihî merdum zihî no...fa zihî «âl u zihî Hindû

Zihî sünbül zihî çîn u zihî nâfe zihî ‘anber

Zihî rey√ân zihî sevdâ zihî ca‘d u zihî «oşbû

Zihî --- zihî √ancer zihî sehm u zihî «ûnrîz

Zihî †â... u zihî minber zihî ...avs u zihî ebrû

Zihî dîn u zihî î mân zihî ‘ilm u zihî çur’ân

Zihî âyet zihî burhân-ı te‘alallah zihî perû

(5) Zihî ...and u zihî su.....er zihî †û†î zihî gûyâ

Zihî tenk u zihî puste zihî la‘l-i zi-belâgat gû

Zihî bal lebb zihî sârtar zihî câm u zihî Kev&er

Zihî dendân zihî cevher zihî na@mu zihî lü‘lü’

Zihî ...add u zihî mevzûn zihî †ûbâ Mi&âliyâ

Zihî ‘ar‘ar zihî serkeş-i «ırâmân der kenâr-ı cû

284

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ru«uñ nâdirde irdi nûra mihr u mâh-i nev

Vey «a†† u «âlik-i cihân √üsnuñden almışdur gerü

»âkpâyîñ tozına değmez cemî‘-i kâinât

çıymetiñ kadrinde ger fa≥l olmıya mi...dârcû

Zâhid o dîdâra döndür yüzüñi çün enbiyâ

Diyv olma †âhirinden ol ru«-i Ra√mân su

Geru ararsıñ mışr-ı √üsn-i âdeme Yûsuf gibi

Ney şükür sür ki †û†î ki nebât u ...andu cû

(5) Ma‘rifet kesb et gürûh-i sâli√inden olagör

Ki şa...ın kim ≥âyi‘ olur √âşılıñ dûz-i diru

508

Saña ◊a.....âni naşî√atdur bu zinhâr aç gözün

[[aflet itme bu kelâm-i sem‘ câniñla şinu

Fa≥l-ı Rabbü’l-‘âlemîndür ey Mi&âlî metâlî pes nağm

âahir u bâ†ında saña rehnümâ u râh rû

285

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-ı ◊a...dan o...udum «a††-ı cemâliñ mû be mû

Şöyle kim ta...sîmle †o...uzyüz altmışdur ...amu

Çâr müjgân u dü ebr u mûy-i ser heft «a††

Kez ‘enâsır sana istivâdan ---

[69-a] Mâh-ı bedr olmuş yüzün ‘arşında «a††-ı çârdeh

Kim √a...î...at ehline ◊a...dan budur dîdâr bu

Ey sevâd-ı a‘@amiñ“men ‘indehu ‘ilmü’l-kitâb”²¹⁹

Kâ oldı her müşkil rumûzuñ keşfine fettâh u

²¹⁹ Ra’d Sûresi 43. âyetin sonu.

(5) Lâm u bî la'liñden içen teşne ey âb-ı √ayât

Ma√şerâsı sende kalem ârzu ber ...a†re-i şu

Ey cemâliñ cennetinde «a††iñ otuziki √ûr

Vey lebiñ 'ayninde Kev&erden revândır iki cû

»ı≥ır gibi sermedi buldum √ayât lâ yezel

İrdi tâ târ-ı zülfüñden dimâπ rû« bu

¶ıayr-i mun@ar itmey her kanda kim kıldım na@ar

Kimdür kevn-i ---- ey mâh-ı dû

Mu'teber olmaz şalâtıñ zâhidâ 'inde'r-resûl

Ger kevn olmasa ◇a...dan saña sırr u ≥u

(10)Nûş idenler bezm-i √üsnüñde şarâb-ı ma'rifet

Mest-i'aş...-i Lem-yezeli oldu nedir câm-ı sebû

Terk-i sermestiñ bu cân ...aşdına ey müjgânı tîπ

Kûşe-i ebrû kemâniñda be-hem itmiş bu su

Fitne-i âhir zamân senden yayıldı ‘âleme

Şol kim πανπα-yı √üsünüñden †olubdur çâr su

~ûretu şâbin --- der heft «a††ı nâ≥ır ol

Ey Mi&âlî ger şıfât-ı ≥ât iderseñ ârzû

286

Mefâ;îlün Mefâ;îlün Mefâ;îlün Mefâ;îlün

(1) Lebiñ ---«addiñ gül gül mujeñ tîr u kemân ebrû

çaddiñ serr u serr efrâz u siyeh √aşmiñdürür âhû

Benem göñlümü al eyle alupdurur si√r idüb çeşmiñ

Zihî sâ√ir zihî me...âr u fettân u zihî câdu

Müselsel ca‘d zülfüñ nesîm oldu πανî ---

Yeller sevdâlı olmuşdurur seher u katkında yel her sû

Şarâb bâde-i va√det içenler sermedî mestân

Olub mey-«âne-i gencinde saña digeri bumdur yâhu

(5) Lebb-i la‘liñdürür şâhâ √ayât-ı câvidân ba«şâ

Zihî cân ma‘deni mîm u zihî ba√r u zihî lü‘lü’

Açıldı lâle u sünbül riyâ√ın derd u hem nergis

İdildin şub√-i dem zülfüñ ‘abîr-efşân u ‘anber bû

Beyâ≥u rengiñ lâle cemâliñ şevkine ey seyr u

Gözümün birisi ...ân u revân ider birisi şu

◇addiniñ gamzesin ister kemân ebrûsı urdu...ça

Ne yaydandür gönül ol o...una si√r itmişdürür ol meh rû

%abîb bilmez benim derdüm lebb-i la‘liñdürür dermân

Meded ...ıl bu Mi&âlîye ki gam gencindedür şabru

[69-b]

287

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1)Hırâmân-ı serr u ...addiñden cüdâ ey zülf-i ‘anber bû

Revân olan bu çeşmimden benim ...ândurur degildurur şû

512

Revâ√î-yi vaşl-ı la'liñi ki merhem ...ılmaya sensin

Ki her dem kûşe-i √asretde añlar 'âşık şabru

Seniñ dergâh-ı vaşlıñdan olalı âh kim men dūr

Gözüm giryân u «ân-efşân u dilsûzânem ey mahru

Firâkıñ âteşi çekdi dîden dūr hen şû serv

[[amıñ daπları --- --- lü'lü'

(5) Şehâ ra√m eyle gitme beni çün nây-i ---- her dem

Ki kalkmaz señde â«ir bu √üsñ ey gözleri âhû

Cihânıñ seniñle hâki 'abîr u'anber olmuşdurur

~abâ-yı 'aş...-ı zülfünden perîşân idelüden bu

Mi&âlî sâπir-i zerrîn eliñden ...oyma çün nergis

Ki açıldı âle güller döndümü cennete her sū

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ~uver-i sâpir la'lini kim Kev&er cûdur bu

Ba... muş√af-ı ru«sârın Yezdânîdur bu

Gülzâr-ı πaddârına na@âra olam çünkim

[[ilmânî u √ûrâyî ider baña odur bu

Min bâde-i √amrâ-yı zü√âda şunub etti dem

İç kahve-i Yezdândır içmez ider odur bu

Çün ma'rifet-i ◇a...dan lebb ide nefis i@hâr

Şol şâhdâr-i zıll-i tabi' söyler hemîn odur bu

(5) Раπmına √usûd ettiñ çün aslını fer'inden

Fark itdi Mi&âlî kim u redd dili budur bu

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

(1) Şükür dergâhı fî u ≥âd u lâma

Bizi na@mitmedi her silk-i «âmma

»abîr itdi zi çur'ân-ı √akîkî

Göz âçub yüzde sana kelâma

~ırâf-ı 'aş...ı ger kılmasa i@hâr

çaçan varidi yol “darü's-selâm”²²⁰a

[Le]balebdir Mu√abbetnâme-i 'aş...

Beyân-ı Câvidân u 'Arşnâme

(5) --m çekti »orasân [me]mleketinden

Olub feryâd res şarkî u Şâma

≤a'îf olmuşdı İslâmından ümmet

Gelüb er gördi no...şânın tamâma

²²⁰ En'âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

[70-a] Ki ya‘ni dîn eyle îmân-ı √a...î...at

Şule ki irmez zamânında êmâna

Kelâm-ı Muş†afâdır oldu câhil

^auhûr olmasa gelmezdi ni@âma

Mi&âlî »ı≥ır √ayy oldu çün irdi

Yüzüñ bezminde la‘liñ gibi câma

290

Mefâîlün Fejîlâtün Mefâîlün Fejîlün

(1) Na.....âş-ı Lem-yezel lâ ilâhe illâllah

Na...ş eyledi «âkda Mu√ammed resulullâh

Sem‘iñ çü nây u velâyla ≥âd-ı ‘ayn u ---

Ya‘ni ki rûşen oldu cemâliñde fa≥lullâh

Keşf itdi √üsñüñ o ≥erre âb-ı câr-i lev√-i ‘aş...

Esrâr-ı kenz-i salâtla bâ-yi “Bismillah”²²¹

²²¹ Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

◇a...dan yüzün çevirdi √a...fkat bugün çü diyv

Sücûd-i Ka‘be √üsünüñden itdi kim ikrâh

(5) Kim eyliyeydi cihânda şîfât u ≥ât idrâk

Şeb-i kisveger açma sub√-1 ru«uñdan râh

Mât olmadı dü cihânda ol ehl-i ◇a... ki bugün

Ât oynadı bisâ†-1 cemâliñde ...omadı şâh

Sevâd-1 a‘@am√üsünüñ kelâm-1 Lem-yezeli

Ne muş√af u ne cemâl vü ne «âl u «att-1 siyâh

◇a...dan yüzi çur^mâna şol kimki bulayım yol

Âπ olmadı yüzi olur iki cihânda siyâh

Niçün ider Mi&âlî na@arber kitâb-1 πayr

Buldı bugün çü √üsünüñi ◇a...dan kelâmullâh

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sünbülün keşf itdi sırr-ı ‘Alleme’l-esmâ bize

çaldı √üsünüden müsemma şerhini beydâ bize

Kendüvi seyr itmekçün ĩŭĭ-veş mir’âtda

Eyledi i/sân şıfâtın ≥ât-ı bî-hemtâ bize

“Küllî şey’in hâlikun lâ raybe illâ vecheh”²²²i

Bu rumûzı añla rûşen ...ıldı √arf-i bâ bize

Biz bugün ◊a...dan kelâmullâh nâĭ...-ı onmuşuz

Çün vücûduñ defteri keşf oldı sırr-ı tâ pâ bize

(5) Olmuş zu’amâ ‘aş...ñ geşt-i bânû Nûh-veş

Mevc âver ledün yedi çeşme seña deryâ ---

No...ĭadur ≥ât-ı şıfâtı senâ √arf-i ...adım

Bunda gösterdi cemâlin «alkü’l-eşyâ bul ---

²²² Kasas Sûresi 88. âyetten bir bölüm.

“Eynemâ” dedi “tüvellü”²²³ ehem-i “fevelli vechek”²²⁴

Ya‘ni vechullâh u beytullâhdur her câ bize

[70-b] Bulmaπçün @uhrâdemden rumûzin âdemiñ

◇aşrgâh oldı didiler mescidü’l-a...şâ bize

Deyrû’l-fu...arâ u sevâd âlûca şâh-ı enbiyâ

Ya‘ni vechullâhdır vechiñ senin cânâ bize

(10)Nu†...a gelse †ûtî-veş bulur revân âb-ı †ayât

Gör ne Kev&erba√ş ider ol şükür«a bize

çalb-i mü’mîn ‘arş-ı beytullâh dir sul†ân-ı resûl

Şöyle kim sâcid-i halâyık-ı kenbed »ı≥ır bize

“Küntü kenzen”²²⁵ didi “ma«fiyen”²²⁶ ≥ât-ı Lem-yezel

Ya‘ni âdemden tecellî eyledi mevlâ bize

²²³ Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

²²⁴ Bakara Sûresi 144, 149 ve 150. âyetlerden bir bölüm.

²²⁵ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

²²⁶ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Aynı Kudsî Hadîs-i Şerîf’in devamı.

Kâinâtı tir--- la‘în içre cevelân eyleriz

--- çün açdı şadper-i şehîr ‘an...â bize

Onsekiz biñ ‘âlem olmuş nûn-i nu‘kiyle mu‘î‘

Kim niye bu no...‘adan fet‘oldı her ma‘nâ bize

(15)Gevher-i ≥ât zi-Mi&âlî otuziki ba‘rla mâh

Cûşa geldiñ rûşen oldu kenz-i lâ yenfâ bize

292

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Şâhbâz-ı lâmekân ol dünyânıñ murdârına

Ey gönül ker kes gibi konma ...a≥â vir vârina

Dehr-i dûnuñ gülşeniñde gül değıldür sunma el

~â...m ey cân bülbüli kim tuπlanursun «ârına

Dîde-i ◇a.....m eyle gel âdemiñ vechine bâ...

≤ât-ı bârîniñ eger müştâ...ısnıñ dîdârına

520

~ûretiñ na...şımı na.....âş-ı ezelden fehm iden

Vâ...ıf oldu on sekizbiñ ‘âlemiñ esrârına

(5) Levh-i dîdârında «a†ıñdır na≥argâhım belâ

‘Ârif-i sırr-ı ezel ba...maz cihân gülzârına

çanda kim ...aldım na@ar-ı tayr-ı cemâliñ görmedim

Şol kim müstakra... olmuşken figân envârına

Gel melek gibi sücûd it zâhidâ şey†ân-vâr

Aşlıñ âteşden u gelse âdemiñ ru«sârına

%ûş evvelden zinde cân oldım müşâm-ı dil çü √afr

Turre-i cam pür-«amîniñ nâfe-i tâtârına

Çeşme-i «ayvân tamın sermed ferâmuş eyledim

%û†î-yi rû√ıyrdi tâ şol la‘l-i şeker bârına

(10)Ger ene‘l-◇a... sırrını fehm eylediñse zülfiniñ

Ey gönül Manşûr-veş şalb-i ol mu‘alla... dârına

çiblegâh iden Mi&âlî vech-i pâk âdemi

Ehl-i cennet oldu bil yanmaz cehennem nârına

[71-a]

293

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)◇a... cemâlin görmek istersen na@ar...ıl Yâsîne

[[âfil olma çâre ...ıl mir'ât-ı gönümün yâsına

Ku bir Yezdân dilerseñ 'aş...la πavvâs olub

Verşi-i parî... ol bu √a...âyı... 'ilminiñ deryâsına

Başını meydân-ı 'aş... içinde †ub atsun id kim

Düşdi şol gül çehre dilber zülfünüñ sevdâsına

Ehl-i îmân oldu ol kim çün ...ıldı sücûd

Şol yüzi "beytü'l-√arâm"²²⁷ inñ ...aşları †uπrâsına

²²⁷ Maide Sûresi 2. âyetten bir bölüm.

(5) Bâş u cân u dîn u dil şekarâne verdüm eğer

Vâşıl olsam bir na@arânîñ...add-i bâlâsına

Fa≥l-ı ◊a.....îñ vechine nâzır olursun tâ ezel

Ger »üdâ bîn-i √aşmiyle ...ılsıñ na@ar †â√âsına

Cennet-i “dârü’s-selâm”²²⁸a neylerim ba...ma... çü men

Gönlümü virdim nigârîñ nergis-i şehlâsına

Ma‘rifet i≥hâr ider minberde ta...lîd-i âtla

Kedüyi âdem şanur ba... şey«iñ istiπnâsına

Görmek istersıñ Mi&âlî ma«zen-i sırr-ı ezel

La‘lini şuver-i dilberîñ ba... şûret-i zîbâsına

294

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Düşdi çün dîvâne gönlüm sünbülün sevdâsına

İrâπ ânîñ bundan uzaga fikrine sevdâsına

²²⁸ En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

Sûre-i Nûr-i de«ân gördüm ru«uñla zülfîñi

Çün na@ar...ıldım cemâliñ mu&√af zîbâsına

Buldı cân cevherlerden ◇a...dan ma‘ârif gevherin

Düşdi tavvâş oldı kimki ‘aş...iññ deryâsına

Çün Mu√ammed gördi Ra√mân şûretin mi‘râcda

Vâ...if olanlar ...aşîñ ...avseyn-i o ednâsına

(5) Olmıyem »≥ır gibi mest u √ayy lâ yezâl

Düş olanlar câm-ı la‘liñ mey-i şahbâsına

İrdiler dîdâra ◇a...dan ehl-i cennet oldılar

Üstüvâ keşf eyleyenler zülf-i ‘anber sâsına

Aşlîñ âteşden değılse bâş çekme âdemiñ

Gel melek gibi sücûd it ...âmet-i bâlâsına

Urma dem çurñandan √addiñ değıl vechinde çün

İrmediñ Yâsîn u sırr-ı Sûre-i %âhâsına

Ey Mi&âlî fa≥l-ı Yezdânîñ şıfâtından bugün

Vâ...ıf olan lâbud irdi ≠ât-ı bî-hemtâsına

295

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-ı ◇a...dan vâ...ıf ol «a††-ı sevâd u âpiña

Ma'nâ-yı “şa.....ü'l-...amer”²²⁹ den dâ«il ol uçmâgıña

[71-b] İne Rabbî çün ‘Ali sırr-ı şırâ† bulmuşam

Tâ nazar ...ıldım mu‘anber ca‘d-i zülûf bâpiña

Sırrü'l-fa...r sevâdü'l-vech √a††ıñdır seniñ

‘İlm-i esmâ ma≠har oldı lâm u bî-†u†âpiña

İsm-i a‘@amdır...aşıñ müjgân u müşgin sünbülün

Destiñ üç ...ısım şalât ve'l-leylî bar âyâpiña

(5) Ser-be-ser ‘u≥vuñ kelâmullâh kenzullâhdır

Bu sözi kûş eyle cândan sıkdıysa dimâpiña

²²⁹ Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

Rabbiñi u nefsiñi bil bunda zâyid gelmediñ

Öz eliñle şu koyarsın derdmend ocaπıña

Gel yüzüñ gördi Mi&âlî murπ-ı cânı oldı şayd

‘Anber-efşân dâm-ı zülf u dâne «âle dâπıña

296

Mefûlü Mefâîlün Mefûlü Mefâîlün

(1) Çün şûrte-i Ra√mânı yazdı yüzüñe Allah

İnkâra neden düşdüñ diyv olub ey gümrâh

Bundan gir u bî-manâ her ‘ilme na@ar...ılma...

Cehl ola çü «a†ıdır tefsîr-i kelâmullâh

Ey cer«-i √üsñ her kim gördi yüzüñi itdi

Hey hey bu ne mihr olur ahsen-i ta‘âlâllah

Sen gencîne-i cânsın ey gevher-i ba√r ≥ât

Fehm eyle ki nu†...dur nu†... ◇a... u rûhullâh

526

(5) Tâvus şaçıñ her sû zulmânî cenâh âçub

Pervâz iderek şâlmış gün yüzüne @ıllullâh

Ölmezdi ebed meftû√ ebvâb-ı sekiz cennât

Ol ‘urve-i mi&kinger olmasa sebîlullâh

çâşıyla göz u sem‘i serini Mi&âlîden

Her kimki sorar ider şekl u rû√ fa≥lullâh

297

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Es...ir oldum yine bir mehli...â mihr-i dilârâya

~açı sevdâsına düşdüm nedir çâre dilârâya

Yedi i...lîmi fet√ itdi musa««ar ...ıldı âfâ...ı

Çeküb kirpikleriñ tîp u --- ...aşlarıñ pâya

Bu mehdî kâşifü’l-esrâr oliser ≥ât-ı mu†la...dan

Kelâmullâh √üsünüñden irer kim sırr-ı fâ√âya

527

Yüzüñ bedrâyini gösterme çün mir‘ât-ı dâdâna

Ki √ayvân ...end çün lâyı...dır bunuñ gibi temâşâya

(5) Seni gördüm seni bildim ki sensin man@ar u nâ@ır

Yüzüñden gayr-ı man@ar bulmadım bâ...dim çü her câya

Kimiñ oğlısın ey ta...lîd seni ta√...î... fehm it kim

Peder u mâder semâ vü ar≥ u ‘unşurdur saña dâya

[72-a] ‘Urûc it gönüllere ya‘ni okı heft âyet-i √a††iñ

Çün A√med irmek isterseñ bugün mi‘râc İsrâya

Yüzüñ sür «âkpâyine melâyik-i dâr ey ≥erre

Dilersiñ kim güneş gibi saña eflâk ---

Pür eyler dâmenin ey cevher-i lü’lü’ u gevherden

Gelüb πavnâş olub her kim düşer bu ka‘r-ı deryâya

(10)Mu‘alla...-ı çer√ ser gerdân olub be----

Bilir şems u ...amer dâyim andan düşdi bu sevdâya

Şu ‘ârif kim yüzüñ gördü o...ıdı muş√af-ı √üsñüñ
Ku zeyyin her ...anda kim açdı düş oldı ânda mevlâya
Çü çerkes ...onma murdâra hüma-veş ‘arşa pervâz it
Ne lâyı...dur nişîmen ola tayr-i çâf ‘an...âya
Mi&âlî o...ıdı çünkim kelânullâh ru«sârîñ
Gözin açdı şifât-ı ◊a.....a irdir ≥ât-ı yektâya

298

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ehl-i dünyâdan göñül gel ‘ahd peymân isteme

Çün değıl erbâb-ı inşâf ândan îmân isteme

Ka‘be ru«sârına ey dil sâcid ol hemçün melek

Âdemî ol senseni itbâ‘-i şeyfân isteme

Derd-i ‘aş...-ı yâr √âşıl eylediñ ey göñül

Derd ki dermân yeter ol da«i dermân isteme

529

Çekmeyince mi√net-i «âru cefâsın bübülâ

Dem-be-dem feryâd idüb vaşl-ı gülistân isteme

(5) Şol kemânkeş ...aşlarıñ görüb «addiniñ tamzeñi

Ât bu sînem çâkine illâ ki ber «ûn isteme

Ey Sikender @ulmet-i«a††ındadır cûy-i √ayât

Olma sergerdân-ı @ulmet ât √ayvân isteme

Ehl-i ‘irfândur deyüb zü√âda olma mu‘te...id

Her mu...allediñ şa...ın şuverinde çur’ân isteme

Sûret-i ◇a...dan bu şeytân zâhid a‘râz eyleyüb

Gün gibi rûşen olan ma‘nâya burhân isteme

Ey Mi&âlî ister iseñ la‘l u dürr-i ma‘rifet

Ba√r-i dilden πayri yerde kenz-i Yezdân isteme

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Her kimiñ cânında ‘aş...dan seniñ derd olmya

Fi'l-mi&âl-i √ayvândurur adı âniñ merd olmya

‘Âşık oldur cân u serr u yürimekte râh-ı ‘aş...da

Sur« ola ru«sârı çün gül-i zerr gibi zerd olmya

Gülşen-i cennetde ...addiñ gibi serr u cûybâr

◇üsñ bâπında yañarπñ gibi bir dürr olmya

[72-b] Ol ne bilsün «aste göñlüm derdiniñ dermânını

Şol devâsızdurur ‘aş...a çünki hemderd olmya

(5) Merd aña dirler gülâb-ı nefsiñi ...atl eyleye

‘Âşı... oldurur dâmeninde pâk ola kird olmya

Ehl-i ru√um ol gül gibi «andân ...ıl dâyim yüzüñ

Âdem oldurur tîz utende âhen serd olmya

İkiligiñden ey Mi&âli geç birlik peşe ...ı

Bil ya...în-i şeyfândurur ol ki kim ferd olmya

300

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Lâda ...âlma zâhid ‘ömrüñ geçürme lâyla

◇a.....a yüz dut ◇a.....ı aña nûr illâ illâyla

Devr-i ‘ıyddur bıra...dı cümle edyân şuyla kim

‘Âr≥amiñ nûri bir olmuş küfr ‘anber sâyla

Kimki la‘lîn cür‘asından icdi va√det câmiñı

çıldı bâ...î «a≥retiñ sen la’l-i rû√efzâyla

çanlı çeşmimde sevâd-ı hâl-i ‘aks-ı merdümem

Dâπ-ı πamdur rı≥âsın ---rda lâlâyla

(5) La‘liñi umdurma düşmez her ra...îb kelbe kim

»ı≥ırıñ yok nisbeti fûfî-yi şükür «âyla

~ûret-i ◇a...dur yüzüñ men' itme ehlullâhdan

~a...lama şems-i si√âb-ı zülûf-i @ill-iilâyla

Cennet u πilmânı neyler ey Mi&âlî kimki ol

Hemdem ola ber nefes şol nerkes-i şehlâyla

301

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Geçdi kim zülfüñ şırâfından cemâliñ bâπına

İrdi otuziki √ûruñ rav≥â-yı uçmâπına

~ûret-i Ra√mâna irdi gördi kim dîdârı

Âb-ı Kev&er içdi kim &undi lebiñ ayapına

Lâ ilâhîñ nüktesin fehm itdi illâllah ile

Nâ@ırolan âdemiñ vechine şol u şâπına

Zî sa'âdet sermedi cânâna irdi buldı cân

Cân u bâşın kim fedâ ...ıldı âniñ ayapına

533

(5) Cilve idilden «ırmân serviñ ey gülzâr-ı vüsñ

Benden âçdım her †araf ba... ‘ayniñ ırmâna

Nâffe-i çînî nider ayıra... çün irdi cânımıñ

¶âliyesâ †urre-i «am ber «ammıñ dimâna

Şükür isteriseñ çü †û†î ...ı ...anâ‘at ‘aş...la

Zehirdür al şanma dehriñ bâline vü yâna

Lâm u bî la‘allemde dir dimiş rumûz-i “küntü kenz”²³⁰

»ı≥r olur hem kim irer ol nükteniñ şurâgına

[73-a] Geçdim âtıyle karâsından Mi&âlî dünyânın

Dil verildin «a††-ı vüsñünüñ siyâh u âna

302

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Çehreniñ kim na...ş olupdur «a††-ı rey√ân üstüne

Muşhâf-ı †a...dır ki yazmış dest-i Yezdân üstüne

²³⁰ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Rûz-i 'ıyd u leyletü'l ...adr²³¹iñ nişânın gösterir

Döküliccek hüşnüñ zülf-i perîşân üstüne

Devr-i ru«sârıñda zülf u no...†a-i «âliñ seniñ

Şekl-i cîmdür kim ça...lmış tâbân üstüne

Hel lebiñle düşleriñ mânendi ey cân pâresi

~ânki bir la'l-i ...ade« dürûndan üstüne

(5) Dürüldükçe ru«leriñ olur müzeyyen yâ lâle

~ân seher-i şebnem düşübdür ü rû«undan üstüne

Za«m-ı tammiñ kes dâπ-ı baπrımda eyler saña

'Anberîn bâ ...aşlarıñ itdi...çe bîgân üstüne

Cânım kıldım fedâ Kev&er lebiñ bûsene

Ey kamer rû kimdir ol cân virmiyeye cân üstüne

²³¹ Kadr Sûresi 1 ve 2. âyetin sonu, 3. âyetin başı.

Çehrem üzre hân baπrım eşk-i çeşmimle benim

Bir †aba...dur kim düzülmüşdürür mercân üstüne

Ey Mi&âlî başıñı vir dönme ‘ahdıñdan şa...m

İrmedir her kimiñe †urmaz ‘ahd u peymân üstüne

303

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Devr-i güldür sâ...îyâ bir cây-ı «ürrem bâπda

~un şarâbı gör ne lezzet gösterür dimâπda

Lâle yeryer bâde †utub πonce gül «andânıñın

Bezm idüb mey için eblehdürür bu çâπda

“Cennetü’l-firdevs”²³²e döndi ‘âlemiñ her câmı

◇ayf ola dûr itmeye zerrîn kadeh şol şâπda

Rind olana âyine-i câm-ı şarâbnâbdır

Görmek olur on sekizbiñ ‘âlemi ayâπda

²³² Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm.

(5) Cür‘a-i la‘linden içdi »≥r u ‘Îsâ oldı √ayy

Âb-ı Kev&er budur ûş dirler ki vâr uçmâπda

Dâne idüb bedr-i ru√sârında müşgîn hâlini

Gönlümi şayd itdi şol zülf-i müselsel bâπda

‘Alleme’l-esmâ-yı küllîniñ †ılsımın görmüşüm

Çehriñ üzre na...ş olan «a††-ı ...ara vü âπda

Sürûr-ı ‘ar‘ar nârdan gülüşünde refâtârıñ görüb

Âniñçün «idmete †urmuş kamu âyâπda

◇asretiñden ...anlu çeşmim her biri bir lâledür

Za«m-i πamdan πoncedir batırımda olan daπda

[73-b](10)Âteş-i hicriñle ser tâ pâ vücûdum ‘aş...la

Şem-i dilâverden ‘ilm çekmiş ki yanar baπda

Ehl-i ‘irfânla hemdem ol Mi&âlî ---

Ma‘rifet umma şa...m her deyu rûy-i zâπda

Mefâîlün Fejîlâtün Mefâîlün Fejîlün

(1) Mîkrâb-ı ...âniye urubendür yüzüñi gir dîne

Secde ...ıl ---

Cemâliñ âyine ba...ub &ûret-i lebiñ râzın

Nider şükürle nebânı çü †û†î âyîne

Simurımiñ şi...ârı yine çâf-ı ‘aş...dan al

--- gider ---- dil ---

Keşf itme râz-ı la‘liñi nâ-ehl ey nigâr

Mihrin değıl çü ‘aş... cevherine her bir sîne

(5) Göñül çü düşdi --- ihtiyac

Şikenc-i zülf simnâ ----

~ırâ†-ı müsta...îme heniş ya‘ni zülfün âniñ

Bu köprüden vü ey aña kim ayar†î âyîne

Zülf-i sa‘âdet u devlet ki fa...r u şâl u ‘abâ

çabûl idüb şu ki bakmaz ...abâ-yı tezyîne

~âf olmıyaca... âyine yo... ≥erre fâidesi

Gideñ çü --- ...ılandur libâsın şemîne

Vehmiñdurur şâlât u √acc kiblem u zekât

Kim --- rı≥â çü Mi&âlî bu âyîne

305

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Göñlimi sayd itdi √âl u câd u ‘ayniñ Allah

Şıruş zincire çekdi ânı zülf u Allah

İstemekde gözüm sa...â müjem çârupdur

»ûpdur va...dim bi-hamdullâh işbu Allah

‘Aşkımı men‘ itme zâhid senden ol mehpârenin

‘Âşı...ı dînden ayırma meger u efsûn Allah

539

Âh kim ‘ömrüm geçirserdür firâ...dururla

Vâşıl olmazsam derîpasın yañapı Allah

(5) Âdem olur derk Mi&âlî ‘aş...a teslîm eyleyüb

İk̄tiyâr etseñ ferâpat kûşesin ber-şâ Allah

306

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Tâ lebiñ keşf itdi sırr-ı ‘ilm illâ semâ bize

Rûşen oldı nûr sacan “elle≥î esrâ”²³³ bize

Rav≥a-i vûsnüñ tecellî eyliyeldin her †araf

On sekizbiñ ‘âlem oldı cennet elması bize

[74-a] Yedi yerde o...udı yedi kelâmıñ urdı mevc

Ol remz didi cevherden sekiz deryâ bize

‘Ayn-ı nu†... olduk kelâm-ı ◇a.....a tebdîl eyledik

Nûr-ı mu†la... oldı ya’ni dünya vü ‘u...bâ bize

²³³ İsrâ Sûresi 1. âyetten bir bölüm.

(5) Biz bugün dîdâra irdik “a√sen-i ta...vîm”²³⁴de

Zâhidâ añma ne «âcet-i cennet-i ferdâ bize

Nûr-ı ◊a...dır mihr-veş oldı münevver-i ‘ayn-ı rû√

Düş idilden cemâl-i fa≥l-ı bî-hemtâ bize

%û†î-yi mir’ât-ı ‘aş... olduk me‘ârif ...andına

çonmuşuz çün şavtdı câm ol la‘l-i şekerhâ bize

Nâ@irevvelden yüzüñ mir’âtına ey mâh bedr

Mihr-i raçşân oldı lâyî√ oldı ◊a... her câ bize

Âfitâbız ≥errede ba√r-ı mu√itüz ...a†rede

Cismiyle çâfuz Mi&âlî rû√dur ‘an...a bize

307

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ülün

(1) Dökülmüş ca‘d-ı zülfüñ mâhtâba

Bulût şân sâye salmış âfitâba

²³⁴ Tîn Sûresi 4. âyetin sonu.

Cemâliñi ‘ar... nümanâñ idübdür

Gül √amrâ dökülmüşdürür ≥iyâba

Dildür «a≥retiñ sermed memâtı

Lebiñ nâzla başlasa ‘itâba

Seniñ mestâne çeşmiñ fitnesinde

Cihân ucdan uca vârdı «arâba

(5) Canân bâπındasın birbiriñ gelsün

Niçün hemdem olasın pes πarâba

Cihâna gelmiye sen gibi pür-cevr

Menim teg olmiya ma√mil a≥âba

Çı...arma fırsatı elden gözet dem

Ki bir gün yaşda nesirsin turâba

Terânem ile âheniñ nevâya

Ki muḫrīb irdi dem-i çeng u rubâba

Mesîhâ ≠ât olur ol âdem kim

Lebiñden irdi yek ...a†re şarâba

(10)◇a...î...at ehline hemdem ola gör

Ki kelb olur olan mahrem kilâba

Cemâl-i muş√afin ver dâyet Mi&âlî

Na@aritime şa...ın πayr-ı kitâta

308

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Lâle ru«sârîñ ki âçılmışsıñız uçmâπ âña

◇av≥-ı Kev&er lebleriñ nergisleriñ âyâπ âña

[74-b] Dâne-i dürrmüş devr-i «addinde sîm «âlin √abîb

Göñlümi şayd itmek çün zülfün itmiş âπ âña

Gülistân √üsnüñe aπyâr-ı muharrem eyleme

‘Andel-i cân menziline görme lâyık zâπ âña

543

Devr olalı vuşlât köyüñden ey cennet gülü

Lâle-veş bapırında ya...dı nâz-ı hasret dâp [âña]

(5) Rüstem-i cân olmaπ içündürür √üsñüñde senin

çavs-ı ebrîñ tîr-i müjeñ √ancer u bıçâp âña

Her †araf gül lâleden zeyyin olmuş iken «aldûş

◊ayf ola gül gibi sâpır içimiñ bu câp âña

Ey Mi&âlî genc-i pinhân derdimiş la‘line »ı≥r

Dem olurmı râzla tâ ber «aber şormâp âña

309

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Âşı... ol gel yân ‘aşk-ı dâpına

İrmek isterseñ cemâli bâpına

İffet-i muş√afdan güzer ...ıl bul şırâ†

İstemeseñ vu&latsıñız uçmâpına

544

“Küntü kenz”²³⁵in râzını gör ...ıl na@ar

◇üsni üzere «a††-1 âsûd âπına

Kevn yüzünde dâne idüb «âlit

Göñlümi ...ayd itdi zülfî bâπına

(5) Âb-1 Kev&erdür Mi&âlî la‘1 kim

Cân-1 diger vallahi bir şuver mâπına

310

Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün

(1) »addiñ şanmâz zülf-i perîşân arasında

Cennet gülidir sünbül u rey√ân arasında

La‘1 üzere zümrüd «a††ıñı didi görenler

Câm-1 sebzesidir çeşme-i √ayvân arasında

Zülfüñ iki †âvus-1 ...udsdür şanma kim

Cevelâne kanat açdı gülistân arasında

²³⁵ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Dendânîni derc-i dehan içinde gören dir

Dürr na@mıdürür la'l-i beda«şân arasında

(5) Kâküller altında yüzüñ şem nigârâ

Cân şem'idürür yandı şebistân arasında

Gülzârı cemâliñde şahâ zülf-i simnâ

Şol sünbüle beñzer kavle çur'ân arasında

Cem' eyledi seherle şaçıñ 'asker küfri

Dîn pâret ider kişver-i îmân arasında

Yûsuf gibi şâh olmağa dil mışırına 'aş...ñ

Sul'ân-i 'ilm dikdi bugün cân arasında

[75-a] Dünyâyı Mi&âlî nider enhâr u cenânı

Çün olmıyasın serv-i «ıramân arasında

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Teşneyem ey ponce lebb la‘l-i lebiñ ...andine

Nola ...andurursuñ beni luřf idüb âniñ kandine

Dil verilden bu göñül vîrânesi ma‘mûrdur

Şol perî sûretlünüñ ol ...ařre-i dil bendine

Ey sanem la‘liñ √adîsin kûş idüb erbâb-ı ‘aş...

Neyler ol efsâne gîrem şüyû«uñ pendine

Ehl-i dünyâniñ değıldir ...avl u i...rârıdır set

Ey dil aldanma âniñ i...rârına sûkendine

(5) Vaşl-ı √üsünüñde Mi&âlî şehâ dûr eyleme

Şâh-ı ‘âdil @ulüm idermi ‘abd-i derdmendine

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

(1) Zülfine düş ey gönül 'ömriñi deyr u bâda

Bâş oldurur kim irdi sevdâ-yı ol sevâda

»ı≥ır u mesîhâ gibi zinde-i sırmed olur

La'liñden içdi her kim cür'a-i câm ba'de

Göz --- yâraşûr o göz ki kendin görür

◇üsnüñ gibi nigâra câm-ı cihân nümâda

Allah buldı vuşlat-ı illâyı eyleyen derk

Zâhid-i «odbînî gör şirk itdi kaldı lâda

(5) Bulmadı zülfüñ gibi bâd-ı şabâmıñ rû«

Çi...ıldı Çin Mâçin hem Hotin »ı†ada

Bâlâña ey peri rû kande buliser vüşûl

Cânla ...ayd olmayan 'aş...ıñ gibi belâda

Bâtını gör bātınıñ pāk eyle ey kalender

Tâc u kemerde neyler Ra√mân yâ«ûd ‘ibâde

Bâtını pāk eylemek sen seni görmekdurur

%û†î-yi ma‘nevî-veş mir’ât-i kibriyâda

Simurπ-ı çâfım diyen lâf itmesün Mi&âlî

Her murπ ider mi pervâz ânıñ gibi yuvâda

313

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Tâ o...undi şûretiñ lev√inde sırrla Allâh

Buldı erbâb-ı me’ârif kim budur veche Allâh

Nûrdur hem nûr ider i√sân her ‘a≥ u semâ

Kimdürür diyen cemâliñ «a††ına «a††-ı siyâh

Muş†afa-veş ârş-ı Yezdâna eylerdi ûrûc

Olmasaydı istivâ-yı kâkülünden âña râh

[75-b] Ma√v olur mihrîñ sipihr üzere şândım pertevi

%oar√ ide ol mâh çün kim --- fevkinde külâh

(5) Ey göñül †ab‘-ı gedây ko bülend it himmetiñ

Fa≥l-ı Yezdândır necât ehline çün kim pâdişâh

Yüziñi bükmeñ neden geldi yüzünde o ---

Kim semevât u melek cem‘ine oldur ...ble-gâh

Sen gümân itme Mi&âlî senden a‘râz eyleye

»âlîş u mu«liş ...uluñdur yo...durur anda iştibâh

314

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cânımı ...ıldım fedâ la‘l-i lebiñ bûsuna

Göñlümü ...ıldım mu...ayyed ---

Ehl-i îmân olmak isteriseñ melekûtuñ sâcid ol

Ka‘be-i √üsünde ol mehpâreniñ ebrûsuna

550

Ey gönül Manşûr-veş âvir mu‘alla... dâr idün

Terk-i cân it çün pîşdiñ zülf-i ‘anber bûsene

Cân şikâr eyler †olanma ol gözi şayyâda gel

Gönlüñü virme bu şa√rânîñ şa...ın âhûsuna

(5) Bûse virem deyü gönlim aldı la‘li Allah

Şimdi cân ister na@ar...ıl gamze-i câdusuna

‘Aş... pîrinden †aleb ...ıl sırr-ı ‘ilm-i min ledün

Ger bu ‘ummânîñ gönül kavvâsîñ lü’lü’süne

Tâ ebed ◊a...dan Mi&âlî >>ıı-veş buldı √ayât

Kim bugün la‘linîñ irdi âb-ı Kev&er cûsına

315

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Görmedim bir yâr u dilber kalbi kim ârî ola

~â√ib-i ‘ahd eyle peymân şâdı... i...rârı ola

551

Çande bir mehpâre olsa hem-nişîn deyüdür

Görmedim ‘âlemde bir gül tâ ki bî-nevârî ola

“Cennetü’l-firdevs”²³⁶ neyler ehl-i dil çün sen ---

La‘li Kev&er zülfi ‘anber yüzi gülzârî ola

Pençe-i ene’l-◊a... dimesün berdâr olub Manşûr-ı dil

Çün çelipâ zülf-i müşginiñ dârî ola

(5) Her kim ister devlet vaşlını ol mehpâreniñ

Başlâ cân u cihân terk eylemek kârî ola

--- buldum âniñ ◊a...dan oldum ber murâd

Bunda vaşlın bulmayan ‘u...bâda bî-yârî ola

Ey Mi&âlî ‘â...ıbet ma...şûda irmez her kim ol

Aldanub fânî cihâna dîne dildârî ola

²³⁶ Kehf Sûresi 107. âyetten bir bölüm.

[76-a]

316

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Ey göñül ...alb-i --- ‘ahd u i...râr isteme

Râst güftâr olmayandan râst güftâr isteme

Dünyânîñ mihrîn ber...-i dilden aña mey eyleme

Kim ânîñ le≥ât-ı âπû hâlidir mâr isteme

Dünyâda çünkim bulunmaz bir vefâlu †uπr u yâr

Sen saña yâr ol göñül yâr-ı vefâdâr isteme

Bu cihân bâπında bir gül yo... dikendir cümlesi

Bâπ-ı dehr içinde ‘â...il-i ≥ev...-ı gülzâr isteme

(5) Çün değıl pâyende mülk u genc u mâl u sal†anat

Cümlesinden geç Mi&âlî sîm u dünyâr isteme

553

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

(1) Çaddiñ gibi bir ress u gülistân arasında

La'liñ gibi gevher-i ...nâ 'ummân arasında

O...udı «a'îb-i ezeli «u'be-i v'üsniñ

Minberde bugün mecma' -i «ûbân arasında

Çün gezdi u seyreyledi bu çer«-i mu'allakiñ

Bulmadı seniñ mi&liñi devrân arasında

Kim gevherîdir ...adr-i cevâhiri ol añlar

Keşf itme şa...m râzıñı nâ-dân arasında

(5) Gir kûşe-i tev'ide kûbû ke&ret nâsi

◇ayvân olur ol kim kala v'ayvân arasında

Bul «âtemi fet' eyle bugün elinle cinni

Mûr olma gül-i Â&afla Süleymân arasında

Telbîs u riyâdır işi bu «al...-ı cihânîñ

Nâdir bulunur ...ânî Müselmân arasında

Cenneti şânursun bu cihân ‘ayn-ı sa...rdır

Kim †op†oludur cinnle şey†ân arasında

Gel ◇a.....ı beyân eyle Mi&âlî yine ◇a...dan

--- ideler nu†...ıñı ‘irfân arasında

318

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bir dilârâmım peri √üsnüñde √ayrânım yine

¶¶once-i la‘li şevkine ben murπ-ı nâlânem yine

Şem‘-i «urşîd cemâliñ †ûş olaldan ‘aynime

Rûz şeb pervâne-veş ‘aş...la sûzânem yine

◇asretiñden vâdî-yi mi√netde ey sırr u revân

Eşkimi enhâr ...ıldım çeşm-i pür-«ânem yine

555

»aste-i ‘aş...ım cemâliñden cüdâsın sen †abîb

Şerbet-i la‘liñ ‘ilâc it gel ki bî-cânem yine

(5) »âk olursa râh-ı ‘aş...ıñda Mi&âlîniñ teni

çânîyem ‘aş...ıñda dönmem râst peymânem yine

[76-b]

319

Mefâîlün Fe'ûlün Mefâîlün Fe'ûlün

(1)Lebiñden ol kim içer ‘aş...-ı âmîze

Bulur √ayât çü »ı≥ırvâ olur dilvîje

Gören seni bu cemâl u kemâlle ider

Allah Allah ne «al... u √üsni-pâkîze

çaçan olur sezâ-yı --- şol kimki

Der-i ‘aş...ıñda olmıya mi&aldir rîze

Alamaz oldum o güñ sipihr-i evvelâyı

Niceler gerçi bend-i esb şeydîze

556

(5) Dildi --- yer yer ey mehrû

Çekiliden zehr --- nîze

Mi&âlîyâ otuziki √urûfa mün...asım ol

Ki mütta...î olur evvel kim irer bu mu‘cîze

Bu kelâmı ki sen >>üdâdan itdiñ şerh

çalur ...ullu...da ânı la’l-i fa≥ âvîze

320

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Gel yañarıñdan cüdâ bülbül gibi zârım yine

Derdime la‘liñ şifâdır gel ki bîmârım yine

Şem‘-i ru«sârıñdan evvelden ba‘îd ey ---

Yanarım pervâneler teg çeşm-i «ânbârım yine

Kûşe-i πurbetde feryâd u fîrândır hemdemem

Mûnis söz gan ol mâh-ı envârım yine

557

Dilberâ Manşûr-veş hüşnüñ ene'l-◊a... görüb

‘Anber-efşân sünbülüñ dârna berdârım yine

(5) Παπαβιñ çâhında zülf-i zincirine düşdi dil

‘Aş...la dîvâne ol misk-i tâtârım yine

Gözlerimden baπrımıñ ...ânına παr... oldu tenim

Tâ firâ... u derdle bî-vaşl dildârım yine

Oldu ki dem bu Mi&âlniñ ...adem baş kabrine

Göresin ‘aş...ında nice ...âim i...rârım yine

321

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ehl-i ‘ilmem diye kim te’vîl-i mâil olmya

Gör ne câhildir ki ◊a... kuluna ...âil olmya

Kimki enkâz eyledi ‘ilm-i √urûfa şöyle bil

Diyv olur ol rahmet-i Ra√mâna ...âil olmya

Müftî-yi devrân gecüb bu sırra bulmayın vu...ûf

◇a... katında hîç ânîñ a...râmı câhil olmıya

Her ki bu Kev&erden içdi oldı √ayymânend »ı≥ır

çul-ı Yezdândır iki ‘âlemde zâil olmıya

[77-a](5)Şol kim Allahın cemâliñ bunda rûşen görmedi

Bu kelâm-ı Mus†afâdır anda vâşıl olmıya

~ûret-i Ra√mân deyüb her kim sücûd-i fa≥l ider

Ol meleksîretlu insândır ‘azâzil olmıya

Bilmedi niş-i muhabbet şunlarıñ bâşında kim

‘Aş...-ı sevdâ-yı dü kisve-i selâsil olmıya

Baş ol er gördi râmı kim edebden çı...mayub

[[ayr-ı ma√rem itmeye yâr --- olmıya

Ey Mi&âlî sâ‘î olmaz ‘ilm-i fa≥lullâh kim

Na...ş olur irmez kemâle merd-i kâmil olmıya

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey şabâ vir gel «aber ol sünbül-i zîbâ nice

Şol lebb-i la‘l revân-ı ba√ş ol ...add-i bâlâ nice

Genç-i mi√ñetde parî... ba√r-i eşkim bir gün âh

Dimediñ o çeşm-i lü‘lü‘bâr-i pür-sevdâ nice

‘Andelîbem hasretinden rûz u şeb der nâleyim

Ey şabâ vir müjde billahi ol gül-i ra‘nâ nice

[[am beyâbânında sergerdân olan me-mecnûniyem

Ey nesîm vaşl-ı yâr ol †urre-i leylâ nice

(5) »ayli müddetdir cüdâyem vuslat-ı dildârından

Bir de gör mey Mi&âlî ol gözi şehlâ nice

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

(1) çaddiñ gibi serv-i sehî gülzâr ara sende

Zülfüñ gibi sünbül kanî --- arasında

◇üsnüñde gören †urre-i «amber «amiñ ider

Gencînedürür yetmiş iki mâr arasında

Bûy-i ezeli isteriseñ zülfüne yapış

çu nâfe-i gülçinile tâtâr arasında

Didiler iki baπrı kara lâle görenler

Merdümler mi dîde-i «ânbâr arasında

(5) Ki zülfüñ alur göñlümü ki merdüm çeşmiñ

Âvâre ...alupdur iki sa√âre arasında

Îsâ-yı lebiñ mürde dile rû√ider i√sân

Şol demki tebeşşüm ...ıla güftâr arasında

»üdâ üzre gören «âlle bu √al...a-i zülfün

Bir no...†a şanûr sihirle pür-kâr arasında

Dünyâya Mu√ammed didi çün cîfe-i «ader ...ıl

Gelüb oldu şü kim ...aldı bu merd arasında

Ref' eyledi yüzden gice zülfün didi ol yâr

Bedr-i âyü görüñ turre-i tarrâr arasında

[77-b](10)Oldum ki biñ √üsniñi medh ide Mi&âlî

Cevher-i dâπdır na@mdurur bâ arasında

324

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sâ...î-yi gül ru« ...ade√ şun kim bahâr oldu yine

Her †araf cennet mi&âl u murgzâr oldu yine

Ey «ıramân serv ...âmet şem'-i ru«sârıñda cân

'Aş...la i√râ... olub pervâne-vâr oldu yine

562

Lâle u gülberg «addini görelden Rüstem

Her si√r-i câm bülbül-i nâlân zâr oldu yine

◇asret-i şîrîn lebiñden «asr u efrâd-ı dil

Bî sûtûn πamda bî-&abr u ...arâr oldu yine

(5) çoyma elden hemçü nergis sâparınıñ arπuvân

K'irdi gül mevsimi 'âlem gül πaddâr oldu yine

Kev&er-i la'liñden içildin nigârâ cür'ama

Mürde cân irdi √ayâta pâyidâr oldu yine

Ey Mi&âlî √amdullâh ehl-i îmân olmuşum

çiblegâhm tâ bu kevn ru√sâr-ı yâr oldu yine

325

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

(1) Gül ruκlarıñ üstüne †urren bira...dı sâye

'Arş üzre ebre beñzer kim †utdı yerde âye

563

çorıdı kemân ebrûya ...aşların gizledi sehm √addiniñ

Hâvî girer nâgehân min «ân mübtelâya

Her yaña kim bakarsam tul‘atıñ oldı man@ur

Zî ba«t zî sa‘âdet vey şâh men gedâya

»≥ırvân ba«ş olur «amr-ı lebiñ nûş iden

Bâlâña vaşl olan cân uıramadı belâya

(5) Pîr-i ezel dâmenin ıutdum vü oldum mürîd

‘Aş...-ı ru«uñ der edüb çekdi meni ârâya

◇âcî-yi ◇a... değılmi çün melek iden sücûd

Sen ...aşları hilâl u sen Ka‘be-i ‘alâya

Kimki Mi&âlî içdi câm şarâb-ı la‘lin

Zanda olub ‘aş...la başladı hûy u hâya

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Πonce-i tek-i hicriñde baπrim †op†olu ...ân eyleme

Gözlerim yâşın πamıñla ba√r u ‘ummân eyleme

Πonce-i gül la‘liñ firâ...nda dil-i âşufte

Her se√er bülbül gibi feryâd u nâlân eyleme

Tîπ-i hicrânla cânâ çâk çâk oldu göñül

Vaşl-ı la‘liñ ...l ‘attâ cevri ferâvân eyleme

[78-a] ‘Âşl...-ı pîr dūrūr dü dil şad pâre ey mâhrû

Vâdî-yi mu√annetde ser gerdân u giryân eyleme

(5) Dökdi πamzeñ kâmını u şimdi ‘ayniñ cân diler

Ra√m ...l ey «ûnrîz ...ân üstüne ...ân eyleme

Mevsim değıldür †utarken elde zi-kes-i lâle câm

Kim didi bu demde şürb-i âb-ı √ayvân eyleme

Genc-i pamda bu Mi&âlîniñ nigârâ tâ si√r

Gözlerin pür-«ûn u eşkin seyl-i bârân eyleme

327

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-ı ◊a...dan şehâ ...alsun her kim ol te'vîle

Bir kitâbı yâzıca... şoñra mu...âbil itme

Zîrâ kim olur pala† yazan da«î eyler pala†

Kâr-ı câhildir bu kârı merd-i kâmil itme

Şehr-i îmândır ânı vîrâne ...ılma... ola √ayf

Ehl u yedd olan görüb bir harfi zâil itme

Bu ilah virir kim kitâbın âli...or no...şanda

‘İlme ger bu †arziyle cennete atsa √âşıl itme

(5) Bir naşi√atdır Mi&âlîden †aleb ehline bu

Merd olan ...âl eyleyüb ◊a... nu†...ı bâ†ıl itme

566

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Şükür kim devr-i --- ba«t-ı yâr oldı bize

Rehnümâ ya‘ni ki fa≥l-ı kird-i kâr oldı bize

Rahmet-i Ra√mândır irdi âsumân-ı πaybdan

Ba√r-ı lu†fundan dü ‘âlem-i sebze râzâ oldı bize

İrdi çün ol şems-i dîniñ fey≥i ender kâinât

‘Âlemiñ her zerresi birâz dâd oldı bize

»âver u dâπyâr-ı yâr oldı dâl virdi sürûr

Devr-i ...ış geçdi cihân baπ u bahâr oldı bize

(5) ~ûret-i âdemde ◇a... ..ldı tecellî-yi âşikâr

Hey ne devr u ne πarâib rûzgâr oldı bize

Devlet-i Manşûra irdiñ lâyezâl dilem-yezel

%urre-i ‘anber-feşân yâr-ı dâr oldı bize

Ravzâ-yı rıvâna girdiñ “a√sen-i ta...vîm”²³⁷ de

Çün &râfıullâh zülf-i müşgkbâr oldu bize

çışşâ-i hicrân devrildi ...al...madı cevri-i ra...îb

Koy dilber-i miskin u cây-ı ...arâr oldu bize

Rûz-i maşşerdir ki irdi va‘de-i “dârü’l-«ulûd”²³⁸

Sâ...î-yi Kev&er şe dildil sevâr oldu bize

(10) Yeme Haydar-veş tamın erbâb-ı şirkiñ çün bugün

Fağl-ı Yezdâniñ kelâmı zülfî...âr oldu bize

[78-b] Baḫlama her himmet kimden kemer kime ka mâh

Râh-ı dînde çün ki »»îr tâdâr oldu bize

Gör ne devre irmişüz tiryâk-ı ekber oldu her

Tel«-i şîrîn-i «a††iñ sebz-i deşt nehâr oldu bize

²³⁷ Tîn Sûresi 4. âyetin sonu.

²³⁸ Fussilet Sûresi 28. âyetten bir böüm.

Yûsuf râ «ân-i Züleyvâ ...1§§asını neylerüz

Fa≥l-1 ◇a... çün Mışr dilde şehriyâr oldu bize

%oa...maz zi-her cû heri çün ku her ba√r-1 ledün

Cân u dil sem‘inde dürr-i şâh-vâr oldu bize

(15)Nâr-1 ru«sârıñdan irdi nûra çünkim ‘aynımız

Na...ş-1 her şey √üsni-na.....âş u nigâr oldu bize

%âli‘ oldu kevkeb ba<t-1 sa‘âdet ez şeref

Mihr-i devlet hem...arın u şu‘le-i dâr oldu bize

Fet√...ıldı... yedi i...limi Mi&âlf çün bugün

İstivâ berende tîπ-i ibdâr oldu bize

329

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cânıma kâr itdi ‘aş...ıñ yo... mecâlim kâydım âh

çılmadıñ πam-1 kişverin fet√ey serr-i her hüsne şâh

569

Cennet köyünde câm-ı ittişâliñ nûş iden

Pâye buldı gün gibi eflâke er gördi külâh

Da‘vet eylese beni îmâna küfr-i kâkülüñ

Kâfirem mi√râb-ı ...aşñ itmez isem ...ble-gâh

Ey gözüñ şayyâd-ı dil ...aşñ kemân u gamze tîr

Vey dehâniñ ponce-i √amra ru«uñ «urşîd u mâh

(5) Sünbülüñ zincirine âşufte göñlüm oldu ...ayd

%ûş evvelden ‘aynime seyb-i zi-ni«adânında çâl

Şol gedâ kim âsitân-ı devletiñ derbânıdır

Bir gedâdır kim iki ‘âlemde oldur pâdişâh

Menzil-i ‘aş...ında bulmazdıñ Mi&âlî intihâ

Sünbüli keşf itmeseydi şûret-i Ra√mânda râh

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Reh ki πam-ı gencinede ‘ömrüm geçdi derd u ehle

Buldum vuslat-ı derîπâsın cemâl-i mâhla

Vaşlına sa‘y itmesem ey dil baña †a‘n itme kim

Bî vefâya mübtelâ olan ol seyr-i âhla

Çün beni ‘aş...ında şeydâ eyledi müşgin şaçıñ

Boynumı zincire çek şol ca‘d-ı @ıll-iilallâhla

Mihnet-i ‘aş...arıñâ virdim belâña †urmuşum

Dönmezem ‘aş...ından and içdim kelânullâhla

(5) çande bir mehpâre görse şu gibi â...ar göñül

Menzil-i ‘aş...a irişmez zîre gitmez râhla

[79-a] ◇asretle añladırısın ney gibi ‘uşşâ...ıñı

Bilmezem ...or...mazmın şoñ vakti Allâhıla

Ey Mi&âli berkdârdır deyr tera√√üm ...almazam

Ger olursa ol benim 'aş...ımdadır dü âhla

331

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

(1) Gönül düşdi yine bir nâzenîne

Yeri ru«sâra bir √ûr-i güzîne

Sinân-ı gamze vü tîπ-ı müjeñden

Seniñ i'râz iden «ancer gözine

Velî sihirle çekdi dâme «âliñ

Döküldün hirmen-i √üsñ üzre Çîne

Şikâr itdi beni âhû-yı çeşmiñ

Kirb ü tîr u kemânla kemine

(5) Götürdi kim şaçıñ küfrine îmân

Muva«hiddir √a...î...at girdi dîne

Mu√î† olmuşdurur envâr-ı ≠âtıñ

Na@ar...ldım semevât u zemîne

İki ‘âlemde sul†ândır Mişâlî

çavl olan fa≥l-ı Rabbü'l-‘âlemîne

332

Mefâjîlün Mefâjîlün Mefâjîlün Mefâjîlün

(1) Cevalânla çün zülf-i perr aça yañapında

~ân †âvus uçma...dır her sûr«i bâpında

La‘l-i lebb-i bâlâda nûr-i «a††ıñı görendir

Cân sebzesidir batmış ırmâp †u†âpında

Ey ‘andel-i cân u dil ...ıl napme görler

Kâ çaldı gül-i rahmet şa√râda u †apında

Cân ‘alemine sa‘y eyle birlikde cevân oğul

çaçur remâ-yı gör Fer√at el virdi çü câpında

573

(5) Gencîne-i tenzîle ...andan ol seyr-i vâ...ıf

Te'vîle irişmez kim «a†† sîma âπında

Dîdârını ol gördi ◇a.....an be-kevn-i ilâhîñ

Ka ondört 'âlemin buldı solunda §aπında

İtmezdi âbâ imirde dutardı yüzün «âke

Şey†ânîñ eger 'acebi olmasa dimaπında

Gerçe ki bu ◇a... nu†...um gevherdir olur cevher

Şol büt kem ider şeh-vâr her yaña ...ulâπında

'Aşk-ı âteş añlardıñ derdle Mi&âlîñ

Ger lâle leyn görseñ baπrındaki dâπında

[79-b](10)Tera√√üm ...ımadıñ bir kez baña cây-ı 'inâyetde

Dirîta ey güneş yüzlü vefâsız sen nihâyetde

Gelüb gîtmekde ...âbîñda yüzümüñ ...alması şuyı

Üzmedikmi ey dilber bu feryâd u şikâyetde

Şehâ bâdiye-i tamda susmaz ...ıldım beni ...andır

Lebiñ vir arzıma bir dem ki oldum teşne pâyette

Müselsel sünbülün müşgin ...o...ulayım didim bir kez

Didi nola dırıgam yo... saña lutf u vîmâyetde

Mi&âlî ma@har-ı ◇a...dır cemâli ol kamerrûnuñ

Budur vîccet budur burhân kelânullâhiyetde

333

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

(1) Ger 'ârifseñ fânî cihânıda gûzar eyle

Emmâre-i nefse şa...ın uyma «ader eyle

'Aş... ehliyle bâdekeş ol bu demi v'oş gör

Çün baş konmuş cife-i dünyâ na@areyle

İddiyet için Ka'be v'ammâlına sücûd et

Şeyfâni --- ...ahrla ...atl et hüner eyle

575

Can ‘ilmini kesb eyle bugün pîr-i ezelden

Dil mülkini ma‘mûr ide gör saña yer eyle

(5) Meşhede dilerseñ kim ire ‘a@m-ihayata

Üstüme gelüb köyüñe bir reh güzar eyle

◊a... sûretiña kimki seniñ eylese inkâr

Yâ Rabb ânıñ «âlini bundan beter eyle

‘Aş...ına Mi&âli bugün ol sûret-i ◊a.....ıñ

Cânla cihân eyle fedâ terk-i sırr eyle

334

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey hüsnle müsellim πlmân-ı √ûr içinde

Âfâ...-ı nâr-ı rûyiñ πar... itdi nûr içinde

Ey âyet-i cemâliñ ya‘ni o...undu rûşen

Tevriyet u sırr-ı Kur‘ân İncıl Zebûr içinde

576

Vaşlîñ seniyyeden ol kim câm-ı murâdın içdi

Âzâde düşdi tamdan kaldı server içinde

“Men ‘arefe nefsehu ...ad ‘arefe Rabbehu”²³⁹

Sen seni fehm it şehâ kaleme turûr içinde

(5) İsrâfil irdi ya‘ni faẓl-ı »üdâ ki mehdini

Esrâr-ı “Küntü kenz”²⁴⁰ i keşf itdi sûr içinde

Şol fâife kim oldu âvâz-ı sûra sâmi‘

Mürde iken irdiler rûlla ...ubûr içinde

Felek vücûda çün Nûh gülgîr u nâci ol kim

--- ‘ummân-ı ‘aş... fâşdı tenevvür içinde

[80-a] Çehresini âdemiñ ...ble idüb ...ıl sücûd

Ma‘nâ budur ey beşer küll-i ‘umûr içinde

²³⁹ Aclunî, Keşfu’l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

²⁴⁰ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

%â'atı 'inde'r-resûl añla kim olma ...abûl

Her ki √akî...at değil ...alb-i √u≥ûr içinde

(10)»al...-1 √amîde kesb it «ûy-1 ≠emîme terk it

çalmasıñ 'â...ibet 'a...reb mûr içinde

Lâmla bâdan içen «amr-1 ezel câmını

çandı Mi&âlî gibi mâ-yı tehûr içinde

335

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Eger müştâksañ ey dil-i «am çevgân cânâna

Seriñ †op ile 'aş...la yûri meydâne merdâna

~â...m nâdâna keşf itme rumûz-i cân-i pinhân ...ıl

Ki √ayvân kanda lâyı...dır şarâb-1 âb-1 √ayvâna

Yedi müşgin saçñcânâ görenler çâf-1 √üsünüñde

Hemâ 'aş...durur görmüş çü 'an...â ânda cevalâna

578

Ne gördi bilmezem yâ Rabb kim a'râz eyleyüb zi-âh

Olur şeyfân-veş münker zîbâ şun' Yezdâna

(5) Hilâl ...aşlarıñla ta fûlû' itdi yüzüñ bedri

Semâda ...al...madı razbet mah u mihr-i dıra«şâna

Zemîn u âsumân ehli olupdur fâ'ata mün...âd

Geçüb çün kim karar itdiñ ser seyr-i rûvâ şâhâne

Saña şükrâne 'âşıkdan ne ola cândan payri

Ki tu√fe-i mûrdan pây-ı mele«besdir Süleymâna

Nice men olmayım çün √afr-ı sermest ey dem 'Îsâ

Ki la'liñ câm-ı cem şundi gözünde iki peymâna

Mi&âlî gevher u lü'lü' emindin itme andan kem

Bakun pavvâş olub 'aş...la düşmez ka'r-ı 'ummâna

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Cânını ‘aş...ñ yolunda kimki ...urbân eyledi

Câvidân-ı câna irdi ◇a.....ı cânân eyledi

Güzel u gencidi »üdâ gün gibi i@hâr olunmaπα

◇angi taşvîr idüb ≥âtuna burhân eyledi

~âni‘ -i √ikmet-i kelâmullâh zülf u hâcibiñ

Otuz iki √arfle keşf itdi bustân eyledi

Nâ@ırolanlar seniñ mir’ât-ı câm-ı √üsünüe

Onsekiz biñ ‘âlemi bir demde seyrân eyledi

(5) Gevher-i dürr-i ma‘ârif sendedir gel †âlib ol

K’âdemiñ göñlüñe »üdâ deryâ-yı ‘ummân eyledi

‘Aşk-ı √üsünüñ ‘âleme cünbüş bıra...dı şol kim

Bâdiler şaburvân-ı eflâkî gerdân eyledi

[80-b] »≥ır u Îsâ-vâr med√i olur şol «aste kim

Şerbet-i la‘l-i lebiñ nûş itdi derbân eyledi

Lâmi‘ evvelden cemâliñ âfitâbı ey kamer

‘ulmeti ref‘ itdi dehri nûr-i ra«şân eyledi

Zülf ü ru«sârîñ tamın ‘aş...iñ saldın başıma

Göñlümün cem‘iyetin ya...dı perişân eyledi

(10)Tîr u «ancer çekdi şehlâ gözlerün cân ...aşdıyâne

[[amze-i kâhâile ey mehpâre kim kân eyledi

Müselmân ehildir √a...â...atda Mi&âlî ki ol mehiñ

Küfr-i zülfîn dîn u târi«sârın îmân eyledi

337

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Kelâmullâh √üsünüñde o...ur kim yedi âyâtı

‘Ûrûc eyler semevâta görür anda ru«-i zâtı

Kaçan da«l idiser firdevse yârın kim bugün â«mer

Cemâlinde iki ...anatlu sekiz bâb cennâtı

Zemîn u âsumân sırr-ı »üdüdan keşf olur her kim

Okur dîvân √üsnuñde bu otuz iki âyâtı

çaçan seyrân ider eflâki şol kim ...al...madı ...ismet

Vücûdunda da...â...a hem derc-i ---

(5) Tecellî eyleyen ‘âlemde bir ≥âtuñ şıfâtıdır

Gözüñ aç kim yine sensin âniñ keşşâf-ı mir’âtı

Yüzüñden gayriye cânâ ...alursam secde ‘âlemde

Çü kâfir kıble idinmiş olam men Lât²⁴¹ u πayratı

Gözüñ âti piyâde sorma şa...ın pîl u ru√ ferzi

Ki bî-√addır felek leclâciniñ la‘binde şehmâtı

²⁴¹ Necm Sûresi 19. âyette geçen put ismi.

Dem ursa ger ene'l-◊a...dan yalancı merd-i bâzârı

İnanma her kimiñ yokdurur çü Manşûr ey dil-i i&bâtı

Yüzüñ tefsîridir her rûz-i şeb dersi vü evrâdı

Mi&âlîniñ âniñçün 'arşa irişmişdir kemâlâtı

338

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

(1) Şol teşne ki cûy-ı leb-i dildâra irişdi

◊ayy oldı çü 'İsâ-yı ezeli yâre irişdi

Çârdeh «a†ıñ evrâ...-ı cemâliñde nigâra

Her kim o...udı sırr-ı »üdâ dîdâra irişdi

Otuz iki «a†ı-ı ezeliñden «aber aldı

Kim râh-ı --- siyahkâre irişdi

Cennât vü da«i √ûrla πilmânını neyler

Oı kim ki cemâliñ gibi gülzâra irişdi

583

(5) Yârın kevniniñ Kev&erle ni‘met u nâzîn

Akmaz şu ki sen la‘l-i şekerbâre irişdi

[81-a] Vechiñe sücûd itmedi şeytân âniñçün

Kâ ...aşdan idi aşlı niye nâra irişdi

‘Aş...ında niçün olmıya Manşûr-ı ◊a... ol kim

Zülfüñ gibi vûsnüñde iki dâre irişdi

Gel tûr tecellîye bizi eyleme da‘vet

Ey Mûsâ nedir nârı kim envâra irişdi

Şâb-ı ...a††ıñ râzını vechiñde Mi&âlî

İdrâk ideli şûret-i settâra irişdi

339

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ±ât-ı mu†la... âdeme çün vechin i√sân eyledi

Anda cümle sırrını peydâ u pinhân eyledi

584

Dest-i ...udret sırr-ı kenz-i Lem-yezel keşf olmağa

Yedi yerden «âk alub ta√mîr-i insân eyledi

Lü'lü-i deryâ-yı ≠âta âdemi ...ıldı şadef

On sekizbiñ 'âlemi ol cevhere kân eyledi

'Âşık u ma'sûk mu...adder πayrı yo...durur zân cihet

A√medi sevdi √abîbim didi cânân eyledi

(5) ±ât-ı ◇a... bir zerre çün kim nâ@ıroldı oldu âb

Âdemi 'arş itdi kendin anda seyrân eyledi

No...fa itdi evvelâ kâr-ı nûm nu†feden

Âdemi döndi ser â pâ cümle çur'ân eyledi

Fehm idenler 'arşa çı...dı zerre-i çün âfitâb

çatre-i dürrîn derk iden kendüsi 'ummân eyledi

Nicesi √ayy olmasun emvât-ı cümle kâinât

'İsâ-yı la'în çün ol çeşme-i cân eyledi

Ey Mi&âli ◇a... cemâlin gün gibi keşf itmeğe

»ayme u √acc u salât u şavmı burhân eyledi

340

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

(1) La'linde şu kim çeşme-i √ayvâna irişdi

Cân buldı Mesî√â gibi cânâna irişdi

◇a... şûretine küfr şâ çü ki iden i...râr

Mü'min u muva«hid oluben îmâna irişdi

Hem “Men ‘arefe nefse”²⁴² buyurđı fa...ad şâh

Bu ma'nâ kim añladı Yezdâna irişdi

Keşf oldu aña sırr-ı ezel @âhiru bâfın

Kim lev√-i cemâliñdeki çur'âna irişdi

(5) ◇a... diyet olur 'â...ıbet ol merr »üdâ kim

'Aş...da yüzüñ 'ıydıne ...urbâna irişdi

²⁴² Aclûnî, Keşfü'l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf'in baş tarafı.

Meydân-ı cihânda bugün ol çâldı †opun kim

Gülzâr-ı raddârıñdaki çü kâne irişdi

[81-b] Lutfdan olur zerre güneş fa≥l-ı ilâhıñ

çâ†reydi Mi&âlî kürre-i ‘ummâna irişdi

341

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) %oulû‘ itdi şebb-i zülfüñde cânâ çün yüzüñ âyı

%o0...uz eflâkı nûr itdi yedi ...at hem bu ‘anber âbı

Ber’ât-ı ehl-i cennetdir yüzüñ ey pâdişâh-ı √üsñ

Ki «a†â†-ı ezel çekmiş aña zülfüñle †u†râyı

Bilür mi‘râc idüb fi şûret-i şâb ...a†â† remzîn

Görenler ...âb-ı ...avseyn u şaçıñ teg seyr isrâyı

İçüb nûş eyleyen buldı √ayât u »≥ir √ayy oldı

Şarâbnâb-ı la‘liñden be-kun câm-ı Muş†afâyı

(5) Şu kimki ...ılmadı ...ible ol seyri ‘â...ibet şeyfân

çâşîñ gibi cemâliñde sattîñ²⁴³ mi√râb-ı zîbâyı

Mestmâ-yı ne fehm eyler şeyfân çünki âdemi

Melâ’ik gibi ta’lîm itmedi ol ‘ilm-i esmâyı

Vucûd-ı âsumânına ‘urûc itmez bugün her kim

Ne bilsün mihrle mâh u mu‘alla... çar√-ı mînâyı

Yüzi mir’âtına ba...ub görenler kendü dîdârın

Ne semte nâ@ırolursa görür >>allâ...-ı eşyâyı

‘Ubûr için cemâl-i cennete ol melek sîmâ

~ırât-ı müsta...îm itdi bugün zülf-i ----

(10)Gözüm yâşı revân oldı zi-her sû çağlar çün cû

Görüldün gülşen-i √üsñ içre sen sırr u dilârâyı

²⁴³ saddîñ

~a...m nâ-mahreme fâş itme ey dil cevher-i ‘aş...m

Ki bilmez kıymet-i gevher şu kim olmadı deryâyı

Açıldı √afr-veş ‘ayni Mi&âlî irdi Allah

Kelânullâh hüsünde okur kim sırr-ı fâvâyı

342

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Olmadı ‘Îsâ gibi şîrîn lebiñ râviyle √ayy

Âdına âdem dime mu«aşş-ı ‘ademdür şanma şı

»aste dil-i pervânesin ya...dım vişâl-ı şems için

Kim buyurmuşdur devâ için √abîbullâh gibi

Bâπ-ı √üsünüñden çün âçıldı √a...ikat gülleri

‘Andel olûb ehl-i ◇a... feryâd eyler hemçünî

Şâhid-i şem‘le «ulût-ı muṭırb u cânın u rubâb

Cümlesi √âṡır muhayyâlîñ anda bâş mı

(5) Âsitânından beni men‘ eyleme cennet deyüb

»âkpây baña yüzbiñ kerre yek ez ...aşrdı

[82-a] Benî âdem şûretinden redd idersin Kâ‘be

Kâ‘be âdem ta‘@imiçün oldı ey nâ-çîzi&i

Çünkü ...ble vech-i âdemdir √a...î...at ehline

Bâdiye zi-√immetlerin çekme yolunda etmeyi

Çün bize fet√oldı vechinden kitâb-ı lâ yezâl

Defter-i ÷omâr ki açarak ...ıl yâ ile ÷ı

Tâc-ı devlet bâşñ üzre fî vü zâ dü lâmdır

Fehm idersiñ şâhsın kim çâkeriñ peru yüzüni

(10)‘Aş...la dîvâne olmuşsun deyüb nuş√eyleme

Nâsi√âsın kendü √âliñ ...ıl tefekkür u errahı

Ey Mi&âlî ‘ârif dil dünyâya şâtma yâriñi

Şar... u πarb u rûm değmez tozına biñ ---

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ni‘met «ân cemâliñ çün beni ...ıldı π anî

Şükr idüb dâim âniñçün oldı kerem yâ π anî

~ûret-i Ra√mân dediler secde-i şükr eyleyüb

Gördiler çün bu kemâl u √üsle cânesini

Vaşlıña vâşıl ...açân olur seniñ mâh rû

Kimki şarf etmez de ‘aşkıñda cânı u teni

Cennet-i Yezdân didi ey çeşme-i âb-ı √ayât

Her kimiñ ki ‘aynine açıldı √üsnüñ gülşeni

(5) Âtiñe döndürür yüzüñ bil âna \diamond a.....m ol puser

Gel melek sîretlü insân ol çü diyv olma deni

Gülşeni gülşen olurdı bilse √üsnüñ gülşenin

Rûşeni bulurdı rûşen görse nûr-i rûşeni

Ey Mi&âli ‘aş... canbâzı odur kim her zamân

Resîmân-ı ma‘nevîde çârheşt oldu feni

344

Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün

(1) Göster yüzüñi tâ bileler kimde imiş ây

Vâr gülşene gör ki kim imiş sırr u dilârây

‘Aş... ehline çehriñ çü berât-ı ezelîdir

‘Ünvân-i ...aşîñ fıâ...ı u zülfüñ aña fııtrây

Sevdâ-yı şaçîñdır ≥ımâ leyletü’l-isrâ

◇üsñüñ güneşidir ki virür nûrı be-...amer ay

Münşî-yi ezel çekmedi ...aşîñ gibi bir lâm

‘Ârif basar ol âp u ...arâsın yûri vârsay

(5) Muş√afdır âñîñ cemâlinde «ufûtı

‘Ârif-ı basar ol âp u karâsın yûzi varsay

‘Aş...ında müjeñ tirî gibi râst idem lîk

Yây itdi beni dâ«i ...âşîñ kendülin yây

[82-b] Her neye gözüm ba...dı ise görmedi پایریñ

Senden †oludur şir...le parb-i esfel u i‘lâmay

Kev&er lebb-i rey√âni «a††-ı «ûrla πilmân

Vechini «ubân-ı †âvus âña zülûf-i simnây

◊a... şûretini ...ble ider fa≥l-ı ilâhîñ

Ta√sîn Mi&âlî zihî ‘a...l u zihî re’y

345

Mefâ’lün Mefâ’lün Fe’ülün

(1) Cemâliñ muş√af-ı Yezdân değılmi

Lebiñ câm-ı şarâb-ı cân değılmi

Seni her kim √a...î...at bilmedi ◊a...

Beşer dime âña √ayvân değılmi

593

çalışın mi√râbına ey Kâ'be-i dîn

Şu kim ...ıldı sücûd insân değilmi

Niçün yüz bulduñ âdem secdesinden

Yuşûfi şûret-i Ra√mân değilmi

(5) 'Anbûr içün sekiz cennâta mah

~ayrât-ı sünbülün burhân değilmi

Şehîd olan reh-i 'aş...ından cânâ

Bahâ-yı «ün âña süb√ân değilmi

Bugün 'ıyd oldu dergâhında şol kim

İki 'âlemde ol sulţân değilmi

Seniñ 'aş...ına her kim ...ıldı i...râr

çamu küfri âniñ îmân değilmi

Belâ didi Mi&âlî fa>l-ı ha.....a

◇a...î...at budur set peymân değilmi

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

(1) Dîn-i ru«uñda tâ kim †arak mu‘a††ar oldu

Göñlüm siyaha düşdi hemrâh-ı kâfir oldu

%û††î «a††ıñdan ey but-i ...end ezel iden nûş

»ı≥ır revâne irdi her nu†...ı Kev&er oldu

Ka‘be yüzünde ...âşîñ mi√râb u ‘ayniñ imâm

Şol kim sücûda gelmez şey†ân-ı ebter oldu

Ben neyerim bahşet u âb-ı √ayâtın ânın

◇a...dan ru«uñla la‘liñ çün kim müyeşşer oldu

(5) Bâ şâh-ı ≥âd-i ‘ayniñ geçdi serseri veche

İ...lîm-i hüsn heştum âña mu...arrer oldu

Vechiñ îmân u zülfüñ küfr-i siyehdir ammâ

İ...râra her ki gelmez mel‘ûn-ı «ayber oldu

çâmet u «a†† u ...uds-i cemâliñ gören

±ikr u salâtı sermed-i Allahu ekber oldı

[83-a] Nâme müfeşşir olmuş lâmla bâyı lebiñ

Sen nu†...-ı ◇a...dan gör kim ne söyler oldı

Nâr-i ene Allah ile buldum ‘asâ u lev√ı

Dil Mûsâsına zülfüñ tâ yüzde rehber oldı

(10) Bir kere eylemişdi Fâtî√a ◇a...dan nüzûl

Tekrâr-ı veche çı...dı niçü mükerrer oldı

Ten diline bendi baπladı zü’l-fi...âra

Şehr-i ‘aley irdi Mi&âlî ...anber oldı

347

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Yüzüñ lev√inde ders itdim nigârâ ‘ilm-i âsumânı

»att-ı √üsünüñ beyân itdi baña sırr-ı müsemâyı

596

Gözün tefsiridir Fur...ân u Tivrât u Zebûr u İncil

~ifâtîñ Ka'be-i #ât u ...aşîñ mi√râb-1 zîbâyı

Cemâlîñ lev√-i ma√fû@ u sevâd-1 a'@âmı «a††îñ

Dehânîñ ma'den-i rû√dur ∆a...-1 rû√efzânı

Min evvel-i Mûsâ 'İmrânem ki cismem --- †ûrdurur

Min evvel nârdır «atm kim --- urdı tecellâyı

(5) Mesî√ u rûh-1 ...udsiyetiñ hâyât-1 câvidân buldum

İçürdi çün baña la'liñ bugün câm-1 muşaffâyı

Namâzım şavm u tesbî√im e#ânım ...âmetim √accım

»u†û†-i pâk vechiñdürür kim oldurur kenz-i a«fâyı

Seniñ rey√ân-1 «a††îñdır √a...î...at-1 cennet-i 'adnem

~ırâ†-1 müsta...îmdürür râh-i ca'd-1 mu†râbı

Benim dîvâne gönlümü ebed zincire çekmişdir

~aldın bâşıma yârîñ perişân zülfi sevdâyı

Mi&âli Mışr câmi'niñ beyânı çün ŝifâtımdır

Yüzüm mir'ât-ı ◊a... fa≥lñ benim dîdâr-ı bedrâyı

348

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ^aâhir u bâtında mevcûd ey göñül Allah idi

Kimki idrâk itdi nefsin değıldir şâh idi

'Aş...-ı pîrinden vücûdı 'ilmini ders itmeyen

'Ârif Rabb olmadı çün diyv aña kemrâh idi

Kâşif olan genc-i ^vüsünüñde †ılsımât-ı «a††ıñ

On sekizbiñ 'âlemiñ senden ol âgâh idi

Cân sipihrinde na@ar...ıldı...ça mihr-i «üsüne

Müşterî-yi müreyyi« gözün bedr olmuş alnın mâh idi

(5) Da'vâ-yı dîn itmesün deccâl kim irdi Mesî^v

Mehdî-yi şâ^vib zebândurur geldi fa≥lullâh idi

598

Ey gönül bimâr iseñ ‘aş...ında ol ‘İsâ dimek

Şerbet-i la‘liñ ‘ilâc it «abbeten Allah idi

[83-b] Bey‘at it evvel Mi&âlî Muş†afâ u ◇aydara

Ba‘d ez ân gel --- imâma eyvallah idi

349

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Üstüvâdan fehm ider şe... eyleyenler bâşını

Ka‘beniñ ...âim-i ma...âm âdem olan †âşını

çible-i dîdârdan İblîs-vâr a‘râ≥ idüb

Zâhid-i a‘mâ gör dîvâra †ûtmuş bâşını

Ehreminden şa...la sırrı cân içinde cân teñ

Gösterir her fâş iden çün şem‘-i âhir bâşını

‘İlm-i zühde da‘vet itme ehli fa≥li zühda

Çeşminiñ içmez ayâπından bulanlar bâşını

599

(5) Çâre olmakdurur deyu ...a†‘ emîn etmedi †abîb

Verürdi çünkim na≥mı seyretti boπazım bâşını

çâmet-i serdiñ çün hamrâ-yı dîdede

%outdı miskin her †araf enhâr kıldı bâşını

Ey Mi&âlî @âhiru bâ†ında ‘ayni görür

Na...ş içinde şol ki düşen görmedi na.....âşını

350

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Şem‘ -i va√detdir cemâliñ cân âniñ pervânesi

Turre-i «am pür-«ammiñ zencîr u dil-i dîvânesi

Lebleriñ miftâ√-ı sırr-ı πaybdır andurur dehân

Ey mücellâ şâf ...albiñ kenz-i nu†...uñ «ânesi

Sermedi şayd itdi cân murπunı çeşm-i mestli

Bâπ-ı ru«sârında zülf-i dâm u «âl dânesi

600

Tâ tecellî itdi ‘aş...ıñ fı̇r-i cân Mûsâsına
Câvidân-ı ma‘mûr olupdur göñlümün vîrânesi

(5) Ey vücûd-ı fı̇hiriñ «um-«âne-i «amr-ı ezel
“Vey se...âhum Rabbehum”²⁴⁴ la‘liñ yüzün peymânesi

Ey ki nuḡ...uñ baḡr-ı zât u cân u dil-i pavvâş âña
Vey şadef-i arzında dendân saña dürr-i dânesi

Ey Mi&âlî olmazam huşyâr çün »ı̇ır u mesîh
~öndi tâ la‘li şarâbın nergis-i mestânesi

351

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Faḡl-ı Yezdân kime kim hâdî u hemrâh olmadı

çıldı nâdân buladun ‘ilminden âgâh olmadı

““Urvetü’l-vu&...â”²⁴⁵-yı dîndir ‘anber-efşân sünbülün

Ehl-i Dîa.....a bundan avaz ki cennete râh olmadı

²⁴⁴ İnsan Sûresi, 21. âyetten bir bölüm.

²⁴⁵ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

“Men ‘ârefe”²⁴⁶ sırrını ◇a...dan kimki tefhîm itmedi

Mışr-ı dilde Yûsuf-ı Ken‘ân gibi şâh olmadı

[84-a] ‘İlmü’l-esmâ’-i küll ez ne vâ...if olmıyan

Ma≥har-ı ≠ât u şifât-ı fa≥lullâh olmadı

(5) Ey Mi&âlî “&emme vechullâh”²⁴⁷ dan olan «abîr

◇a.....a irdi ehl-i îmân oldu kemrâh olmadı

352

Mefûlü Mefâîlün Mefûlü Mefâîlün

(1) ‘Âşî...larımıñ cânâ alma şa...ın âhını

Kim şaşdan u ...ayadan bırakdurlar âbını

Ey mihr peri çehre üftâd ki ra√m it gör

»ânbârını ‘ayndan zer u ru«gâhını

~ayd eyledi bulmadım √lf@ eylemeğe şâ...ât

Murπ-i dil-i şeydâyı şehlâ gözi şâhını

²⁴⁶ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 262. Hadîs-i Kudsi’nin baş tarafı.

²⁴⁷ Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

Men kime idem feryâd ...ıldımda mi√netde

Âkir felek irdi √üsni...lîmi şâhını

(5) --- eger zâhir-i du«ul ider ise ‘aş...

Çün görmedi mışırında Yûsuf gibi mâhını

Şol kemrah ‘aş...ında menzile ...adem içdi

A√med gibi gönüllerden âşurdı külâhını

Ey vâ'i@-ibî-ma‘nâyân-ı pamdan ârâ-yı çü şem‘

İr gördi Mi&âlî çün ◇a...dan ha.....a râhını

353

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) Ey yüzünden o...udum sırr-ı sevâd-ı a‘zamı

Bulmuşum “Sebja’l-Me&ânî”²⁴⁸ vü hu†û†-i meryemi

Lev√-i ma√fû@ cemâliñde mu‘ayyen görmüşüm

Beni seni envâr-ı «a††-ı mübhemini

²⁴⁸ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

‘Alleme’l-esmâ-yı ta‘lîm eyledi çeşmiñ baña

Râz-ı âb oldum ki buldum âkir u «âtemi

Âfitâb u bedr ru«sârîndurur mir’ât-ı «a.....

Kânde gördüm cân gözüyle onsekizbiñ ‘âlemi

(5) »a††-ı reyhânı kelâmullâh u kenzullâhdur

“‘Urvetü’l-vu&...â”²⁴⁹-yı müselsel turre-i «atm-ı yer«amı

Câvidân-ı va√det ehline cemâlîdir behişt

Selsebîl u √aşme-i âb-ı √ayât oldı femi

Ey gönül cân ‘ilmini --- √aşm-ı ◇a... bîn mürde sûr

Diyü @âhîrbîn değıldir sırr-ı ◇a.....iñ ma√remi

La‘alleke râzını her nâ-ma√reme fâş eyleme

Kim Süleymânîñ yaraşmaz --- ey meh-i fânî

²⁴⁹ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

◊âc1-y1 ◊a.....ım Mi&âlî √acc-1 ekber eyledim

%avaf idildin Ka‘be gönlümde ol ‘Îsâ demi

[84-b]

354

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1)Pâk idem dersin dikenden gülşeni

Nâr-1 ‘aş...ullâh yâ... cân u teni

Olma her bir «r...a pûşe mu‘te...id

Ko sûtire illâ meğer senden seni

Ehl-i ◊a...dır deyü söylerler gü≥âf

Anlara keşf olmadın cân ma«zeni

Kimi zâhid kimi olmuş şey« nâm

Batlu ammâ her birinin rûzunu

(5) Ma‘nâ meydanında ◊a.....a herkesin

Resîmân-1 ‘ilimle olmaz feni

605

Didiler nâ-◊a... ‘ulûm-i te’vîle

Râh-ı dîniñ anlar iken ezπanı

Menzil-i ‘an...âdurur bu uçamı

Bâl u persiz çâfa her murπ-i deni

Ko ki yerden zedbânsız çı...ματα

çande ...âdirdürür her âkem οπlını

Enbiyâ vü evliyâ bu ‘ilimle âh

◊a.....ı idrâk itdiler fehm it bunı

(10) Bulmasañ ‘ilm u √urûfa sende yol

Tekrî ◊a.....ı añlamaz sensin seni

Bu Mi&âlînden naşivâtdır saña

Sem‘ iderseñ bilesin kimdir πanî

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) †ayât-ı lemyezel buldı dildi »≥ı^r-veş cânı

İçenler câm-ı la‘liñden nigârâ âb-ı √ayvânı

‘Ulûm-i evvel u â«ir ol seyr-i fa≥ı †a...dan keşf

O...ur kim lev√-i √üsnüñde seniñ tefsîr-i çur’ânı

Beyn-i âsumân ‘aş...la †oldı mu†lâ... oldı ‘aşk

Yüzin keşf itdi ‘âşıkâ çün ol ma‘şûk-i nihânı

Cemâliñ tûrına çık gör şecerden Süleymân nârı

Çü Mûsâ görmek isterseñ eger dîdâr-ı Yezdânı

(5) Mülketiñ secde ...ı olma çün iblîs-i lâyık la‘net

Ki Ra√mân şûretinde «al... edîdür ≠ât-ı insânı

Kişi olmak gerek evvel √ayât isterse çün ‘İsâ

Be...â bulma... dilerseñ ‘âşı... ol --- ol fâni

Müslim ...alma ey âşaf √a≥ır ...ıl diyvi ...at‘ eyle

~a...ın mihri ki bu mülkiñ bugün sensin Süleymânı

Geçen pâzi olur meydân-ı ‘aş... içre Mesî√â uş

Helâk itmez tâp ‘ilimle kim deccâl-ı şey†âni

Bugün erbâb-ı dîn oldu mu√âdır √a...î...atda

Tamâm oldu şunuñ ki sünbülün küfründe îmânı

[85-a](10)Ezel-i gencin dilerseñ gel gönül-i vîrâna sen seyret

Ki sensin on sekizbiñ ‘âleme mir’ât-ı Ra√mânî

Mah u mihri vücûdunda çün İdrîs itmeyin ...ismet

çaçan idrâk ider sırr-ı mu‘alla... çer« gerdânî

Delîl-i ...â†‘iñ gösterendir her hân u √üccet hem

Neden dir şeke √â≥îrdır cemî‘-i şeyda seccâmı

Göziniñ yo...durur envârı şu kim ey çeşme-i Kev&er

Lebb-i cân ba√şıπa teşbîh ider lal‘-i beda«şanı

Ber'ât-ı ehl-i cennetdir cemâliñ ey peri kânda
çâşîñ teve...î'dir zülfüñ veli-i tuṣrâ-yı sultânı

(15)Eger vuslat bulam derseñ müselsel miri cânân

Sırrı çü gâne √úb ile sor âñı gözle meydânı

Musa««ar eyledi √eft i...limi şems-i 'adl ile
'İlim ...aldırdı çün her sû şehinşâh-ı «orasânı

Mi&âlî-veş †âlib ile şu kim ki kühni ma...şûd

Bugün πavvâs olub gezmek gerekdir yedi 'ummânı

356

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) İçürdi lebleriñ «afri kime kim âb-ı √ayvânı

Çü 'İsâ âdem √ayy oldı evvel olmadı √ayvânı

Yüzüñ mir'âtını cânâ temâşâ eyleyen 'ârif

Ta'âlâ Allah görüñ dir a√sen-i şûretde Yezdânı

Nehâr u leyline nâ@ırolanlar nergis-i mestiñ

O...udi otuz iki «a††la te'vîl-i çur'ânı

çalışıñ mi√râbına zâhid ne πamm olmazsa ger sâcid

çaçan ma'bûd ider Ra√mânı şol kim ola şeytânı

(5) İki 'âlemde bundan öz ki neylerdin vü İslâmı

Kimiñ ki sünbülün küfri ola dîdârıñ esmânı

Ma'ârif isteyen 'âşı... olur fa≥l-ı ha.....a râπib

Ki †ullâb-ı güher olan bulur elbette Ra√mânı

O...umaz tâc-ı hüdhüdün şu kim mektûb-ı Bel...ısını

Ne bilsün ins u cinn u mûr u «âtimle Süleymânı

Nu...üş-i «a†† u «âlin seyredenler gördi na.....âşı

Heyyulâ şanma aç 'ayniñ ki vech-i ha...durur îmânı

Mi&âlî ol seyr-i kâşif-i ezel gencine çün 'ârif

Yüzi lev√inde fet√iden †ılsım-ı «a††-ı rey√ânı

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ma†la‘-i şub√-i ezeldir ol mahıñ ru√sâresi

Cân u πöñlüm muş√afdurur «a††-1 âπ u ...arası

Âsumân-ı cân üzre ◇a...la buldum vuşûl

Rehnümâ oldı baña tâ her dûz-i felek turrei

[85-b] Câvidân-ı cân u göñlüm mürdesi buldı √ayât

Ey mesîhâ dem ne şîrîndir lebiñ güftâresi

Göñlümün şehrini tâ ric itdi evvel ‘Îsâ ---

%ûş olmadan ‘aynime ebrû u «aşm-ı ...arası

(5) ◇âkpâ-yi tu zi-ba«şiña Mi&âlî buldı vaşl

‘Arş-ı a‘@amda âniñ dimiş siyâhrasi

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Evvel menem ki ...ible idindim ...aşñ mi√ribânı

Nûş ...aldım »≥ıı-veş la‘liñ şarâb-nâbını

‘Âşı...ım ‘aş...ında Manşûram görüb ◇a... şûretiñ

Dâr içün urπân idindim sünbülüñ ...alâyını

Ey gönül sırr-ı ezelden ormadım zühd ehline

Diyv-i @âhirin --- bulsun ma‘rifet eda ---

Ma‘nâ-yı ≠ât u şifâta vâ...ıf oldum fa≥ıı-ı ◇a...

‘Avn id ledün-i câvidân nâmınıñ her bâbını

(5) ‘Âlem-i ervâ√da dîdâra irmez bunda kim

Görmedi fa≥ıı-ı ilâhıñ çehre-i mehtâbını

Keşf-i zühâd itme ‘ârif râz-ı ‘âşı...-ı zîre kim

Zümre-i şeyfân ne fehm eyler bu ‘ilm icâbını

İstivâ-yı ma'nâ-yı "şa.....ü'l-...amer"den fet√ iden

◇a.....a irdi açdı sekiz cennetiñ her bâbını

Minhu li'l-fa≥li'l-âlemîn kim gördüm ûş

Cümle-i 'u≥vumda ol 'alimden erbâbını

Vâ...if olma... dilersiñ mu√kemâtiñ râzına

Tercüme eyle Mi&âlniñ bu dem-i el...âbını

359

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-ı ◇a...dan ders iden †âhâ-yı zülf-i ...âşını

Na...ş-ı ru«sârında idrâk eyledi na.....aşını

'Anber-efşân-ı sünbülün çü kânın iden ârzu

'Aş... meydânında tob itmek gerekdir bâşını

âahir u bâ†ında kim ister temâşâ-yı cemâl

~ay...al-ı 'aş...la yak olsun içini †âşını

613

Müflis olmaz oldu şeyfân u panî der merd u kevn

Otuziki ni‘met ◇a...dan yedi kim âşını

(5) Ko gel keşf itme her bir merde dil-i nâ-dâna râz

‘Ârif #âtıñ ne bilsün diyv sırr u fâşını

Kendüyi fehm itmeyen √ayvândır √ayvân olur

Durduraniñ sorarsa gerçe yüzbiñ bâşını

Meyve-i bâπ-ı felekden behre olmaz ‘â...ıbet

Yemîn-i bostan-ı ‘aşkıñ dâne-i «aş«âşını

[86-a] ◇üsni-gülzârına ...âmet çekdi çün ol serr u cân

Her †araf nehr-i revân itdim gözüñ yâşını

Virme a...la ki πam-ı ‘aş...ın Mi&âlî ol mahıñ

---- menzilde şol kim --- yoldaşı

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Tâ görelden ey peri «urşîd-i hüsnüñ tâbını

Cân u dil-i miskîn idindi sünbülüñ gülâbını

--- güldür ‘ıyş u nûş-i eyyâmdır ey πonce lebb

Lebleriñden şûn bize √afriñ zülâl-ı âbını

Ey gönül Ka‘be-i ---sin secdegâh et tâ ebed

Ol güneş çehre √abîbiñ ...aşları mi√râbını

La‘liñi öpmek na@ar-iiffetle değılmidir mu√al

Rüstem görsem ...açan mestâne çeşmiñ «âbını

(5) Ger figâne virme «âkin --- ...ıl ‘aynıña

Ol perîniñ ey dil-i âşufte yâştın be-âbını

Murπ-ı dil-i dîvâne oldı keşfedilen --- gibi

Zülf-i zencîr ol «ad ...ıl lâle-i seyrâbını

Vuslat dergâhına vaşl olmağçün ...ıl ni&âr

La‘l u dürr idüb Mi&âlî çeşmiñiñ «ûnâbını

361

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kim ki mir‘ât-ı cemâliñde sevâd-ı a‘@âmı

Görmedi ittibâ‘ diyv oldı degildir âdemi

‘Ârif oldur kim na@ar...ıldı...ça câm-ı √üsünüñe

Gördi ânda cân göziyle on sekizbin ‘âlemi

Âsumân-ı rû√a pervâz itmeyen ‘an...â gibi

çâf-ı dilde bilmedi kimdürür Mesi√-i Meryemi

Bezm-i va√detde bahâr-ı ‘ömr olmadın «azân

»ı≥ır oldun câm nûş it fevt itme bu demi

(5) ‘Ârif oldı re’y Mi&âlî bî-ta‘aşşub kû setre

◇aydar-ı A√medde şîr-i »üdüda «âtemi

Mefâîlün Mefâîlün Fe'ûlün

(1) Çü gidem 'aşk elinden tâc-ı şâhî

Göñül mülkünüñ oldum pâdişâhî

Münevver olmıyaydı ar≠ u eflâk

Tutuşturur mah şems-i 'aş... âhî

Âya...da pâymâl olmiya hergiz

Şu kim ki fa≠l-ı Yezdândır pinâhî

O...ursuñ ma√v ider yüzüñ kur'âsın

Cenbîn üzereydi «a††-ı siyâhî

[86-b](5)çaçan menzil olur 'arş üzre sidre

~açakdan geçmeyen Firdevs-i râhî

Olub ebed âl-i dîn-i esrârda irerim

Ki gel 'aş...ıñ evvelinden tekiyegâhî

Mi&âlfî çün ...avl oldı fa≥l-ı ha.....a

Kemerden geçdi terk itdi külâhı

363

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) »ürrem ol ey dil ki ‘ilm u dinde pîr-i merd ‘Ali

Kişver-i va√detde sultân u emîrimdir ‘Ali

İsteriseñ müşkilâtñ √all ola gel iste kim

‘Âlim u ‘allâm u her sırra «abîrimdir ‘Ali

Mehdî-yi â«ir zamândır çekdi yine ≠ülfikâr

‘Âlemi fet√eyledi fa≥l-ı kebîrimdir ‘Ali

Niçün ol encüm u mâha i‘tibârım ba‘d ez-în

Gönlümüñ ‘arşında çün şems-i münîrimdin ‘Ali

(5) İnciden el-vâh-ı ‘aş...ıñ †âlib ol gel o...u kim

Mürşid-i ‘ilm-i âyet ----mîrimdir ‘Ali

618

çılma ey dil çün gedâdır yüze her bir ...âpusı

Şâh-ı kişver ba«ş çün ‘âlî serîrimdir ‘Ali

Her mu«anne& at sürüb meydâna cevelân itmesün

Şah-vârdır her çün mîr-i dilberimdir ‘Ali

‘Ârgir ol kim değil cây-ı siyeh kûş rubeh

Mûm«âra pençe-i şâh-ı şîrgîrimdir ‘Ali

Muş†afamda â√îm gayr-ı du‘âyı neylerem

Rûz şeb u dü lisân fikr ≥amîrimdir ‘Ali

(10)Eyledim cândan tevellâ yanında imâme hem

çıblegâhım pâdişâh-ı dilpezîrimdir ‘Ali

Dîn yolunda cehl u @ulmetden «allâs itdi beni

Ey Mi&âlî »ı≥ıra irdim destgîrimdir ‘Ali

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey esedât-1 πâlib şâh-1 merdânım ‘Ali

Göñlümüñ ta«tında sensin mîr u sultânım ‘Ali

Senden oldı âşikârâ “Küntü kenz”²⁵⁰iñ cevheri

Ey kelânullâh-1 nâfı... fa≥l-1 Ra√mânım ‘Ali

%ûr üzre Mûsâya ...ıldiñ tecellî nârdan

Ey beşer şûretlu ◇a... vey nûr-i çur^lânım ‘Ali

Kâfirim îmâna gelmezsem şaçıñ küfrine men

Ey ...aşıñ mi√râb u vechiñ dîn u îmânım ‘Ali

(5) ‘Âlem-i fa≥lından irdi rûh u cism u fey≥ u cûdş

Ey √ayâtım vey şıfât-1 ≠evât-1 Yezdânım ‘Ali

[87-a] ~ûretiñde ...ıble-gâhım dâim âñadır yüzüm

Ey me‘ânî cennetde âb-1 √ayvânım ‘Ali

²⁵⁰ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Pâre --- Mi&âlî dûtmiya senden şehâ

Tâ ümîd-i kâim seniñle ‘uhde-i beymânem ‘Ali

365

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Zâhid eğil gör rumûz-i ‘Alleme’l-esmâmızı

Bilesin ma‘nâ-yı esrâr-ı mâ-evhâmızı

İster iseñ cennet-i ‘adne şırâf-ı müsta...îm

çıl nazar minhâc-ı dîn ol “urvetü’l-vu&...â”²⁵¹mızı

(ol ‘urve-i dîn-i minberîn terâmızı)

Lev√-i ma√fû≥ cemâl-i «a††larına nâ@ırol

◇âfi@â görmek dilersen muş√af-ı zîbâmızı

Câvidân-ı merde iken ◇a... olurdıñ »ızır-veş

Ger îçdiñ ...a†re-i evvel --- rû√-i efzâmızı

²⁵¹ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

(5) İbn-i va...tuz biz bugün dîdâra şîd...-ı cemâlsin

»ûrla πılmân vü Kev&er-i cennet-i ferdâmızı

Otuziki dürre çün ‘İsâ olurduñ cevheri

Añlasıñ ru«sâr-ı ‘arşında yedd-i deryâmızı

Vâkîf-ı evvelden rumûz-i “&emme vechullâh”²⁵²dan

Cümle-i eşyâda rûşen görmüşüz mevlâmızı

‘Alleme’l-esmâ güliniñ gülsümidür gözün

Kânde buldu... şûret-i fa>lin bî-hemtâmızı

Ey Mi&âlî ber na@ar...ıl ‘anberîn ebrûsuna

Bilesin tâ ...âb-ı kavsiñile âvernâmızı

366

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Lebiñ câmindan ol câniñ ki «amrâ olam oldı

◇ayât-ı Lem-yezeli buldı çü ‘İsâ müstedâm oldı

²⁵² Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

Geçenler istivâsından yedi «a††iñ cemâliñde

◇arâm oldu sa...r âña va†an-ı dâr-ı selâm oldu

Yüzüñ mir'âtını man@ur ...lanlar ey per-i peyker

Na@argâh-me-sımta dönse Rabb lâ neyâm oldu

◇ı≥retiñ bezm-i √üsñüñde nice cân olmasun sermest

Ki mîkun gözleriñ sâtar lebbiñ şâhâne câm oldu

(5) çaçan ma...bül olur şavm u şalavât u †ikr u tesbîh

Seniñ dîniñde no...&ân düşdi her kim nâ-temâm oldu

O...uyân mu'ciz-i çur'ânı hef[t]de[h] √arfle ◇a...dan

İrişdi menzil-i ma√mûda ol 'âlî ma...âm oldu

Temâm er olmadı şey†ân nefsi kimki ...atl itmez

Gerekse ...ahramân olsun gerek Rüstemle Sâm oldu

Şu 'ârif kim Süleymân-vâr olur dil mülküne mâlik

Yedi kevkab zemîn u âsumân âña πulâm oldu

[87-b] Ol omlân kim atası ‘ilmine olmaz bugün vâris

◊elâl olmazmıdır ki ânesi surdu √arâm oldu

(10) ‘İlim ...ıldırdı üç ‘aynın zühr sormadı ne me‘hûd

İrişdi vakt-ı √aşr vü neşr hem rûz-i ...ıyâm [oldı]

Mi&âlî √acc-ı ekber ‘ıyd-i ekber buldu ◊a...dan çün

Yüzüñ ka‘be ...aşıñ mi√râb âña ‘ayniñ imâm oldu

367

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) Edinürse nola ol na‘me dil ü cân ...aşrımı cây

Güneşiñ menzilet vü seyr olur ‘arş-ı »üdây

Zülfüñü dutdu gönül erdi şırâf-ı ◊a.....a

Kimdür dutan uramı kâvile ol bedrây

[[amm-ı ebrîñle hilâl olmuş iken gördi yüzüñ

Seyr edüb buldı iki --- kâvile bedrây

Bezm-i 'aş...ında beni ...ıldı πamıñ «amrı mest

Def etdürüb nâle ederssem sîne nola ----

(5) Çü Mi&âlî yârlu etmek âdem komadı

Ok edüb kirpigin ol meh ...ılalı ...aşını yây

368

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

(1) Cemâliñde gören fa@l-ilâhî

Felek far...ından aşurdu külâhı

Behişt-i câvidâna erdi her kim

Müselsel sünbülüñden geçdi râhı

çabûl oldı ...amu †â'ât vü †ikri

Kimiñ ki oldı işiniñ secdegâhı

Yüzün †ut fa@lakim oldur √a...î...at

Semavât u serûşun ...ible-gâhı

(5) Ne tam yerâ ki ‘âlemde şu kimiñ

Zemîn u âsumânîñ pâdişâhı

~ıfatdan ≠âta yol buldı Mi&âlî

Yüzünden o...uyân «a††-ı siyâhı

369

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey gönül meydânda çevgân u †op-ı devleti

Oynadan oldur ki cân ‘ilmine ...ldı seri‘atı

Vâ...ıf oldı fa@l-ıYezdânîñ şıfât u ≠âtına

Kim bugün ol şûret-i Ra√mâna buldı vuşlatı

“A√sen-i ta...vîm”²⁵³e ol sâcid ki aña secde itmiyân

La‘nıtdür la‘netidür la‘netidür la‘neti

[88-a] Ey fa...h idrâk-ı †a.....m yo... mülevvis-i sen fetâ

Nekbetin nekbetisin nekbetisin nektebi

²⁵³ Tîn Sûresi 4. âyet.

(5) Kâf u «ıdan ‘Alleme’l-esmâsın ismet-i âdemiñ

Muşƒafânın ümmetisiñ ümmetisiñ ümmeti

Câm u hiddet iç küll ol ‘İsâ-yı ruhullâhdan

Zinde-i cân olmak dilersen fevt ...ılma firşatı

‘Âlem-i @ulmât ideñ elhamdülillah göñül

Fa≥l-ı Rabbü’l-‘âlemîniñ nûr ...ıldı ra√medi

Gel kelâm-ı lâ-yezâliye mütebeddil ola gör

Div olma ‘â...ıbet aşla ki eyleme ric‘atı

No...ƒa-i nûn √â...î...at-ı nuƒfe-i insândır

Allah Allah kâinâtıñ cânıdır hem ‘illeti

(10)Ol mahi ser tâ kadem muş√af o...u resm-i --- kim

Lâm u cîm zülf u dehânı mîm elifdir ...âmeti

Zâhir fezû içün cennet-i dilresiñ o...uma kim

Ol mâhiñ min pâk-ı ru«sârında buldum cenneti

Ben Süleymânım deyüb her kim eger lâf eylese

Olabilmek gerek şems üçüncü milleti

Faẓl-ı Dâ...-ı zât-ı yektâyı Miâli sende gör

Kim yine na...şındadır şân' na@ar...ıl şân'atı

370

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Bahâr oldı mey-i nâbiñ irişdi yine devrâna

çade√ dutma yürük sâ...î şa...ın fevt itme devrânı

Bugün şa√n-ı gülistân u kenâr-ı âb sâfide

Güzel olmaz mı ehliyle içeydiñ râh-ı rummânı

Nice kim bâ...îdir 'ömr-i âziziñ firşat ---

Demi «oş gör çü bilürsün cihân-ı â«ir olur fânı

Bu mi√net-«âneye her kim gönül baɽlarsa eblehdir

Ki tuz ekmek itdi nice yüzbiñ senedir hem Süleymânı

(5) Mi&âlf va...tiñi «oş gör çıkarma fırsatı elden

Îrâp ol merd-i nâ-dândan edin yâr ehl-i ‘irfânı

371

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ehl-i tevâid kelâmı birdir i&âf olmadı

Sırr-ı Yezdândan ne i@hâr eylese lâf olmadı

Ta√t-ı bârda no...†a-i fehm eyleyen √aydar gibi

Âdem evvelden oldı süluk-i a«lâf olmadı

İrmeyen dîdâr-ı ◇a.....a şûretinde âdemiñ

~ay...al-ı ‘aş...la mir’âtı henüz şâf olmadı

İstivâdan câvidân-ı cennet ...ılmaz du«ûl

Zülf-i dilber gibi kim ki nûnla kâf olmadı

[88-b](5)Ey murâd iden meşânî “&emme vechullâh”²⁵⁴-ı dil

çânî bir şey ≥âhir it kim şeş iknâf olmadı

²⁵⁴ Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

‘Alleme’l-esmâ-yı külliniñ rumûzın bilmeyen

‘Aş...-ı sîmurî olub menzil añâ çâf olmadı

Mu√kemât u bîst u yek dâne bulmayın vu...ûf

Bu mu‘ammâyla ola erbâb-ı inşâf olmadı

Görmeyen “şa.....ü’l-...amer”²⁵⁵ den sırr-ı râh-ı müsta...îm

Bulmadı ◇a...dan hidâyet merd a‘râf olmadı

Nuġ...-ı insândır Mi&âlî ba√r ≠ât u ten şadef

Bilmeyen bu seni lü’lü’ye şarrâf olmadı

372

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Zülf-i küfrüñ dutmayan dinle î mân bulmadı

Ya‘ni evvel @ulmetdeçün √a≥ır âb-ı √ayvân olmadı

çande √ayy olur çü ‘Îsâ rav≥â-yı √üsünüñde kim

La‘l gibi lebleriñi çeşme-i cân bulmadı

²⁵⁵ Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

Enbiyâ-veş vâkıf olmaz ma'nâ zi-te'vîlden

Her kim ol kendin ser-â-ser 'ayn-i çur'ân bulmadı

'Ârif Rabb-i 'ârif nefis olmayan √ayvân olur

çuvvet olacak kendin ol 'âlemde insân bulmadı

(5) Kör olur iblîs-veş dîdâra irmez 'â...bet

~ûretin şol kimki şekl-i fa≥l-ı Yezdân bulmadı

Âteş u cenneti ...ande fet√ itmek seyr ol seyr

Hâtem-i la'liñe kim mühr-i Süleymân bulmadı

'Aş...iñ deryasına müstaprâ... olmıyân seniñ

Olmadı cevher şinâs dürr-i 'ummân bulmadı

%0...uz eflâkı geçen seyrân ider İdrîs-vâr

Kendüyi her kimki 'ayn-ı çar« gerdân bulmadı

Ey Mi&âlî menzil-i Mûsâya irmez her kim ol

%0avr-ı ru«sârında yâriñ nâr-ı süb«ân bulmadı

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Dest-i na.....âş-ı ezel çün na...ş-ı şûreti baπladı

Gülün ‘aş...la fılsımât-ı muhabbet baπladı

No...ta-i si√r efzîn «âliñ görüb Mecnûn-vâr

Leylâ zülfün bendine dil düşdi ülfet baπladı

±âtını seyretmeğe ...ıldı şıfâtın âyine

Münşi-i ...udre† seni gör kim ne √ikmet baπladı

Yüz sürüldün zerre-i şemş âsitânın «âkine

‘Arşa çı...dı nûrla devrâne şöhret baπladı

(5) Ey Mi&âli »ı≥ıı-veş buldum √ayât-ı lâ-yezâl

Tâ lebb-i lo...mânı hemin bîmâra şerbet baπladı

[89-a]

374

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Aş... ru«sâriyle dil-i ‘arşda şâhımdır ‘Ali

Ma@har-ı ≠ât-ı ezel fa≥l-ı ilâhımdır ‘Ali

‘Anberîn ebrûları mi√râb u ‘ayn-ı imâm

Hey ne a‘lâ secdegâh u ...ible-gâhımdır ‘Ali

Cebhe-i bedrinde cehr oldı mekân-ı ‘aş...ü’l-...amer

‘Ayn-ı Firdevs-i cemâlullâh râhımdır ‘Ali

◇ükmi olsa √üsle âyine-i kîfî nümâ

Nûr-ı ◇a...dır âfitâb-ı sub√kâhımdır ‘Ali

(5) Devr-i ru«sârında seḡr olmuş rumûz-i mu√kemât

Allah Allah eşhedü en-lâ ilâhdır ‘Ali

»ançer-i müjgânı bir sehm-i sa‘âdetdir bana

Cân u gönlüm kavsı berâber u siyâhımdır ‘Ali

633

Ey Mi&âli †âli'im mes'ûd çün ba«t oldu yâr

Bâşım üzre nûrdan tâc u külâhımdır 'Ali

375

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ba√r-ı 'aş...a dü şemînler dürr u gevher bulmadı

İrmiyenler ya'ni 'ilm-i fa≥l-ı cevher bulmadı

Seni harfe serâpâ her kim olmaz mün...asım

Kendüye deryâ-yı ma'nâda şinâver bulmadı

Berdâ«-ı 'ayniñ gibi fu≥elâ seniñ çerh-i felek

Çok †olandı esfel u a'lâ ser-â-ser bulmadı

Secdegâh çün cemî'-i 'âlemi seyr itdi dil

çâşlarıñdan cevheriñ mi√râb u minber bulmadı

(5) 'Aş...bâz olmaπα her sû fenn-i gûnâgûnla

◇a.....a bâz-ı çer«-ı zülfüñ gibi çenber bulmadı

Câvidânî iki ‘âlemde ...alur rîzâ u muzeill

Faẓl-ı Rabbü'l-‘âlemîn kimki rehber bulmadı

Âb-ı Kev&er vardır dirler canân bâπında lîk

Ma‘rifet gibi Mi&âlî âb-ı Kev&er bulmadı

376

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Âdemiñ idrâk idenler ‘allemü’l-âsumânı

“El-veledu sırrı ebîh”²⁵⁶ olur bilür âbâ seni

Sensin √ârf-ı ...adîm olmadı şıfât-ı Lem-yezel

Bâtın-ı insânda fehm it ≥ât-ı bî-hemtâ seni

Gevher ü güher şinâs ol ‘ârif-ı ◇a...dır kim evvel

Fehm ...ıldı nûr-i ≥âtıñ sana deryâ seni

Yaraşur ol göze göz dimek iki ‘âlemde kim

Âşikâr okurmuş evvelâ «âli...ü’l-eşyâ seni

²⁵⁶ Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, c. II, 452.

[89-b](5) ‘Arş-ı a‘lâya sücûd nice ...udret bulur kim kendüde

çalmaya sırr-ı üçyüz altmış menzil-i a‘lâ seni

◊a...la ha.....ım dimek şol merd-i &âdı...dır kim evvel

‘âhir u bâ‘ım görüb bilmiş ola mevlâ seni

Ey Mi&âlî ◊a...dan a‘râz itdi çün diyv âdemin

çible-i cân itmiyenler ...âmet-i bâlâ seni

377

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün

(1) Çü ya...dı ‘arşdan √üsünü çerâπı

Münevver oldı eflâkıñ o‘fâπı

Semavât u mâh u mihri zî-mu‘ciz

Bed kirdân idendir ‘aş...-ı dâπı

Yeridir cümle gülşen «âr olursa

Kemâle irdi çünkim √üsn-i bâπı

A...âr şehd üzilur su.....er erir ...and

Tekellüm ile şîrîn †u†âπı

(5) Yesâr-ı ehl olur olmaz yeminden

Şu kim cem‘ itmeye solsunda şâπı

Sücûdîñdan şular kim çekdi bâş

Olur iblîs-veş bâπı u †âπı

Mi&âlî kim nişân isterse ◇a...dan

Nigârîñ uşta ...urrâ «a††-ı dâπı

378

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Zi-Kev&erdür şehâ la‘l-i lebiñ câm-ı mu&affası

Ki her kim içmiş ref‘ olur göñül mir’âtının pâsı

çaddîñ ey fa≥l-ı bî-mümtâzınıñ şol bir elifdir kim

Zemîn u âsumâna sâye &âldı şâ« belâsı

Atılmadan ...umaşlarıñ ...avsâsınıñ müjgân okun câna

Dil-i dîvânımıñ oldı ‘imâret bu «arabâsı

Yüzüñ döndürme ey zâhid naẓar ...il vech-i cânâna

Kim andan âşikâr oldı ◇a.....ñ dîdâr-ı ‘ulyâsı

(5) Niçün tob atmayım meydân-ı ‘aş... içinde cân u serr

Ki çü kân ‘ar≥ ider her dem baña zülf-i seḫrâsı

Mi&âlî ehl-i ‘aş...la şarâb-ı ma‘rifet nûş it

Kâ çaldı ol peri rûyiñ ha...î...at u ru√merâsı

379

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) %oulû‘ itdi şebb kadar şaçıñdan çün yüzüñ mâhı

Beyân itdi baña on dört «aḫḫla vechullâhı

Hevâmı zülzûña düşdi dil irişdi Yezdâna

%arî...-i sünbülüñdürür dim götürür yola kum râhı

638

[90-a] Murâdım ---- sensin ey mah iki ‘âlemde

Tecellî ...l ki ‘uşşâ...îñ budur ma...şûd ---

Zekât-ı √üsünüñi cânâ ...l i√sân zümre-i fakire

Ser-be-ser dilde çün sinsin güzeliñ bülbulüñ şâhı

(5) Yüzüñ bârında açıldı gül tev√id-i çemen-i bülbul

Âññün bülbul ‘aş...-ı i≠ gördi ‘arşa --- lehu vu âhî

~ifâtından ◇a.....îñ ≠âtın kim idrâk itseydi ger

Selsebil-i ‘urve-i zülfañ aña feth itme râhı

Ledün ba√r-ı ma‘ârifdir ol oldu dürr-i gevher kim

--- ‘aş... olub †aldı âññiñ ka‘rına çün bâ-◇a...

~ifât olmuş ◇a.....îñ ≠ât her şey çün beden-i bâ rû√

Ki vâ√iddir deπil îşân u oldur âmir u nâhî

Mi&âlî teşnedür kandır âñi deryâ-yı ra√metden

Ki sensin on sekizbin fa≥l-ı şehinşâhı

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) ‘Aş...la ma‘mûr olupdur ku kelâmın vîrânesi

Genc-i √üsñüñ şem‘ine cân olalı pervânesi

Nuġ...-ı gül ey nûr-i ◇a... kim âb-ı √ayvândır lebiñ

Ehl-i ‘aş...a her sözüñ biñ gevheriñ yekdânesi

Akma dîdârından üz ki kim gerekmez ey fa...îh

Cennet u πilmân u √ûr u Kev&er u peymânesi

Gözleri câmeden aç mi√râb-ı cân it kaşların

Ka öldürür erbâb-ı fa≥liñ la‘abe u mey-«ânesi

(5) ‘Âşı...-ı dîdâr-ı ≠ât u ≠âtımız zi-πayr-ı na@ar

Zîra kim ◇a... ehliniñ ◇a...dır yine cânânesi

Sırr-ı esmâsın bulub ...al...madı kim dînin ...abûl

Görmedi mîrâ&a lâyıık âtî vü ânesi

‘Anber-efşân turre ki boynuma zencîr ile kim

Bu Mi&âlî cân u dildendir ânîñ dîvânesi

381

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kim içerdî @ulmet-i«a††îñdan âb-ı Kev&eri

“‘Urvetü’l-vu&...â”²⁵⁷ dan açılması firdevsiñ deri

Üçyüz altmış meyvesi --- on ikidir √ayy-ı şâhım

◇üsni-i çar<ında görüñ bu sidre ...ad ‘ar‘arı

‘Âr& üzre her †araf ol zülf-i dil cû seherle

[[âret-i dîn itmege biñ biñ ---- ‘askeri

Yedi iklimin vücûduñ ...ânde herkes fehm ider

Şehsuvâr-ı dîn-i ‘alîdir hem bu meydânîñ eri

(5) Buldum îmân kıblesi ol zülf-i küfrüñ şûretiñ

‘Ayn-i imâmı ânîñ mi√râb u minber ...aşları

²⁵⁷ Bakara Sûresi 256, Lokman Sûresi 22. âyetten bir bölüm.

[90-b] Dilberi bulmak dilersiñ dâmenin †ut berârîñ

Dehr-i dûnuñ eyleyüb alâyışden dilberi

‘Aş...bâz-ı çerh olmaz ma‘rifet †arafında kim

Onmazdur ---- şol mu‘anber-i cenberi

‘Âşî...ım dersin vü liken bî-√abersin yârından

Aş...-ı --- bu değıldir ‘ayniñ aç ey serseri

Anuñçün †ograrım erbâb-ı şerriñ batırını

Kim kelâmdır Mi&âlî zü’l-fikâr √aydarını

382

Müstefilâtün Müstefilâtün Müstefilâtün Müstefilâtün

(1) ‘Aşkıñda komaz her ki yâ «üsrev u «ûbân çün iki cihânı

‘Ayne’l-ya...ın ol deyu la‘în oldı şey†ân yokdurur îmânı

Her kimki Ka‘be-i √üsünüñe nigârâ olmadı ---

‘Aş...ında vekil-i şâdı... vü inanma be-çur’ân ey nûr me‘âni

642

İrişdi yine mevsim-i gül sâ...î ferru√ sun sagar-ı gülgûn

Kim görmez ele beyle dañi fırsat-ı devrân fevt eyleme ânî

Vaşlıñdan îrâπ ey büt-i çîn âteş-i hicre ‘uşşâ...ıñı her dem

Yandırma iken lu†f eyle it vaşlıñı i√sân ey dilber-i cânî

(5) Her kim ki bugün içdi nigârın mey-i la‘lin bulur çü Mi&âlf

Çün »≥r ezel-i dünya vü ‘u...bâda ebed cân ol olmadı fânî

383

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey teşne gül ki yâ Rabb Kev&erdürür le√v-i †âπ

Cennetde berg-i güldür bak her †araf-ı yañâπ

Sırr-ı ezel gencîne olmuş †ılsım-ı ...udret

Levh-i yüzünde her su ña†-ı kara u âπ

Firdevs-i Lem-yezelde ...ıldı va†an-ı muñalled

Her kime ki zülfüñüñ oldı küşâde bâπ

643

Lâle yüzüñ rengini gördi tutuşdı nâra
Gitmez ânıñçün ebed bağı içinde dâπı

(5) Dünyâya meyl eyleyüb ◇a...dan olan bî-«aber

Âzaπı zi-her za.....üm oldı sakar-ı tiyâπı

Mürde u susmaz olmak ola ger merdâyisiñ

Fa≥l-ı »üdâ gibi çün irişdi cân-ı belâπı

[91-a] Menzili bunda i‘ânıyla Mi&âlf kânıñ

Cennet köyüñdedir âsâyiş u ferâπı

384

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Bugün min âb-ı √ayvânı içüb nûş oldım ha.....ı

Ümidim hâb-ı πafletden ----

Beni †a‘n itme râh içerisun sen kendü √âliñi gör

Gözüñi aç πafletden uyân --- sırr-ı encâmı

644

Cihâna böyle gelmekden π ara \geq seni bilmekdir

Nedir nu \ddot{t} ...-1 --- vü 'a...lîñ vu...ûf ol olma π l 'âlâmı

Bozular ñil...at-1 dünya be...â --- ol ---

Fenâda fânî ol bâ...î-yi be...âda eyle ârâmı

(5) Eger olduysa \diamond a...dan vücûduñ sırrına 'ârif

\diamond a...îkat ehline ma \sqrt{r} ûm olub yâr itme her ñâmı

Ve ger sul \ddot{t} ân olam dirsen bugün dervîş ol 'âlim

Kâniñ her rûzi 'ıyd olmadı şeb kadar oldu ---

Bidâyet buldı Yezdândan Mi&âlî tâ ebed çünkim

Yüzüñ lev \sqrt{i} inde ders itdi o...udı defter-i bâ...î

385

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Zülûf-i küfrüñ \ddot{t} utmayan erbâb-ı îmân olmadı

O...umaz kim \sqrt{att} -1 $\sqrt{üs}$ nüñ ehl-i ϕ ur π ân olmadı

645

Fa≥l-ı ◊a...dan man†ı...u't-†ayrıñ rumûzıñ bilmeyen

Ta√t-ı bâd u ünsle cennet-i Süleymân olmadı

Görmedi kim †ûr-i √üsnüñde ene Allah âteşin

İrmedi dîdâra vü Mûsâ-yı ‘İmrân olmadı

Enbiyâ-veş ◊a.....a irdi saña kim i...râr ider

‘Â...bet-i bey‘at †utan senden peşimân olmadı

(5) ‘Ârif-i Rabb ‘ârif-i nefis olmayan Yezdândan

~ûretâ Âdem-i veli mâ‘nâda insân olmadı

±ülfî...âr-ı istivâyı çün ‘Ali baπlanmayan

Fet√ idüb heft iklimi şehrinde sul†ân olmadı

Fa≥l-ı ◊a.....a ...ılmayan îmân u i...rârın ya...ın

Kâfir-i bî-din olur sırrımdır Müslümân olmadı

Ey dîn göster baña ru√sâr-ı bârîden nişân

Varmıdır bir şey kânî göster ki bir hâ ba‘id olmadı

Ey Mi&âli vâkîf olan ÷erreden √urşîd olur

Bulmayan yok ...a†reniñ sırrına ‘ummân olmadı

386

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün

(1) ~unuldım >>|r-1 la’liñ câna câmı

Kemâle irdir bârî gitdi hâmı

[91-b] Bulurum kim «ad u zülfüñ rumûzın

Şeb kadar va’îd olur &ub√ u şâmı

◇ayât-1 câvidân buldı tenn u cân

Kelâma kısmet itdim çün ‘a@âmı

Dañi salar ba«ş-1 âb-1 √ayâtı

Kimiñ ki ola yüzüñ “dârü’s-selâm”²⁵⁸₁

(5) --- çün Müslim --- o ki mi√râb

çâşıñ olmaya hem ‘ayniñ mâhı

²⁵⁸ En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

Kelâm-ı ilâhîñ esrârın evvel añlar

Kim idrâk ide i‘câz-ı kelâmı

Bulam dirseñ Mi&âlî ism-i a‘@âm

Ru«-i zîbâda gör fi ≥âd vü lâmı

387

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kâinâta cism u cânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Zübde-i her dü mekân sen yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Onsekiz biñ ‘âleme ma...şûd sensin bî-πara≥

Cevher-i îmâna kânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Evvel u â«ir de sensin @âhiru bâ†ın da sen

Va√det iklimine «ânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

◇a... te‘âlânîñ sende bulmuşdur zuhûr

◇a.....-ı mu†la...-ı ‘ayn-ı ânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

648

(5) ‘Alleme’l-esmâ tamâmı senden oldu âşikâr

Ma@har-ı “Seb’a’l-Me&ân”²⁵⁹ sin yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Saña Yâsîn u ‘aleyh nâzil oldu haşl atâ

Sûre-i Nûr u Du«ansın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Zülfikârdır leyletü’l-isrâ yüz ü göz mihr-i ≥ât

Muş√af u genc nihânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

İşleyen zâhirde sensin seyr ider bâfında sen

Yer u gök küll-i cihân yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Âsumândan sensin evvel bârân-ı ra√met yaπdırân

Dürr-i ba√r-ı bî-girânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

(10)Ne felekdesin sen evvel necm-i âfitâbla ...amer

Sidre-i ◇a...dan nişânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

²⁵⁹ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

‘Îsâ vü Mûsâ vü İbrâhim Süleymân u Şu‘ayib

Yûsuf-ı Mışr revânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

~ûr-i İsrâfil Mikâil ‘Azrâ’îl u Cebrâ’îl

‘Arş u ferş u müste‘ânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Nâr-ı Nemrûdı »alîlullâha gülzâr itdüñüz

Nûva geştî u †ûfânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

‘Âşî... u ma‘şûk sensin cennet u rı≥vân sen

Sâ...î-yi Kev&er hemânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

[92-a](15)~ad hezârân sırrla ‘âlemde i@hâr itdüñüz

Şimdi ◇a...la ‘ayânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Âb sensin nâr sensin bâd sensin «âk sen

Devr-i devrân-ı zamânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Şâh sensin mâh sensin ma@harullâhsen

Bülbül ü hem gülistânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Kâfire beyât biñ belâ vü mü'mine biñsin şifâ

Müşrike târ-ı barânsın Mu√ammed yâ 'Ali

Leyletü'l-mi'râcda ha.....ı temennâ itdüñüz

Yine ◇a...dan tercümânsın yâ Mu√ammed yâ 'Ali

(20)çâfir kim yok mu'ayyen miskin vü ma'vâsıza

Şâhbâz-ı lâmekânsın yâ Mu√ammed yâ 'Ali

Müşrik u hem tarb u ka'be mescidü'l-a...şâ imâm

--- beyânsın yâ Mu√ammed yâ 'Ali

Şân ki levlâke menzil-i âyet-i li'l-'âlemîn

Fâtî√-i bâb-ı cenânsın yâ Mu√ammed yâ 'Ali

Rehnümâ-yı enbiyâ pîşvâ-yı evliyâ

Serverân-ı mü'minânsın yâ Mu√ammed yâ 'Ali

“La√mūke la√mî”²⁶⁰ni buyurduñ ya‘ni kim bir nûrsun

Bir vücûd içinde cânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

(25)Sensin evvel min şems buyurduñ ‘Ali ke’l...amer

Şehr-i ‘ilm u bâb-ı ânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Bir güzîde-i mihterân-ı enbiyâ hem ‘ilm-i tâm

Kâf u sîne muzhirânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

‘Ârifîñ √asmi vü cânı dinle îmânı söz

Nûr-i çeşm-i ‘âşl...ânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Ki kelâmulâh veki te’vîl-i fa≥lullâh ile

»oş beyân u dâstânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

Merhamet eyleñ Mi&âlîdir dermanda behr-i ◇a...

Kim şefî‘-i miskinânsın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

²⁶⁰İmam Cafer-i Sadık Buyruğu, haz.: Adil Ali Atalay, Can Yay., İst., 1998 s. 21, 23; Erdebilli Şeyh Safî ve Buyruğu, haz.: Mehmet Yaman, İst., 1994, s. 79, 135-137.

“Lahmūke lahmî cismuke cismî demuke demî rûhuke rûhî” (Etin etim, kanın kanım, cismin cismim, ruhun ruhumdur) hadis-i şerifinin baş tarafı.

(30)Evvel u âhir-i murâdî bus hâkpâyîñiz

◇a... bilür ma‘bûrdansın yâ Mu√ammed yâ ‘Ali

388

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

(1) Yüzün görsün şu kim görmek diler dîdâr-ı Ra√mân

Lebiñ ña≥rete varmasun her kim ister âb-ı √ayvânı

◇a...î...at-ı dîn u îmân evvel irdi enbiyâ-veş kim

Mülketiñ ...ble idindi cemâl-i fa≥l-ı Yezdânı

Âniñçün rûzşeb gönüller meleklerle †avaf eyler

Ki vechi üzere «al... itdi »üdü dîdârân âni

Ne bilsün Mûsâ kimdir be ...uds-ı «ayme sırr-ı lev√

Yüzüñ †avrında her kim görmedi evvel nâr-ı siccânı

[92-b](5)Âniñçün iltifât itmez ‘ulûm-ı gayr-ı ‘aşk ehli

Ki evrâd itdi ri«âl u «a†ıñda sırr-ı çurñânı

Bize îmân u dîn ‘arz eylemeñ zâhid değil lâzım

Ki zülf ü √üsni dilberdir bu komañ dîn u îmânı

Mi&âlî vechiña †utdı yüzün ey fa≥l-ı bî-hemtâ

Ki vechiñ bâ...î u gayr-ı cemâliñdir seniñ fânî

389

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Yâr hüsnünden görem dersiñ mu√abbetnâmei

Aça gör dîbâce-i mihr-i mu√abbetnâmei

Fa≥l-ı Yezdân kullarından fa≥l-ı Yezdân ...ıl

Tâ ledün ‘ilminde kimdir bilesin ‘allâmei

Mün...asım oldum sırr --- mâ‘nâ çur’âna çün

Kimmişim ◇a...dan fenâ bulmaz √a...î...at-ı câmei

Çün temâm oldu kelâm-ı âsumân ez fey≥-i fa≥l

Okuyub ciffü’l-kalem kırmak gerekdir hâmai

654

(5) Fa≥l-ı Rabbü'l-‘âlemîn her nefis biñ biñ sipâs

Kâvu...dan yazdı Mi&âlî câvidânî nâmei

390

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Nâr-ı dûza√a şa...ın meyl itme nâ-dân şo√beti

Cennet isterseñ dilâ kesb eyle ‘irfân-ı şo√beti

Şol kişi buldı kemâl u ma‘rifet kim dâimâ

çıldı ehlullâh ile te’vîl-i çur’ân şo√beti

Ma√fel zihâde varub çekme zahmet lâ ile

Kim irişdirmez seni illâya şey†ân şo√beti

Mışır ru«sârına vâr fa≥lullâha nâ@ırol

Ey birâder isteriseñ Yûsuf-i cân şo√beti

(5) Vird-i cân it zülfi küfr u «a†† u «âli âyin

Gör nice göñlüñ müreffeh eyle îmân şo√beti

Mâil olma ey gönül her meclisi ‘irfân şanub

Kim bulunmaz nâdir oldu şimdi insân şo√beti

Câvidânâmeden nûş eyle ma‘nâ götürin

Ey Mi&âlî gör ne cândır fa≥l-ı Yezdân şo√beti

391

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ◇aste-i cânım derdime timâr sensin yâ ‘Ali

%out elim kim >>≥ır √ikmetdârsın yâ ‘Ali

Şîr-i bîmârî benî Süleymân-veş ...ıldı esîr

Gel iriş kim ‘avn isti@hâr sensin yâ ‘Ali

---- bûy-ı &ı√/atla mu‘a††ar ...ıl zi-lu†f

Kim hakîm √âri...-i bîmârsın sen yâ ‘Ali

Olmuşum âşufte √âl düşmüşüm zâr u nizâr

Bi kesem bîkes olana yârsın sen yâ ‘Ali²⁶¹

²⁶¹ Bu beyit sayfanın sol yanına yazılmıştır.

[93-a](5)Kime i'lâm eyliyem ben nâ-tüvân a√vâli kim

Fâti√-i her 'a...d-i müşkilkâr sensin yâ 'Ali

Her dînden nice himmet istiyem far≥ ile kim

Kân lu†f-i rahmet πaffâr sensin yâ 'Ali

Yâ kimiñ dergâhına varam berâ-yı mer√amet

Çün mesâkin cem'ine πam«âr sensin yâ 'Ali

Bıra...dım sensiz nice i...dâma ...aşdım ola çün

Cânda mesken dîdede envâr sensin yâ 'Ali

Gel 'imâret ...l Mi&âlfîniñ «âb âbâdını

Kim ânîñ ta'yîrine mi'mâr sensin yâ'Ali

392

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey de...âyi...-i gülistânîñ «oş el√ân 'inde---

İstimâ' eyle Süleymân-ı man†ı...dan ...uş dili

Saña râzla beyân eyler ma†ara sünbüli

657

Evvel u â«ir Mu√ammed @âhiru bâ†ın ‘Ali

‘Arş-ı ‘alîde beri mihr ü birisi mâhdır

Biri sâlâr dü kevn vü biri şâhınşâhdır

Biri şavt-ı “≠ü’l-celâl”²⁶² vü biri nu†...kullâhdır

Evvel u â«ir Mu√ammed @âhirü bâ†ın ‘Ali

Söyler İsrâfil Mikâil ‘Azrâ’il Cebrâ’il ile

Evvel u â«ir Mu√ammed @âhirü bâ†ın ‘Ali

Bunlar için ider eflâk-ı sergerdândır

Necm u mihr u mâhından câvîddir cevelândır

Remziyle dirler saña kim ikisi bir şândır

Evvel Mu√ammed ‘Ali

Oldı mesmûm i«tiyâriyle √üsn-i nûr-i »üdü

Hem ◇üseyin şâh dîn-i meşhûr dest-i Kerbelâ

Çün herin murta≥â u kurreteyn-i Muş†afâ

Evvel u â«ir Mu√ammed ‘Ali

²⁶² Rahmân Sûresi 78. âyetten bir bölüm.

(10)Şâh Zeynel ‘âbidin imâm-i İslâm temâm Bâ...ır

u şâdı... çerâπ-ı fa≥l-ı Rabb-ı lâ niyâm Mûsâ

Kâ@ım ha...î...at-ı «âzin “dârü’s-selâm”²⁶³

Evvel Mu√ammed ‘Ali

Şâh ‘Ali Mûsâ Rı≥âdır mihr u mâh-ı Lem-yezeli

Hem Ta...i ile Na...idir kâşif-i sırr-ı ezel

Ma@har-ı Allah u Ra√mândır ◇asan bil bî-√ayâl

Evvel Mu√ammed ‘Ali

Me√dî-yi şâhib zamân kim kâinâtın fa«rîdir

Yâr-ı πâr-ı Muş†afâdır murta≥ânın sırrıdır

(15)‘İlm-i bâ†ın bâbınıñ miftâ√ı vü hem şehîdir

Evvel â«ir Mu√ammed @âhîrvü bâ†ın ‘Ali

[93-b] Çârdeh envâr-ı pâk sevmeyen şey†ândır

‘Uzlet ile o...u “Bismillahirrahman”²⁶⁴ cândan

Rûz-ı şeb derd ile ger ...açmazın imândan

Evvel ü â«ir Mu√ammed @âhîru bâ†ın ‘Ali

²⁶³ En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

²⁶⁴ Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

Bunlara inkâr idenler zümre-i küffârdır

◊a.....ı bu†lân eyleyen @ulümehli bed kirdârdır

çâşd iden evlâda mü'min sanma ...avm-ı nârdır

Evvel Mu√ammed ‘Ali

Ey Mi&âlî Muş†afânîñ √a...pâyıyım bugün

Şâh-ı merdân ‘Aliniñ ber-gedâsıyam bugün

»ânedâna bey‘at itdim murta≥âyım bugün

Evvel u â«ir Mu√ammed @âhiru bâ†ın ‘Ali

393

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey yañaπıñ her †arafdan cennetiñ «andan güli

Vey feşâ√atla ânıñ guya lebiñdir bülbüli

Otuz iki cennet-i ha.....a kim eylerdi du«ül

◊üsni firdevsinde râh olsa mişkîn-i gâhgâhı

Di.....ât ile ‘abdi ol şol şehvârıñ kim ânıñ

çudretinden cümle-i eşyâya ayırmışdır ili

660

Faẓl-ı  a...dan kim âzâd olunmuş ...avlîyem

Uş yemînimde ‘ıt...-ı nâmım yazılmışdır celli

(5) Yâ ‘Ali deyüb âniñçün «âke eylerdin sücûd

Kim bu  opra...dan tecellî ...ıldı dîdâr-ı ‘Ali

Tâ ezel dîdâra irdi faẓl-ı  a...dan zi-şeref

Kim ki biñ cânla tutdı şol mu‘anber-i sünbûli

Ey Mi&âlî ‘ârif Rabb-i ‘ârif nefis olmayan

Enbiyâ cem‘ine irişmez ...açan olur veli

394

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Lem-yezel --- sermed şâh sensin yâ ‘Ali

±ât-ı mu la... hem şifâtullâh sensin yâ ‘Ali

Rabb sensin sen ism u müsemmâ-yı ezel

Muhkemât u hem kelâmullâh sensin yâ ‘Ali

İncîl u Tevrâd u tenzîl u Zebûruñ kâşır

No...ña vü hem bâ-yı bismillah sensin yâ ‘Ali

Âtîden geldiñ zuhûr itdiñ vücûd-i âdeme

Ya‘ni vechullâh u ‘arşullâh sensin yâ ‘Ali

(5) “Beyt-i ma‘mûr”²⁶⁵ u melâ’ik «ayme-i mî‘âd u ...uds

Sâcid u mescûd u beytullâh sensin yâ ‘Ali

Ânın vechinde mes‘ûr âyet-i “Seb‘a’l-Me‘ân”²⁶⁶

İsm-i a‘amfâ-yı fa‘lullâh sensin yâ ‘Ali

[94-a] Evvel u âkir de sensin @âhirü bâ‘ım da sen

Her dü gûne sırr ne âgâh sensin yâ ‘Ali

Aldı menzil kimiñ tutdı ‘aş...ñ sırr-ı şeste sen

Zîre kim $\diamond a \dots a \sqrt{a \dots \hat{i} \dots}$ at râh sensin yâ ‘Ali

²⁶⁵ Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

²⁶⁶ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

‘Abd-ı mu«allaşdır Mi&âlî ...aleme mu√arrirdim cemâl

Kim ‘inâyet-i kânî şâhinşâh sensin yâ ‘Ali

395

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey yüzüñ nârından irdi nûra √urşîd-i celli

Vey vilâyet-i gülşenin vird u gûyâ bülbüli

Saña keşf oldı Süleymân gibi her remziñ dili

Ey ki her câye irişmişdir velâyetiñ ili

Şem‘-i cem‘-i evliyâ ey ◇acı Bektâş-ı Velî

Rav≥a-i firdevsdir ‘Ali ma...âm-ı meşhediñ

Ey yüzüñ lev√inde i@hâr itdi sırr-ı eşhediñ

‘Ârif ≠ât oldı kim dersin itdi «arf-ı ebcediñ

Sırr-ı leyse Şâh ‘Ali’niñ mu‘cizâti A√mediñ

Şem‘-i cem‘-i evliyâ ey ◇acı Bektâş-ı Velî

Göğsünüñ üstünde olan evvel-i elif ey nûr-i ≠ât

»âli...ü’l-eşyâya dâl olmuşdur râ-yı ◇a... şifât

Ma«zen-i kâm vilâyet menba‘-i her mu‘cizât

Cümle eşyâ mi&l-i tendir senden irişmişdir √ayât

Şem‘-i cem‘-i evliyâ ey ∆acı Bektâş-ı Velî

Lâldır vaşf itmede vaşfiñi «al...-ı ken figân

Şâhbâz-ı lâmekânsın saña ‘arşdır âşiyân

Gün gibi olduñ velâyetle meşhûr-ı cihân

Tâyiyiñe min...âd olupdur ‘arş u ferş u ins u cân

Şem‘-i cem‘-i evliyâ ey ∆acı Bektâş-ı Velî

(5) %avaf ider şaf şaf melekler meşhediñ gülzârını

±ât-ı bârîniñ ---- gördüler dîdârını

Gözleri açıldı kim gördi yüzüñ envârını

∆a... saña erzânı kıldı ma«zen-i esrârını

Şem‘-i cem‘-i evliyâ ey ∆acı Bektâş-ı Velî

“Beyt-i ma‘mûr”²⁶⁷-i semâya şa√n-ı rav≥añdır seniñ

Ser-be-ser envâr-ı ≠ât-ı kibriyâ cân ≠âtınıñ

Revna...î sensin cihânın âb-ı rû-yı gülşenin

Mahbi‘-i rû√ü’l-emîn olsa ‘aceb mi meskeniñ

²⁶⁷ Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

[94-b] Şem‘-i cem‘-i evliyâ ey ◇acı Bektâş-ı Velî

%avaf idenler rav≥añı bir kerre ey nûr-ı ilâh

Biñ √acc ger --- envâr-ı ≠ât-i tû --- seyrdir ez ilâh

Ey yüzüñ «a†ıñdan izhâr itdi sırr-ı lâ ilâh

Sen velâyet-i şâhîsin kim bendeler dir mihr u mâh

Şem‘-i cem‘-i evliyâ ey ◇acı Bektâş-ı Velî

Muş†afâ vü Murta≥â vü √a≥ret-i şâh ◇asan

Hem ◇üseyin Kerbelâ envâr-ı ≠ât-ı zü’l-mennân

Hem ‘Ali vü hem Mu√ammed Ca‘fer imâm-ı zemin

Mûsâ Kâ@ım ‘Ali Mûsâ Rı≥â sendir senin

Şem‘-i cem‘-i evliyâ ey ◇acı Bektâş-ı Velî

(10)Hem Mu√ammed hem ‘Ali vü hem ◇asan sultân-ı dîn

Mehdî-yi şâhib zemînsin sırr-ı Rabbi’l-‘âlemîn

Âl u evlâd-ı ‘Ali ...u†b-i semâvât u zemîn

Ey Mi&âlî rahmetullâhi ‘aleyhim ecma‘în²⁶⁸

Şem‘-i cem‘-i evliyâ ey ◇acı Bektâş-ı Velî

²⁶⁸ Allah'ın rahmeti hepsinin üzerine olsun.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) İki ‘âlemde bize ma...şûd sensin ya ‘Ali

âhîr u bâfında hem mevcûd sensin yâ ‘Ali

Lev√-i ma√fû@ u kelânullâh u ‘arş u müntehâ

Sırr-1 mi‘râc-1 A√med u Ma√mûd sensin yâ ‘Ali

»ayme-i mî‘âd-1 Mûsâ u Mesî√â u Zebûr

İncîl u Tevrât ile Dâvud sensin yâ ‘Ali

±ât sensin hem şifât-1 Lem-yezel ü vechiñdedir

Nâzil olan âsumân u vird sensin yâ ‘Ali

(5) Semûd u «a††-1 kitâb-1 câvidândır şûretiñ

Ser-be-ser taksimle ma‘dûd sensin yâ ‘Ali

Secde-i emrinde melâik-i vechiñ ...ıldı sücûd

Cümle ‘âlem-i sâcid u mescûd sensin yâ ‘Ali

çiblegâh u secdegâ[h] hem pâk vechiñdir senin

Bu Mi&âlî bendeye ma‘bûd sensin yâ ‘Ali

397

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ âfitâb #ât u envâr-ı cellî

Çekmesün ol kes belâ kim ‘aş...ña didi belî

Remziñe söyler ma...âlât nebî vü hem velî

Evvel u â«ir Mu√ammed @âhiru bâtın ‘Ali

--dil-i ‘âlem revâm u ...anberle ≥ü’l-fî...âr

“Lâ feten illâ jAlî lâ Seyfe”²⁶⁹ hem ey nâmdâr

[95-a] Bu kelâmı şerh ider her dem ha...î...ât âñkâr

Evvel u â«ir ‘Alîdir @âhir u bâtın ‘Ali

(5) Âsumân-ı payba bu ar≥-ı mu...addesden «urûc

Eylemiyen oldur ki itdi celh u @ulmetden «urûc

Gör ne söyler √eft encüm vü âsumân #âtü’l-ber#av

Evvel u â«ir Mu√ammed @âhiru bâtın ‘Ali

²⁶⁹ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 363. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

A√med u ‘İsâ vü Mûsâ ile Dâvûd u Zebûr
Tevrat u Fur...ân u İncilden ezel sırrı @âhir
Ehl-i ◊a.....ñ ...amû birdir ‘ayân eyler canver
Evvel Muhammed ‘Ali

Ne felek bu çâr ‘unşur şeşcihân-ı kâinât
Sırr-ı ka‘be-i ...uds ü «ayme sırr-ı şavmla şalât

(10)Hem bu tev√îdi beyân eyler saña ≠ât u şifât

Evvel ‘Alidir ‘Ali

±erre-i ≠errât-ı ‘âlem çün güneş olmuş delîl
Keşf eyler ◊a...dan sırr-ı aya nûr dîd ez celîl
Söyler sırr-ı üfl-i Mikâil Cebrâ’îl u ‘azrâil
Evvel ‘Alîdir ‘Ali

Gönlümüñ muşırında Yûsuf gibi şâh-ı Lem-yezel

Na...d-ı haydar kim ---- ma‘la‘-ı nûr-i ezel

Evvel şehîd-i ◊a... ◊üseyin şâh-ı dîndir bî-√ayal

Evvel ‘Alîdir ‘Ali

(15)Şâh-ı Zeynel‘âbidindir kin figânîñ mihterî

Eyleyen cân u gönül ‘ayniye er gördi @iyâ

Şervîder Kâ@ım ki odur ‘aş... ehlinin tâc-ı sırrı

Evvelu ‘Alîdir ‘Ali

Şâh ‘Alî Musâ R≥ânîñ «âkpâyin tutyâ

Eyleyen cân u gönül ‘ayna --- gördi ≥iyâ

Budur o râdî Ta...iyle Na...iniñ dâimâ

Evvel u âhir ‘Alîdir @âhir u bâtım ‘Ali

‘Askeri ya‘nî √üsni sırr-ı «ayâl u sulfân-ı cihân

Nuş-ı ...âtı‘ hem Mu√ammed mehdî-yi sâ√ib zamân

(20)Çârdeh dir cümle bunlar ya‘nî de birdir hemân

Evvelu ‘Alidir ‘Ali

Ey Mi&âlî ...ible-gâh u secdegâh hem şâhdır

Kim ha...î...at-ı Ka‘be oldur vechi vechullâhdır

Evliyâdandır şu kim bunun son âgâhdır

Evvel u âkir ‘Alidir @âhir u bâtım ‘Ali

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

(1) Şol kimsenin kim olmaya ≠âtında cevherî

Deryândır ne fehm ide ya dürr ü gevheri²⁷⁰

[95-b] Sırr-ı şıfât-ı Lem-yezeli oldu âşikâr

Na...ş itdi ≠ât-ı vechiñ çün fa≥l-ı ekberi

◊üsni'ye gülün ...udretle yazdı √arfâ bâ

»addiñde o şetse no...fa-i «âl-i müdevverî

²⁷⁰ (sayfanın yanında sağda)

Mâ 'aş...îm ki der mûm resîdîm
Çün şem' be pervâne-i ma@lûm resîdîm
Yek hamle-i merdâne-i mestâne me-kerdîm
'Âlem-i bizârîm vü ma'lûm resîdîm
Der evvel-i menzil be-dû firistiv hestî
Der çâfile-i ümmet merdûm resîdîm
Ânem ki ne bâlâ u ne pustet be-tâbid
İncâ ki ne ma√mûd u ne mezhûm resîdîm
Be-efrât-ı ân la'l ki der gûn be-genced
Ber kûr mey-i her sengdil şûm resîdîm
Bâ âyet-i kürsî yüsrâ 'arş perîdîm
Mâ √ayy be-dîdîm vü be...ayyûm resîdîm
İmrûz ez-ân belh çe bâbüür ki u nûrîm
'Ali be --- nâce ki ma√rûm resîdîmm
Vîrâne --- vü --- be-güzârîm
Bâ yevm ne âyem er çe der-în bûm resîdîm
Zi-nâr geştîm ki ber...aşr-ı rû√i
--- ki der rûm resîdîm
Ve lehu
Ânkes ne-şod mu√tâc ----
Riyâñ be ra nârâc o ki bâde şev ki bank şev
Ger mûm micerîdet der kâfirî mişvedet
În ber u şiddik şev vü ân ku ber u ---
~am-ı tû va...f-ı Bel« o kuş tu --- u
Der Bel« o çü na«l şev vü ne na«l-ı u ----
Mülkest u-râ reft çü şerm ku ne bî bâyedens
(kesik) »ı≥ır ger per-i nûrî ney-u mişr
(kesik) zi-riyâ kim şevd bar i --- şev

^aulmâta düşdi çü >>⊃r buldı rû√-1 ebed

La‘l-i lebiñden içdi şu kim âb-1 Kev&erî

(5) Nu†...uñdan oldı ‘Alleme’l-esmâ-yı küll @uhûr

Bildi seni bilür evvel kim kelâm-1 peyπamberî

Her kimle ‘ayn-1 cânla ba...dı cemâliñe

Zülf ü ...aşıñdan o...udı esrârı mahşerî

Beytü’l-√arâm cemâliñ u √uccâc «a††larıñ

Mi√râb ...aşıñ imâmı âniñ ‘ayn-i müşterî

Sırr-1 elifden almadı behre vü gör dîdedir

Şol kim ...addıña benizde sırr u vu≥û beri

Târ-1 ace ‘ayn u zülf u ...aşıñ «a†† u «âl hem

Çekdi zi-her sû-yi memleket câna ‘askerî

(10)çânımı yerde dökmeğe bâ sehm vü basbân

çâşıñ kemâna müjen çekdi hancerî

Na.....âş1 na...ş-1 ş1fâtında seyr idensin

Neyler dañî evvel âyine câm-1 sikenderî

Ma...şûd vâşıl olmadı dîdâra irmedin

İki cihândan eylemesin tâ ki dilberi

Evveldir ...alenderî kâvile mir'ât-1 ş1fât gönül

Tâc u tırâş u «r...a değıldir ...alenderî

Ey merkeb-i cehil râh-1 ma'rifete sorma ât

Zîrâ ki herkes olmadı bu 'ar≥anıñ eri

(15)∅ıf@ eyle şehri virme diyviñ ...ab≥ına şa...m

çatl eyle nefsiñi çü 'Ali y1... bu «ayberi

Şâh oldı dehre olmadı şol kim gedâ-y1 'aşk

Lây1... değıl sırrında âniñ tâc-1 serverî

Cân virmeyince cân ele girmez çün gönül

Çünkân 'aşka merdâsıñ eyle gûy-i sırrı

Geldiñ vücûda kesb-i cemâl için aç gözün

Sen sende ara yine seni gezme serserî

Gayr-ı »üdâ değil na@ariyet cümle kâinât

‘Ummânı ...a†re-i zerrede gör mihr-i «âverî

(20)Arâ≥ ider çü görse ru«-ı «ubdan ---

Âhenimi --- yâ Rabb ânîñ yâhu mermerî

İtmedir yüzüñe cennet-i Yezdân dimezsiñ

Kâtmışdır anda cem‘ ha..... otuz iki perî

Geşt eylediñse bunda semavât vechiñi

Bildiñ ...amerle şemsi da«î çer√-i a«≥erî

[96-a] Meyl itme sıfata --- iltifât ider

Şol kimsin ki mu†la... ola ≠ât-ı man≥arı

Esîra gicesi «al...â-yı zülfün zi-her taraf

Zincire çekdi si√irle gör mâh-ı envârı

(25)Gülşende merd geçmedi ...add hemçü ...âmetiñ

Cennetde bitmedi çü haddin vü redd-i ahmeri

Zülfün hümâ-yı ‘aş...dır ki bâl açdı ocaπα

Hey hey ne kafa sâye salar bu şehri

Sensiz nidem na‘îm vü da«î ≠ev...-i her dü gün

Âb revân u gülşen vü †ûbâ vü ‘ar ‘arı

Yâ Rabb ne √üsni tamâm vü ne şîrîn kelâmdır kim

Şehd akıdır biri lebiniñ biri şekeri

[[ayr-ı değıl tecellî iden vech-i zâtîdir

Her kında ba...dık ise ◇a.....iñ ‘ayn-ı maz√arı

(30)Geldi sücûda cem‘-i mülk çün kim ey güneş

Gördi bu √üsni vaşfla sensin --- biri

İyn çün buyurdı ‘ârif şâh zü’l-fi...âr

Fehm itdi kim ki bunu be-nûr-i √aydarı

Dil dil-i vücûd-ı nuḡ...ı zü'l-fi...ârîdir

Derk eyledi 'Ali bilen sırr-ı ...anberi

Bakmazsa şems-i √üsnuñe şûfi 'aceb değil

Göπli vü 'ayni kördür ânıñ yo...dur enveri

Sa'y it Mi&âli yâre vü cânân götür ele

Yarın görürmü görmedi kim bunda dilberi

399

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) »aḡḡın «şa.....ü'l-...amer»²⁷¹ den kimle feḡḡâh olmadı

Çı...madı sermed yed-i dûza«dan iflâ√ olmadı

çılsa der zulmet-i cehl cehennemde çü diyv

Ba√r-ı ≠âta düşmeyin çü nû√-i mellâ√ olmadı

[[ar... olsa 'â...ıbet felek vücûda germîn

Ba√r-ı ≠âta düşmeyin çü nu√-i mellâ√ olmadı

²⁷¹ Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

‘Aşk bezminde mey-i rû√ içmedi şol câna kim
»afr-ı la‘alleke sâ...î ‘ayniñ sâgar berâ√ olmadı

(5) Bâb-ı firdevs cemâlullâh bulmadı şırât

İstivâdan her kimin destinde miftâ√ olmadı

»adden aşdı gönlümün şeydâlığı ey nûr-i ‘ayn
Gel ânı zülfünle çek zincire kâ şilâ√ olmadı

Vâ...ıf oldu ki Mi&âlî “&emme vechullâh”²⁷²dan
çânî her şey kânda nûr-i ≠ât î≠âh olmadı²⁷³

[96-b]

400

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bir kadd-i bâlâya verdim gönlümü

Zülf-i ‘anbersâye verdim gönlümü

Gör ki ne sevdâya verdim gönlümü

Bir yüzü bedrâye verdim gönlümü

²⁷² Bakara Sûresi 115. âyetten bir bölüm.

²⁷³ (sağda yanda) Ya‘ni bismillah istivâ-yı çur’ân

Kirpigi ok velî ...aşî kemân
Si√ir içinde her biri bir destân
çâm mı içdi lebb-i la‘li revân
Bir yüzü bedrâya verdim göñlümü

(5) Allah Allah beni ne zîbâ sun‘-i #ât

Görmedi mi&l u na≥îran kâinât
»a†ları »ı@ır u lebbi âb-ı √ayât
Bir yüzü bedrâya verdim göñlümü

Sünbülün yüzde perîşân eylemiş
Küfürle yaπmâ îmân eylemiş
[[oncenin baπrın aç kân eylemiş
Bir yüzü bedrâya verdim göñlümü

Ol ...amer erdi çün on dört yâşına

‘Aş...ı âteş oldı baπrım başına

(10)~ayd olur ‘âlem gözüyle ...aşına

Bir yüzü bedrâya verdim göñlümü

La‘li çün »»ı@ıf âb-ı Kev&er daπıdır

%oû†î-veş nu†... etse şükür daπıdır

Derc-i femden dürr u gevher dâπıdır

Bir yüzü bedrâya verdim göñlümü

Na‘aşını na...ş eylemez na.....âş-ı çîn

Hüsn ü «al...na hazerân âferîn

Ey Mi&âlî çâkir olmaz √ûr-i ‘ayn

Bir yüzü bedrâya verdim göñlümü

401

Mef‘ülü Mefâ‘ilün Fe‘ülün

I

(1) Ey gevher ≠ât u dürr-i yektâ

Purkâr u vücûda no...†a-i bâ

Sırr tâ ba...dım kelâm-ı ◇a...dan

Hüsnüñden o...undu sırr-ı esmâ

678

»ağın otuz iki hemçü nuđ...uñ

Beyyine saña cemî‘-i eşyâ

Her kim seni gördi ◇a.....ı gördi

Ey #ât u şifât-ı ◇a.....-ı te‘âlâ

(5) Genc-i ezele †ılsım-ı cân sen

Hem kâşif-i sırr-ı payb-ı mevlâ

[97-a] Mir’ât-ı gönlünde iste ◇a.....ı

Cân ‘ayniyle gel et temâşâ

Varlığını senden etdi i&bât

Ef@aliniyüzünde ...ıldı peydâ

»allâ...-ı vücûd-ı fa@lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

II

(1) La‘lînden içen bugün mey-i nâb

Erdi çü «a@ret√ayâta ol şâb

Müştâ...-ı cemâliñ olmuş eflâk

Sergeşte çü âfitâb u mehtâb

◇üsnüñ güneşi ‘ulû‘ edenden

çılaydı cihânı nûrdan tâb

Ey muş√af-ı cân u âyet-i nûr

»a††ıñdan o...undu nice biñ bâb

(5) çıldım yüzüñü √a...î...î ...ible

Ey ‘aynî imâm u ...aşı mi√râb

Vechiñde sekiz «a†† oldı cennât

Firdevse girer bulân aña bâb

»al... etdi cemî' kâinâtı

Hem 'arşını to«um etdi ber âb

»allâ...-ı vücûd-ı fa@lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

III

(1) Ey √üsni-ı ru«uñ şıfât-ı yek #ât

Feyi@den irişdi şemse @evât

Na.....âş-ı ezel bedest-i ...ıdret

Na...ş etdi yüzüñe seb'a âyât

Dîdâr-ı »üdü-yı man≥ar ile

Aç 'ayniñi sen sen añla mir'ât

çıl ...albe cemâl-i fa@l-ı ◇a.....ı

Döndür yüzüñü zelât u 'azâb

(5) Gel gir dil u câm saπna sîne

Bulma... dilsîñ çü nû^v-i necât

Şa†ranc ru«unda oyna âtı

Farzuñu ...açırma olma şahmât

Esrâr-1 rumûz-1 künt-i kenzî

çur^lân yüzüñden etdi i&bât

»allâ...-1 vücûd-1 fa@lullâh

[97-b] A...lâm dü gûne Lem-yezel şâh

IV

(1) Ey √âl-i «a††îñ √a...î...î ---

%âif olan anı itdi evvel √âc

Fehm eylemeyen sevâd-1 √üsünüñ

Vehmi idilmesin siyâh çün vâc

Sen oyunda gon ru√ at şa†ranc

Ya‘nî ne bilür cihânda be-√allâc

Sen ‘Îsâ-yı ◇a... †uhûr idelden

Zihâ --- asıldı boyununa hâc

(5) çapıñda gedâ-yı ‘aş... olunan

Şâh oldı nidersin ser ze ‘âc

Keşf oldı çü sende mahzen-i tayb

Müflis nûruma cihânda ey âç

Kendü için itdi beyt-i mes‘ûd

İnsânı ki «a††lar ânda √uccâc

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

V

(1) Tâ la‘1-i lebiñden içmişim râh

Keşf oldı bana ramûz-i ervâ√

%ût zülfini kim şırâ†-ı ◇a...dır

K’oldur kamu müşkil işe fettâ√

Firdevs-i cemâl u hûr-i «a†ıñ

Ey be zenc u gaddar teffâ√

Küfr-i kânsın kim itdi i...râr

Erbâb-ı dîn oldı buldı iflâ√

(5) Fehm eyledi kim yüzi karâsın

◇a... eyledi √âcetine encâ√

Ey cevher-i @âtu dürr-i ma‘nâ

Vey geştî-yi ‘aş...a ba√r u mellâ√

Sen câm-ı cem-i cihân nümâsın

Sırrı ...omasanda kaldı î≠âh

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

VI

(1) Ey √ûr-i «a††ıñ vücûd ana gâ√

La‘allekede ki selsebile gül bâ√

İrişdi bahâr u devr-i gülzâr

~un sâ...î şarâb-ı sâπar bâ√

[98-a] Beterdir şeyhin yerine dâne

Sünbül mü verir zemîn-i senglâ√

‘Arş üzere dıra√t-ı müntehâsın

Dostâniñ âña der cezrde şâ√

(5) Sensin çü semâ ve's-semâvât

Şâha sana heft u penc sirâc

çıl âdeme secde olma şeyfân

Budur edeb olma anda kustâv

Olmazsa mezarib uş meşârik

Buyurdi çün ar=ullâh ferâv

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

VII

(1) Ey mürde hezâr gûne ma'bûd

Sensin dü cihânda bana ma...şûd

Her kim seni gördi ...ible itdi

Bâş eğdi sücûda çün mülk zûd

çâbında güneş gibi süren yüz

Eflâka irişdi oldu mes'ûd

Ey bülbül-i gülşen-i vâ...î...ât

Vey sırr-ı zebûr 'aşka vâdır

(5) Âteşlere şâldı 'aş...-ı vüsniñ

'Âşıkları çün sipend çün 'ûd

İdrâk ideli ezân-ı şubvî

Bildim ki nedir ma...âm-ı ma√mûd

Her ...ande ki ba...dım ise gördüm

Buldum bu cem'-i şeyde mevcûd

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

VIII

(1) Ey «a††-1 ru√uñ kitâb-1 mestûr

Keşf oldu yüzünde râ.....-1 mestûr

Açıldı gözüm münevver oldu

◇üsünde çü gördüm âyet-i nûr

‘Âriflere vechiñ oldu mi‘râc

Sünbülleriñ ânda leyl-i dîcûr

‘Aynim görelî ruhunda zülfün

Çı...dı beni dâre-i hemçü Manşûr

(5) Kim geçdi bugün şîrâ†-1 zülfîñ

Firdevse irişdi oldu maṭfûr

[98-b] çıl secde çün âteş olma serkeş

Vechidir âñın çü “beyt-i ma‘mûr”²⁷⁴

²⁷⁴ Tûr Sûresi 4. âyetin sonu.

Ref' itdi ni...âbı çehresinde

Gün gibi cihâna oldu meşhûr

»allâ...-ı vücûd-ı faẓlullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XIX

(1) Ey çâf-ı sırrında zülf-i şehbâz

Firdevse çü fâvûs itdi pervâz

La'allekeden açıldı kenz-i Yezdân

Bildi şu kim oldu sırra mihrân

'Aşk ehline söyle râz-ı 'aşkı

Câhil ne bilür rumûz-i i'câz

Dergâhın her kim oldu çâger

Menzile irişdi buldı i'zâz

(5) Birdir iki değil mülk içinde

Kârında »üdüânîñ olmaz enbâz

Ma√mûd ol seyr-i cemi‘ √âli

Şol kim ...apusunda oldu ayâz

Eşyâ-yı ...amû fâş ider bu remzi

Olmuş ne vâr πunûn-ı demsâz

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

X

(1) ‘Aş...îñ meyi sundı bana bir řâs

Dil-i âyinesinde ...almadı pâs

‘Ârifler irişdi vaşl-ı ha.....â

Zü√√âd bu ma‘nâdan çıkar yas

Ey «aremin içinde zülfüñ
Sünbüller diliñ ...aşlarıñ dâs

Şer√ itme vasfın olsa ‘âlem
Eşcâr kalem ü zemîn ...ır†âs²⁷⁵

(5) ◇a... gözleye rûşen oldu ammâ
İRmez güne bûm dîde vü nâs

Yazdı o...udı kitâb-ı √üsnüñ
Şunlar ki ◇a...dan oldu ekyâs

[[ayr-ı o semâ ...apılmışdır
Bildi şu ki vardır anda i√sâs

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh
A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

²⁷⁵ Lokmân Sûresi 27. âyete telmih var.

[99-a]

XI

(1) Na...şında bulundı vech-i na.....âş

Esrâr-ı ene'l-◊a... oldı ûş fâş

Keşf itdi baña rumûz-ı paybı

Dört kirpik ü zülf ü hem iki ...âş

La'l ekme lebb-i ...udsünde yârîñ

Zîrâ lebb-i cân u la'ldir †âş

Hüsniñden iderse zâhid a'râz

'Ayb itme ...a√ir gün irse √uffâş

(5) ◊a...dan ezeli sürûra irdi

Kim oldı bugün πamîñla yoldâş

Hay hay ne sa'âdete irişdi

◊âk ...adehin şâldı kim bâş

Bir dergâha bende olmuşum kim

Olmaz&a ‘âlem anda ferrâş

»allâ...-ı vücûd-ı fa>lullâh

A...lâm dü kevnê Lem-yezel şâh

XII

(1) Vechinden açıldı sırr-ı i√lâs

Gel o...u vü ...albiñ ile i√lâş

çudret ...alemiyle yazdı Yezdân

Koş geşin üzere √âşşü’l-√âş

Evvel o...u ki πamzeñ âtdı câna

Yayın bir aπurdı kürse vü ...âş

Ey cevheri âdem iste kâvildir

Eşyâ deñizinden gevher-i √âş

(5) Bulmadı le-âl-i ‘ilm-i ‘er...ân

Kim olmadı ba√r-ı ≠âta πavvâş

‘Aş...la semâ vü mihr u mâhi

Cümbüşe bira...dı ...aldı ra.....âş

Gencdi çü ma√zen-i √afide

Gün gibi celâlin itdi √aş√âş

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XIII

(1) Gel şûret-i ◇a...dan itme a‘râz

Yezdânla ...ılma çün deyu a‘râ≥

^aulmetde ...albdi cümle ‘âlem

Ger olmasa hâdî fa≥l-ı feyyâ≥

Yedi √a††m oldu yedi muş√af

Kim buldı ber √am mâderü'1-√â≥

[99-b] ◇a...dan o...udum cemâliñ üzere

Otuz iki √a††-1 siyâh u ebyâ≥

(5) Bir kerre tekellüm itse la'alleke

~1√√at bula idi cümle a'râ≥

Pervâne-i 'aş...iñ olmadı kim

Kes başını şem'-veş be-mi...râ≥

Redd itdi cemâli ...blesinden

◇a... dinde şu kemiñe oldu murtâ≥

»allâ...-1 vücûd-1 fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XIV

(1) Sırr-ı ezel oldı ◇a...dan inbâ†

Keşf oldı yüzünde cümle eşrâ†

El-vâh-ı yüzüne laf @atullâh

çudret ...alemiyle yazdı √a††â†

Fa≥l ehline var kemâle sa‘î et

Nâdânla cinîdir itme a√lâ†

çudret eli bir ...aba be-çü peder

--- ki dökmez ânı √ayyâ†

(5) çâ†‘ itmek re’s dökmele √ûn

Almış müjen ele tîπ u mişrât

Sâ...î lebiñ şunalı câmı

¶am gitdi vü buldı cân-ı neşât

Çekdi kerem vü 'inâyetden

Ber ne felek u zemîn semâ†

»allâ...-1 vücûd-1 fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XV

(1) Ey ...†'a √a†† u ribâ' vü mîşrâ'

Ebyâtın o...undı oldu ifşâ'

Te'vîl-i kelâm-1 âyet 'aş...

Keşf oldu yüzüñde sırrı-1 envâ'

La'alleke çü √ayât-1 mürde dildir

çıl şerbet ü olma √ayra mennâ'

'Îsâ-yı lebiñ evvelden i≠hâr

Dermâne irişdi cümle o câ'

(5) Gel ‘ârif-i sırr-ı Lem-yezel ol

◇a...dan diler iseñ â√ir imtâ‘

◇a...dan ha.....a oldu râh-ı tev√id

Her sırr ki zi-a√med oldu o ≥âg²⁷⁶

[100-a] Kendüyi beyân u taşrî√ eyler

‘Âlemde ne kim ...alubdur ibdâ‘

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XVI

(1) Tâ gördi lebiñi πonce-i bâπ

Açdı dehenin çü zerrîn-i ayâπ

%o... urdı benefşe gerdânına

Zülfüñ veliy-i lâ-l-i lâ-leyle-i dâπ

²⁷⁶ (Sayfanın altında)

Sırr-ı ene’l-◇a... budur ki ‘ârif billah vücûduna ‘irfân şerefiyle ◇a...dan gayri bir ≠ât ...almamışdır pes her ne murâd kılsa

Dilese ha.....la √u...û... için istemiş olur eçkelâ‘ o karad kendünün vahdetidir fevk vü taht vü küll eçrâfına

Keşf oldı çün istivâ-yı terin

Açıldı yüzünde sekizbiñ uçmâτ

Murτ-1 dile dâne-i me...î hâlin

Yâ dâm-1 belâmı zülf-i der-zâτ

(5) Gülzâr-1 cemâlin açma ey mâh

Tâ şalmaya perrin anda her zâτ

◇a... dimedi kimki gördi vechiñ

Olsun yüzi âsûd gözi aτ

Gösterdi şifâ† u ≠ât-1 sırrîn

Ez âteş u âb u bâd u †ipir aτ

»allâ...-1 vücûd-1 fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XVII

(1) Ey gevher-i ba√r-i ‘aş...a şarrâf

Vey dürr-i bîm derc ü isdâf

Sensin ezeli şarâb-ı √ayvân

La‘allekeden irişdi >>İra iltâf

Otuz iki nuḡ...-ı ◇a.....a irdiñ

Bildiñ nedir râmûz-i a‘râf

Dem ursa √a...î...at ehli ◇a...dan

◇a...dır ...amu nuḡ...ı olmadı lâf

(5) İmânı olur mı ◇a...dan itmâm

Fehm itmedi şol ki sırr-ı inşâf

Seyf-i ezel oldı nuḡ...-ı âdem

Ka-olmuş aña her dü kevn πalâf

“Levlâk le-mâ √ala...tü'l-eflâk”²⁷⁷

Keşf itdi bu remz ez √ayy u kâf

»allâ...-1 vücûd-1 fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh²⁷⁸

[100-b]

XVIII

(1)Ey ma@hâr-inûr-1 ≠ât-1 mu†la...

Âyât u kitâb sırr-1 mu†la...

Fey≥den irişdi rû√a sermed

Emvât-1 cemî‘ şeyy-i muha.....a...

²⁷⁷ Aclunî, Keşfu'l-hafa, c. II, 164; Hâkim el-Müstedrek, c. II, s. 615. Hadis-i Şerîf'in son tarafı.

²⁷⁸ (sayfa yanında sağda)

Gülşenî

Yol arıyam dîne yedi ‘alâmet gerek

Evveli şad u †aleb-i ‘ahda vefâ eylemek

İkisini şûrna ‘aşkı direm biline

%âlib-i ol vâbestene ...alsa dilek

Uci ânîñ ma‘rifet tâlibe için şıfat

Bir görüne şems cihet-i yedi gök ü ne felek

Dördümü mu√abbet-i √ayât olmasdır √ayât

Fâş idüvin sırr-1 ≠ât √alka şıfatın dimek

Beşi be...â fi'l-fenâ direm uş aňlayana

‘Aşkla değıl yine ... gerek söylemek

Altısı olmak ‘adem yo...lupa ...ayma... ..adem

◊ayrete irüb o dem itmeyüb özin

Yedisi fa...r u fenâ ba√rinde ...alma... istemek

Rûşenîden gülşeni bu &enâ yedi √âlin gerek

‘Aş...ında şu kimle oldu Manşûr

Zülfüñ ânı dâr ider mu‘alla...

Aç ‘ayniñi nâ@ırol cihâna

Kim ...ıldı tecellî gün gibi ◇a...

(5) Âdemden o...udu ‘ilm-i senâ

çıldı mahî her ki ber felek şa.....

Diye ez »üdüdan oldu ma√rûm

Zi-ebed gîrânın içün azı...

Sırrı-ı ezel ü ebed tılsımın

çudret ...alemiyle yazdı berra...

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XIX

(1) Ey ka‘be-i cemâl ü çehre-i pâk

Sâcid saña mihr u mâh u eflâk

İrişdi na‘îm câvidâna

Râz-ı deheniñ kim itdi idrâk

Buldı çü mesîh âb-ı vâyvân

Zîr-i ...adehiñde oldı kem vâk

Aşılmaπ içün sırr-ı dil u cân

‘Âşıklara zülfün oldı fitrâk

(5) “Şa.....ü'l-...amer”²⁷⁹iñ rumûzın añlar

çıldı şı ki veche vü sînesin çâk

Sen kendüti bildiñ ise bildiñ

Kîmdir dü cihânda şâh-ı emlâk

²⁷⁹ Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

‘Aynim göremedi payrin itdim

[[abra vü semâyı çest u çalâk

»allâ...-ı vücûd-ı faẓlullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XX

(1) »aḥḥîndan o...undı mîmle dâl

Keşf oldu rumûz-ı cümle a√vâl

Olmaya siyâhî hemçü zülfüñ

Al yañaḥîña irmeye âl

[[am yeme giderse mâl u emlâkin

Olmaz --- sekerât iste bir şâl

[101-a] Her kim o...udı kitâb-ı nefsin

Yezdâna irişdi oldu ibdâl

(5) Ey ma@har-1◇a... bilen seni ◇a...

Erbâb-1 dîn oldu olmadı ---

Ger isteriseñ li...â-yı Yezdân

Kesb eyle √a...î...î şâli√-i a‘mâl

Sem‘ eyle ki remizle ne söyler

Der va...t-1 se√er zi-bank-1 bilâl

»allâ...-1 vücûd-1 fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XXI

(1) Câm lebiñ için ey dilârâm

◇ayy-i ezel oldu buldı ârâm

Ey ...aşı hilâl ü elini hurşîd

Vey yañâğı sub√u sünbülü şâm

Ma...şûdum iki cihânda sensin

Ol #ât-1 ezel ‘âlîm-i ‘allâm

Mest-i ebed oldu cümle ‘âlem

Çün »r lebiñden irdi en‘âm

(5) Ders eylemedi uşûl-i ‘aşkı

Şol ki almadı ĩynetinde fer-câm

çılmağa temâşâ sırr-1 kevneyn

İnsânı idindi kendüye câm

Sen ma@har-1 #ât-1 Lem-yezelsin

Fehm eylemeyânlar oldu en‘âm

»allâ...-1 vücûd-1 fa>lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezeli şâh

XXII

(1) Ey kişver-i √üsne mîr u sultân

Fakr ehline ...l ≠âtıñ ihsân

Ey nü...et u √arf u gülüñ ...udret

Miftâh-i †ılsım-ı genc-i çur^ñân

Vechiñde cemâlin itdi ta√rîr

Der rûz-i nu√ust ezel dest-i Yezdân

Ey sidre-i âsumân-ı heftum

İnfakta buldı çâr-ı ‘ummân

(5) Ey ≠ât u şıfât-ı ◇a.....â müştâ...

Aç ‘ayniñi sensin âña burhân

Ser-geşte seniñçün oldı dâ'im

»urşîd u ...amer bu çerh-i gerdân

[101-b] Bir günü mu‘a††al olmamışdır

çur^{ll}ânda buyurdu ušte fî şân

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XXIII

(1) Ey nâfe-i ‘u...â≥ çeşm-i âhû

Vey mâh-ı hilâl vü †â...-ı ebrû

Devriñde ‘Îsâ-yı &ânî oldum

Zülfüñde irişdi rû√a çün bu

Ordû-yı ezeli √ayâta çün >>ı@ır

İrmâπ-ı lebiñden içdi kim şu

Şimşîr-i mujeñ dü kürse ...â’im

Yo...dur künhuñ bu işde yek mü

(5) Ey dâm-ı belâ bişürdî nâr-ı tamda

Zülfüñ dili dâne-i vâl-i hindu

Mest oldı boş verdi nâr-ı tamda

Бағрımı kebâb-ı ‘ayn câdu

Bilindi fi’l-ar≥ ve’s-semavât

Göründi göz ehline zi-her su

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

XXIV

(1) Men bende-i ‘aş... hüsnesin şâh

Oldı kimi dürûn-i dilden âgâh

»ûbân-ı cihân esîriñ olmuş

Kim gördi na@îrinAllah Allah

Eflâk-ı hüsnde ey perî ru√

Sensin bugün encüm u hûr u mâh

çurtuldu belâ-yı kin figândan

‘Aşkıñ belâ-yı dîn bed √âh

(5) ◇üsniñi görüb iden kes a‘râz

Diyv oldı kim itdi ha.....dan ikrâh

Şol kim şeyfâna †âpdı ha...î...at

Şeyfân-ı la‘indir oldı kumrâh

Her cünbe açdı sâybânsın

‘Arş üstüne ...ordı çisr u her gâh

»allâ...-ı vücûd-ı fa≥lullâh

A...lâm dü kevne Lem-yezel şâh

[102-a]

XXV

(1) Ey gamze-i haddiniñ ü hâcibin yây

Vey yüzde haññ on iki bedrây

Ey hâl u «aññ berât-ı şâhı

Kisve-i müselsel anda tuğrây

Otuz iki oldı haññ-ı hüsnüñ

İnanmaz isen birer birer say

Bir hân-ı kerem düşdi lutfuñ

Kaldı ganî cümle tahavvul bây

(5) Tarh itdi nikâb-ı zülfi yüzünden

Envârla garka oldı her cây

Her kişi nasîbin ey Mi&âlî

Aldı bana oldı fañl-ı ha..... pây

Âvâz-ı bülend ile ider fâş

Sûretâ u nefîr u ceng u fenây

Hallâk-ı vücûd-ı faẓlullâh

Aklâm dü kevne Lem-yezel şâh

1

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

(1) Binyüz doksan yedi dir zâhir oldur sıfât

Hem bulardır 'âlem-i bi'l-kuvvede bî-şübhe zât

On iki kizbin sana sırr-ı ezân

Zâhir olud kim budur esrâr-ı 'ilm-i müşkilât

--- nokta-i bâtinî yirmi yedidir ânî

Bu rumûzi fehm idenler buldı âteşden necât

2

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

(1) Bist u yek hem on sekiz kizbi seni

Şol kim zâhir u bâtında birdir ü yine dü

Beş yüzle oldı şems ber bu dağ-ı yaprağı

◇a.....a irdi fehm iden bu iki ismi ey ulu

Bin sene ne bâr hem otuzbiri

Sana nutkıñ birine kısmet et ey nik-hû

3

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Birdir amma kırkla dokuzyüz altmış oldı evvel

‘Ârif ol bu iki ismi gündüzünde ara bul

Biri zâta kırkı şecere dokuzyüz altmışı

--- bin on altı kerre --- bul

4

Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

(1) Beşdir ammâ yüz doksan beş ---

Altı kerre sen sekiz hutût-ı mu‘teber

[102-b] Bu mu‘mâ kenzin kenzine olmuş zulem

Nâzır ol kim bana kirâne hem mîzân düşer

5

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

(1) İki no...ta beş harf dür beşyüz yetmiş sekiz

Yedi kerre bin sene dir bilmesiz

Sekizi sekiz behişt u kırkı rûz-i erba'în

Cennet-i 'adne hem oldur bâb-ı ehl-i temyiz

6

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

(1) Harf u no...ta olmadı yirmi sekiz eczâ ile

Yüz bin seksen dir cümel-i a'lâ ile

Yedi kerre bin işini 'aşere âyât-ı levh

Zâhir olur bak bu eser dîde-i bînâ ile

7

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

(1) Penç harf dilin icrâyla olur bin

Yedi kerre bin harfin nûn u kâf-ı geşt Bu

ma'nâ ismini idrâk idersen 'aş...la Añlar

iseñ bu menzile nedir seyrân u geşt

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Evvelindir kim â«iri altmış ikidir evveli

Lâm u dâl u fîden izhâr oldu ---

Kâf u tîda ‘ayn u haydar aslı zî-danâ bile

‘Ârif-1 zât oldu fehm iden bu sırrı çün ---

Fejilâtün Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) Evveldir kim hiç görünmez gören u görinen ol

Söylemez amma cemi‘-i şeyde kûyâ olan ol

Bu ‘acebdir yemez içmez yine yiyen içen ol

Uyumaz bî-cândır liken yatub uyuyan ol

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâlin mazhâr-1 zât-1 »üdü

Kiblegâh-1 enbiyâ u evliyâ

Bana sana --- «a††larıñ

Ya‘ni âdemdir dıraht-1 müntehâ

Mefâîlün Mefâîlün Fe'ülün

(1) Otuz iki nuḡ... içün u üçrâ

Bir iken sî-yu dü harf oldu çirâ²⁸⁰

[103-a] 'Âlem bi'l-kuvveden zât-ı »udâ

Hem bulur oldu sıfât-ı kibriyâ

Fâîlâtün Fâîlâtün Fâîlün

(1) Yüzüne yüz tutdı cümle enbiyâ

Kim hakîkat-ı Ka'be olur bî-riyâ

Vechine döndür u vech-i Mustafâ

Ânın içün oldurur vech-i »üdâ

Fâîlâtün Fâîlâtün Fâîlün

(1) Ey yüzün 'arş vechin zıll-ı »üdâ

Kande mi'râc eylemişdir Mustafâ

²⁸⁰ (Solda yanda)

Muharrem

Kelâmdır küntü kenzin zât-ı sırrı

Sıdkdır kenzi kelâmdır zât-ı sırrı

Ey cemâlin haşrgâh-ı enbiyâ

Secdegâh-ı esfîyâ vü etkiyâ

14

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ha††Σ sen ‘inde ‘ilmü’l-kitâb

Kim ha...î...at oldurur “ümmü’l-kitâb”²⁸¹

Otuz iki zerrenden feth-i bâb

O...uyanlar ◇a...dan oldı kâmyâb

15

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Üstüvâdan idi ha†† ey kâmyâb

Heşt cennet sırrı olur feth-i bâb

◇a.....a irmez bu rumûzı bilmeyen

Cehd idüb biñ yıl ger o...ursa kitâb

²⁸¹ Âl-i İmrân Sûresi 7. âyetin bir bölümü, Ra’d Sûresi 39. âyetin sonu.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey saçın ebr u cemâlin âfitâb

‘Arş-ı vechden nüzûl itdi kitâb

Mushaf-ı ◊a...dır ha...ıñ ey mâhtâb

Kândan o...undu ha...at --- bâb

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâlin mazhar-ı zât u sıfât

Kândan izhâr oldı sırr-ı müşkilât

Yüz sana tutdı cemî‘-i kâinât

Sende keşf oldı rumûz-i muhkemât

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey der-i bahşımıñ --- esmâ-yı tâb

Lâm u bî-la‘lindir âb-ı hayât²⁸²

[103-b] Altı kerre seni ez şeşcihân

Zâhir olur uşta ha.....dan beyyinât

²⁸² (sağda) vechullâh

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Senin ha††ıñ ki şatranc-ı sıfât

Anı seci‘ itdi yed-i kudretle zât

Pil u farz u şâh u ruh piyâde est

Oyunda gör ki olmıyasın ânda mât

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-ı ◇a...dır pâdişâh-ı ma‘rifet

Fa≥l-ı ◇a...dır mazhar-ı zât u sıfat

Fa≥l-ı ◇a...dır bize ‘âlî menzilet

Oldı rûşen gün gibi ez şeş-cihât

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâlin cennet ehline ber’ât

Cûy la‘alleke çeşme-i âb-ı hayât

Tutulsun cemî‘-i kâinât

Anlayanlar buldı âteşden necât

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Gönlünü zülfünden ânîñ itme ha&

Cân erit ‘aş...la cismin eyle pa&

--- hil‘at-ı ‘aş...ı hade&

‘Aklını ‘aş...ında cem‘ et ...ılma be&

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Esmâdan rûha eyle ‘urûc

Üçyüz altmışdır gün var iki burûc

Elleti bana elleti sana

Gör nûr-i bu ma‘nâ virse sana evc

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey dehânın mahzen u nu†...-ı âña genc

Nûş iden ol şerbeti bulmadı renc

[104-a] Yed-i ha††ıΣ otuz iki eyledi

İstivâdan ey kamer-i erbâb-ı senc

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Aş...ına düş olalı döndi mizâc

Gönlüm itmez gayr-i --- imtizâc

Dûr-i ‘ayddır kime mü’min ---

Arayacak bulunur ...oyunda «âc

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cenbiñ mihr u ...aşñ mâh-1 genc

Vey daha --- lebiñ miftâh-1 genc

Bâπ u gülzâr-1 cemâliñ şa...la kim

~unmasun şefetâliğa --- senc

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kürsî-yi ◇a.....a nüzûl itdi mesîh

Fa≥l-1 Yezdân ya‘ni mihrdurur sarîh

Verdi esrâr-1 kıyâmetden nişân

Añlayanlar oldı dîninde sahîh

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Dest-i ...udret edenindir iftitâ√

»âk-pâkin ...ıldı ta«mîr hayâl-i sabâ√

Sâ‘ati dokuzyüz altmışdır ânîñ

Sırrıñ âra ◇a...dan isterseñ necâh

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey şaçıñ isrâ yüzüñ şems-i şabâ√

Vey gözüñ peymâne la‘liñ câm-ı râh

“El-veled sirru ebî”²⁸³ i fehm iden

Ânesi sevdâ âña oldı misbâ√

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Saña keşf olmazsa ◇a...dan ‘ilm-i rû√

İrmediñ ◇a.....a sürersiñ ‘ömr-i Nû√

Burc-i maṭribden görüñdi âfitâb

²⁸³ Aclûnî, Keşfü'l-Hafa, c. II, 452. Burada vezin gereği “ebî-hi” olan Hadîs-i Şerîf’deki kelime “ebî” olarak yazılmıştır.

Tövbe itmek âşâ itmez ey nasû√

31

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Yâr elinden nûş ...ıl câm-ı sabû√

Fırşatı fevt itme buldu...da fetû²⁸⁴

[104-b] Ma‘rifet kesb eyle k’oldur kuvvet rû√

Geştîye gir koymadın tûfân-ı Nû√

32

Mefâjilün Mefâjilün Fe‘ülün

(1) Ey ha††iñ hûra cemâliñ kaşr u kâ«

Müntehâ kâddin dü destîñ âña şâ«

Çârdeh bend oldu ânda her budat

ââhir oldu bana çur^âân-ı bâ«

²⁸⁴ (sağda yanda)

(sayfanın üst yanı) Vâris-i ‘ulûm u esmâ vü vâris-i arz olub halife-i --- ‘Ali --- Sultan b. Sultan Ali arz-ı mülk-i câvidân-ı ezâzil.... Fi cennet-i furât mahallü oldı sırr-ı ibiliye tâlib olub ü vakf hâsil itmek hayvandar ---

(sayfanın alt yanı) Kale

Müfteilün Müfteilün Fâjilün

(1) Ka‘be-i ◇a...dır cemâli ey şüyû«

Sâcid olur deyu lugatdan küyû«

Ha≥ret-i Âdemden a‘râz eyleme

Vâlidendir ‘i≠et ile olma şû«

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Keşf olaldan ânı şânem gülzâr ru«

‘Âlemi πar... itdi nûra nâr-ı ru«

Vech-i ◇a.....ı eyledi i@hâr ru«

Küfr ü îmân ‘arz ider evvel ---

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ şûret fi lâm u @âd

Kâni idrâk itmendir ...avm-i ‘âd

Gösterenler râh-ı ◇a...da icti√âd

‘Â...bet dîdâra irdi oldı şâd

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Yüzüne yüz dutdı erbâb-ı şühûd

Kim yüzüñdür ma@har-ı zât-ı vüdûd

Gerçi --- ‘ar≥ ider dâim sücûd

Cum‘anıñ sırrın ne fehm ider Yehûd

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

--- ◇a...dır didi ehl-i şühûd

Göge ...arşu ...ıldılar dâim sücûd

--- vechiñ rumûzın feh iden

Çün melâik secdeye bâş eğdi zûd

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey sevâd-ı a‘@amıñ oldı şehid

Kim yüzüñdür Cum‘a-i yevmü’l-mezîd²⁸⁵

²⁸⁵ (sayfanın solunda yukarıdan aşağıya)

(birinci bölüm)

lemeha

Geşt-i nûh emn-i kişver-i ma‘rifet

[105-a] Ey cemâlin ehl-i faẓla rûz-ı ‘ıyd

Cân viren ‘aş...ında oldu ha.....-ı şehîd

39

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Rûz-ı √aşr oldu semâdan itdi dûr

Fehm idenler oldılar ehl-i su‘ûd

Cümle ’âlem boldı nuġ...undan vücûd

Sana √aġıΣ eklem oldu şühûd

40

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Saña ‘aş...-ı mu√abbetdir fevâd

[am me«ur çün faẓl-ı Yezdân-i bî-ni√âd

‘Arş-ı u kürsî düşmüş hâver-i ma‘rifet

‘Akılmış cevher-i kadîm u Lem-yezel

‘Akılmış hallâk-ı ‘âlem-i bî-halel

(ikinci bölüm)

Müsemmâ

Görmüşüm her şeye hak mutlak

Sen lâ şey’un dinle..itme hata

Kim ki ◇a.....ı bildirir oldu şa...a

Kopdu tûfân gel ki işte zurekâ

Görmüşüm ‘aklımı ... payânı yok

Nûr-u vahdetdir ki mesîh akrânı yok

‘Attâr

‘Akla yâr ol ‘akla bâr ol ‘akla yâr

Hazret-i kitâb-ı hayatı iste dâr

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey lebiñ pâlûde-i ---den lezîz

--- şirin âb-ı Kev&erden lezîz

Nâzile bir gelmesi ◇a.....â ânıñ

Nice ervâ√-ı mu††a√ardan lezîz

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ...ılan zülfüñ sırâ†ından ‘ubûr

Ehl-i cennet oldu vü buldı sürûr

İçdi la‘lînden bugün mâin †ahûr

Buldı her bir √a††ıñı πlmân u hûr

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) İnbisâ†ı --- harfiñ ey yâr

Bâ nu...e† oldu şad u şaşt u çehâr

Sırr-ı nice gösterir gel ...ıl şimâr

Hem yüz on dört sûre eyler âşikâr

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bâd ber erbâb-ı fa>l ◊a.....-ı selâm kirdegâr

Ta ki bâşed ‘arş u ferş visâl u meh leyl u nehâr

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ki ser tâ pâ vücûduñ nûrdur

Nâ@ırolmayan bu nûra kördür

Otuziki ha†† yüzüñde √ûrdur

Bî-mübeyyin bu sırrı ha.....dan dûrdur

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Dört kirpik iki ebrû müy-i şîr

arfla ma@rûf ondört şer√ ider²⁸⁶[105-b] ◊a††-ı sırrdan idicek “şa.....ü’l-...amer”²⁸⁷

Saña virir nu†...-ı âdemden «aber

²⁸⁶ (Sağda yanda)

zülûf küfürdür ya‘ni küfür dahi ha.....dır demek

... îmân götürmek ya‘ni müşrikin nâ-ha..... didiğüne ha..... demek küfre îmân götürmekdür...

²⁸⁷ Kamer Sûresi 1. âyetin sonu.

Mefâîlün Mefâîlün Fe'ülün

(1) Çâr müjgândur u ebr u mûy-i ser

Yerleriyle çârdeh bedr-i ...amer

Çârdehdir hemçünân «a††-1 pezîr

Nu†...-1 A√medden saña virir «aber

Mefâîlün Mefâîlün Fe'ülün

(1) Çârdeh bedr «a††-1 mâderle pezir

Yerleriyle --- çurTMân ider

Âb u «âk u bâd u âteşden ey yâr

Dört kerre --- kıl na@ar

Mef'ülü Mefâ'îlü Fe'ülün

(1) Şânzdeh «a††-1 siyâh dilindir

Şânzdeh «a††-1 beyâzla nazır

Sırrdır ger 'anâşır güzeliñ

Dört kez otuziki olur ey münîr

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) On yedi rek‘at far≥ oldı ha≥r

Yâzdeh ender sefer ey nâ-mûr

Lebb olur olursa cem‘ ger

Cum‘a onbeş ya‘ni semâ ider

Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) Yedişerdir Ka‘bede †avaf-ı √acer

◇acc u ‘umre ibtidâdır kıl na@ar

Yedi yedi hem ...udumla vedâ‘

--- ider bu da ey nâ-mur

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) “Küntü kenz”²⁸⁸in sırrı nu†...uñdan zuhûr

Buldı ey mâh-ı cemâl ü ...urş-ı nûr

Lev√-i Mûsâ «a††-ı vechin âña %ûr

²⁸⁸ Aclunî, Keşfu’l-hafa, c. II, 132. Kudsî Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

Ey cemâliñ sırr-ı Fur...ân u Zebûr

53

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ vech-i faḡlullâhdır

Ya‘ni on dört ism-i zâtullâhdır²⁸⁹

[106-a] ~ûretiñ sırr-ı kelânullâhdur

◊a...dan idrâk etmeyen kemer-i âhdır

²⁸⁹ (solda yanda)

Tutdı yüzünden cümle nûr
Hak mahviyet kıldı ... zuhûr
İtdi İsâ feldi Mûsâ doldu tûr
Âhir oldu mü'mine canân vü hûr
Sûretin levhine hak kıldı zuhûr
Ey yanağın âyetullâh nûr
Zülf-i ruhsârındar haşr u nüşûr Ey
büyük tûbâ yüz cânân u hûr Kâf u
nûn ma'nîdir küllî ma'nîdir Ya'ni
kâf u nûn sıdkla zihî dir (solda
sayfa altından yukarıya)
Gayza gelmez cihânın zulmeti bir şemce Çünk
iki 'âlemden ... merdum şemle nûr Hamdullâh
kim nesîmî buldı yârin vashını Fâriğü'l-bâl ez
gam-ı dini vü men 'aşere'n-nüşûr Ve's-sâffâtu
sâffa safıdır
Ke'z-zecerâtu zecrânın ... gamıdır
Âdem değıldir ... bu man'niden beridir
'Âşık ... küfürle islâm berir Sirkatla
sakin ise 'âşık-ı emîrdir Ma'şukunun
nâzırı bu ... cihânlı çok Sâni anı bu
vechile kim bi nazîrdir

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâlin genc ü zülfüñ mârdur

»add u vechiñ %ûrdan izhârdur

Secde ...ılmayân ...aşñ mi√râbına

Bil ânı şeyfân u aşl-ı nârdur

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kirpigiñ ...aşın kelâmullâhdur

Bir na≥ar ...ıl şûretullâhdır

Çeşm u ebrîñ şekl-i fa≥ldur

Allah Allah gör ne sırrullâhdur

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) »a†† u «âlin Câvidân-nâmedür

Cür'etiñ ger fi ve@âdurlâmmedür

Añlayasın bilesin ne nâmedür

Sırr-ı 'arşullâh Mu√abbet-nâmedür

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Zât-ı ◊a.....a şûretin mir'âtdır

Dil-i mücellâsından nuḡ...un zâtdır

Ma«recinde senin eşvâdadır

Harfe gelse der-i şıfat âyâtdır²⁹⁰

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bak yüzünde şûret-i Yezdânı gör

Ya'ni fa≥lullâh 'ulyânı gör

'Arş-ı vech nâzil oldu ânı gör

Gör ne sı««ate geçdi ol şeytânı gör

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey vücûduñ «ayme-i mî'âddır

Añlamıyan ânı ...avm-i 'âddır

◊âcibiñ lâm u 'ayniñ zâddır

²⁹⁰ (Satırın hemen altında) Derr-i dâb-ı zât est ha...a sûretin

--- der nu...î-i sûz-i şâddır

60

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sırr-ı fı keşf eyledi erbâb-ı râz

Âsumân-ı gayb pervâz itdi bâz²⁹¹

[106-b] Vaşl-ı ma√mûd isteriseñ ey âyâz

Çarşusunda şem‘ gibi cân gedâz

61

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) İlahî va...tdı şalât-ı bî-niyâz

»amse nâzil oldı vü keşf itdi râz

Bana vü sana oldı namâz

Secdeden baş çekme der ‘ömr-i dirâz

²⁹¹ (Sağda yanda)

Nesîmî

Çünkü hak her yerde ider isen ikrâr

Setr-i ha... pes u âveriş-ı hak sene-i er

Gönül hak sendedir hak sende

Söyle ha...ı kim ene’l-hak sende dir Ha...-ı

mutlak zât-ı mutlak sendedir Mushafın

harfî fı mahfv-i müstemenedir Sûretin

mushafdır ey bedr-i münîr Hilkatın sırr-ı

tâ kademdir dilpezîr

Bil ki hakdır hem semî‘ vü hem bâsîr

...

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-ı ◊a...dır denile îmânımız

çuds u «ayme-i Ka‘be Ra√mânımız

Fa≥l-ı ◊a...dır Lem-yezel sul‘ânımız

Bende yüz oldur şibh-i devrânımız

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ~ûretinde âdemiñ çur‘ân bizüz

Ma@har-ı◊a... çehre-i bazuvân bizüz

Bizdedir esmâ-yı küll insân bizüz

çânî teşne çeşme-i √ayvân bizüz

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Mışr-ı dilde Yûsuf-ı Ken‘ân bizüz

%ûr-ı tende Mûsâ-yı ‘İmrân bizüz

Zât-ı mu‘la... bizdedir burhân bizüz

On sekizbiñ ‘âleme sul‘ân bizüz

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Âdem u ◇avvâ ile rı≥vân bizüz

Âb-ı Kev&er hûrla gılmân bizüz

Bâğ u gülzâr-ı bahâristân bizüz

Lâle vü nesrîn gül ü reyhân bizüz

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Bûlbül-i rû√ü'l-...udsdür bu nefis

Pençe-i ber hiss eyleyesin der ...afes

Kendüñi fehm idegör ey bu'l-heves

Bil ki ...andan geldi saña bu nefes

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Rû√-i ◇a...dan saña ba«ş oldu nefis

Rûhuñı bilmek saña far≥ oldu bes²⁹²

²⁹² (solda yanda)

‘Âşıkın seyrânı ol ‘âlemedir
Gözümün ol ‘âlemi mâtemledir
Küntü kenzin gevheri âdemledir

[107-a] Bunda fehmi et seni ey bu'l-heves

Âsâ ...almaz şoñra şandu...da ...afes

68

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ◇amdullâh ◇a...dan oldu... ◇a... şinâs

çalmadı mir'ât-ı dilde jeng ü pâs

Ha.....a irdik gitdi @annla ...ıyâs

Sen gerek şâd ol gerek †ut yâs

69

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Nu†...-ı ◇a... dil «ânesinde zâtmış

~ûret-i insân âña mir'ât itmiş

Laf@a gelse der-i şifât-ı âyâtmiş

Otuziki √arfle gâyâtmiş

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

(1) Zât-ı \diamond a.....a şûretin mir'âtmış

Ehl-i 'aş...a «a††larıñ âyâtmış

Nu†...-ı zâhirda sıfât takmış

Ey cemâliñ señin ebyâtmış

Müfteilün Müfteilün Fâ'ilün

(1) Lü'lü'-i cân iste gel 'amâne düş

Teşne iseñ \surd aşme-i \surd ayvâna düş

Kimiñe ...ıldı lebleriñ hamrını nûş

Oldı mest sermedi bi-'a...l u hûş

Çaşların mihrâbına kim oldu †ûş

Secde-i tarrıma indi çün sürûş

Müfteilâtün Müfteilâtün

(1) Ten-i cihân u cân fa \geq l-ı \diamond a...mış

Dinle îmân fa \geq l-ı \diamond a...mış

Kâşif-i a...rân fa≥l-ı ◊a...mış

»âlikü'l-insân fa≥l-ı ◊a...mış

73

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Nûr-i muḥla...-i zât muḥla... fa≥l imiş

«âhir ü bâḥında hem ◊a... fa≥l imiş

Cebhe-i ...amerde dâniŝ fa≥l imiş

Şâri√-i esrâr-ı muḥlak fa≥limiŝ²⁹³

[107-b]

74

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Verdi-i «ubedir cemâliñde yekâḥ

Ka vurdi cân-ı bülbülüñ bağrına dâḥ

Dâne-i «âliñ göñlüme zülfüñ duzâḥ

Oldurur dîvâniye zincir ü bâḥ

²⁹³ (sağda yanda)

Küfri terk it gel berü îmâna düş

Ma'rifet gavnâs-ı ol ğur'ân ...

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Çaldı göñlüm πubarîn-i zülfiñ yataπ

Dikdi ‘aş...ıñ kişver-i dilde otâπ

Gelesin hüsnüñe hem-dem ...ılma zâπ

Göricek nâ-ma√remi ...ıldur ayâπ

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Lebleriñden kimle içdi mey per-i ayâπ

Pîr gibi istemez artı... diyâπ

Bir zaman bu naπmeye gel dut ...ulâπ

Gör ne söyler murπ-i cân ey gül-i yekâπ

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey sözüñ ‘an...a vücûduñ kûh-ı çâf

Vey zülfüñ bir zerrin-i burî kâf

Ehl-i ◇a... olmadı ‘aş...ıñda güzâf

Erdi dîdâra olan âyine sâf

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fâ u zâ u lâmdur tâc-ı şeref

ââhir u bâîın odur cây-ı kenef

Cümle ‘âlem düşmen olursa eğer

Fa≥l-ı ◇a...dır çün pinâhiñ la tu«af

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kime kim keşf oldı sırr-ı “Men ’aref”²⁹⁴

‘Ârif-i Rabb oldı vü buldı şeref

~ûret-i ◇a... @âhiroldı her taraf

Fehm idenler âyine oldı «alef

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

Müfred

(1) İ’ti...âdım îñ buved der her nu†...

Cüz-i »üdüyem menîst el-fezal-i ◇a...²⁹⁵

²⁹⁴ Aclûnî, Keşfü’l-Hafa, c. II, s.361. Hadîs-i Şerîf’in baş tarafı.

²⁹⁵ (Solda yanda)

[108-a]

81

Müfteilâtün Müfteilâtün

(1) Kâşifü'l-eser ez-fa \geq l-1 \diamond a...mış

Dîdede envâr fa \geq l-1 \diamond a...mış

Fehm iderseñ yâr fa \geq l-1 \diamond a...mış

Cümle ...avl-i üstâd fa \geq l-1 \diamond a...mış

82

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Dilberâ Maşûr kim zülfünden âş

çılma diyü --- zencîrden «alâş

Ey şıd...-1 'âlem vücûduñ zerr-i hâŝ

Ayağñ «âk olmasun yüzüme yâŝ

83

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ki senden †op†olu dür rûy-1 ar \geq

Şar... u π arb fev... u ta \sqrt{t} -1 †ûl u 'ar \geq

Mâhınla «ursından almuş nûrî kar \geq

Yedd-i ... ha.....ına ma'nîden buyurdı muhabbe-i şeytâna anı bil görüne şeytân kim anı bilmedi şeytân

Pes saña yüz tuta... oldu bize farz

84

Fâzilâtün Fâzilâtün Fâzilün

(1) Yedi «a††iΣ şûret-i tâb-ı ka††

>>â††-ı sırr ikidir olur heşt ha††

Otuz iki @âhirolur bî-πala†

Añlayanlar oldular ehl u ---

85

Fâzilâtün Fâzilâtün Fâzilün

(1) Nu†...a gel ey meh bulsun cân-ı «a††

Ha..... nefisden eylemez --- «a††

O...u çur^lân başla “Bismillah”²⁹⁶ ile

çalmaz ise gözüne πamm şeytân «a††

²⁹⁶ Fâtiha Sûresi 1. âyetin baş tarafı.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-ı ◊a...dır çeşm ü ebruyla sem‘

‘Ârif ol bu setri ◊a...dan eyle sem‘

Gel beru ...ıl başka ‘a...lñı cem‘

Yanmağa pervâne-i --- şem‘

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Lâm u bî la‘linden içdim bir ayar

‘Âlem-i tevâide ...aldırdım ayar

Oldı sermest bûy-i zülfünden ü bâr

Ey «a††ıñ --- gelir urbâr²⁹⁷

[108-b]

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey Mi&âli câvidândır fa≥l-ı ◊a...

Gevher-i genc nihândır fa≥l-ı ◊a...

Şâhbâz lâ-mekândır fa≥l-ı ◊a...

²⁹⁷ (Sağda yanda) Nutka gel ey meh

»âlik-i kevn ü mekândır fa≥l-ı ◇a...

89

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) İstivâyı ...ılmayan far...ında far...

Τιπλα itmek gerekdür ânı har...

Şolki bu menzilde oldı ehl-i rız...

Nûr-i dîdâr urmadı ‘aynine ber...

90

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Çılmayan vechinde rûy-i ha.....1 far...

Ha.....dan îrâπ oldı ol tâπrib u şar...

İstivâyı eyleyen far...ında far...

Ha.....1 @âhîrgördi ender-i πarb u şar...

91

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ~ûretinden @âhirolur rây-i ha.....

Parmaπiñla ger iderseñ mâ-yı şa.....

Bilmeyenler ha.....ma buyurdu ◇a...

“Fâzribu külle benân fevka’l-‘ana...”²⁹⁸

92

Fâzilâtün Fâzilâtün Fâzilün

(1) Zıble ...ıldı sûretin çar« u melek

Zira vechullâhsın yo... bunda şekk

Şirk iden saña yeri oldu dernek

Mâlikü’l-emplâksın yo... müşterek

93

Fâzilâtün Fâzilâtün Fâzilün

(1) Zıble-i erbâb-ı ma‘nâdır yüzün

Cennetiñ Kev&er şarâbıdır sözün

◇arf u no...fa altıdır iki gözün

»âlik u «allâk-ı ‘âlemdir özün

²⁹⁸ Enfâl Süresi 12. âyetin sonu.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-ı Yezdâna tevellâ eylediñ

Sövmiyenlere teberrâ eylediñ

Cân-ı --- ‘aşkına me’vâ eylediñ

Ha..... yüzün Ka‘be-i ‘ulyâ eylediñ²⁹⁹

[109-a]

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ◇amdullâh fa≥lı ma‘bûd eylediñ

Enbiyâ-veş âñi mescûd eylediñ

‘Âliminden âñi makşûd eylediñ

Allah Allah gör ki ne sûd eylediñ

²⁹⁹ (Solda yanda)

İstivâ mûy-i serâset vü mecmu‘a-i vechullâh

Ki ora ğur‘ân hânî

Ya‘ni tevhîd-i ha vü ‘amel-i istikâme

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ehl-i ha.....m ...ible --- yüzüñ

Nûr-i tevâid-i ilâhîdir yüzüñ

--- ‘arşîñ mihr u mâhıdır yüzüñ

Eşhedü en lâ ilâhîdir yüzüñ

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ~ûret-i fa≥l-ı >>üdâdır şûretiñ

Ma@hâr-ızât-ı ‘âlâdır şûretiñ

Câm-ı cismin ◇a... nümâdır şûretiñ

Hurşîd-i ar≥ u semâdır şûretiñ

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sensin nu†...ıñ beyânîdir yüzüñ

Bedr ü şems-i lâ-mekânîdir yüzüñ

Ma«zen-i kenz-i nihânîdir yüzüñ

Sûre-i “Sebja'l-Meânî”³⁰⁰ dir yüzüñ

99

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Yüzüne na...ş etdi na.....âş-ı ezel

İsm-i zâtî ey cemâli Lem-yezel

Ya‘ni ...ldı çârdeh «a††a bedel

~ûretullâh oldurur bî-‘ilel

100

Müfteilün Müfteilün Fâ'ilün

(1) Bende-i √alka bakuşum ta ezel

Der der-i fa>l-ı »üdü-yı Lem-yezel

101

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ âfitâb-ı bî-zevâl Vey

«a††ıñ hûra lebiñ âb-ı zülâl Muş√af-ı

◇a...dır yüzüñde «a†† vü «âl

³⁰⁰ Hicr Sûresi 87. âyetten bir bölüm.

Kimle gördiyse didi celle celâl

102

Müfteilün Fâjilün Müfteilün Fâjilün

(1) Bende-i dergâh fi u zâd u lâmım lâ yezâl

--- müjede mezâr-ı iklîm-i şâh-ı bi zevâl³⁰¹

[109-b]

103

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Fa≥l-ı ◇a...dır pâdişâh-ı Lem-yezel

Kâşif-i esrâr-ı edyân u milel

çıblegâh-ı enbiyâdır tâ ezel

Bildi ol kim oldı ...albî bi ‘ilel

³⁰¹ (sağda)

Pey-i bidâyet bî nihâyetdir yüzüñ
Hem nihâyet hem bidâyetdir yüzüñ
Sûret-i ◇a...dan işâretdir yüzüñ
Ehl-i tevâide beşâretdir yüzüñ
Cümle eşyâdan gubâretdir yüzüñ
Harkiyle gâyetdir yüzüñ
Çün münkedirem ne kem vârà gönül
Kimden umarsın ‘atâvâr’a gönül
Çün ...sin sana yârâ gönül
Yâini bil olma apyârâ gönül
İsm-i zam bilin ... vü gel
Ahsen-i takvîmle ... vü gel

750

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey yüzüñ lev[√]inde zülfüñ cîm ü dâl

Çar«-1 hüsnüñde ...aşñ mâh-1 hilâl

‘Ârı≥ñ cennet lebiñ âb-1 zülâl

Hüsn içinde pâdişahsın lâ yezâl

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ matla‘-i şems ezel

K’oldurur envâr-1 zât-1 Lem-yezel

Sensin «a††ın şıfat u ‘ayn-1 zât

K’irmez âña câvidân √arf u «alel

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey gözüñ şem‘ ü ...aşın fi zâd u lâm

◊a... yüzüne hûr u πlmândır πlâm

Senin vechiñde cem‘ oldı temâm

Ya‘ni sensin mısr-1 câmi‘ ve’s-selâm

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Berr u ba√r u ‘arş u âfâ...1 menem

Nûr-1 zât-1 fa≥l-1 «allâ...1 menem

Ma@har ◇a.....am çü ◇a.....-1 bâkî menem

Âb-1 Kev&er şuyuyam sâkî menem

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Vech-i pâkimde »üdâmı görmüşüm

Ya‘ni kem-i fî zâd u lâm görmüşüm

Ânda ben “dârü’s-selâm”³⁰²1 görmüşüm

‘Alleme’l-esmâ temâmî görmüşüm

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kendümi Allaha teslîm eyledim

Ya‘ni nu†...-1 ◇a.....a taksîm eyledim

‘Ârifem çün nazmı --- eyledim

³⁰² En’âm Sûresi 127, Yûnus Sûresi 25. âyetten bir bölüm.

Nâmımı dâl u elif mîm eyledim³⁰³

[110-a]

110

Müfteilün Müfteilün Fâ'ilün

(1) Başımı ben Fa≥la ...urbân eylerim

Cânımı 'aş...ile suzân eylerim

Vechimi vechine √ayrân eylerim

Ha..... cemâlin ...ible-i cân eylerim

111

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

(1) Ey «u†û†uñ hûr u πlmân u câhâh

Cûy-i la'liñ selsebîl-i câvidân

Ey sevâd-ı a'âmîñnûr ---

Kânde gösterdi cemâlin müste'ân

³⁰³ (Solda yanda)

vahyü'l-mü'min münker li-mahrem-i vahy-i âsumânî
Bu du'a vü kelimeniz gönüllere gönül cânım
Tâ-ki bu envâr-ı feyzin tâ kime bin miftâhım
Hazret kendidir kim bu lisânla 'ârşî irşâd için mürşîd-ı bu perdedir.

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ~ûret-i ◇a...dır yüzüñ ey meh cibîn

--- yüz dutanlar oldı ehl-i dîn

çılmayanlar secde oldular la‘în

Sâcid olman ...ıldı îmân-ı yakîn

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

Ger buved na@âre fa≥l-ı gaybe bîn

Kâm-ı mâ yâbed kemâl ez ‘âlemîn

Müfteilün Müfteilün Fâ'ilün

(1) çaddimi ...avs eyledi ‘aş...ıñ ---

Βαπτήμι πamzeñ «adengi ...ıldı hûn

◇âlet-i ni’a irişdim ben cünûn

Gel o...u “innâ ileyhi râci‘ün”³⁰⁴

³⁰⁴ Bakara Sûresi 156. âyetin sonu.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

(1) Resullâh didi dünyâya mel'ûn

Ferâpat ...l pes andan düşme maḡbûn

◊aramdır dir çün ehlullâh bu dún

Bulaşma cifedir pâk ol çü ceyhûn

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

(1) Kalkın anber-feşânın kâf-ı nun

Râh-ı cennetdir bulur ehl-i 'uyûn

çıble itdi hüsnüñ erbâb-ı funûn

Senden a'râ≥ eyledi şeyfân dún

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

(1) --- ez îñ râ çe pâk ez emr mübîn

li-me câ' ma şod çü fa≥l-ı zü'l-mübîn

[110-b]Otuz iki nûr ◊a.....-ı râhsın

Ya'ni ser tâ pâ kelânullâhsın

Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün

(1) Allah Allah senden a'râz itdi deyu

Bilmediğim şûretullâhsın

--- buñlar †apusundan

Gözüñ ayırma şa...ın ◇a... ..apusundan

Mefâîlün Mefâîlün Fe'ûlün

Dûreş ...ıl â«iret dârını ma' mûr

Cihânıñ geç bu virân yapusundan

Fejilâtün Fejilâtün Fejilün

(1) O...udum hüsnüñ kitâbın mû be mû

Lebb-â-lebb «a††dır ---

Her biri yerlu yerinde semâ

Lîk birdir cümlesi olmadı dû

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Lâm u bîden nûş iden bir ...a†re şu

İstemez ma√şerde artı... da«î şu

Baña sensin dü cihânda arzû

Biçemezsin --- gelir âr u cû

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Sensin olur inbisâ†-ı simâ

No...†ası yetmiş yedi aynıñ «u

Bî-mükerrer lâm elif du bâr du

Mu√kem u üç beyit başdan açdı rû

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Düşdi tâ müşgin şaçıñdan çine bu

Gâliyetiñ başına döküldi şu

‘Âş1...-1 ◇a... visâliñ ider arzu

İki âlemden bize ma...şûd bu

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Göñlüm aldıñ si√rle ey mâh rû

‘Âr≥ idüb zencîr-i zülf-i müşg-i bû

Serv ...addiñ çeşm-i hûn kaldı cû

~un lebiñden teşneyim bir ...a†re su³⁰⁵

[111-a]

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Yedi muş√aftır yedi «a††-ı siyâh

Nâzil oldu kürsîye ya‘ni ilâh

Gösterenler istivâdan †oπru râh

Nâmesi şâπ elde olmadı siyâh

³⁰⁵ (Sayfanın solundan)

Nesîmî Aleyhirrahme

Ouz iki hurûf oldu visâlin

Visâlidir visâlin ey Allah

Velehu

Ben otuz iki harfîm Lem-yezel

Yokdur ortağım ne misl vü ne yedin

Çün ider âhirim evvel ezel

Evvel vü âhir benim ‘a≠ vü cell

İnnâ enzelnâ ez-zikre vü ene lehu le-hâfizûne

Akla ma‘şûk vü ‘âşık bir imiş

Hem emin hem emirini hem şer‘ini

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Dest-i ...udretle yaz peder pâdişâh

~uretiñ lev√ine setri lâ ilâh

Biline nûr oldu ol «a††-ı siyâh

Â«iretde görünür çün bedr-i mâh

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey yüzünde çâr-deh «a††-ı siyâh

Her birisi çâr-deh çün bedr-i mâh

Añlıyanlan buldılar nûr-i ilâh

Añlamıyanıñ yüzün ider siyâh

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Anberîn zülfüñden ayırdı rû√-i bûy

Sırrımdı virdi √ayât ey mâh-ı rûy

O...udum ha††ıñı ◇a...dan mû be mûy

Derse gelsün her kim iderse ârzuy

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) İste ◇a...dan nefsiñi vü Rabbî tuy

Dimesün erbâb-ı ma'nâ saña tuy

Sen seni fehm eyle la'bu lehvi kuy

Ger likâ-yı ◇a... idersin arzuy

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey cemâliñ 'arş u zülf anda hümâ

Vey müjeñ tîr ü kaşîñ ...avs-ı »üdâ

Çâre-i «a†† her biri bir bedr-i ây

İki ondört gel ânı üste şay

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey ha††Σ seb'-i semevâtu 'alâ

Vey sırr-ı «alk on iki burc-i »üdâ

'Arş u kürs vech-i ri...adin müntehây

Oldı on iki ha††ıΣ on iki ây³⁰⁶

[111-b]

132

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey yanağın «a††ıñ handân güli

Murg-i cân vü dildür âññ bülbüli

Cûy-i cân la‘liñ dü zülfiñ sünbüli

--- lebiñ söyler otuz iki dili

133

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) ‘Aş...iña i...râr idüb didim belî

Kim baña ma...şûd sensin yâ ‘Alî

³⁰⁶ (Sağ yan dik)

1- Nazîre-i Dervîş Ahmed ya‘nî gösterdi doğru râh kaddese Allahu sırrıhü’l-‘azîz

2- Petû ki ‘aks-ı ruh-ı yârdan gelür Tab‘ım çerâğı kâşım anverden yakar Ez râh-ı olma semâ‘ı
tebdile

3- Bir lem‘adır ki tecellî-yi didârdan gelür Bûy-i fenâ damağıma ‘attârdan gelür
Mestânedir ol hâne hımmârün gelür

(Sağ yan eğik)

Ha...-ı yedullâh lutfeyledi ehline

Kahrolan kahroldı kahrın kahretine

Çünkü yerci‘u külle şey’in ehline

Ehli ehline vü cehli cehline

Cevher-i ferd-i âdemin kânındadır

Kuntü kenz-i âdemin şânındadır

Vech-i şeytân âdemin yânındadır

Her esma âdemin cânındadır

~ûretiñ ◊a...dan kitâbımdır benim

Kande buldum seni «a††â belî

134

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Câm-ı la‘liñ nûş iden ey mâh-ı rûy

Mest-i ‘aş... olur ider ol hây u hûy

Gel vücûduñ ‘ilmin o...u ◊a.....ı †uy

‘Â...bet dîdâr idersiñ ârzûy

135

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Nice bir bu dâr u gîr u hây hûy

Ma‘rifet kesb et ...or u πανπâ koy

Diyv ...atlet şâh-ı men Yezdâna uy

Âşâ itmez soñra saña nesl u şoy

762

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Ey yüzün âyine-i câm-i cemî

çıl temâşâ ânda her dü ‘âlemi

Ey nice ‘aş... ehlini Manşûr-vâr

Dâre çekmiş turre-i «umbar«imi

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Kimle idrâk itdi na.....aş «âtemî

Bildi sırr-ı âdemi vü «âtemi

Ey Süleymân şa...la mu√kem «âtemi

çıl si√r-i ins u cinn u ‘âlemi

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

(1) Lev√-i hüsnünde sevâd-ı a‘@amı

◊a...dan idrâk iden oldı âdemi

‘İlmü’l-esmâi tefehhüm etmeyen

Câhil oldı añlamadı âdemi

Ey Mi&âlî fehm idenler «âtemi

◊a.....a irdi bildi kimdir âdemi³⁰⁷

[112-a]

139

Fâjilâtün Fâjilâtün Fâjilün

Câmı dîdârın temâşâ eyleyen

Bildi sırr-ı onsekiz biñ ‘âlemi

çad va...a‘a el-fîrâ‘ mimmen tesvîdü’n-nestahari’ş-şerîfe min yedi’l-fa...îr el-√a...îr
mu√tâcu ilâ ra√meti Rabbü’l-‘âlemîn vü şefâ‘t-i nebiyyi gafere Allahu lehümâ ve’l-
cemâ‘i’l-müslimîn ve’l-müslimât ve’l-mü’minî ve’l-mü’minât el-i√yâ’u minhum
ve’l-emvâti fi şehrin Zilhicce sene 1036

³⁰⁷ (Sol yanda)

Nesîmî ‘Aleyhirrahme

Ey ka‘küle --- bana zülfün yedi

Ol yedd kim anı şeytân-ı bülendi

Ha..... buyurdu Ahmed keşfeyledi

Şol sebebden ednâ ümmî dedi

... kaşınla zülfündür yedi

Ol yedim Ahmedî ---

Ha..... siyâm-ı in bize ‘ıyd eyledi

Birine kim ha..... eyledi eyledi

Kimle hak...dan dîdve avîd eyledi

Ednâ-yı ha..... ehl-i tevhîd eyledi

Fâ>l-ı Yezdânın yüzündedir nâmesi

>>a†† oldu kudret câna

Hâk vü lebb vü bâr vü iş oldu sehm

Zât-ı ilâhî hakikat câmesi

(Sayfa altında)

Hatm-ı hüsn oldu... (kesik)

Hâtme-i mühr-i Süleymân sîret... (kesik)

SONUÇ

Hem gazel, kaside ve mesnevî gibi nazım hem de tarihî eserler ve tezkireler gibi nesir alanında ortaya koyulan binlerce edebî eserle dil, kültür ve edebiyat alanında en üst düzeye çıkılan bir dönem olan XVI. yüzyılda yaşadığı anlaşılan Misâlî-i Hurûfî'nin hayatı hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Misâlî mahlasını kullanan birden fazla şair olduğu gibi Gül Baba isimli bir şairin de Misâlî mahlasını kullanmış olması, XVI. yüzyıla kadar Gül Baba isimli üç farklı kişinin bilinmesi, bu üç farklı Gül Baba'nın birbirine karıştırılması ve Hurûfî şair Misâlî ile Gül Baba'nın aynı kişiler olup olmadığının bilinmemesi, kaynaklarda geçen bilgilerin karışmasına ve farklı görüşlere yol açmıştır.

Eserleri hakkında da sınırlı bilgilere ulaşabildiğimiz Misâlî'nin bilinen üç eseri daha bulunmaktadır. Bunlar Feyz-nâme, Miftahu'l-Gayb ve Risâle'dir.

Edebiyatımızın kendini kabul ettirebilecek klâsik bir edebiyat hâline geldiği XVI. yüzyılda yaşayan Misâlî, sanat kudreti açısından devrinin önde gelen sanatçılarından çok geride kalarak vasatın altında kalmıştır.

Misâlî'nin şiirlerinde Hurufîliğe dair söyleyişler, en önemli üslup özelliğidir. Misâlî'nin dîvânına bakıldığında onun, hurûfî felsefesine tam anlamıyla bağlı olduğu ve bu felsefeyi tebliğ ettiği rahatlıkla görülecektir. Şairin sanat kaygısı gütmeyişini de söyleyebiliriz. Çünkü amaç hurûflük öğretisini yayabilmektir. Misâlî; sanatı, hurûfliği halka anlatabilmek için bir araç olarak görmüştür. Misâlî'nin hurûflük öğretisini anlattığı şiirleri hurûflikle ilgili araştırmalar için zengin veriler sunmaktadır.

Dîvân'da genel olarak harflerden, harflerin cüzlerinden, noktalardan, harflerin sayısal karşılıklarından, Allah lafzından, Âdem kelimesinden, Hz. Peygamber ve diğer peygamberlerden, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve on iki imamdan, Fazlullah'tan, mehdiden, mehdinin aslında Fazlullah olduğundan, dört unsurdan, cennet ve cehennemden bahsedilmiştir. Eserde dinî kavramlara, peygamber kıssalarına, âyetlere, hadislere de göndermeler yapılmış, onların sırları açıklanmıştır.

Misâli Dîvânı'nda müelliften mi yoksa müstensihthen mi kaynaklandığını bilmediğimiz birçok vezin hatası görülmektedir. Fazla veya eksik hece kullanılan beyitler vardır.

Şâirin dîvân edebiyatının genel kafiye anlayışına bağlı olduğunu söyleyebiliriz. Genellikle kafiyeli kelimeler Türkçe değildir. Misâli Divânı'nda çoğunlukla zengin olmakla beraber bunun yanında tam ve yarım kafiyeler de kullanılmıştır.

Misâli'nin şiirlerinin büyük çoğunluğu rediflidir. Kullanılan kafiyelerin redifle zenginleştirildiği görülmektedir. Rediflerin büyük bir bölümü Türkçedir. Şâir, redifi konu birliği sağlamak veya mânâyı kuvvetlendirmek için de kullanmıştır.

Eserde sade bir dil kullanılmıştır; fakat anlatımın kapalılığı, sürekli sayıların kullanımı, hurûfilikle ilgili remizlerin kullanımı eserin anlatımını ağırlaştırmaktadır.

KAYNAKÇA

Aclûnî, İsmail b. Muhammed (1932); Hazırlayan: Ahmed Kalaş, Keşfü'l-Hafâ, 2 cilt, Beyrut.

Altun, Kudret (1999); Gelibolulu Mustafa Âlî ve Dîvânı=Vâridâtü'l-enîka, Özlem Kitabevi, Niğde.

Atalay, Adil Ali (1998); İmam Cafer-i Sadık Buyruğu, Can Yayınları İstanbul.

Banarlı, Nihat Sami (1998); Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c. I, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul.

Bursalı Mehmed Tahir (1972); Osmanlı Müellifleri, Hazırlayanlar: A.FikriYavuz-İsmail Özen, Meral Yayınevi, İstanbul.

_____, (1986); Büyük Türk Klâsikleri, c. III-IV, Ötüken-Söğüt Yayınları, İstanbul.

_____, (2008); Camiü's Sağır Hadis Muhtasarı Tercüme ve Şerhi, Yeni Asya Neşriyat, 3 cilt, İstanbul.

Çiftçi, Cemil (1997); Maktul Şairler, Kitabevi, İstanbul.

Devellioğlu, Ferit (2010); Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitapevi, Ankara.

Dilçin, Cem (1997); Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, TDK Yayınları, Ankara.

Ergun, Sadettin Nuzhet (1956); Bektâşî, Kızılbaş, Alevî Şairleri ve Nefesleri, İstanbul Maarif Matbaası.

Gölpınarlı, Abdülbâkî (1989); Hurûfilik Metinleri Kataloğu, TTK, Ankara.

Gönensay, Hıfzı Tevfik-Banarlı, Nihat Sami (1943); Başlangıçtan Tanzimat'a Kadar Türk Edebiyatı Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Hâkim, Ebû Abdullah en-Nîsâbûrî (Tarihsiz); el-Müstedrek, I- IV, Beyrut.

Hammer, Joseph von (1993); Büyük Osmanlı Tarihi, Üçdal Neşriyat, İstanbul.

İpekten, Haluk vd. (1988); Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, KTB Yayınları, Ankara.

İpekten, Haluk (1994); Eski Türk Edebiyatı-Nazım Şekilleri ve Aruz, İstanbul.

İsen, Mustafa (1997); Ötelerden Bir Ses, Akçağ Yayınları, Ankara.

Kanar Mehmet (1998); Farsça-Türkçe Sözlük, Birim Yayınları, İstanbul.

- Kanar Mehmet (2010); Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Say Yayınları, İstanbul.
- Köksal, Mehmet Fatih (2006); Sana Benzer Güzel Olmaz/Divan Şiirinde Nazire, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Kutluk İbrahim (1978); Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-Şu'arâ, TTK Yayınları, Ankara.
- Mehmed Süreyya (1311); Sicill-i Osmanî, İstanbul.
- _____, (1992); Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Büyük Lügat, TÜRDAV Yayınları, İstanbul.
- Özkırımlı, Atilla (1982); Türk Edebiyatı Ansiklopedisi, İstanbul.
- Pala, İskender (2004); Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, İstanbul.
- Parlatır, İsmail (2009); Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Paşa Yavuzaslan (2010); Şemseddin Sami Kâmus-ı Türkî, TDK, Ankara.
- Soysal, M. Orhan (2002); Eski Türk Edebiyatı Metinleri, MEB Yayınları, İstanbul.
- Sungurhan, Aysun (1994); Beyânî Tezkiresi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Şemseddin Sâmî (1308); Kâmûsü'l-A'lâm, İstanbul.
- Şentürk, Ahmet Atillâ-Kartal Ahmet (2007); Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Tohumcu, Nimet (2009); Misâlî'nin Kitâb-ı Manzûme-i Feyznâme-i İlâhî Mesnevîsi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- _____, (1995); Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, İstanbul.
- _____, (1992); Türk Dünyası El Kitabı, c. III, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, Ankara.
- Usluer, Fatih (2009); Hurufilik, Kabalcı Yayınevi, İstanbul.
- Yazır, Elmalılı M. Hamdi (1960); Hak Dini Kurân Dili, 9 cilt, İstanbul.

Makaleler

Avşar, Ziya (2007); “XVII.-XIX. Yüzyıllara Ait Yayınlanmış Türkçe Divân ve Divânçeler”, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi c.5, s.10.

Çeltik Erdoğan, Seher (2009); Ali Emîrî'nin Vesâikü'l Âsâr'ı, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı 51, sayfa 259-274.

Oğraş, Rıza, (2007); “Türk Edebiyatında Kitap Yazımına ve Basımına Tarih Düşürme Geleneği”, Turkish Studies, Fall, s. 647-670.

Usluer, Fatih (2010); Feyznâme-i Misâlî Neşirleri, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, sayı 56, s. 299-323.

Usluer, Fatih (2007); Misâlî'nin “Miftâhü'l-Gayb'ı Metin ve Açıklama”, Turkish Studies, Spring, s. 697-722.

Yılmaz, Hacı (2000); “Feyznâme-i Misâlî Gülbaba”, Hacı Bektaş Veli Dergisi, sayı 15, 95-105.

Yılmaz, Hacı (2000); “Feyznâme-i Misâlî Gülbaba”, Hacı Bektaş Veli Dergisi, sayı 16, 165-174.

Yılmaz, Hacı (2001); “Feyznâme-i Misâlî Gülbaba”, Hacı Bektaş Veli Dergisi, sayı 17, 115-137.

İnternet

<http://www.kulturturizm.gov.tr/TR,23808/gulbaba-turbesi-gul-baba-hrine.html>

<http://www.netbul.com/asp/kentrehberi/NewsContent.asp?NewsID=33160&id=2133>

ÖZGEÇMİŞ

12.01.1990 tarihinde Bursa'da doğdum. Öğrenim hayatıma 5 yaşında, 1995'te başladım. 2003 yılında Bursa Gemlik Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nu, 2006 yılında Bursa Gemlik Lisesi'ni bitirdim. Aynı yıl Uşak Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazandım ve bu okuldan da 2010 yılında, “Kutadgu Bilig’de Âyetler” adlı tez çalışmamla mezun oldum. 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin açtığı Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı'na katılıp yıl sonunda pedagojik formasyon sertifikamı aldım. Aynı dönem içerisinde Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndayüksek lisansa başladım. Şuan tez aşamasındayım ve “Misâli-i Hurûfî Dîvânı (İnceleme-Metin)” adlı tezimi hazırlamaktayım.

20-22 Eylül 2010 tarihleri arasında yapılan III. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi'ne ve 12-14 Mayıs 2011 tarihleri arasında yapılan I. Uluslararası Türkçe Konuşan Öğrenciler Kongresi'ne bildiri ile katıldım ve bu bildiriler kongre kitaplarında yayınlandı.

Obam Cemal Bayar